

Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Inledning

Enligt 12 kap. 1 § regeringsformen ska konstitutionsutskottet granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Det åligger utskottet att när skäl föreligger till det, dock minst en gång om året, meddela riksdagen vad utskottet vid sin granskning har funnit förtjäna uppmärksamhet.

I det betänkande som nu läggs fram behandlar utskottet vissa allmänna, administrativt inriktade granskningar angående regeringsarbetet.

Sammanfattning

Utskottet följer *Regeringskansliets utveckling*. Utskottet noterar i detta betänkande att ökningen av antalet tjänstgörande i Regeringskansliet går utöver vad som avser bildandet av vissa särskilda kanslier och sekretariat m.m. Även med beaktande av att många ärendegrupper ökar i omfattning finns det enligt utskottet anledning att ge akt på hur Regeringskansliets resurser och organisation utvecklas. Utskottet fortsätter att med uppmärksamhet följa utvecklingen.

Med anledning av en iakttagelse under granskningen av *regeringsprotokollen* har utskottet som självklart noterat att endast statsråd som har närvarit kan justera protokollet från ett regeringssammanträde. I övrigt ger granskningen inte anledning till något uttalande från utskottets sida.

Under rubriken *Vissa förvaltningsärenden* redovisar utskottet en genomgång av de beslut regeringen fattat under 2007 med anledning av överklaganden enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande och förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Vidare redovisas en genomgång av de permutationsärenden som har handlagts vid vissa departement efter överklaganden enligt permutationslagen (1972:205) och lagen (1963:853) om

avveckling av fideikommiss. Utöver vissa iakttagelser i fråga om handläggningstiderna har granskningen inte föranlett något särskilt uttalande av utskottet.

Utskottet har granskat *regeringens avlämnande av propositioner* till riksdagen. Utskottet förutsätter att regeringen dels beaktar alla möjligheter att lämna realistiska bedömningar om när propositioner och skrivelser kommer att kunna lämnas till riksdagen, dels fortsätter strävandena att undvika anhopning av ärenden i anslutning till den s.k. stoppdagen och även i övrigt lämna propositioner till riksdagen i så god tid som möjligt innan riksdagsbehandlingen behöver avslutas.

Utskottet har granskat vilka *rutiner som finns i Regeringskansliet för att underlätta Riksrevisionens granskningar*. Utskottet understryker Riksrevisionens betydelsefulla roll som en del av riksdagens kontrollmakt. Det är viktigt att Riksrevisionen ges bästa möjliga förutsättningar att fullgöra sin granskning. Utskottet anser det angeläget att Riksrevisionens önskemål tillgodoses och att Riksrevisionens roll respekteras, bl.a. så att begärda svar lämnas inom den tid Riksrevisionen angett eller som annars överenskommits. Utskottet kan återkomma i frågan med anledning av en ännu inte avslutad granskning av försäljningen av aktier i Telia Sonera.

I ett följande avsnitt redovisar utskottet en granskning av hur *beredningskravet för regeringsärenden* fullgörs för en rad olika typer av regeringsärenden. Syftet med granskningen har varit att på en allmän nivå granska på vilket sätt beredningskravet fullgörs i olika typer av regeringsärenden. Granskningen ger vid handen att det sätt på vilket beredningskravet uppfylls varierar stort mellan olika ärendetyper. Med hänsyn till ärendenas skiftande karaktär är detta enligt utskottets uppfattning naturligt och förenligt med regeringsformen. Likväl kan det enligt utskottets mening finnas anledning att framhålla vikten av god planering, även i fråga om förslag på skatteområdet, för att undvika tidsnöd med t.ex. förkortad remissomgång som följd.

Reservation (s, v, mp).

Under rubriken *Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet* redogör utskottet för en granskning av hur frågor om EG-direktiv och om rambeslut bereds i Sverige.

Såvitt gäller beredningen av frågor om *EG-direktiv* välkomnar utskottet att ett arbete planeras i Regeringskansliet beträffande hanteringen av handlingar som avser beredning av och förhandling om enskilda EG-direktiv. Utskottet understryker vidare på nytt betydelsen av att underhandssynpunkter dokumenteras. Synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag, t.ex. när det gäller att bedöma vilka lagstiftningsåtgärder riksdagen kommer att behöva vidta efter det att ministerrådet har antagit ett EG-direktiv.

Beträffande *rambeslut* anför utskottet att den ordning som numera tillämpas, dvs. att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag om godkännande av ett rambeslut som senare följs av en proposition med

förslag till den lagstiftning som kan behövas, ställer höga krav på beredningen av propositionen om godkännande av rambeslutet. Som huvudregel ska traditionellt remissförfarande tillämpas i sådana ärenden. Endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för antagandet av ett rambeslut eller i andra undantagsfall kan underhandskontakter med myndigheter ersätta en traditionell remissbehandling. Utskottet understryker att det är viktigt att hålla på formerna för beredning, även om det allmänt sett finns ett politiskt tryck på Sverige att avsluta den nationella beredningen av rambeslut så fort som möjligt. Detta får anses gälla särskilt vid extraordinära händelser.

Utskottet har utförligt kartlagt och analyserat *regeringens information till och samråd med riksdagen i EU-frågor*. Utskottet har bl.a. belyst behovet av att regeringen dels avlämnar sina faktapromemorior till riksdagen inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats, dels så tidigt och så utförligt som möjligt redogör för sina ståndpunkter i EU-frågor till riksdagen, dels i viktiga och centrala frågor vid behov åter förankrar sina tidigare ståndpunkter innan de levereras in i EU-samarbetet. Sammanfattningsvis har granskningen utmynnat i att regeringens information till riksdagen i EU-frågor har förbättrats ju längre tid som Sverige har varit medlem i EU. Detta hindrar inte att informationen dels kan förbättras ytterligare, dels kan ges ökad enhetlighet. Utskottet framhåller betydelsen av att riksdagen på ett så tidigt stadium som möjligt är informerad om frågor som är aktuella i EU-arbetet mot bakgrund av att Sveriges inträde i Europeiska unionen framstår som den kanske största konstitutionella förändringen i landet sedan den nya regeringsformen började gälla. Överlåtelsen av normgivningsmakt till unionen understryker betydelsen av konstitutionsutskottets granskning av regeringens handlande inom unionssamarbetet och i förhållande till riksdagen.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Sammanfattning	1
Utskottets anmälan	7
1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation	8
Ärendet	8
Regeringens sammansättning	8
Regeringskansliet	9
Utskottets ställningstagande	13
2 Regeringsprotokollen	14
Ärendet	14
Statistik över regeringsärenden	14
Formell granskning av regeringsprotokollen	15
Utskottets ställningstagande	20
3 Vissa förvaltningsärenden	22
Ärendet	22
Bakgrund	22
Utredning i ärendet	25
Utskottets ställningstagande	27
4 Regeringens avlämnande av propositioner till riksdagen	28
Ärendet	28
Gällande ordning	28
Utredning i ärendet	28
Utskottets ställningstagande	32
5 Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens	
granskningar	34
Ärendet	34
Gällande ordning	34
Utredning i ärendet	35
Utskottets ställningstagande	45
6 Beredningskravet för regeringsärenden	46
Ärendet	46
Gällande ordning	46
Utredning i ärendet	56
Utskottets ställningstagande	63
7 Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet	65
Bakgrund	65
7.1 Ärendet – EG-direktiv	65
Gällande ordning m.m.	67
Utredning i ärendet	71
Utskottets ställningstagande	78
7.2 Ärendet – rambeslut	79
Gällande ordning m.m.	79
Utredning i ärendet	81
Utskottets ställningstagande	87
8 Regeringens information till riksdagen i EU-frågor	89
Ärendet	89

Gällande ordning m.m.	89
Utredning i ärendet	91
Utskottets ställningstagande	125
Reservation	129
Beredningskravet för regeringsärenden (avsnitt 6)	129
Utredningsmaterial	130
Bilaga 1.1	130
Bilaga 2.1	145
Bilaga 2.2	148
Bilaga 3.1	153
Bilaga 3.2	156
Bilaga 4.1	158
Bilaga 4.2	174
Bilaga 5.1	177
Bilaga 5.2	181
Bilaga 5.3	183
Bilaga 6.1	185
Bilaga 6.2	201
Bilaga 7.1	205
Bilaga 7.2	216
Bilaga 8.1	219
Bilaga 8.2	232
Bilaga 8.3	252
Bilaga 8.4	254
Bilaga 8.5	257
Bilaga 8.6	259
Bilaga 8.7	261
Bilaga 8.8	263
Bilaga 8.9	264
Bilaga 8.10	272
Bilaga 8.11	274
Bilaga 8.12	276
Bilaga 8.13	277
Bilaga 8.14	278
Bilaga 8.15	279
Bilaga 8.16	282
Bilaga 8.17	284
Bilaga 8.18	287
Bilaga 8.19	289
Sakregister 2000–2008	293

Tabeller

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet per departement 2000–2008	9
Tabell 1.2 Tjänstgörande i Regeringskansliet 1990–2008	10
Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2000–2007	11
Tabell 2.1 Ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden	15

Tabell 8.1 Muntlig information i EU-ärenden för perioden 1995–2004	103
Tabell 8.2 EU-nämndens verksamhet under perioden 1997/98–2007/08	105
Tabell 8.3 Rådsmötens och informella ministermötens avrapportering för perioden 2003/04–2007/08	105
Tabell 8.4 Informationstillfällen för varje respektive departement fördelade på berörda utskott under riksmötet 2007/08	111
Tabell 8.5 Antalet informationstillfällen och överläggningar för riksdagsutskotten under riksmötet 2007/08	116
Tabell 8.6 Utskottens informationstillfällen under riksmötet 2007/08	117
Tabell 8.7 Regeringens överläggningar med utskotten under riksmötet 2007/08	118

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed enligt 12 kap. 2 § regeringsformen för riksdagen resultatet av den i detta betänkande redovisade granskningen.

Stockholm den 11 december 2008

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Morgan Johansson (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m), Tone Tingsgård (s) och Helena Bargholtz (fp).

1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Ärendet

Som ett led i den granskning som enligt 12 kap. 1 § regeringsformen ankommer på konstitutionsutskottet följer utskottet hur regeringens och Regeringskansliets organisation utvecklar sig.

Utskottets granskning av Regeringskansliets sammansättning och regeringsarbetets organisation har under senare år uppmärksammat några större förändringar, bl.a. ändrades myndighetens struktur i och med att Regeringskansliet år 1997 blev en myndighet bestående av departementen, Statsrådsberedningen och förvaltningsavdelningen.

Granskningen har också under senare år i viss mån anlagt ett breddat perspektiv och undersökt frågor om Regeringskansliets utveckling i vissa personalpolitiska hänseenden (bet. 2004/05:KU10, 2003/04:KU10, 2002/03:KU10, 2001/02:KU10).

Under riksmötet 2007/08 avsåg granskningen utvecklingen under tiden fr.o.m. regeringsskiftet efter valet till riksdagen år 2006 t.o.m. november månad 2007. I utskottets betänkande återges i huvudsak statistiska uppgifter rörande antalet anställda i Regeringskansliet. Även under riksmötet 2008/09 återges i detta avsnitt statistik rörande antalet anställda i Regeringskansliet; i årets betänkande behandlar utskottet i huvudsak utvecklingen fr.o.m. december månad 2007 t.o.m. oktober månad 2008.

Underlag för granskningen har inhämtats genom skriftväxling med Regeringskansliet, *bilaga 1.1*.

Regeringens sammansättning

Enligt 6 kap. 1 § regeringsformen består regeringen av statsministern och övriga statsråd, som tillsätts av statsministern. Statsministern utser även, enligt 7 kap. 1 § regeringsformen, bland statsråden chefer för departementen. Enligt 7 kap. 5 § kan statsministern också förordna att ett ärende eller en grupp ärenden, som hör till ett visst departement, ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen.

Några statsrådsförordnanden har inte meddelats fr.o.m. den 13 september 2007 t.o.m. utgången av oktober månad 2008. De förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som förekommit under perioden för utskottets granskning finns i bilaga 1.1. I bilaga 1.1 finns därutöver fyra förordnanden som förekommit under september månad 2007 (jämför bet. 2007/08:KU10).

Regeringskansliet

Antalet tjänstgörande

Antalet tjänstgörande i Regeringskansliet, exklusive anställda vid utlandsmyndigheterna och kommittéanställda, var i september 2008 totalt 3 854 och exklusive Utrikesdepartementet 3 109. Det är en ökning i förhållande till samma tidpunkt 2007, vilket framgår av tabell 1.1. Av tabellen framgår även antalet tjänstgörande per departement.

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet per departement 2000–2008

Dep.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
SB	54	59	61	63	61	87	100	119	171	+52
Ju	243	282	292	280	288	288	293	285	321	+36
UD	–	–	–	891	908	849	779	748	745	-3
Fö	114	127	116	133	142	137	142	143	152	+9
S	168	190	194	208	211	206	210	214	243	+29
Fi	388	382	396	442	419	413	418	402	414	+12
U	164	172	161	185	190	–	–	–	–	
Ku	120	74	70	68	74	–	–	–	–	
U	–	–	–	–	–	251	258	163	194	+31
Jo	127	124	128	134	147	141	141	136	147	+11
M	164	160	149	157	163	209	203	163	169	+6
N	348	408	399	401	412	394	379	279	306	+27
IJ								105	116	+11
Ku								72	84	+12
A								86	86	
FA	545	472	592	588	627	640	685	675	706	+31
Totalt	–	–	–	3 550	3 642	3 615	3 608	3 590	3 854	+264
Exkl.	2 435	2 550	2 558	2 659	2 734	2 766	2 829	2 842	3 109	+267
UD										

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad för perioden 2000–2008. Uppgifter om antalet tjänstgörande vid Utrikesdepartementet redovisas dock endast för perioden 2003–2007. Tjänstgörande i detta avseende innebär att varje deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Inom Statsrådsberedningen har, enligt en promemoria som upprättats inom Regeringskansliet (bilaga 1.1), kansliet för krishantering som består av 35 tjänstgörande samt sekretariatet för kommunikation EU 2009 med 8 tjänstgörande bildats under 2008. På förvaltningsavdelningen har antalet visstidsanställda ökat med anledning av ett stort antal utvecklingsprojekt, särskilt inom IT. Enligt uppgift i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1, s. 35) har inriktningsbeslut fattats om att klassificera den digitala informationen i Regeringskansliet. Därigenom öppnas möjligheter att ge ett mer adekvat skydd för olika typer av information. Som stöd för detta kommer också ett dokumenthanteringssystem att införas och IT-infrastrukturen att byggas om. Detta är ett utvecklingsarbete som påbörjades under 2007 och som kommer att fortsätta under 2008 och 2009. En stor

del av den ökade funktionalitet som satsningen ger kommer att levereras till det svenska EU-ordförandeskapet. Arbetet kommer att fortsätta även under och efter ordförandeskapet.

Utöver ovan angivna antal tillkommer, enligt uppgift i den ovan nämnda promemorian, sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009 med 36 tjänstgörande. Sekretariatet har ansvar för att planera och samordna administration, upphandling och logistik kring mötesverksamheten i Sverige under Sveriges ordförandeskap i EU. Enligt uppgift i budgetpropositionen för 2009 (a. prop. s. 36) kommer ett drygt hundratal möten att äga rum i Sverige. Det rör sig bl.a. om elva informella ministerrådsmöten samt tjänstemannamöten, konferenser, seminarier och möten med länder utanför EU.

Tabell 1.2 Tjänstgörande i Regeringskansliet 1990–2008

År	Antal tjänstgörande <i>exklusive</i> UD	Antal tjänstgörande <i>inklusive</i> UD
1990	1 786	
1991	1 803	
1992	1 720	
1993	1 849	
1994	1 846	
1995	i.u.	
1996	2 157	
1997	2 233	
1998	i.u.	
1999	2 307	
2000	2 435	
2001	2 550	
2002	2 558	
2003	2 659	3 550
2004	2 734	3 642
2005	2 766	3 615
2006	2 829	3 608
2007	2 842	3 590
2008	3 109	3 854

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad. För åren 1990–2002 redovisas Regeringskansliet endast exklusive Utrikesdepartementet. För en sammanställning över antalet tjänstgörande före år 1990 hänvisas till betänkande 2003/04: KU10 s. 15.

Politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet såsom planeringschefer, presssekreterare, politiskt sakkunniga, inklusive politiskt sakkunniga assistenter vilka omfattas av *Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet*,

- Statssekreterare som omfattas av *Avtal om regeringsbeslut om avlösningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.*

Därtill kommer statsministern och statsråden som inte är tjänstemän i traditionell mening och som därför inte ingår i definitionen politiskt tillsatta tjänstemän.

Antalet politiskt tillsatta tjänstemän i september 2008 var 173. Utvecklingen av antalet politiskt tillsatta tjänstemän sedan år 2000 framgår av tabell 1.3. Jämfört med september månad föregående år har antalet politiskt tillsatta tjänstemän ökat.

Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2000–2007

År	Politiskt tillsatta tjänstemän	varav statssekreterare	Antal statsråd och statsminister
2000	136	24	17
2001	146	25	20
2002	145	25	20
2003	172	27	22
2004	167	27	23
2005	181	30	22
2006	190	28	22
2007	161	33	22
2008	173	34	22

Kommentar: För uppgifter om antalet politiskt tillsatta tjänstemän före år 2000 hänvisas till betänkande 2001/02:KU10 s. 9.

Tidigare granskning

Utskottet har under en rad år följt utvecklingen av antalet tjänstgörande vid Regeringskansliet och har vid flera tillfällen framfört synpunkter på ökningen av antalet anställda. Utskottet har vid några tillfällen uttalat att en allmän förklaring till ökningen kan vara att de arbetsuppgifter som ska utföras av Regeringskansliet utvecklas oavbrutet, att det står klart för utskottet att Regeringskansliets organisation varken kan eller bör vara statisk, att det icke desto mindre enligt utskottets mening finns skäl att noga ge akt på hur Regeringskansliets resurser och organisation utvecklas (bet. 2000/01:KU10) samt att organisationen bör kunna anpassas till arbetsuppgifterna på ett annat sätt än att antalet tjänstgörande ständigt ökar (bet. 2001/02:KU10).

Vid några granskningstillfällen har utskottet noterat att antalet tjänstgörande vid Regeringskansliet ökat samtidigt som antalet regeringsärenden minskat. I betänkande 2003/04:KU10 noterade utskottet, i likhet med föregående år, att antalet tjänstgörande i Regeringskansliet fortsätter att öka och att det även gällde antalet politiskt tillsatta tjänstemän. Ökningen hade ägt rum, konstaterade utskottet, samtidigt som antalet regeringsärenden under en följd av år minskats väsentligt och Regeringskansliet omorganise-

rats. Även i betänkande 2004/05:KU10 konstaterade utskottet att antalet anställda fortsatt att öka parallellt med att flera ärendegrupper i Regeringskansliet minskat.

Utskottet har även berört frågor om tilltagande grad av komplexitet hos arbetsuppgifterna i Regeringskansliet. Med anledning av en uppgift om att arbetet i Regeringskansliet blivit bl.a. mer komplicerat till följd av den ökade internationaliseringen och medlemskapet i EU, uttalade utskottet att det vore värdefullt om den resultatredovisning som lämnas om regeringens och Regeringskansliets verksamhet innehöll nyckeltal eller löpande statistiska uppgifter som redovisar utförda prestationer inom det internationella området inklusive EU, t.ex. antal samråd i EU-nämnden, antal deltaganden i ministerrådet, olika kommittéer och andra internationella organ, antal faktagrapromemorior (2004/05:KU10). I betänkande 2005/06:KU10 konstaterade utskottet att det var svårt att nå en helhetsbild beträffande uppgifter om ökande internationellt arbete, såsom mer frekvent deltagande i konferenser och vid arbetet hos internationella organisationer, samt hur behovet såg ut av en mer flexibel organisation som snabbt kan ändras för att anpassas till komplicerade ärenden. Såvitt gällde samarbetet inom EU kunde i varje fall iaktas att Sveriges ständiga representation i Bryssel hade byggts ut i betydande mån, under samma tid som granskningen av Regeringskansliet i Stockholm omfattade.

Viss resultatinformation från Regeringskansliet

Efter utskottets efterlysning i betänkande 2004/05:KU10 av nyckeltal eller löpande statistiska uppgifter som redovisar utförda prestationer inom det internationella området inklusive EU, har sådan resultatinformation börjat redovisas i budgetpropositionen och Regeringskansliets årsbok tillsammans med annan, sedan tidigare redovisad, resultatinformation för Regeringskansliet. I budgetpropositionen för 2009 redovisas således resultatinformation för Regeringskansliet t.o.m. 2007 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1 avsnitt 7.1).

Antalet regeringsärenden har minskat från 7 899 år 2006 till 6 952 år 2007, vilket uppges ha samband med att relativt rutinmässiga förvaltningsbeslut överförts till förvaltningsdomstolar, samtidigt som graden av komplexitet i de beslut som ligger kvar på regeringen har ökat (a. prop. s. 35). Antalet betänkanden i Ds-serien ökade markant mellan 2006 och 2007, från 24 till 53 eller med 120 %. Vidare ökade antalet interpellationssvar från 442 år 2006 till 778 år 2007 eller med 76 %. Antalet propositioner och författningsärenden minskade (med 24 % respektive 7 %), medan antalet kommitté- och tilläggsdirektiv ökade (med 31 %). Antalet resdagar i Sverige för tjänstgörande i Regeringskansliet (med övernattnings) ökade från 8 434 år 2006 till 13 088 år 2007 eller med 55 %.

Inom det internationella området kan noteras att antalet arbetsdagar i kommissionens kommittéer och expertgrupper minskade, från 1 537 år 2006 till 1 342 år 2007 eller med 13 % samt att antalet faktagrapromemorior till EU-nämnden ökade från 114 år 2006 till 137 år 2007 eller med 20 %.

Antalet resdagar utomlands (med övernattning) för tjänstgörande i Regeringskansliet som inte är utlandsstationerade ökade med 31 %, från 34 772 år 2006 till 45 632 år 2007.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar den redovisning som lämnas i budgetpropositionen och i Regeringskansliets årsbok liksom den ökade transparens som informationen bidrar till. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av en fortlöpande utveckling av resultatinformationen så att denna i alla lägen kan ge det mest relevanta underlaget för utskottets granskning.

Utskottet har förståelse för att det kan finnas behov av förstärkningar inför och under det svenska ordförandeskapet nästa år, vilket inte förväntas vara en varaktig ökning. Utskottet noterar dock att ökningen av antalet tjänstgörande i Regeringskansliet som redovisats i promemorian från Regeringskansliet går utöver vad som avser bildandet av kansliet för krishantering och sekretariatet för kommunikation EU 2009 inom Statsrådsberedningen respektive det ökade antalet visstidsanställda inom förvaltningsavdelningen för utvecklingsprojekt bl.a. inom IT-området. Även med beaktande av att många ärendegrupper ökar i omfattning finns skäl att ge akt på hur Regeringskansliets resurser och organisation utvecklas. Utskottet fortsätter att med uppmärksamhet följa utvecklingen.

2 Regeringsprotokollen

Ärendet

Under granskningen har en översiktlig genomgång gjorts av huvudprotokollen över regeringssammanträden, hemliga underprotokoll (serie B) samt konseljprotokoll under perioden januari–december 2007. Vidare har underprotokoll (serie A) för Integrations- och jämställdhetsdepartementet gåtts igenom såvitt avser regeringssammanträden under perioden januari–december 2007.

Genomgången av huvudprotokollen, B-protokollen och konseljprotokollen har inte visat några formella brister.

Vid granskningen av regeringens underprotokoll (serie A) för Integrations- och jämställdhetsdepartementet har några smärre brister i formellt hänseende uppmärksammats. Dessa har under hand påpekats för Regeringskansliet. Under rubriken Formell granskning av regeringsprotokollen behandlas några frågor angående justering av protokoll, normgivning och regleringsbrev samt disposition avseende inkomst från försäljning av statlig egendom.

Härutöver redovisas statistik över antalet regeringsärenden.

Underlag för granskningen har inhämtats genom skriftväxling med Regeringskansliet, *bilagorna* 2.1–2.2.

Statistik över regeringsärenden

Antalet ärenden som avgjordes under regeringssammanträden uppgick år 2007 till 6 952. Det är en minskning från år 2006, då antalet var 7 900. De största förändringarna avsåg dispens- och övriga partsärenden, som minskade till 1 585 från 1 974 år 2006. Bland andra förändringar från år 2006 till år 2007 märks att antalet anställningsärenden minskade med 174 till 1 496, antalet ärenden om överklaganden minskade med 160 till 702, antalet ärenden om regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden minskade med 124 till 1 098, antalet ärenden om författningar minskade till 977 från 1 043 år 2006, antalet lagrådsremisser minskade till 82 från 114 år 2006 och antalet propositioner minskade till 183 från 209 år 2006. Antalet ärenden om kommitté- och utredningsdirektiv ökade med 14 till 214. Utvecklingen för samtliga ärendegrupper under år 2007 och fördelningen på departement m.m. framgår av bilaga 2.1.

Tabell 2.1 Ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden

År	Antal
1988	20 279
1989	19 293
1990	20 650
1991	21 394
1992	13 990
1993	13 992
1994	12 981
1995	11 691
1996	10 241
1997	9 373
1998	9 946
1999	9 007
2000	8 272
2001	10 521
2002	9 548
2003	7 934
2004	7 615
2005	7 529
2006	7 900
2007	6 952

Formell granskning av regeringsprotokollen

Justeringsprotokoll

Ett underprotokoll har justerats av ett statsråd som inte varit närvarande vid regeringssammanträdet. Vid regeringssammanträdet den 29 november 2007 fattade regeringen beslut om ändringar i vissa förordningar samt om ett uppdrag till Försvarshögskolan. Föredragande statsråd var Jan Björklund. Förordningarna respektive regeringsbeslutet om uppdrag till Försvarshögskolan undertecknades av Jan Björklund. Underprotokollet justerades av Nyamko Sabuni, som inte varit närvarande vid regeringssammanträdet.

Regleringsbrev och normgivning

Regeringen beslutade den 7 juni 2007 förordning om ändring i förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration. Genom beslutet gjordes ändringar i 7 och 10–17 §§, varefter 7 och 10 §§ fick följande lydelse.

7 §

Verksamhetsbidrag får lämnas till verksamhet som främjar integration.

Bedömning av verksamhetsbidraget skall göras med utgångspunkt från de mål som regeringen anger i regleringsbrev för Ungdomsstyrelsen.

10 §

Bedömning av projektbidraget skall göras med utgångspunkt från de mål och prioriteringar som regeringen anger i regleringsbrev för Ungdomsstyrelsen.

Enligt bestämmelsernas tidigare lydelse hänvisades till Integrationsverket i stället för till Ungdomsstyrelsen.

Inkomst från försäljning av statlig egendom

Regeringen beslutade den 7 juni 2007 om ändring av regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Konsumentverket. Av beslutet framgår bl.a. att Konsumentverket får disponera över inkomsten från försäljningen av tidningen Råd & Rön. Realisationsvinsten från försäljningen av tidningen Råd & Rön får användas för att täcka ackumulerat underskott i den avgiftsbelagda verksamheten (prenumerationsskuld).

Gällande regler

Justering av protokoll m.m.

Enligt 7 kap. 6 § regeringsformen förs vid regeringssammanträde protokoll. Närmare bestämmelser om protokollföring fanns tidigare i förordningen (1975:1) om protokoll och expeditioner i regeringsärenden m.m., vilken ersatts av förordningen (2007:725) om beslut och protokoll hos regeringen den 15 oktober 2007.

Protokoll vid regeringssammanträde förs som huvudprotokoll och underprotokoll (1 § 1975 års förordning, 10 § 2007 års förordning). Huvudprotokoll ska innehålla uppgift om närvarande statsråd, om ordförande och om protokollförare samt förteckning över de ärenden som handläggs vid sammanträdet med uppgift om föredragande statsråd (2 § 1975 års förordning, 11 § 2007 års förordning). Underprotokollen förs för varje departement och i två serier, A och B. Den senare omfattar beslut i ärenden där handlingarnas innehåll helt eller delvis omfattas respektive kan omfattas av sekretess (3 § 1975 års förordning, 10 § andra stycket 2007 års förordning). Varje föredragande justerar underprotokoll, och i vissa närmare angivna fall huvudprotokoll, för de ärenden som han eller hon föredragit (6 § 1975 års förordning, 16 § 2007 års förordning).

Enligt 7 kap. 7 § regeringsformen ska expeditioner av regeringsbeslut för att bli gällande som huvudregel skrivas under av statsministern eller annat statsråd för att bli gällande.

Beslut i regeringsärenden ska expedieras, om beslutet gäller något annat än förhållandena inom Regeringskansliet eller kommittéväsendet (11 § 1975 års förordning, 2 § 2007 års förordning). Enligt Gula boken – Handläggningen av ärenden i Regeringskansliet (Ds 1998:39) är huvudregeln att beslutet ska sättas upp särskilt och sändas till dem som berörs av beslutet. I de fall då besluten gäller förhållanden inom Regeringskansliet får expedieringen ske genom protokollsutdrag.

Protokollen ska ligga till grund för konstitutionsutskottets granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Någon annan konstitutionell betydelse har de däremot inte. Vid bristande överensstämmelse mellan protokoll och expedition har expeditionen vitsord (Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2 uppl. 2006, s. 311).

Regleringsbrev och normgivning

Regeringens beslut den 7 juni 2007 om ändring i förordningen om statsbidrag till organisationer som främjar integration var en temporär ändring av förordningen. Den 21 februari 2008 beslutade regeringen förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans samt förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. I samband med att den senare trädde i kraft den 1 juli 2008 upphävdes förordningen om statsbidrag till organisationer som främjar integration. I de nya förordningarna anges bidragsvillkoren i författningstexten, utan hänvisning till regleringsbrev.

Inkomst från försäljning av statlig egendom

I regeringsformens nionde kapitel om finansmakten finns grundläggande bestämmelser om statsbudgeten och om riksdagens och regeringens befogenheter på finansmaktens område. Enligt 1 kap. 4 § andra stycket regeringsformen bestämmer riksdagen hur statens medel ska användas. Beteckningen finansmakten avser främst rätten att bestämma hur statens inkomster ska beräknas samt att besluta om utgifter och på annat sätt förfoga över statens tillgångar.

Enligt 9 kap. 8 § regeringsformen står statens medel och dess övriga tillgångar till regeringens disposition, med undantag för tillgångar avsedda för riksdagen eller dess myndigheter eller tillgångar som i lag har avsatts för särskild förvaltning. Som statsmedel räknas penningmedel och andra likvida tillgångar samt fordringar av kortfristig natur. Statens övriga tillgångar utgörs av annan statlig egendom, såväl fast som lös, än statsmedel (Holmberg m.fl. a.a. s. 418). Ordet ”disposition” är avsett att innefatta både förvaltningsåtgärder – rättsliga och faktiska – och förfogandeåtgärder, såsom avhändelse och pantsättning (prop. 1973:90 s. 346).

För dispositionen gäller ett antal restriktioner. Beträffande statsmedel föreskrivs i 9 kap. 2 § regeringsformen att dessa inte får användas på annat sätt än riksdagen har bestämt. Det är främst genom att anvisa anslag som riksdagen bestämmer hur statens medel ska användas. Statsbudgetens anslag utgör därför riksdagens viktigaste instrument för att fördela medel till olika ändamål.

I fråga om förvaltningen av statens egendom och förfogandet över den fastställer riksdagen enligt 9 kap. 9 § regeringsformen grunder i den omfattning som behövs. Villkor av olika slag som beslutats vid budgetregleringen (se 9 kap. 3 §) har även betydelse för dispositionen av den statliga egendomen. Regeringen måste vid dispositionen rätta sig efter vad som är

föreskrivet i lag, liksom vad som följer av avtal som staten träffat eller andra förpliktelser (Holmberg m.fl. a.a. s. 419). I förarbetena har anförts att det av bestämmelsen får anses följa att egendom som har anskaffats för medel anvisade av riksdagen inte får disponeras på sätt som strider mot riksdagens anslagsbeslut. I motiven har också erinrats om att bestämmelsen inte syftar till att ändra den praxis som innebär att egendom som har förvärvats enligt riksdagens beslut för att i framtiden vara statsegendom inte ansetts kunna säljas utan riksdagens hörande. Därvid anfördes att obrukbar eller obehövlig materiel kan försäljas men att regeringen inte ensidigt genom försäljning av materiel torde kunna reducera t.ex. den av riksdagen beslutade försvarsorganisationen (prop. 1973:90 s. 348).

Statsbudgetens avgränsning regleras i 16–19 §§ lagen (1996:1059) om statsbudgeten, fortsättningsvis benämnd budgetlagen. Där ges uttryck för två principer som brukar iakttas i fråga om statsbudgeten, nämligen fullständighetsprincipen och bruttoprincipen (Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2 uppl. 2006, s. 404 och 409). Den förra säger att all statlig verksamhet bör ingå i statsbudgeten, den senare att för varje sektor samtliga inkomster och utgifter ska medtas. Fullständighetsprincipen kommer till uttryck i 16 §, enligt vilken regeringens förslag till statsbudget enligt 9 kap. 6 § regeringsformen ska omfatta alla inkomster och utgifter, med de undantag som anges i 17 § andra stycket och 18 §, samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Bruttoprincipen uttrycks i 17 § första stycket, som föreskriver att statens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten. Undantag från båda principerna får dock förekomma om inkomsterna i en verksamhet endast ska bidra till att täcka verksamhetens utgifter, varvid utgifterna enligt 17 § andra stycket får redovisas netto på anslag. Från fullständighetsprincipen får undantag också göras vid specialdestination av intäkterna; om statens kostnader helt ska täckas med verksamhetens intäkter ska, enligt 18 §, verksamheten inte budgeteras och inte heller redovisas på anslag eller inkomsttitlar.

I 24–34 §§ budgetlagen regleras kompetensfördelningen mellan riksdagen och regeringen när det gäller under vilka förutsättningar regeringen får sälja egendom och hur försäljningsinkomsterna får disponeras. Föreskrifterna gäller egendom som enligt 9 kap. 8 § regeringsformen står till regeringens förfogande, dock ej sådan försäljning av frivilligt efterfrågade varor som utgör ett led i en avgiftsfinansierad verksamhet. Detta framgår av 24 § budgetlagen.

Om riksdagen har beslutat om försäljning av egendom ska inkomsten, enligt 30 § budgetlagen, redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten, om inte riksdagen bestämmer annat. Det är, enligt motiven, i så fall lämpligt att detta ges till känna i samband med att beslutet om försäljning fattas (prop. 1995/96:220 s. 110).

Om regeringen har beslutat om försäljning av egendom som använts i en verksamhet för vilken riksdagen har godkänt en investeringsplan får regeringen, enligt 31 § budgetlagen, besluta att inkomsten ska disponeras

för att finansiera investeringar som ingår i planen. Beträffande inkomster från försäljning av egendom som inte använts i en sådan verksamhet har det betydelse hur egendomen har finansierats (se vidare 32–34 §§ budgetlagen).

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i sin granskning av Konsumentverkets årsredovisning 2006 (dnr 32-2006-0714) lämnat invändningar bl.a. över avyttringen av Råd & Rön. Riksrevisionen har därvid inte identifierat något regelverk som hindrat Konsumentverket från att självständigt fatta beslut om avyttringen av Råd & Rön, men ansett att det framkommit skäl som talar för att Konsumentverket borde ha inhämtat ett regeringsbeslut före avyttringen.

Det underskott som avses i regeringsbeslutet berodde på en prenumerationsskuld (förskottsinbetalda prenumerationsavgifter) som Konsumentverket hade till Råd & Röns prenumeranter när en ny redovisningsmodell infördes i staten 1993/94. Sedan dess har Konsumentverket haft fel i sina betalningsflöden. Konsumentverket har vid flera tillfällen agerat i frågan, bl.a. genom att skicka skrivelser till Riksrevisionsverket i november 1993 och maj 1994, regeringen i september 1994 och Ekonomistyrningsverket i april 2005. Riksrevisionsverket och Riksrevisionen har vid flera tillfällen avrapporterat iakttagelser på området, senast i april 2005. Efter att ha anlitat en konsult som utrett differenser m.m. har Konsumentverket skickat en skrivelse till regeringen i november 2006 och, som nämnts, varit i kontakt med Ekonomistyrningsverket i april 2005.

Tidigare granskningar

Beträffande normgivning och regleringsbrev har utskottet i sitt betänkande 1998/99:KU10 gjort bedömningen att föreskrifter som har betydelse för allmänheten i princip bör meddelas i författning. Utskottet framhöll vikten av att sådana föreskrifter som mer direkt har betydelse för allmänheten regleras i författning i så stor utsträckning som möjligt, liksom föreskrifter som upprepas år för år och inte nödvändigtvis bör höra samman med anslagsregleringen.

Vidare har utskottet i sitt betänkande 2003/04:KU10 uttalat att regleringsbreven riktar sig endast till myndigheterna, medan en författning riktar sig även till allmänheten. Det är därför enligt utskottets bedömning naturligt att föreskrifter av betydelse för allmänheten ges i författningsform och även att författningsregleringen därvid görs så fullständig att den inte behöver hänvisa till regleringsbrev. Det förhållandet att regleringsbreven gjorts lättillgängliga via Internet får enligt utskottets mening inte föra med sig en urholkning av kravet på författningsreglering.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse till Regeringskansliet begärt att få en närmare redogörelse för i vad mån dispositionen avseende realisationsvinsten från försäljningen av Råd & Rön överensstämmer med 9 kap. regeringsformen och principerna om fullständighet och bruttoredovisning m.m. i budgetlagen.

Som svar har den 9 oktober 2008 översänts en promemoria som upprättats inom Regeringskansliet (bilaga 2.2). I den har i huvudsak följande uppgifter lämnats.

Konsumentverket övertog Råd & Rön 1973 i samband med sammanslagningen av ett antal konsumentmyndigheter. Tidningen hade startats 1958 av Konsumentverkets föregångare, dåvarande Konsumentinstitutet, på eget initiativ. Fram till avyttringen av Råd & Rön 2006 var tidningsverksamheten uppförd på statsbudgeten såsom en avgiftsfinansierad verksamhet där intäkterna disponerades av Konsumentverket. Regeringen medgav undantag från ekonomiadministrativa föreskrifter genom att i Konsumentverkets regleringsbrev ange att tidningsverksamheten skulle finansieras genom prenumerationsavgifter. Det ekonomiska målet för verksamheten var full kostnadstäckning.

Bakgrunden till disponeringen av realisationsvinsten från försäljningen var att Konsumentverket före avyttringen hade en prenumerationsskuld (förskottsbetalda prenumerationsskatter).

Riksdagen har underrättats om avyttringen av Råd & Rön i propositionen Trygga konsumenter som handlar hållbart (prop. 2005/06:105). Därefter har riksdagen i budgetpropositionen för 2008 underrättats om regeringens hantering av ovannämnd fråga mot bakgrund av Riksrevisionens iakttagelser i revisionsberättelsen för Konsumentverket (dnr 32-2006-0714, prop. 2007/08:1 utg.omr. 18, avsnitt 4.4.4).

I förarbetena till regeringsformen anges att det inte är möjligt att undantagslöst hävda fullständighetsprincipen för statsbudgetens del, än mindre bruttoprincipen (prop. 1973:90 s. 333). I budgetlagen tillämpas fullständighetsprincipen utan undantag i så måtto att alla inkomster, utgifter och andra betalningar som påverkar statens lånebehov ska ingå i förslaget till statsbudget. Motsvarande gäller inte för principen om bruttoredovisning, vilket framgår av 17 § andra stycket budgetlagen. Mot denna bakgrund görs bedömningen att dispositionen av realisationsvinsten överensstämmer med 9 kap. regeringsformen och bestämmelserna i budgetlagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen, i linje med utskottets tidigare uttalanden, fortlöpande ombesörjer att villkor för bidrag anges i förordningstext och således i förordningen om statsbidrag om verksamheter mot rasism

och liknande former av intolerans samt förordningen om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund anger bidragsvillkoren i författnings-texten, utan hänvisning till regleringsbrev.

Försäljningen av Råd & Rön har inte beslutats av riksdag eller regering. Budgetlagens bestämmelser om disposition av försäljningsinkomster är därför inte tillämpliga. Det underskott som regeringsbeslutet om disposition av inkomsten avsåg uppkom 1993 då en ny redovisningsmodell infördes i staten. Därefter har det, som nämnts ovan, förekommit ett flertal kontakter m.m. i frågan. Granskningen har inte givit anledning för utskottet att göra några närmare uttalanden.

Utskottet noterar till sist som självklart att endast statsråd som har närvarit kan justera protokollet från ett regeringssammanträde. I övrigt ger granskningen inte anledning till något uttalande från utskottets sida.

3 Vissa förvaltningsärenden

Ärendet

Utskottet har gått igenom regeringens beslut under 2007 med anledning av överklaganden enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande och förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Vidare har utskottet gått igenom regeringens beslut med anledning av överklaganden enligt permutationslagen (1972:205) och lagen (1963:583) om avveckling av fideikommiss. Utskottet har gått igenom de överklagade permutationsärenden som har handlagts vid Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet och som har avgjorts av regeringen under 2007 och fram till september 2008.

Till grund för granskningen har legat akterna i de granskade ärenden samt en promemoria upprättad inom Justitiedepartementet, *bilaga 3.1*, och en promemoria upprättad inom Utbildningsdepartementet, *bilaga 3.2*.

Bakgrund

Hälso- och sjukvård för asylsökande .m.m.

Enligt 1 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, omfattar begreppet hälso- och sjukvård åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador.

Av 3 § första stycket HSL och 5 § första stycket tandvårdslagen (1985:125) framgår att landstingen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård respektive tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Huruvida bosättningskravet är uppfyllt avgörs med ledning av folkbokföringslagen (1991:481).

Vidare är ett landsting enligt 4 § första stycket HSL respektive 6 § tandvårdslagen skyldigt att erbjuda omedelbar hälso- och sjukvård eller tandvård om någon som vistas inom ett landsting utan att vara bosatt där behöver sådan vård. Skyldigheten avser endast att svara för lokaler, personal och utrustning, inte att tillhandhålla vården kostnadsfritt eller till ett särskilt lågt pris. Ingen får dock nekas omedelbar vård på grund av bristande betalningsförmåga.

Tidigare har det av överenskommelser mellan staten och Landstingsförbundet (numera Sveriges Kommuner och Landsting, SKL) framgått att asylsökande m.fl. av landstinget skulle erbjudas hälso- och sjukvård utöver omedelbar vård enligt HSL och tandvårdslagen. Vidare skulle statlig ersättning lämnas till landstingen, och berörda utlännningar skulle betala en vårdavgift. Enligt en överenskommelse om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl., som trädde i kraft den 1 juli 2006 och gällde t.o.m. den 30 juni 2008, lämnades statlig ersättning när det förelåg ett behov av omedel-

bar vård eller vård som inte kunde anstå. Vård som inte föll under dessa kriterier och där en måttlig fördröjning inte medförde allvarliga följder för patienten ersattes inte av staten.

Överenskommelsen omfattade sådana utlännningar som avses i 1 § första stycket 1 och 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) samt utlännningar som hade rätt till bistånd enligt 8 § andra och tredje styckena samma lag och gällde under den tid som utlännningen hade rätt till bistånd enligt LMA. De utlännningar som avsågs var därmed asylsökande, utlännningar som hade beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte var folkbokförda, utlännningar som vistades på förläggning även efter att de hade beviljats uppehållstillstånd om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun samt utlännningar som inte vistades på förläggning och hade rätt till bistånd under en månad från den dag de hade beviljats uppehållstillstånd. Överenskommelsen omfattade även utländska barn och ungdomar som inte fyllt 18 år, som vistades i landet utan att vara bosatta här och som tidigare hade omfattats av LMA. Överenskommelsen omfattade emellertid inte bl.a. utlännningar som fyllt 18 år och som höll sig undan så att beslut om avvisning eller utvisning inte kunde verkställas och som enligt 12 § LMA inte hade rätt till bistånd. Överenskommelsen omfattade i princip inte heller utlännningar som hade beviljats uppehållstillstånd och omfattades av det kommunala flyktingmottagandet.

Landstingen åtog sig enligt överenskommelsen att lämna följande vård till personer som fyllt 18 år: omedelbar sjukvård enligt 4 § HSL och omedelbar tandvård enligt 6 § tandvårdslagen samt sjukvård och tandvård som inte kunde anstå, preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård, förlossningsvård, vård vid abort samt vård och åtgärder enligt smittskyddslagen (1998:1472). I de fall föräldrabehandling var nödvändigt för barnets vård inom barn- och ungdomspsykiatri borde landstinget erbjuda detta. För personer som inte fyllt 18 år lämnades hälso- och sjukvård samt tandvård på samma villkor som barn och ungdomar bosatta inom landstinget. Samtliga erbjöds även hälsoundersökning eller hälsosamtal. Enligt överenskommelsen lämnade staten ersättning till landstingen för deras åtagande med dels en schablonersättning, dels i förekommande fall en särskild ersättning för viss kostnadskrävande vård, dels en schablonersättning för en genomförd hälsoundersökning per person inklusive hälsosamtal och kostnad för tolk i samband med hälsoundersökningen.

Från och med den 1 juli 2008 finns bestämmelser om hälso- och sjukvård för asylsökande i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. När det gäller den personkrets som omfattas av lagen motsvarar den vad som anges i befintliga överenskommelser mellan staten och Landstingsförbundet. Lagen omfattar dessutom asylsökande barn som bor hos en vårdnadshavare med uppehållstillstånd. Beträffande vårdens omfattning anges i förarbetena (prop. 2007/08:105) att den för vuxna bör utgå från begreppen omedelbar vård och vård som inte kan anstå.

Statlig ersättning till landsting och kommuner

Bestämmelser om statlig ersättning finns i förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande och förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Enligt förordningen om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande kan statlig ersättning ges till landsting, kommuner och apotek för kostnader för hälso- och sjukvård samt kostnader för tandvård och receptförskrivna läkemedel för vissa utlänningar. Ersättning beslutas och betalas av Migrationsverket. Migrationsverkets beslut om ersättning får överklagas hos regeringen.

Ersättning får enligt 2 och 3 §§ ges för hälso- och sjukvård till sådana personer som avses i 1 § första stycket 1 och 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. I 1 § första stycket 1 och 2 avses utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige (asylsökande) eller som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, och som inte är folkbokförda här i landet. För personer som fyllt 18 år ges enligt förordningen ersättning för omedelbar vård och vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, förlossningsvård, preventivmedelsrådgivning, vård vid abort, vård och åtgärder enligt smittskyddslagen (2004:168) samt omedelbar tandvård och tandvård som inte kan anstå. För personer som inte fyllt 18 år samt för personer som avses i 4 § ges ersättning för hälso- och sjukvård samt tandvård.

I 4 § anges bl.a. att ersättning för utlänningar som vistas på en förläggning enligt 2 och 3 §§ får ges även efter det att de har beviljats uppehållstillstånd, om personerna inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun.

Enligt 11 § förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. får Migrationsverket lämna ersättning till kommuner som haft betydande extraordinära kostnader för asylsökande m.fl. En sådan ersättning betalas efter ansökan. Beslut om ersättning överklagas hos regeringen.

Permutationer

I 1 § permutationslagen (1972:205) stadgas att om en bestämmelse, som enskild meddelat i gåvobrev, testamente, stiftelseförordnande eller liknande handling, på grund av ändrade förhållanden ej längre kan iakttas eller bestämmelsen har blivit uppenbart onyttig eller uppenbart stridande mot utfärdarens avsikter eller annat skäl föreligger, kan den på ansökan ändras eller upphävas eller undantag medges för särskilt fall (permutation).

Enligt 2 § prövas fråga om permutation, såvitt rör fideikommiss som avses i lagen (1963:583) om avveckling av fideikommiss, av Fideikommissnämnden och i annat fall av Kammarkollegiet. Enligt 3 § ska i vissa fall Fideikommissnämnden eller Kammarkollegiet överlämna ärendet med eget yttrande till Konungen för avgörande. Enligt 4 § förs talan mot Fideikommissnämndens eller Kammarkollegiets beslut hos Konungen genom besvär.

Utredning i ärendet

Vid genomgången av regeringsbesluten har regeringens hantering endast granskats från formellt förvaltningsmässiga utgångspunkter.

Ersättning beträffande hälso- och sjukvård för asylsökande

Flera av ärendena rör frågan om ansökan från en kommun eller ett landsting om ersättning har kommit in i rätt tid enligt bestämmelserna i förordningen.

I flera ärenden rörde frågan om den vård som ansökan avsåg utgjorde en vårdkontakt eller flera skilda vårdkontakter.

Utskottet har vid sin genomgång gjort vissa iakttagelser.

I flera av ärendena om ersättning för hälso- och sjukvård har handläggningstiden varit omkring ett till ett och ett halvt år. I några ärenden var handläggningstiden omkring två år och i några ärenden omkring tre år. I ett av dessa ärenden (Ju2007/342/SIM) kom överklagandet in till Regeringskansliet den 20 augusti 2004. Migrationsverket begärde den 17 november 2004 per telefon att ärendet skulle sändas tillbaka till verket för omprövning. Regeringskansliet återsände ärendet till Migrationsverket den 18 augusti 2007, varefter Regeringskansliet avskrev ärendet genom beslut den 1 oktober 2007.

I ärende Ju2007/4308/SIM saknas uppgift i akten om när överklagandet inkom till Regeringskansliet.

Flera av ärendena har enligt anteckningar på dagboksbladen föredragits för Socialstyrelsen. I dessa ärenden synes Socialstyrelsens synpunkter ha noterats genom en handskriven anteckning på Migrationsverkets yttrandeskrivelse om överklagandet.

Ett av ärendena om ersättning för betydande extraordinära kostnader har haft en handläggningstid på omkring två år och ett ärende på omkring fyra år. I det senare ärendet överklagades två frågor, varav den ena frågan överklagades till regeringen och den andra till länsrätten. Länsrätten meddelade sin dom omkring ett halvt år efter överklagandet.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse, som sänts till Regeringskansliet, ställt följande frågor:

Vad är skälet till att handläggningstiden för vissa ärenden, enligt vad som redogjorts för ovan, har varit över ett år? Finns det något mål för hur lång den genomsnittliga handläggningstiden bör vara för denna typ av ärenden?

Vad är skälet till att det i ärende Ju2007/342/SIM tog nästan tre år innan ärendet återsändes till Migrationsverket efter det att verket hade begärt att få ompröva ärendet?

Vad är skälet till att ankomstdatum inte har angetts i ärende Ju2007/4308/SIM?

På vilket sätt föredras ärendena för Socialstyrelsen? Dokumenteras föredragningarna på något annat sätt än genom en anteckning i dagboksbladet samt genom en anteckning på Migrationsverkets yttrandeskrivelse?

Som svar har den 10 oktober 2008 översänts en inom Justitiedepartementet upprättad promemoria (bilaga 3.1).

I promemorian anges att de aktuella ärendenas komplexitet och i vissa fall krav på praxisbildning utgör en grundläggande förklaring till de långa handläggningstiderna. De enheter som har varit ansvariga för dessa ärenden har en mycket hög arbetsbelastning. För att komma till rätta med de långa handläggningstiderna förstärktes resurserna för denna arbetsuppgift under 2007. Ärendebalansen ligger i dag på en betydligt lägre nivå än före resursförstärkningen och bedöms nu vara hanterbar. Det finns fortfarande ärenden som är komplexa och som är av betydelse för praxisbildningen, och för dessa ärenden ligger fortfarande handläggningstiderna över genomsnittet. De insatser som har genomförts har medfört att antalet öppna ärenden nu är betydligt lägre än under den tidsperiod som granskningen avser. Det finns mot denna bakgrund goda förutsättningar för väsentligt kortare handläggningstider. Utöver de allmänna riktlinjerna som anges i förvaltningslagen finns det inget mål för hur lång handläggningstiden av dessa ärenden bör vara.

Vidare anges i promemorian att den långa tidsutdräkten i ärende Ju2007/342/SIM beror på att muntlig information från Migrationsverket inte dokumenterats på ett sådant sätt att det stod klart att verket begärt att få ompröva ärendet. I samband med den förstärkta insatsen under 2007 upptäcktes detta, och ärendet överfördes skyndsamt till Migrationsverket.

Ankomstdatum i ärende Ju2007/4308/SIM finns på överklagandet från landstinget, men har på grund av förbiseende inte förts över till aktkappan.

I promemorian anges att det är en något missvisande formulering att ärendena "föredras" för Socialstyrelsen. Vid möten med läkare från Socialstyrelsen är syftet att få en förklaring till de medicinska termerna och en ökad förståelse för vad överklagan avser. Läkaren får därför titta på de underlag som finns i ärendet och förklara innebörden av diagnoser, vårdkontakter och läkarintyg. Rutinen med anteckning på Migrationsverkets yttrandeskrivelse har ändrats och framdeles kommer endast en notering om information från Socialstyrelsen att stå på aktkappan.

Permutationer

Vid genomgången av ärendena noterades att överklagandeskrivelsen inte fanns med i akten till ärende U/2007/458/RS.

Med anledning av en fråga från utskottet har den 4 november 2008 översänts en inom Utbildningsdepartementet upprättad promemoria (bilaga 3.2).

Av promemorian framgår att överklagandeskrivelsen i ärende U/2007/458/RS av misstag inte kom att översändas till konstitutionsutskottet. Överklagandeskrivelsen förvaras avskilt på Utbildningsdepartementet.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har tidigare granskat handläggningen av permutationsärenden (bet. 1998/99:KU10). Utskottet gjorde då en genomgång av de permutationsärenden som regeringen hade avgjort under åren 1995–1998.

I betänkande 1998/99:KU10 (s. 69 f.) konstaterade utskottet att handläggningstiderna i permutationsärendena många gånger varit ganska långa. Det rörde sig ofta om handläggningstider på bortåt ett år. Det kunde emellertid inte bortses från att ärendena ofta var av komplicerad beskaffenhet. Utskottet ansåg att det allmänt sett var angeläget att handläggningstiderna i permutationsärenden inte blev alltför långa. Ärendenas karaktär kunde många gånger vara sådan att ett avgörande hade stor betydelse för den enskilde.

Utskottet tog även upp frågan om att det enligt 7 kap. 2 § regeringsformen vid behandlingen av regeringsärenden ska inhämtas behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Utskottet ville rent allmänt framhålla vikten av att behövliga upplysningar och yttranden hämtas in.

Vidare behandlade utskottet ramen för prövning av ett överklagande. Utskottet anförde att ramen för prövning av ett överklagande bestäms i princip av det överklagade beslutet, och i överklagandet fick inte väckas nya frågor som inte varit föremål för den beslutande myndighetens behandling.

Utskottets ställningstagande

Vid granskningen av besluten om hälso- och sjukvård för asylsökande samt om ersättning för extraordinära kostnader har framkommit att handläggningstiderna i flera av ärendena har varit mycket långa. I ett av ärendena har handläggningstiden varit tre år, trots att det på ett tidigt stadium av handläggningen framgick att Migrationsverket ansåg att det överklagade beslutet borde omprövas.

Det är självfallet inte tillfredsställande med långa handläggningstider i överklagandeärenden. Utskottet noterar dock att det i promemorian från Justitiedepartementet framgår att det vidtagits åtgärder för att förkorta handläggningstiderna.

I övrigt har inte framkommit några beaktansvärda brister i handläggningen av de granskade ärendena.

Granskningen föranleder mot denna bakgrund inte något särskilt uttalande i övrigt från utskottet.

4 Regeringens avlämnande av propositioner till riksdagen

Ärendet

Konstitutionsutskottet har tidigare i den årliga granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning och med anledning av anmälningar granskat regeringens rutiner för avlämnande av propositioner. Senast gjordes en sådan granskning under riksmötet 2005/06 (se bet. 2005/06:KU20 avsnitt 1.1). Dessförinnan gjordes en granskning under riksmötet 2001/02 avseende riksmötet 2000/01 (se bet. 2001/02:KU10 avsnitt 4).

I detta ärende granskar utskottet propositionsavlämnandet under riksmötet 2007/08.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en genomgång av regeringens propositionsförteckningar för det aktuella riksmötet samt av vilka propositioner som lämnats i aviserad tid eller senare och av vilka som aviserats men inte lämnats, *bilaga 4.1*. Vidare finns en promemoria från Regeringskansliet med svar på frågor från utskottet, *bilaga 4.2*.

Gällande ordning

I 3 kap. riksdagsordningen finns bestämmelser om avlämnande av propositioner. Enligt 3 § fastställer riksdagen på förslag av talmannen när propositioner som enligt regeringens mening bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas. Om en särskild tidpunkt föreskrivs i riksdagsordningen, såsom för budgetpropositionen, gäller dock den tidpunkten. Enligt 5 § bör regeringen lämna propositioner på sådana tider att en anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt undviks, och regeringen ska samråda med talmannen om detta.

Riksdagsdirektören och kammarkansliet har månatliga överläggningar med Statsrådsberedningen, vid vilka bl.a. frågor om propositionsavlämnandet tas upp.

Utredning i ärendet

Propositionsavlämnandet under riksmötet 2007/08

Av de propositionsförteckningar som regeringen lämnade till riksdagen under riksmötet framgår att regeringen avsåg att lämna,

- enligt förteckningen i september 2007, 65 propositioner och skrivelser under tiden den 18 september 2007–15 januari 2008 och,
- enligt förteckningen i januari 2008, 165 propositioner och skrivelser under återstoden av riksmötet. Ett tiotal av dokumenten finns upptagna i båda förteckningarna.

Sista dagen för avlämnande av propositioner för behandling före sommaruppehållet 2008 var bestämd till den 18 mars 2008.

I propositionsförteckningen från januari 2008 angavs 92 dokument för behandling före sommaruppehållet. För 59 av dessa angavs den 18 mars som planerad tidpunkt för avlämnande.

Av de till den 18 mars aviserade 59 propositionerna som skulle behandlas under våren har 6 stycken inte avlämnats under riksmötet.

För nio av dokumenten – inklusive propositioner m.m. från Finansdepartementet sammanhängande med den ekonomiska vårpropositionen – angavs en senare tidpunkt än den 18 mars. Dessa var

- från Socialdepartementet en proposition om införande av en rehabiliteringskedja (27 mars, prop. 136 En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete) och en proposition om alkoholfrågor med EG-rättslig anknytning (7 april, prop. 119 Alkoholfrågor med EG-rättslig anknytning),
- från Finansdepartementet propositioner om sänkta socialavgifter för små och medelstora företag inom delar av tjänstesektorn m.m. (3 april, ej inkommen) och om vissa vägavgiftsfrågor (3 april, prop. 79 Betalning av vägavgift) samt 2008 års ekonomiska vårproposition (15 april, prop. 100), proposition om tilläggsbudget 1 för 2008 (15 april, prop. 99 Tilläggsbudget till statsbudgeten 2008) och skrivelser om utvecklingen inom den kommunala sektorn (15 april, skr. 102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn) och om årsredovisning för staten 2007 (16 april, skr. 101 Årsredovisning för staten 2007),
- från Näringsdepartementet en proposition om riskutbildning av körkortssökande (4 april, prop. 128 Riskutbildning för körkortsaspiranter),
- från Arbetsmarknadsdepartementet propositioner om ny lag om rätt till ledighet för att vid sjukdom prova annat arbete (5 maj, prop. 151 Ny lag om rätt till ledighet för att vid sjukdom prova annat arbete) och om återkrav och ränta i arbetslöshetsförsäkringen (5 maj, ej inkommen).

Antalet inkomna propositioner och skrivelser som inte aviserats uppgår till 21. Antalet dokument som kommit in efter den 18 mars för behandling före sommaruppehållet synes uppgå till 6.

Statistik och uppgifter över avlämnandet av propositioner och skrivelser finns intagna i bilaga 4.1.

Tidigare granskning

Utredning i granskningen våren 2006

Vid granskningen våren 2006 ställdes frågor i en skrivelse till Regeringskansliet om vilka åtgärder som hade vidtagits för att förebygga anhopning av propositioner och skrivelser och om vilka kommentarer i övrigt som anmälan gav anledning till. Vidare hölls en utfrågning med dåvarande statsminister Göran Persson.

I en svarspromemoria framhölls målsättningen att det redan på direktiv- eller remisstadiet i en beredningsprocess skulle finnas en plan för när en proposition kan överlämnas till riksdagen. I en sådan planering var utgångspunkten att tillfällena för avlämnande ska fördelas under året. En sådan planering utgjorde också en av förutsättningarna för att arbetet med att färdigställa propositioner i Regeringskansliet skulle fungera väl. Regeringskansliet hade således för egen del både ett starkt önskemål och en stark strävan att undvika en anhopning vid stoppdagen i mars månad. Frågan om när en proposition ska avlämnas var alltid en levande fråga i departementen, sådes det också i promemorian.

I promemorian redogjordes vidare för de riktlinjer om tidsgränser för redovisning av utredningsuppdrag som rättschefen i Statsrådsberedningen gav ut 2002 (PM 1994:3 Hur kommittédirektiv utformas, reviderad 2002-03-20). I riktlinjerna sägs följande.

När ett betänkande från en kommitté skall utgöra underlag för en proposition till riksdagen måste man se till att riksdagens arbetsrytm blir så jämn som möjligt (jfr bet. 2001/02:KU10 s. 26). Det betyder att tidsangivelsen för varje sådant betänkande behöver samordnas inte bara med tidsplaneringen för den proposition som betänkandet skall ligga till grund för utan också med tidsplaneringen för andra propositioner.

Samordningen bör bl.a. ta sikte på att propositioner i ökad utsträckning skall lämnas till riksdagen under hösten för behandling under våren. Avlämnandet skall inte koncentreras till de s.k. stoppdagar som riksdagen bestämmer för varje riksmöte och som brukar infalla i januari och mars. Tänk också på att det bara finns ett mycket begränsat utrymme för att få propositioner riksdagsbehandlade under hösten.

Följande faktorer försvårade enligt promemorian möjligheten att undvika anhopningar vid stoppdagen.

- Riksdagen behandlar i mycket begränsad utsträckning propositioner under hösten. Utrymmet för avlämnande är således begränsat till en kort period på våren om riksdagsbehandling också ska äga rum under våren.
- Mycket snäva tidsramar för propositioner som avser genomförandet av EG-direktiv. De snäva tidsramarna medför i sin tur att möjligheterna att tidigarelägga – eller senarelägga – dessa propositioner är ytterst begränsade.
- Ställningstaganden till olika skattefrågor i budgetpropositionen medför att utrymmet för den efterföljande beredningsprocessen fram till konkreta lagstiftningsförslag är begränsat. Det är därför svårt att tidigarelägga dessa propositioner. En senareläggning av propositionerna skulle innebära en avsevärd fördröjning av ikraftträdandet och därmed effekterna av ställningstagandet i budgetpropositionen.

Utöver faktorer som redovisats i svarspromemorian framhöll Göran Persson under utfrågningen bl.a. att – med det parlamentariska system som vi har – tid måste ägnas åt att förankra regeringens förslag i utskottsgrupperna, och för vårpropositioner finns i praktiken bara månaderna februari och mars att tillgå för att söka gruppernas stöd.

Tidigare ställningstaganden

Utskottet hänvisade i sin granskning riksmötet 2000/01 till att utskottet tidigare i den årliga granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning och med anledning av en anmälan granskat regeringens rutiner för avlämnande av propositioner och då anförde att det var av stor vikt att propositioner avlämnas senast vid den tidpunkt som framgår av regeringens propositionsförteckning. Under det närmast föregående året (2000/01) hade det uppstått en betydande anhopning i vecka 12 (den 19–22 mars). Enligt utskottet var det anmärkningsvärt att regeringen inte kunde planera propositionsavlämnandet så att anhopningar undviks. När det gäller anhopningar vid propositionsavlämnande förutsatte utskottet att regeringen i fortsättningen skulle ta erforderliga initiativ för att undvika anhopningar av propositioner till vissa tidpunkter (bet. 2001/02: KU10 s. 29).

I granskningen våren 2006 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande. Det var enligt utskottet uppenbart att de åtgärder som regeringen vidtagit inte varit verkningsfulla. Utskottet noterade att ungefär hälften av det totala antalet propositioner och skrivelser som avlämnats under det innevarande riksmötet hade avlämnats under tre veckor närmast före den 22 mars. Utskottet var medvetet om att det kan finnas omständigheter som medför att regeringen inte kan styra över propositionsavlämnandet i ett enskilt fall. Utskottet utgick från att regeringen skulle ta ytterligare initiativ för att undvika anhopningar av propositioner och skrivelser till vissa tider. Utskottet tillade att naturligtvis inget hindrade att ett sådant initiativ kunde involvera även riksdagen.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt

dels en redogörelse för vilka åtgärder som vidtas för att undvika en anhopning av propositioner som aviseras till "sista dagen" för behandling före längre uppehåll i riksdagsarbetet och för att de bedömningar som ligger till grund för de lämnade propositionsförteckningarna ska vara så realistiska som möjligt,

dels de kommentarer i övrigt som en från utskottet översänd promemoria med bilagor ger anledning till.

Som svar har den 10 oktober 2008 översänts en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria (bilaga 4.2).

I promemorian hänvisas inledningsvis till yttranden till konstitutionsutskottet 2001 och 2006, där vissa åtgärder redovisats som hade vidtagits för att motverka att en stor mängd propositioner skulle lämnas till riksdagen i nära anslutning till den s.k. stoppdagen. Beskrivningarna i dessa yttranden är enligt promemorian alltför giltiga, och även de omständigheter som enligt yttrandena gör det svårare att undvika anhopning – t.ex. den begränsade tid som står till buds för avlämnande av propositioner för riksdagsbehandling under våren och de snäva tidsramarna för genomförande av EG-direktiv – kvarstår.

Vidare hänvisas till att frågor om avlämnande av propositioner behandlas i Propositionshandboken (Ds 1997:1). Där framhålls vikten av att de tidpunkter som i propositionsförteckningen redovisats för överlämnande av propositioner hålls, och handboken ger även vägledning när det gäller upprättande av hållbara tidsplaner för propositionsarbetet.

Inför upprättandet av förteckningarna över planerade propositioner och skrivelser skickar Statsrådsberedningen, enligt promemorian, en begäran om underlag till departementen. Innan departementen lämnar sina underlag går ansvariga tjänstemän på departementen igenom tidsplanerna. Vid bedömningen av dessa tas hänsyn till bl.a. lagstiftningsärendenas karaktär. När underlagen har lämnats till Statsrådsberedningen sker även där en bedömning av de lämnade uppgifterna och om tidsplanerna är realistiska.

Målsättningen är, framhålls det i promemorian, att förteckningen endast ska innehålla sådana propositioner som kommer att lämnas till riksdagen vid den angivna tidpunkten. Vid den tidpunkt då propositionsförteckningen överlämnas ligger som regel också många av de i förteckningen omnämnda propositionerna långt fram i den politiska beslutsprocessen. Ändrade förutsättningar i olika avseenden kan emellertid påverka när det är möjligt att överlämna propositionerna.

Slutligen påpekas att departementen hösten 2008 har ombetts att till Statsrådsberedningen redovisa tidsplaner när det gäller de propositioner och skrivelser som ska lämnas fr.o.m. oktober 2008 t.o.m. maj 2009. Målsättningen är att många planerade propositioner ska lämnas betydligt tidigare än den 17 mars 2009.

Utskottets ställningstagande

Den bedömning som gjorts vid tidigare granskningar av regeringens propositionsavlämnande äger giltighet även för riksmötet 2007/08, som granskningen nu avser. En stor mängd propositioner har hopats vid och inför den s.k. stoppdagen. Som utskottet tidigare noterat kan det finnas omständigheter som medför att regeringen inte kan styra över propositionsavlämnandet i ett enskilt fall. Regeringen har redovisat målsättningen att många planerade propositioner under det nu innevarande riksmötet ska lämnas betydligt tidigare än den stoppdag som gäller.

Utskottet förutsätter att regeringen dels beaktar alla möjligheter att lämna realistiska bedömningar om när propositioner och skrivelser kommer att kunna lämnas till riksdagen, dels fortsätter strävandena att undvika anhopning av ärenden i anslutning till stoppdagen och även i övrigt lämna propositioner till riksdagen i så god tid som möjligt innan riksdagsbehandlingen behöver avslutas.

5 Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar

Ärendet

Riksrevisionen inrättades den 1 juli 2003 som en myndighet under riksdagen och med mandat att granska bl.a. regeringens verksamhet. Utskottet har tidigare granskat frågan om Riksrevisionens tillgång till handlingar i Regeringskansliet och fortsätter att granska vilka rutiner som finns i Regeringskansliet för att underlätta Riksrevisionens granskningar.

Till grund för granskningen har bl.a. legat tre promemorior upprättade inom Statsrådsberedningen respektive Näringsdepartementet, *bilagorna 5.1–5.3*.

Gällande ordning

Riksrevisionens granskning

Riksrevisorerna beslutar enligt 12 kap. 7 § regeringsformen självständigt, med beaktande av bestämmelser som finns i lag, vad som ska granskas. De beslutar självständigt och var för sig hur granskningen ska bedrivas och om slutsatserna av sin granskning.

Riksrevisionen får enligt 2 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. granska bl.a. den verksamhet som bedrivs av regeringen och Regeringskansliet samt den verksamhet som bedrivs av staten i form av aktiebolag, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten har bestämmande inflytande över verksamheten.

Enligt 6 § ska statliga myndigheter på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen.

Bestämmelsen ersatte en tidigare bestämmelse om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar och en motsvarande bestämmelse i den tidigare gällande förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. I förarbetena (SOU 2001:97) sägs att bestämmelsen motiveras av att det är grundläggande för en effektiv granskning att den som granskar ges så goda praktiska förutsättningar som möjligt för att genomföra sin granskning.

Riktlinjer för dokumentation m.m. av Regeringskansliets bolagsförvaltning

Riktlinjer för dokumentation av Regeringskansliets bolagsförvaltning beslutades den 30 mars 2006. Enligt riktlinjerna ska dokumentationen av förvaltningen göra det möjligt att följa viktigare händelseförlopp och ge en god överblick över vilka ställningstaganden som skett i sådana frågor samt på vilka underlag de grundats. Det ska vara möjligt att för sådana frågor

kunna följa vilka kontakter och styrsignaler som förekommit mellan ägarförvaltningen och bolagen. För varje bolag bör därför årligen ett ärende läggas upp, kallat årsakt.

Till akten förs enligt riktlinjerna handlingar och uppgifter som avser den löpande förvaltningen, såsom

- beslut om nominering av styrelse m.m. inför kallelse till bolagsstämma
- kallelse till ordinarie och extra bolagsstämma
- beslut om bemyndigande att företräda ägaren på stämma samt instruktion med ställningstagande i de frågor som ska behandlas på stämman, bl.a. fråga om ansvarsfrihet, val av styrelse och revisorer samt fastställande av mål för lönsamheten, kapitalstruktur och utdelning, m.m.
- promemorior som underlag för beslut på bolagsstämma
- årsredovisning
- dokumentation, information och riktlinjer, som överlämnats till bolaget vid bolagsstämman
- bolagsstämmoprotokoll
- handlingar ingivna av bolaget och som avser ägarfrågor
- kopior av riksdagsfrågor och interpellationer som berör bolaget samt svar på dessa
- hänvisningar till andra ärenden som berör förvaltningen av bolaget
- kontakter mellan ägarförvaltningen och bolaget i för förvaltningen viktigare frågor, i den omfattning som krävs för att följa viktigare händelseförlopp
- övriga frågor som lett till ägarförvaltningens ställningstagande.

Dokumentationen kan ske såväl genom att en promemoria fogas till akten som genom att en anteckning sker på aktkappan eller annat dokument. Sådana anteckningar och liknande material ska snarast tillföras akten för arkivering.

I riktlinjerna påpekas att en inte obetydlig del av det material som rör förvaltningen av ett bolag utgörs av Regeringskansliets interna arbetsmaterial. Exempel kan vara interna analyser, föredragningspromemorior eller annat material som syftar till att informera internt i Regeringskansliet om händelser i bolaget. Senast i samband med att årsakten avslutas, dvs. ärendet läggs ad acta, tas ställning till vilka dokument och uppgifter som ska finnas kvar i akten för arkivering.

Utredning i ärendet

Riksrevisionens granskningar 2007–juni 2008

Under 2007 och första halvåret 2008 redovisades 30 respektive 13 granskningsrapporter. I flertalet rapporter hänvisades till att kontakter med Regeringskansliet utgjorde en del av underlaget för granskningen. Dessa rapporter redovisas nedan. Inom utskottets kansli har gjorts en genomgång av ett tiotal av akterna hos Riksrevisionen.

I granskningen Statlig tillsyn av bostad med särskild service enligt LSS (RiR 2007:1) gjordes intervjuer med bl.a. företrädare för Socialdepartementet och Finansdepartementet.

Riksrevisionens granskning i ärendet om Regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter (RiR 2007:3) byggde bl.a. på intervjuer med tjänstemän i Regeringskansliet och en genomgång av Regeringskansliets interna anvisningar för hur förslag som påverkar statsbudgeten ska beredas, de s.k. budgetcirkulären.

I granskningen Beredskapen för kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4) intervjuades handläggare vid Miljö- och Försvarsdepartementen samt enhetschefer och handläggare vid Finansdepartementet och enheten för beredskap och analys (EBA) vid Statsrådsberedningen.

För bedömningen av prognosprecision i granskningen Regeringens skatteprognoser (RiR 2007:5) hade Riksrevisionen tillgång till särskilt underlag från bl.a. Finansdepartementet. Under granskningsarbetet hade Riksrevisionen också fortlöpande haft kontakt med bl.a. tjänstemän vid Finansdepartementet för förtydliganden av iakttagelser från genomgången av budgetdokumenten och annat underlag för granskningen.

I granskningen Den största affären i livet – Tillsyn över fastighetsmäklare och konsumenternas möjligheter till tvistlösning (RiR 2007:7) intervjuades bl.a. företrädare för konsumentenheten vid Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Riksrevisionen fick i granskningen Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag (RiR 2007:8) under ett antal möten med företrädare för Näringsdepartementet muntliga uppgifter om regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag. Riksrevisionen fick även ta del av skriftlig dokumentation om planering av försäljningsprocessen m.m. Dessa möten ägde rum mellan den 5 mars och 4 maj 2007. Riksrevisor Lennart Grufberg skickade en skriftlig begäran till regeringen den 26 april 2007 för att säkerställa att Riksrevisionen fick tillgång till all dokumentation och alla relevanta uppgifter för genomgången. Med anledning av denna begäran fick Riksrevisionen ta del av en redogörelse från och ställa frågor till två företrädare för regeringen, statsråden Maud Olofsson och Mats Odell, under ett möte den 4 maj 2007. I rapporten underströks att det för att genomföra granskningar är nödvändigt att Riksrevisionen ges tillgång till alla skriftliga och muntliga uppgifter som belyser de områden som behandlas i granskningen. Vid mötet med de två statsråden fick man besked om att Riksrevisionen fått tillgång till allt underlag som berör genomgången som aviserades i budgetpropositionen. Mötet med de två statsråden tillgodosåg enligt rapporten Riksrevisionens begäran om information från regeringen.

I granskningen Säkerheten vid Vattenkraftdammar (RiR 2007:9) genomfördes intervjuer med Regeringskansliet.

I granskningen Regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen (RiR 2007:10) gjordes intervjuer bl.a. med kansliråd, ämnessakkunniga, departementsråd, enhetschefer och statssekreterare i Näringsdepartementet, Finansdepartementet, Försvarsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet.

I granskningen Statens företagsfrämjande insatser – når de kvinnor och personer med utländsk bakgrund? (RiR 2007:11) intervjuades företrädare för Näringsdepartementet

I ärendet Hur förbereds arbetsmarknadspolitiken? En granskning av regeringens underlag (RiR 2007:12) byggdes granskningen i huvudsak på dokument- och litteraturstudier och intervjuer med företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet. Av Riksrevisionens akt framgår att Arbetsmarknadsdepartementet begärde anstånd till den 2 maj 2007 med synpunkter med anledning av faktagranskning av ett rapportutkast. Den 8 maj gav departementet besked per telefon att det inte hade faktasynpunkter på rapportutkastet. Den 7 juni beslutades rapporten med kritik över brister i regeringens beslutsunderlag inför förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. I budgetpropositionen för 2008 kommenterade regeringen granskningen om hur arbetsmarknadspolitiken förbereds. Regeringen framhöll att den hade uppfattningen att underlaget för beslut om regelförändringar och nya program ska innehålla analyser av förväntade effekter och att reformer ska följas upp och utvärderas. Riksrevisor Karin Lindell beslutade den 13 september 2007 att inleda en uppföljning. Under intervjuer inom ramen för denna uppföljning framkom att de av Riksrevisionen efterfrågade analyserna regelmässigt genomfördes inom Finansdepartementet. I en skrivelse den 28 november 2007 till arbetsmarknadsministern framhöll Karin Lindell att företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet underlåtit att upplysa om att det finns och även tidigare funnits underlag om förväntade effekter. Riksrevisorn framhöll:

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt. I det uppdraget ingår att som statligt revisionsorgan granska genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt. Om uppdraget ska kunna utföras på ett effektivt sätt förutsätter detta att alla inblandade delger Riksrevisionen den information som vi behöver för att ge en korrekt verklighetsbeskrivning. Som framgått ovan får berörda myndighet eller departement faktagranska utkast till slutrapport. I samband med faktagranskningen måste vi lita på att myndigheter eller departement reagerar på om faktamaterialet inte är korrekt. Någon sådan reaktion skedde inte vid den förra granskningen utan först i slutfasen av den nu pågående granskningen.

Det är med förvåning jag har tagit del av hur Arbetsmarknadsdepartementet agerat i samband med dessa två granskningar. Ett sådant agerande får inte enbart konsekvenser för Riksrevisionen utan påverkar också riksdagens och allmänhetens möjlighet till insyn i den statliga verksamheten. Vidare påverkas riksdagens nu pågående beredning av den förra granskningen. Det får dessutom konsekvenser för det ömsesidiga förtroendet mellan Riksrevisionen och Arbetsmarknadsdepartementet.

Riksrevisorn avslutade skrivelsen med att inbjuda till diskussion om hur situationen kunnat uppstå och hur liknande situationer skulle kunna undvikas i framtiden.

I ärendet Granskning av Årsredovisning för staten 2006 (2007:13) kompletterades dokumentgranskningen med information från tjänstemän vid bl.a. Finansdepartementet.

I ärendet Almi Företagspartner AB och samhällsuppdraget (RiR 2007:15) intervjuades företrädare för den statliga ägaren angående sin syn på verksamheten.

I rapporten Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17) redovisas bl.a. att det genomförts intervjuer med företrädare för skilda departement.

I ärendet Bilprovningen och tillgängligheten – Granskning av ett samhällsuppdrag (RiR 2007:18) intervjuades bl.a. företrädare för Näringsdepartementet.

I rapporten Tas sjukskrivnas arbetsförmåga till vara? – Försäkringskassans kontakter med arbetsgivare (RiR 2007:19) redovisas att Riksrevisionen bl.a. intervjuat tjänstemän på Socialdepartementet.

När det gäller rapporten Regeringens analys av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet (RiR 2007:21) har företrädare för Regeringskansliet fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på ett utkast till slutrapport.

Kompletterande information har inhämtats från Finansdepartementet i granskningen Sambandet mellan utgiftstaket, överskottsmålet och skattepolitiken – regeringens redovisning (RiR 2007:22). Av akten framgår att det den 28 september 2007 upprättades ett rapportutkast som översändes till Finansdepartementet för synpunkter. Faktagranskningssynpunkter inkom den 10 oktober 2007 från Finansdepartementet. Rapporten presenterades för Finansdepartementet den 19 november 2007, samma dag som Riksrevisorn undertecknade rapporten.

I ärendet Statens insatser vid anmälningar av vårdskador (RiR 2007:23) har Riksrevisionen bl.a. intervjuat representanter för de granskade myndigheterna och regeringen.

Underlag för granskningen Utanförskap på arbetsmarknaden – Funktionshindre med nedsatt arbetsförmåga (RiR 2007:24) var bl.a. intervjuer med tjänstemän på Arbetsmarknadsdepartementet.

I ärendet Styrelser med fullt ansvar (RiR 2007:25) har intervjuer genomförts med representanter för Finansdepartementets enhet för statlig förvaltningsutveckling, enheten för statlig arbetsgivarpolitik, Finansdepartementets rättssekretariat samt ansvariga tjänstemän vid de sakdepartement som har myndighetsansvar för de fem berörda myndigheterna.

Riksrevisionens granskning i ärendet Regeringens redovisning av budgeteffekter (RiR 2007:26) bygger i huvudsak på dokumentstudier av offentligt material, men även på intervjuer med tjänstemän i Regeringskansliet. Av Riksrevisionens akt framgår att det från maj–september 2007 genomfördes

intervjuer med anställda inom skilda delar av Finansdepartementet och inom Arbetsmarknadsdepartementet, Socialdepartementet och Utbildningsdepartementet. En pm från Finansdepartementet inkom den 27 september 2007. Den 19 oktober 2007 inkom faktagranskningssynpunkter från Finansdepartementet. I ett e-mejl den 31 oktober 2007 vidhöll Finansdepartementet att texten borde nyanseras. Den 5 november tillställdes Finansdepartementet ny text som godtogs. Den 22 november beslutades rapporten och ett pressmeddelande gick ut den 7 december 2007.

I ärendet Krisberedskap i betalningssystemet – Tekniska hot och risker (RiR 2007:28) intervjuades enhetschefer och handläggare vid Finansdepartementet och enheten för beredskap och analys (EBA) vid Statsrådsberedningen.

I ärendet Så förvaltas förmögenheten – fem stiftelsers kapitalförvaltning och regeringens roll som stiftare (RiR 2007:30) genomförde Riksrevisionen bl.a. intervjuer med representanter för Regeringskansliet.

I rapporten Bistånd genom budgetstöd – regeringens och Sidas hantering av en central biståndsform (RiR 2007:31) redovisas att revisionsfrågorna besvarats genom dokumentstudier och intervjuer bl.a. inom Regeringskansliet, och Riksrevisionen gick också igenom regeringens underlag inför beslut om budgetstöd. Av Riksrevisionens akt framgår att ett rapportutkast den 1 november sändes till Utrikesdepartementet för fakta-kontroll med begäran om synpunkter senast den 12 november. Svar inkom den 19 november sedan utökad svarstid medgetts.

I granskningsärendet Försäkringskassans hantering av arbetsskadeförsäkringen (RiR 2007:32) har intervjuer genomförts bl.a. med företrädare för Socialdepartementet.

I granskningen Pandemier – hantering av hot mot människors hälsa (RiR 2008:1) intervjuades bl.a. expeditions- och rättschefen, enhetschefer och handläggare på Socialdepartementet.

I ärendet Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena (RiR 2008:2) genomfördes intervjuer bl.a. med företrädare för Kulturdepartementet.

Granskningen i ärendet Regeringens redovisning av arbetsmarknadspolitikens förväntade effekter (RiR 2008:4) byggde i huvudsak på dokument- och litteraturstudier samt intervjuer med företrädare för Finansdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet.

I granskningen Regler och rutiner för indirekt sponsring – tillräckligt för att säkerställa SVT:s oberoende? (RiR 2008:6) genomfördes bl.a. intervjuer på Kulturdepartementet.

I ärendet Statligt bildade stiftelser – regeringens insyn och uppföljning (RiR 2008:7) utsågs efter en inledande kontakt med rätts- och/eller expeditionschefen på samtliga departement kontaktpersoner inom varje departement. Samtliga departement fick därefter besvara frågor om statligt bildade stiftelser inom sitt ansvarsområde och hur departementet arbetar med dessa. Intervjuer genomfördes på fyra departement. Dessa departement

hade stiftelser inom sitt ansvarsområde som ingick i urvalet. Övriga departement fick besvara en enkät. Faktagranskning genomfördes via de utsedda kontaktpersonerna på begäran som framställdes den 5 maj 2008. Av Riksrevisionens akt framgår att synpunkter på faktagranskning skulle lämnas senast den 8 maj 2008. De flesta departementen svarade inom denna tid. Tre departement svarade dock senare, i något fall efter förvarning.

I ärendet Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser (RiR 2008:8) besöktes bl.a. Jordbruksdepartementet för intervjuer. Genom samverkan inom Riksrevisionens program *Hoten mot samhället* har även kontakter funnits med ytterligare delar av Regeringskansliet.

I Riksrevisionens granskning Regeringen och krisen – regeringens krishantering och styrning av samhällets beredskap för allvarliga samhällskriser (RiR 2008:9) genomfördes intervjuer med bl.a. enhetschefer och handläggare vid Försvarsdepartementet, Finansdepartementet, Miljödepartementet, Socialdepartementet, Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet. Av Riksrevisionens akt framgår att ett utkast av rapporten skickades för sakgranskning den 18 april 2008 med begäran om svar senast den 24 april. Alla berörda departement svarade inom denna tid eller efter medgiven förlängd tid.

I rapporten Tvärvillkorskontroller i EU:s jordbruksstöd (RiR 2008:11) redovisas att relevanta dokument som granskats bl.a. var departementspromemorior och regeringsskrivelser och att intervjuer genomförts bl.a. med enhetschefer och handläggare vid Jordbruksdepartementet och vid kansliet för EU-samordning, Statsrådsberedningen.

Riksrevisionens iakttagelser i ärendet Regeringens försäljning av åtta procent av aktierna i TeliaSonera (RiR 2008:12) baseras på bl.a. aktgranskning, annan dokumentation, intervjuer på Närings- och Finansdepartementen, uppgifter från Näringsdepartementets faktagranskning, intervju med den tidigare chefen för enheten för statligt ägande vid Näringsdepartementet samt intervjuer med kommun- och finansmarknadsministerns tidigare rådgivare i försäljningsfrågor. Av Riksrevisionens akt framgår att det den 14 augusti, den 24 augusti, den 6 september och den 9 oktober 2007 hölls möten på Regeringskansliet med företrädare för Riksrevisionen och Näringsdepartementets enhet Statligt ägande. Genomgångar av Näringsdepartementets akt gjordes den 24 augusti, den 30 och 31 augusti, den 6 september, den 8 och 9 oktober, den 14 november 2007 samt den 1 februari 2008. Den 22 oktober 2007 inkom till Riksrevisionen skriftligt svar på frågor som ställts vid mötet den 9 oktober. Den 1 november framhölls i e-mejl från Riksrevisionen att vissa av frågorna varit obesvarade, och den 9, 16, 21, 27 november, den 5 och 17 december samt den 18 januari 2008 fortsatte kommunikationen. Den 22 januari 2008 gjordes en intervju med företrädare för Näringsdepartementets enhet för statligt ägande. Anteckningar från intervjun skickades den 28 januari 2008 till Regeringskansliet. Kommentarer till anteckningarna kom in till Riksrevisionen den 4 februari 2008.

Den 24 april 2008 bad Riksrevisionen Regeringskansliet om skriftliga faktagranskningssynpunkter. Den 7 maj framfördes från Regeringskansliets sida att det var omöjligt att tillmötesgå Riksrevisionens begäran med hänsyn till att de delar som Riksrevisionen önskade särskild granskning av var disponerade på ett sådant sätt och hade ett sådant innehåll att en faktagranskning i egentlig mening framstod som mindre ändamålsenlig. Riksrevisionen utsträckte då tiden för Regeringskansliets faktagranskning till den 13 maj. Den 13 maj 2008 lämnade Näringsdepartementet på 70 punkter synpunkter på rapportutkastet. Den 22 maj inkom till Riksrevisionen kompletterande synpunkter och kommentarer på 37 punkter. Den 26 maj sändes en e-mejl från Riksrevisionen till Näringsdepartementet med begäran om ytterligare information. Den 30 maj översändes från Näringsdepartementet en e-post med de begärda förtydligandena.

Den 16 juni – samma dag som rapporten beslutades och dagen före publiceringen och presskonferensen – inkom en skrivelse från statssekreterare Urban Karlström, Näringsdepartementet. I skrivelsen framhölls att Regeringskansliet med utgångspunkt i rapportutkastet framfört allvarliga invändningar till Riksrevisionen beträffande Riksrevisionens metod, faktainhämtning, faktabearbetning och urvalsprinciper. I korthet kunde sägas att de upplysningar Riksrevisionen inhämtat från Regeringskansliet valts ut och redovisats på ett sådant sätt att framställningen gav en delvis missvisande bild av de faktiska förhållandena. Regeringskansliet hade begärt att få faktagranska det reviderade utkastet till rapport på grund av de omfattande synpunkter och kvalitetsbrister tidigare utkast haft. I skrivelsen hänvisades till att Riksrevisionen den 13 juni meddelat att den inte avsåg att tillgodosöka önskemålet utan skulle publicera sin rapport utan ytterligare kvalitets-säkring. Statssekreteraren framhöll i skrivelsen att den brådska att publicera som Riksrevisionen visat inte varit sakligt motiverad. Dessutom hade den gått ut över kvaliteten i Riksrevisionens granskningsarbete, vilket var allvarligt, särskilt med beaktande av Riksrevisionens roll som kvalitets-säkrare av statlig förvaltning. Under dessa förhållanden såg han ingen annan utväg än att på det sättet delge Riksrevisionen Regeringskansliets uppfattning om bristerna i ärendets hantering. Han ville understryka den viktiga funktion som Riksrevisionen är avsedd att ha och hoppades att Riksrevisionen även fortsättningsvis skulle upprätthålla den.

Nämnas kan att riksrevisor Eva Lindström och tjänstemän som arbetat med rapporten i slutet av sommaren 2008 sammanträffade med statssekreterare Urban Karlström och tjänstemän från Näringsdepartementet och därvid informerat om granskningen.

I granskningsärendet Svenskundervisning för invandrare (RiR 2008:13) genomfördes intervjuer med företrädare för Utbildnings-, Arbetsmarknads- samt Integrations- och jämställdhetsdepartementen.

I granskningsärendet Kulturbidrag – effektiv kontroll och goda förutsättningar för förnyelse? (RiR 2008:14) intervjuades bl.a. företrädare för Regeringskansliet (Kulturdepartementet).

Tidigare granskning

I granskningsbetänkande 1994/95:KU30 uttalade utskottet med anledning av en granskning av utövandet av statens ägande i Nordbanken att det var angeläget att en tydlig policy utvecklas för hur ägandet ska utövas i statligt ägda företag (s. 96). Från de utgångspunkter som utskottet i det sammanhanget hade att beakta var det av betydelse att skriftliga riktlinjer utformades för hur ägandet ska utövas av statsråden och övriga företrädare för Regeringskansliet. Rutiner borde utvecklas som gjorde det möjligt att följa viktigare händelseförlopp och att granska vilka kontakter som förevarit mellan bolagsledningar och berörda departement i frågor av större betydelse. Utskottet ville understryka vikten av att ställningstaganden i ärenden som behandlas på bolagsstämmor och i andra viktigare frågor dokumenterades. Utskottet hänvisade till ett tidigare uttalande (bet. 1991/92:KU30 s. 70) om att det var önskvärt med mer uttryckliga direktiv och dokumentation i frågor som avser statens företrädare på bolagsstämmor eller i andra sammanhang.

Våren 1996 granskade utskottet utövandet av statens ägande i Apoteks-bolaget AB (bet. 1995/96:KU30) och hänvisade därvid (s. 51) till uttalandena i samband med granskningen av statens ägande i Nordbanken.

Hösten 2003 granskade utskottet regeringens styrning av de statliga bolagen (bet. 2003/04:KU10 s. 66). Utskottet uttalade att från de utgångspunkter som utskottet har att beakta ”är det av betydelse att styrningen sker på ett sätt som skapar möjlighet att i efterhand granska regeringens agerande”. Utskottet hänvisade även till ett tidigare uttalande om att rutiner bör utvecklas som gör det möjligt att följa upp viktigare händelseförlopp och att granska vilka kontakter som förevarit mellan bolagsledningar och berörda departement i frågor av större betydelse. Utskottet förutsatte att det fortsatta utvecklingsarbetet avseende ägarstyrningen gjordes i medvetande om detta.

Våren 2005 granskade konstitutionsutskottet Riksrevisionens tillgång till handlingar i Regeringskansliet med anledning av en anmälan om granskning av näringsminister Leif Pagrotsky's tjänsteutövning i samband med begäran från Riksrevisionen att få ta del av material i samband med en granskning av Vattenfall (bet. 2004/05:KU20, s. 244). Utskottet underströk vikten av att Riksrevisionen som en del av riksdagens kontrollmakt ges bästa möjliga förutsättningar att fullgöra sin granskning. Riksrevisionens bedömningar när det gäller dess behov av tillgång till handlingar måste därför tillmätas avgörande betydelse. Det kunde enligt utskottets mening förutsättas att Riksrevisionen har den kompetens som behövs för att inte medverka till att icke allmänna handlingar blir allmänna handlingar på ett sätt som är till men för den granskade verksamheten. Utskottet ville i likhet med f.d. chefsjustitieombudsmannen Claes Eklundh, som på utskottets begäran avgett ett utlåtande i frågan, understryka vikten av att handlingarna i Regeringskansliet hålls ordnade på ett sådant sätt att Riksrevisionen

kan bilda sig en korrekt uppfattning om vilken information som finns att tillgå och på ett sådant sätt att Riksrevisionens granskning inte onödigtvis försvåras.

Riksrevisionen hade framfört att dess tillgång till information begränsats genom att det från Regeringskansliets sida gjorts ett urval av de efterfrågade handlingarna och att uppgifter som handlingarna innehöll förmedlats muntligen. Det var enligt utskottet självfallet olyckligt om det mellan Riksrevisionen och Regeringskansliet råder olika uppfattningar om vad som egentligen gäller i fråga om Riksrevisionens rätt att få tillgång till handlingar, särskilt som bestämmelsen i fråga också gäller för Riksrevisionens granskning av bl.a. myndigheterna under regeringen. Det utlåtande som f.d. chefsjustitieombudsmannen Claes Eklundh lämnat till utskottet kunde enligt utskottets mening tjäna som en värdefull vägledning för de bedömningar i fråga om Riksrevisionens rätt att få tillgång till handlingar som framdeles kan behöva göras. Något uttalande i övrigt från utskottets sida med anledning av granskningen var inte påkallat.

Hösten 2005 granskade utskottet dokumentation och aktbildning avseende regeringens styrning av de statliga bolagen (bet. 2005/06:KU10, s. 26). Utskottet erinrar inledningsvis om att utskottet sedan lång tid tillbaka och vid upprepade tillfällen har pekat på vikten av att styrningen av statligt ägda bolag sker på ett sätt som skapar möjlighet att i efterhand granska regeringens agerande. Utskottet noterade att några rutiner som tillgodoser ett sådant ändamål ännu inte har kommit i bruk på detta område. Utskottet noterade Regeringskansliets arbete med riktlinjer som bl.a. innebär krav på en mer enhetlig dokumentation av underlag för de beslut som fattas i dessa sammanhang. Vid utformningen av dessa riktlinjer måste, enligt utskottets mening, särskilt beaktas att det vid en granskning i efterhand ska vara möjligt att i Regeringskansliets akter följa viktigare händelseförlopp som avser ägarförvaltningen samt vilka kontakter och styrsignaler som därvid har förekommit mellan ägarförvaltning och bolag. I det sammanhanget ville utskottet peka på vikten av att innehållet i ett sådant material som annars inte skulle utgöra allmän handling – exempelvis arbetsanteckningar och liknande material – tillförs akterna snarast möjligt. När ärendena arkiveras bör ett sådant material också bli kvar i akterna i den omfattning som behövs för att en meningsfull granskning ska bli möjlig. Utskottet vill stryka under vikten av att riktlinjerna får den inriktning som utskottet nu har beskrivit.

Våren 2008 granskade utskottet bl.a. försäljningen av vissa statliga bolag (bet. 2007/08:KU20, s. 129). Utskottet underströk vikten av att tillföra akterna dokumentation som gör det möjligt att följa viktiga händelseförlopp som avser ägarförvaltningen samt vilka kontakter och styrsignaler som kan ha förekommit mellan ägarförvaltningen och bolag inom ramen för de genomgångar av de statliga företagen som gjorts inför bedömningarna om försäljning.

Promemorior från Regeringskansliet

Som svar på frågor från utskottet har Statsrådsberedningen överlämnat tre promemorior, varav två från Näringsdepartementet, bilagorna 5.1–5.3.

I promemorian från Statsrådsberedningen (bilaga 5.1) redovisas de huvudsakliga rutinerna inom Regeringskansliet när det gäller Riksrevisionens granskningsarbete. Enligt redovisningen inleds en granskning genom att Riksrevisionen gör en anmälan till expeditionschefen i berört departement. Ett inledande möte mellan Riksrevisionen och Regeringskansliet om syftet med den aktuella granskningen och om procedurfrågor äger därefter rum om det behövs. Om inte Riksrevisionen angett vilka tjänstemän man önskar intervjua, väljs dessa ut av berörd enhetschef eller annan som utsetts därtill i samråd med expeditions- och rättschefen och eventuellt i samråd med Riksrevisionen. I allmänhet informeras den politiska ledningen löpande. Intervjuer hålls efter det att man inom Regeringskansliet haft skälig tid att förbereda dem. Riksrevisionens minnesanteckningar översänds sedan till berörd tjänsteman som verifierar att upplysningarna uppfattats korrekt.

Om Riksrevisionen i förväg skickat ut frågorna kan det hållas möten för att gå igenom frågorna i syfte att de ska besvaras så korrekt som möjligt. Det förekommer också att kontaktpersoner som utsetts i ett visst ärende träffar företrädare för Riksrevisionen i ett inledande möte där Riksrevisionens uppdrag klarläggs. Några direktiv ges inte. Enhetschefen diskuterar ofta det aktuella ärendet med handläggaren innan intervjuerna äger rum. Utgångspunkten är att företrädaren för Regeringskansliet ska svara på sakfrågor och vara Riksrevisionen behjälplig. Vikten av öppenhet för att underlätta granskningen betonas ofta.

Från Regeringskansliets sida har förekommit att man ifrågasatt lämpligheten av att Riksrevisionen skulle genomföra intervjuer med tjänstemän enskilt mot bakgrund av att det är en uppgift för huvudmannen att se till att fullständig och korrekt information lämnas. Följden har då blivit att huvudmannen och handläggarna intervjuas samtidigt.

Faktagranskningen utförs normalt av de tjänstemän som intervjuats i ärendet. Faktagranskningen ses som en avgörande kvalitetssäkrande åtgärd. Ibland har tiden varit knapp och man har begärt och medgetts förlängd tid.

I en särskild promemoria från Näringsdepartementet (bilaga 5.2) pekas på att Riksrevisionen gör skillnad mellan förstudie och granskning och att förstudier ibland inleds med intervjuer inom och utanför departementet utan att departementet, lämpligen genom expeditionschefen eller berörd enhetschef, informerats, vilket vid ett par tillfällen påverkat verksamheten negativt. Näringsdepartementet anser att både förstudie och granskning bör ske efter det att det granskade ärendet avslutats och att granskningen bör föregås av beslut och information från Riksrevisionen. Från Näringsdepartementets sida understryks att all muntlig informationsinhämtning bör före-

gå av skriftliga frågor till Regeringskansliet och att det vore värdefullt om ett utkast som omarbetats efter faktagranskning kunde översändas till dem som utfört faktagranskningen.

I en promemoria av den 18 november 2008 från Näringsdepartementet (bilaga 5.3) redovisas att kritik framförts mot Riksrevisionens tillvägagångssätt i ett granskningsärende när det gällde att samla in och sammanställa upplysningar, hur synpunkter som framfördes under granskningen beaktades samt i fråga om tillämpningen av aktuella metoder i det specifika ärendet.

Utskottets ställningstagande

Utskottets granskning har visat att man inom Regeringskansliet i allmänhet sökt underlätta Riksrevisionens effektivitetsrevisioner. Samtidigt har det dock framkommit att det funnits vissa meningsskiljaktigheter mellan Riksrevisionen och framför allt Näringsdepartementet när det gäller synen på Riksrevisionens uppgifter och arbetssätt.

Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen beslutar riksrevisorerna självständigt om vad som ska granskas, hur granskningen ska bedrivas och om slutsatserna av sin granskning.

Utskottet vill understryka Riksrevisionens betydelsefulla roll som en del av riksdagens kontrollmakt. Som utskottet tidigare framhållit är det viktigt att Riksrevisionen ges bästa möjliga förutsättningar att fullgöra sin granskning. Det är således angeläget att Riksrevisionens önskemål tillgodoses men också att Riksrevisionens roll respekteras så att det inte brister i den faktakontroll som Regeringskansliet ombeds göra och att begärda svar lämnas till Riksrevisionen inom den tid Riksrevisionen angett eller som annars överenskommits.

I Näringsdepartementets promemoria (bilaga 5.3) lämnas synpunkter på hur Riksrevisionen bedrivit sitt granskningsarbete, och det har även anlagts synpunkter på hur granskningsarbetet i vissa avseenden bör bedrivas. Utskottet har inte funnit anledning att nu närmare gå in på de punkter Näringsdepartementet tagit upp men kan återkomma i frågan med anledning av den ännu inte avslutade granskningen av försäljningen av aktier i Telia Sonera.

6 Beredningskravet för regeringsärenden

Ärendet

Av 7 kap. 2 § regeringsformen följer ett beredningskrav för regeringsärenden. Regeringen ska innan den fattar beslut i ett ärende ha inhämtat behövliga yttranden och upplysningar från myndigheter, organisationer och andra, t.ex. i form av remiss.

Utskottet granskar i detta avsnitt hur beredningskravet enligt regeringsformen fullgörs för en rad olika typer av regeringsärenden. Syftet med granskningen är att klargöra och bedöma rutinerna i Regeringskansliets arbete. Regeringsformens bestämmelse om beredningskravet omfattar endast beredningsförfarandets yttre sida, t.ex. remissförfarandet. Vissa andra centrala delar i beredningsarbetet, såsom utredningsväsendet och den interna beredningen i regeringen och Regeringskansliet, omfattas inte av nämnda bestämmelse och ingår därför inte i granskningen utan berörs enbart i förbigående.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen, *bilaga 6.1*, och en promemoria upprättad inom Finansdepartementet, *bilaga 6.2*.

Gällande ordning

Regeringsformen

I 7 kap. regeringsformen (RF) återfinns bestämmelser om den institutionella ramen för regeringsarbetet och om förfarandet. Bestämmelserna är avsiktligt knapphändigt utformade. Angående detta anfördes i grundlagspropositionen att regeringens arbetsformer inte borde göras till föremål för en ingående grundlagsreglering som tynger regeringsarbetet med formaliteter och hindrar anpassning av arbetet till växlande förhållanden (prop. 1973:90 s. 179). En allmän utgångspunkt borde därför vara att man visar återhållsamhet med att binda regeringens arbetsformer.

Vad gäller beredningen av regeringsärenden föreskrivs i 7 kap. 1 § RF att det för denna uppgift ska finnas ett regeringskansli i vilket ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen och statsministern utser bland statsråden chefer för departementen. Mer detaljerad än så är inte RF i fråga om Regeringskansliets organisation och uppgifter. I grundlagspropositionen anförde departementschefen att själva systemet med departement borde slås fast i grundlagen, men att man med detta i det väsentliga borde göra halt (prop. 1973:90 s. 181).

Även själva förfarandet vid beredningen av regeringsärenden regleras endast i ringa mån i RF, också det i överensstämmelse med den allmänna målsättningen om handlingsfrihet för varje regering.¹ Sålunda omnämns

¹ Karl-Göran Algotsson, *Sveriges författning efter EU-anslutningen*, 2000, s. 214.

varken utredningsväsendet eller regeringens interna beredning. I grundlagspropositionen framhölls att regeringen måste bära det slutliga ansvaret för utformningen av och innebörden i förslag som läggs fram för riksdagen, och det bör ytterst ankomma på regeringen att avgöra hur den utredning bör bedrivas som anses behövlig som grundval för förslagen (prop. 1973:90 s. 288).

I ett avseende tas beredningsförfarandet upp i RF. Enligt 7 kap. 2 § ska vid beredningen av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter, och i den omfattning som behövs ska också tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. RF kan således sägas föreskriva ett visst remissväg.² I grundlagspropositionen ansågs det vara ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i svensk politisk beslutsprocess, att det som ett led i beredningen av regeringsärenden i stor utsträckning inhämtas yttranden från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar (prop. 1973:90 s. 287). Det ansågs därför vara naturligt att låta ordningen med remisser från regeringen komma till uttryck i RF.

Varken av bestämmelserna i RF eller av dess förarbeten framgår närmare hur ett remissförfarande bör gå till. Det faller på vederbörande departementschef eller annan föredragande att under vanligt konstitutionellt ansvar avgöra vilka myndigheter som är berörda av ett regeringsärende och i vilken omfattning det är erforderligt att organisationer och enskilda får tillfälle att yttra sig.³ Beslutanderätten kan delegeras till tjänsteman i Regeringskansliet (prop. 1973:90 s. 288).⁴ Vanligast förfaller vara att beslut om remiss fattas av chefstjänsteman eller huvudmannen (Ds 1997:1 s. 29).

Med regeringsärende avses i 7 kap. 2 § båda de huvudgrupper av ärenden som regeringsarbetet omfattar, dvs. dels författnings- och budgetärenden och andra ärenden i vilka regeringen inte fungerar som förvaltningsmyndighet, dels ärenden i vilka regeringen har funktionen av högsta förvaltningsmyndighet (prop. 1973:90 s. 287). Med andra ord gäller remissregeln i RF både s.k. styrelseärenden och s.k. förvaltningsärenden.

Äldre grundlagsreglering m.m.

En liknande remissregel fanns upptagen i 1809 års RF. Enligt den skulle ärenden innan de föredrogs beredas ”genom nödiga upplysningars inhämtande från vederbörande ämbetsverk” (10 §). Den stipulerade berednings-

² Erik Holmberg m.fl., *Grundlagarna*, 2:a uppl., 2006, s. 299.

³ Ibid., s. 299, se även s. 310.

⁴ Enligt 14 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ansvarar departementschefen för beredningen av regeringsärenden i departementet. För beredningen av regeringsärenden som enligt ett förordnande enligt 7 kap. 5 § RF ska föredras av ett annat statsråd ansvarar dock det föredragande statsrådet. Enligt 16 § får Regeringskansliet begära in förklaringar, upplysningar och yttranden i regeringsärenden. Vem som får göra detta ska närmare bestämmas i en arbetsordning eller i särskilda beslut. Enligt 31 § andra stycket ska i en arbetsordning för departementet anges hur ärenden som inte behöver avgöras av departementschefen får avgöras av ett annat statsråd eller av en tjänsteman i Regeringskansliet.

skyldigheten var således begränsad på det sättet att den avsåg endast en form av beredning, nämligen genom inhämtande av upplysningar från ämbetsverk. Inhämtande av upplysningar från andra än ämbetsverk berördes inte. Enligt Författningsutredningen innebar bestämmelsen inte heller att alla regeringsärenden skulle beredas genom införskaffande av yttranden från berörda myndigheter (SOU 1963:17 s. 228). Vissa ärenden var redan på detta vis beredda när de kom till regeringen, t.ex. vid tjänstetillsättning genom förslag från berörda myndigheter. Beträffande andra ärenden såsom vissa initiativärenden eller ärenden som gällde verkställighet av riksdagens beslut kom den föreskrivna formen av beredning över huvud inte i fråga. Endast "nödiga" upplysningar skulle hämtas.

Författningsutredningen diskuterade det nödvändiga i att bibehålla grundlagsreglering i frågan; att regeringsärendena bereds genom att erforderliga upplysningar inhämtas från berörda myndigheter kunde tyckas så självklart att det inte behövde omnämnas i grundlag (s. 228). Utredningen ansåg dock att ordningen med remiss av ärenden från departementen till berörda myndigheter utgjorde ett karakteristiskt drag i den svenska förvaltningsverksamheten. Ordningen ansågs förutsätta såväl förvaltningsmyndigheternas självständighet som deras rätt och skyldighet att medverka vid beredningsarbetet i fråga om regeringsärenden som avsåg deras förvaltningsområden. Övervägande skäl talade därför, menade Författningsutredningen, för att grundlagsbestämmelsen till sin innebörd skulle behållas oförändrad.

Därtill var det enligt Författningsutredningen naturligt att i en grundlagsbestämmelse om remissförfarandet även omnämna remisser till enskilda sammanslutningar (s. 228 f.). Detta ansåg utredningen med hänsyn till att organisationernas yttranden redan regelbundet inhämtades i frågor som berörde dem och med hänsyn till den faktiska vikt dessa yttranden tillmättes. Emellertid borde det framgå av bestämmelsen att det ankommer på regeringen att avgöra om en organisation skulle beredas tillfälle att avge yttrande i ett visst ärende (se vidare SOU 1963:16 s. 64).

I Grundlagberedningens förslag till ny RF var bestämmelsen om beredning av regeringsärenden i allt väsentligt densamma som i Författningsutredningens förslag (SOU 1972:15 s. 150). I sitt betänkande ägnade Grundlagberedningen frågan begränsad uppmärksamhet, men den påpekade ändå att bestämmelsen om regeringsärendenas beredning inte bara gäller författnings- och budgetärenden och liknande ärenden utan också besvärs- och utnämningsärenden och andra partsärenden. Den paragraf som senare föreslogs i grundlagspropositionen gavs samma innehåll som Grundlagberedningens förslag (prop. 1973:90 s. 287).

Förvaltningsrättsliga principer

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen (1986:223) innehåller allmänna bestämmelser främst om förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden. I lagen uppställs flera krav gällande ärendens beredning.⁵

Bland annat kan här nämnas rätten till *partsinsyn* enligt 16 §, vilken slår fast principen om parter rätt att ta del av det utredningsmaterial som finns i ett ärende om det avser myndighetsutövning mot enskild. Bestämmelsen handlar om det fallet att parten begär att få ta del av materialet.

Enligt 17 § är myndigheten i ett ärende som avser myndighetsutövning mot enskild skyldig att ex officio underrätta part om utredningsmaterialet och ge honom tillfälle att yttra sig över det. Bestämmelsen uttrycker den s.k. *kommunikationsprincipen* och kan sägas komplettera rätten till partsinsyn. Medan rätten till partsinsyn har sin största betydelse på det inledande stadiet av förfarandet gäller kommunikationsskyldigheten när utredningsmaterialet har inkommit och senast före avgörandet. Kommunikationsskyldigheten är dock inte undantagslös. I 17 § föreskrivs när myndigheten får avgöra ärendet utan kommunikation. Så är t.ex. tillåtet om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövliga. Ett annat exempel är om ärendet rör tjänstetillsättning.

I 15 § ställs krav på myndigheten att i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild dokumentera information som den får muntligt eller genom egna iakttagelser. Denna *anteckningsskyldighet* är av vikt bl.a. för att reglerna om partsinsyn och kommunikation ska kunna fylla sin funktion. Vidare underlättar dokumentation för överordnad instans att vid överklagande själv skaffa sig en självständig inblick i beslutsunderlaget, och den är även viktig för att möjliggöra granskning av hur myndigheterna handlägger sina ärenden.

Ansvar för att utredningen blir så fullständig som erfordras åvilar i första hand myndigheten. Denna princip brukar kallas *officialprincipen*. Någon föreskrift i förvaltningslagen som fastslår en sådan princip finns inte, men det har sedan gammalt ansetts självklart att förvaltningsmyndigheterna har ansvar för att deras ärenden blir tillräckligt utredda. Officialprincipen innebär att myndigheten ska leda utredningen och se till att erforderligt material kommer in, däremot inte att myndigheten själv måste ombesörja utredningen. När en enskild ansöker om en förmån ankommer det främst på honom själv att styrka sitt anspråk, men vid behov bör myndigheten ge honom anvisningar om hur detta bör ske, jfr 4 § förvaltningslagen. Enligt 7 § ska myndigheten emellertid beakta möjligheten att själv inhämta behövliga upplysningar och yttranden från andra myndigheter.

⁵ Håkan Strömberg, *Allmän förvaltningsrätt*, 21:a uppl., 2002, s. 100 f.; Trygve Hellners och Bo Malmqvist, *Förvaltningslagen med kommentarer*, 2007, 2:a uppl., passim.

Av myndighetens allmänna utredningsansvar följer att den vid behov har att inhämta skriftliga yttranden från andra myndigheter eller från enskilda sammanslutningar eller personer. Detta sker genom *remiss*. Försåvitt specialförfattningar inte föreskriver annat ankommer det på myndigheten att bedöma om en remiss behövs eller inte. Enligt 13 § förvaltningslagen ska myndigheten noga pröva behovet av remiss. Följaktligen får remiss inte ske rutinmässigt, utan den måste verkligen vara behövlig för utredningen i ärendet.

Är förvaltningslagen tillämplig på regeringsärenden?

Enligt RF är regeringen inte någon förvaltningsmyndighet, och formellt sett gäller inte förvaltningslagen i regeringsärenden.⁶ I grundlagspropositionen framhöll departementschefen däremot att andra meningen i den föreslagna 7 kap. 2 § RF (möjligheten för sammanslutningar och enskilda att yttra sig) gav uttryck för en av de väsentligaste grundsatserna i förvaltningsförfarandet, den s.k. kommunikationsprincipen, vilken också återfanns i förvaltningslagen (prop. 1973:90 s. 287).⁷ Departementschefen utgick från att handläggningen av regeringsärenden i tillämpliga delar skulle följa samma principer som enligt förvaltningslagen ska gälla för underlydande myndigheter. I konsekvens härmed rekommenderas i Statsrådsberedningens publikation Gula boken (Ds 1998:39, se vidare nedan) att man i regeringsärenden ska följa de principer som förvaltningslagen ger uttryck för. Rekommendationen tar inte sikte på alla slags regeringsärenden, utan gäller dels ärenden som regeringen prövar som första och enda förvaltningsinstans, dels ärenden som regeringen prövar efter överklagande. Någon motsvarande rekommendation finns inte för regeringsärenden av annat slag (t.ex. propositioner och förordningar).⁸

I sammanhanget bör nämnas att konstitutionsutskottet i sin granskning regelbundet prövar att förvaltningsärenden handlagts i enlighet med gällande förvaltningsrättsliga principer (t.ex. bet. 2007/08:KU10 s. 16 f.).

Regeringsrättens praxis

Från Regeringsrättens praxis kan nämnas ett rättsprövningsfall avseende ett regeringsbeslut i ett ärende angående strandskydd (RÅ 1992 not. 161). Regeringen hade fattat sitt beslut utan att sökandena beretts tillfälle att yttra sig, vilket Regeringsrätten ansåg utgjorde ett klart brott mot den allmänna princip om kommunikationsskyldighet som för regeringens del

⁶ Däremot gäller förvaltningslagen ärenden där Regeringskansliet uppträder som en egen myndighet och inte som ett beredningsorgan till regeringen. Som exempel kan nämnas anställningsärenden enligt 34 § andra stycket förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet samt tillståndsärenden enligt förordningen (1996:442) om utländska besök vid vissa myndigheter inom Försvarsdepartementets område. Se Trygve Hellners och Bo Malmqvist, a.a., s. 53.

⁷ Hänvisningen i propositionen avsåg den äldre förvaltningslagen från 1971. Bestämmelserna om kommunikation i den nuvarande förvaltningslagen överensstämmer i allt väsentligt med motsvarande bestämmelser i den äldre förvaltningslagen.

⁸ Trygve Hellners och Bo Malmqvist, a.a., s. 52.

kommit till uttryck i 7 kap. 2 § andra meningen RF och för förvaltningsmyndigheterna i 17 § förvaltningslagen. Regeringsrätten fann att regeringens beslut stred mot den princip om kommunikationsskyldighet som uttryckts i 7 kap. 2 § andra meningen RF och återförvisade ärendet till regeringen för ny handläggning (se även RÅ 1996 ref. 28). I ett annat rättsprövningsfall gällande ett planärende ansåg däremot Regeringsrätten att regeringens bedömning, att upplysningar eller yttranden inte hade behövt inhämtas från någon myndighet i ärendet, inte stred mot 7 kap. 2 § RF (RÅ 1998 not. 210). Mot bl.a. denna bakgrund stod regeringens beslut fast.

I ett resningsärende anförde Regeringsrätten beredningskravet i 7 kap. 2 § RF som skäl att bevilja en resningsansökan (RÅ80 2:20). Regeringen hade inte inhämtat yttrande från berörd myndighet innan den avgjort ett tillståndsärende. Något krav på att inhämta ett sådant yttrande var förvisso inte föreskrivet i det vid tillståndsprövningen aktuella lagrummet, men vid dess tillkomst hade i propositionen och utskottsbetänkandet förutsatts att yttrande skulle inhämtas innan tillståndsärendet avgjordes. Regeringsrätten fann att ärendet inte hade blivit handlagt i enlighet med föreskriften i 7 kap. 2 § RF. I sammanhanget kan även omnämnas ett omfattande rättsprövningsfall rörande regeringens beslut angående upphörande av rätten att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1. Regeringsrätten prövade bl.a. om den utredning som låg till grund för det klandrade regeringsbeslutet uppfyllde det allmänna beredningskrav som gäller enligt officialprincipen (RÅ 1999 ref. 76). Regeringsrätten gjorde bedömningen att så var fallet.

I fråga om förvaltningslagens tillämplighet på regeringsärenden kan uppmärksammas ett rättsprövningsfall rörande ett planärende. Enligt de sökande hade regeringens beslut sådana brister i vad beträffar angivande av skälen till beslutet att det inte uppfyllde de krav som finns i 20 § förvaltningslagen (RÅ 1998 not. 95). Regeringsrätten uttalade att förvaltningslagen inte är tillämplig i ärenden hos regeringen och att beslutet således inte kunde strida mot 20 § om motivering av beslut.

I det nämnda Barsebäcksmålet anförde Regeringsrätten att regeringen inte räknas som förvaltningsmyndighet och att förvaltningslagen därför inte är direkt tillämplig i regeringsärenden. I praxis har emellertid, anförde Regeringsrätten vidare, de principer som kommer till uttryck i förvaltningslagen i stor utsträckning följts också vid handläggningen av regeringsärenden.

Vidare kan noteras att ett regeringsbeslut, varigenom regeringen prövat ett överklagande av ett länsstyrelsebeslut angående strandskydd, upphävdes vid rättsprövning eftersom det tillkommit i strid med den förvaltningsrättsliga grundsats som kommer till uttryck i 22 § förvaltningslagen om vem som får överklaga (RÅ 1997 not. 256). Regeringsrätten visade målet åter till regeringen för ny behandling.

Särskilda bestämmelser med krav på beredning

Utöver det allmänna beredningskravet i 7 kap. 2 § RF förekommer även särskilda bestämmelser med krav på viss beredning, t.ex. i form av viss kommunikation och visst samråd, för olika slags regeringsärenden.⁹ En sådan bestämmelse finns i 8 kap. 18 § RF. Där föreskrivs förekomsten av ett lagråd och att yttranden från detta bör inhämtas innan riksdagen fattar beslut om vissa typer av lagar, t.ex. grundlag om tryckfriheten, lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar, lag som begränsar grundläggande fri- och rättigheter och lag om kommunal beskattning. Att inhämta Lagrådets yttrande, vilket som regel görs av regeringen men även kan göras av ett riksdagsutskott, är som framgår av formuleringen ovan inte obligatoriskt. För att avstå lagrådsgranskning krävs dock enligt RF att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Avstår regeringen från lagrådsremiss i ett lagförslag som faller inom Lagrådets granskningsområde måste den motivera skälet härför.

Vidare i RF föreskrivs i 10 kap. 6 § andra stycket att regeringen, om det kan ske, i alla utrikesärenden av större vikt ska överlägga med Utrikesnämnden före avgörandet. Med utrikesärenden avses ärenden som angår rikets förhållanden till främmande stat eller till mellanfolklig organisation (prop. 1973:90 s. 367). Vidare föreskrivs i 10 kap. 2 § tredje stycket att regeringen, innan den ingår en internationell överenskommelse som är av större vikt och därvid av hänsyn till rikets intresse inte kan underställa överenskommelsen riksdagens prövning, måste överlägga med Utrikesnämnden.

I RF finns också grundläggande bestämmelser för samråd i EU-frågor, se 10 kap. 6 § första stycket. Närmare bestämmelser finns i riksdagsordningen (RO). Bland annat föreskrivs i 10 kap. 6 § första stycket RO att regeringen ska rådgöra med EU-nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet.

På lag- och förordningsnivå finns ytterligare bestämmelser med krav på kommunikation, samråd etc. i regeringsärenden.¹⁰ Ofta rör det sig om krav på inhämtande av yttrande från rättsvårdande myndighet i samband med

⁹ Det förekommer även flera bestämmelser som ställer krav på en myndighet under regeringen att den när så efterfrågas ska avge yttranden till regeringen i visst slags ärende eller att den med eget yttrande ska överlämna visst slags ärende till regeringen.

¹⁰ Se t.ex. lagen (2003:333) om Lagrådet, lagen (1974:579) om handläggningen av nådeärenden, lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, lagen (1957:668) om utlämning för brott, lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, lagen (2000:140) om inspektioner enligt internationella avtal om förhindrande av spridning av kärnvapen, lagen (1998:1705) om inspektioner enligt konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring, utlänningslagen (2005:716), lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, utlänningsförordningen (2006:97), radio- och TV-lagen (1996:844), miljöbalken, fartygssäkerhetslagen (2003:364), lagen (1994:759) om Sveriges allmänna hypoteksbank och förordningen (2002:92) om statligt bidrag till oberoende forskningsprojekt om Raoul Wallenberg.

åtgärd som vidtas av regeringen mot enskild. Det kan även finnas en internationell dimension, t.ex. en internationell överenskommelse, varvid regeringen måste kommunicera med eller inhämta yttrande från andra stater eller visst internationellt organ innan den fattar beslut. Ytterligare exempel kan hänföras till den kommunala självstyrelsen, då regeringen inte kan besluta i en fråga utan att berörd kommun först har fått komma till tals eller tillstyrkt beslutet.

Regeringskansliets interna riktlinjer

Propositionshandboken

Den av Statsrådsberedningen utarbetade Propositionshandboken (Ds 1997:1) innehåller anvisningar för propositionsarbetet i Regeringskansliet. I handboken fastslås att det är beredningskravet i 7 kap. 2 § RF som styr behovet av remissbehandling (s. 27).

Det traditionella sättet för regeringen att få upplysningar och yttranden uppges vara att skicka ut betänkanden och promemorior på *remiss* (s. 27). Regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt, främst genom *remissmöten* och genom att hämta in *underhandssynpunkter*. Det framhålls att alla komplicerade lagstiftningsärenden regelmässigt ska föregås av remissbehandling. Remissmöten kan dock i sådana fall användas som en del i beredningsförfarandet om ärendet har föregåtts av tidigare utredningar och remissförfaranden. Emellertid understryks starkt att det endast är i verkliga undantagssituationer som regeringen i stället för remissbehandling eller remissmöten kan ta kontakt med berörda myndigheter under hand och ha överläggningar med dessa. Som skäl för att låta bli remiss av betänkanden och promemorior anges i Propositionshandboken att kommittén själv har remitterat sina förslag, att frågan har förlorat i aktualitet eller att förslaget ska överlämnas till en annan kommitté eller till en myndighet för att beaktas i det arbete som bedrivs där (s. 28). Vidare kan, enligt handboken, remissbehandling framstå som obehövlig vid smärre kompletteringar av ny lagstiftning, vid följdändringar och i andra begränsade tekniska frågor. I handboken understryks att det tekniska kontrollarbetet blir extra viktigt när lagändringar, administrativa förutsättningar och kostnadsberäkningar inte har prövats av remissinstanser. Även *delningar* blir särskilt betydelsefulla och det blir ofta nödvändigt att dela med fler myndigheter än vanligt.

Vad gäller *val av remissinstanser* anføres i Propositionshandboken att det är svårt att ge några generella riktlinjer för arbetet med remisslistan (s. 29 f.). Arbetet med remisslistan görs på sakenheten eller sekretariatet som handlägger ärendet. Det händer att kommittéer ger in förslag till remisslista samtidigt som betänkandet överlämnas. Innan departementet tar itu med sitt arbete är det lämpligt att gå igenom och diskutera den föreslagna remisslistan med kommittén. Om det inte finns något förslag till remisslista kan en lista från ett likartat ärende vara en utgångspunkt. Det under-

stryks dock i handboken att fastställandet av listan inte får ske slentrianmässigt utan behovet av att remittera till en instans måste prövas i varje enskilt fall. I allmänhet finns en strävan i varje departement att begränsa antalet remissinstanser. Ytterligare ett sätt att begränsa remissen kan vara att uppmana remissinstansen att yttra sig över vissa kapitel i betänkandet eller över en viss fråga.

Som huvudregel bör *remisstiden* inte sättas kortare än tre månader (s. 32). Eventuellt kan ännu längre tid behövas, som t.ex. om kommuner och landsting ska svara på remissen. Hänsyn måste tas till eventuella underremisser, hur ofta fullmäktige sammanträder, helger och semesterperioder osv. I fråga om delning anges att delningstiden bör vara minst fem dagar (s. 89).

Propositionshandboken tar även upp hur *brådskande propositionsarbete* bör hanteras (s. 119). Det normala berednings- och remissförfarandet kan i vissa undantagsfall ersättas med ett förfarande med remissmöten m.m. eller, i lagtekniska frågor av mer okontroversiellt slag, med en begränsad remiss i samband med delningsförfarandet, då man endast delar propositionsutkastet eller tar muntliga kontakter. Detta får dock, enligt riktlinjerna, förekomma endast i undantagsfall. Justitiedepartementets granskningsenhet bör rådfrågas vid tveksamhet om vad som behöver göras för att beredningskravet ska uppfyllas. Beredningen måste innefatta kontakter med chefen för en sådan myndighet som enligt förslaget ges nya eller ändrade uppgifter.

Ibland kan finnas anledning att göra ändringar i ett redan remitterat förslag, t.ex. med anledning av inkomna remissynpunkter. Ifall det rör sig om stora och väsentliga ändringar är det oftast, enligt Propositionshandboken, nödvändigt att ta fram ett nytt förslag för en *ny remissomgång* (s. 34). Ändringarna kan också gälla en väl avgränsad delfråga. Även i dessa fall styrs, enligt handboken, kravet på beredning av 7 kap. 2 § RF. Det finns inga regler för hur en komplettering av remissomgången ska göras, utan det får avgöras från fall till fall. De möjligheter som nämns i handboken är skriftliga kompletterande synpunkter från de remissinstanser som särskilt berörs av frågan, remissmöte eller underhandskontakter.

Propositionshandboken framhåller också kravet på *dokumentation* av de synpunkter som inkommer (s. 34). Inkommer skriftliga svar är dokumentationen redan klar. Vid remissmöten bör ett enkelt protokoll över deltagarnas synpunkter sättas upp, och från underhandskontakter ska tjänsteanteckningar göras.

Gula boken

Även i Gula boken (Ds 1998:39), som beskriver handläggningen av ärenden i Regeringskansliet, fastslås att beredningskravet för regeringsärendena följer av 7 kap. 2 § RF (s. 15). I beredningen ingår bl.a. att skaffa in behövliga upplysningar och yttranden. I boken framhålls även vikten av att man i regeringsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för

(s. 14). Ett par av dessa principer (objektivitets- och kommunikationsprinciperna) uppges också ha en viss motsvarighet i RF:s allmänna regler om saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 § RF) och om hur regeringsärenden ska beredas (7 kap. 2 § RF).

Gula boken innehåller en närmare beskrivning av vilka förberedelser som är nödvändiga innan regeringen kan besluta i ett ärende som rör överklagande av förvaltningsmyndighets beslut. Redan vid den inledande granskningen av ärendet bör göras klart om ärendet behöver *kompletteras* (s. 20 f.). För upplysningar, intyg, registerutdrag eller liknande från någon annan myndighet kan det vara enklare att vederbörande handläggare själv tar kontakt med den myndigheten än att uppmana sökanden att göra det. Oftast är det, enligt Gula boken, enklast att hämta in kompletterande uppgifter per telefon.

Uppgifter som tillförs ett ärende på detta sätt och som kan ha betydelse för utgången ska antecknas t.ex. på dagboksblad, aktomslag eller någon annan handling som hör till ärendet (s. 21). Av en sådan *tjänsteanteckning* ska det framgå vem som lämnat uppgiften, när det skett och vem som tagit emot uppgiften. Den sökande ska ges tillfälle att yttra sig över uppgifter som tillförts ärendet.

Vidare anges i Gula boken att många ärenden behöver *remitteras* exempelvis till en myndighet för att departementet ska få ytterligare fakta eller synpunkter (s. 22). I regel är det enhetschefen som får besluta om remittering av ärenden. En remiss innebär alltid förlängd handläggningstid. Ett bra sätt att förkorta den tiden uppges vara att i varje fall se till att ärenden som behöver remitteras skickas ut omedelbart.

I fråga om *remisstidens* längd uppges endast i Gula boken att det på remissen ska anges vilken dag svaret ska ha inkommit, även om ärendet inte brådskar (s. 22). Om något svar dröjer bör remissinstansen påminnas.

När ett remitterat ärende rör myndighetsutövning mot någon enskild måste som regel remissyttranden skickas till den enskilde för eventuella synpunkter, s.k. *kommunikation* (s. 22). Även i det fallet bör en tid anges för när synpunkterna ska vara inkomna. Hur lång remisstiden ska vara uppges bero på ärendets karaktär och omfattning. Den enskilde måste dock alltid, framhålls det, få skäligt rådrum för att yttra sig.

Riktlinjer för beredning av svenska ståndpunkter i EU-frågor

Regeringskansliet har tagit fram cirkulär med riktlinjer för handläggningen av EU-frågor. Cirkulär 3¹¹ innehåller riktlinjer för framtagande och beredning i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor m.m. Enligt cirkuläret gäller de krav på beredning av ärenden som framgår av 7 kap. 2 § RF även för EU-frågor (s. 7). Vidare anges i cirkuläret att beredningsgrupper för EU-frågor bör inrättas av sakansvarigt departement för att underlätta den gemensamma beredningen av EU-frågor inom Regeringskansliet (s. 6). Deltagare i beredningsgrupperna är berörda departement

¹¹ Uppdaterat 2008-01-29.

och myndigheter. Varje departement ska informera och samråda med intresseorganisationer inom sitt sakområde. Enligt cirkuläret kan detta ske t.ex. genom ett traditionellt remissförfarande och/eller i referensgrupper. Inte minst viktigt uppges vara att samråda med företrädare för kommuner, landsting och andra organisationer när det gäller rättsakter som direkt berör deras verksamhet eller när de har det slutgiltiga ansvaret för att genomföra rättsakten. Det uppges också vara viktigt att de som berörs ges möjlighet att medverka i ett tidigt skede och att de regelbundet informeras om hur arbetet fortskrider. Varje departement bestämmer de närmare formerna för arbetet i berednings- och referensgrupper inom sitt respektive ansvarsområde.

Regeringens chefspolicy

Vid rekrytering av myndighetschefer skiljer sig, enligt regeringens chefspolicy, beredningsförfarandet åt beroende på myndighetens ledningsform (*Regeringens chefspolicy – Kvalitet i den statliga chefsförsörjningen*, Finansdepartementet 2005). I myndigheter med styrelser med fullt ansvar bör samråd med styrelsen ske om den aktuella chefskandidaten. Oavsett styrelseform bör regeringen informera berörd ordförande innan den fattar beslut om anställning och entledigande av myndighetschefer.¹² Så kallade enrådighetsmyndigheter omnämns inte i sammanhanget. För universitet och högskolor sker rekrytering av rektor enligt förslag från styrelsen (se vidare 2 kap. 8 § högskoleförfordningen [1993:100]).

Utredning i ärendet

Studier av beredningsförfarandet

Medan utredningsväsendet och det interna beredningsarbetet i Regeringskansliet har varit föremål för flera vetenskapliga studier och utvärderingar har den externa sidan av beredningsförfarandet uppmärksamats i förhållandevis liten utsträckning. På uppdrag av Demokratiutredningen genomfördes emellertid i slutet av 1990-talet en studie, *Demokrati på remiss* (SOU 1999:144), av remissväsendet och dess betydelse för demokrati och kvalitet i de politiska beslutsunderlagen. Studien visade att nästan alla slutbetänkanden från kommittéväsendet som överlämnades till regeringen under 1997 och första halvåret 1998 remissbehandlades. I genomsnitt (medianen) skickades varje remiss till 52 remissinstanser, men variationen var stor. Vanligt förekommande remissinstanser var fackföreningar, näringslivsorganisationer, kommun- och landstingsförbunden, universitet och högskolor samt rättsväsendet. Vanligast var dock övriga statliga myndigheter som t.ex. Riksrevisionsverket, Statskontoret, Riksskatteverket, Socialstyrelsen

¹² Sedan den 1 januari 2008 finns i princip endast de tre ledningsformerna enrådighetsmyndighet, styrelsemyndighet och nämndmyndighet.

och Rikspolisstyrelsen. Av dessa intog de två förstnämnda en särställning. Mindre vanligt förekommande remissinstanser var riksdagens myndigheter, privata företag och enskilda landsting.

Studien visade också att remisstidens längd varierade mellan 28 och 216 dagar. Vanligast var en remisstid på omkring tre månader, dvs. i enlighet med den av Statsrådsberedningen rekommenderade tiden. I närmare en tredjedel av fallen var remisstiden dock kortare än tre månader, och i drygt var tionde fall understeg remisstiden två månader.

I studien uppmärksammades även förekomsten av utfrågningar (hearings) och i vad mån de ersätter det traditionella remissförfarandet. Antalet utfrågningar visade sig över huvud taget vara litet, och utfrågningar kring rapporter från kommittéväsendet var relativt sällsynta. Dock kunde skönjas en ökning över tid. Även om utfrågningar inte tycktes ersätta ett sedvanligt remissförfarande ansåg författarna till studien att det därför fanns skäl att följa utvecklingen. I studien noterades också att Statskontoret i ökad utsträckning hade kallats till utfrågningar kring EG-direktiv och andra EU-relaterade frågor, vilket enligt författarna kunde tyda på att dessa frågor kräver en snabbare beredning än vad som är möjligt inom ramen för kommittéväsendet och det traditionella remissförfarandet.

Vad gäller remissvarens påverkan på beslutsprocessen redovisades i studien att remissvaren hade betydelse i olika hänseenden. Författarnas slutsats var att remissinstitutet trots vissa brister fungerade när det gällde att för regeringen belysa effekterna av ett utredningsförslag, bidra med kompletterande synpunkter, spegla kritiska opinioner och inställningen till förslaget hos olika särintressen samt ge medierna underlag för kritisk granskning. Dock fanns brister i remissvaren när det gällde bl.a. djupgående analyser av utredningsmetoder och slutsatser. Endast i ringa utsträckning fungerade remissbehandlingen som kvalitetsgranskning av utredningsförslaget.

Författarna presenterade ett antal förslag på hur remissinstitutet kunde reformeras. Bland annat vore det önskvärt med färre men fylligare remissvar samt att man från departementets sida tydligare pekade ut vilka frågor man önskade få belysta. Det borde även ställas särskilda och tydliga krav på t.ex. Statskontoret att granska kvaliteten på faktaunderlag och utredningsmetoder och inkomma med alternativa analyser och beräkningar.

I rapporten *Vem styr? Relationen mellan regeringskansliet och myndigheterna*, som skrevs inom ramen för SNS författningsprojekt, genomförde ett antal forskare en analys av den svenska förvaltningsmodellen med ett litet regeringskansli och en långt driven självständighet för myndigheterna.¹³ Forskarna uppmärksammade på vilket sätt styrningen av myndigheterna fungerar och hur den kan förbättras. Beredningsförfarandet i allmän mening berördes inte nämnvärt i rapporten. Däremot redogjordes för bud-

¹³ Per Molander, Jan-Eric Nilsson och Allen Schick, *Vem styr? Relationen mellan regeringskansliet och myndigheterna*, 2002.

getprocessen och tillkomsten av regleringsbrev.¹⁴ Formellt beslutar regeringen regleringsbrev för myndigheterna kort före jul. I den process som pågått under hösten har myndigheterna dock gradvis gjorts medvetna om vilka förutsättningarna kommer att bli under det kommande verksamhetsåret. Enligt forskarna ges myndigheterna utkast till de delar av budgetpropositionen som berör dem redan innan budgetpropositionen lämnas till riksdagen. På samma sätt skickas utkast till regleringsbrev mellan Regeringskansliet och myndigheterna. När regleringsbrevets text slutförs under årets sista månader beskrivs de informella kontakterna mellan Regeringskansliet och myndigheterna som intensiva. Dock kan även i slutskedet, enligt forskarna, ske politiska omprioriteringar som förändrar verksamhetens inriktning och påverkar myndigheternas förmåga att planera den egna verksamheten.

Enligt forskarna utgör budgetdokumenten resultaten av en ofta utdragen kommunikationsprocess mellan departement och myndigheter.¹⁵ Även andra aktörer kan vara inblandade. Denna dialog kan ses som konsensusskapande, men den har enligt forskarna också nackdelar från ansvarssynpunkt eftersom den inte är öppen för omvärlden. De pekar bl.a. på att myndigheter kan ha ett mycket större inflytande de facto än de formellt har, inte minst genom sin överlägsna kontroll över kunskap om sakfrågor.

Även i Styrtutredningens betänkande *Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning* (SOU 2007:75) beskrivs arbetet med att ta fram regleringsbrev. Arbetet uppges ha stora inslag av informella kontakter mellan Regeringskansliet och myndigheterna (s. 128 f.). I regel delges myndigheterna det tänkta innehållet genom olika delningar. Hur omfattande de informella kontakterna är mellan regeringskansli och myndighet varierar. I vissa fall kan det röra sig om dagliga kontakter. Enligt utredningen tas regleringsbrev i vissa fall fram i vad som beskrivs som en förhandling mellan Regeringskansliets tjänstemän och myndigheten, där myndigheten ges eller tar initiativ till att föreslå förändrade mål i regleringsbrev.

Styrtutredningen uppmärksammar även betydelsen av myndigheternas budgetunderlag i budgetprocessen (s. 154 f.). Dessa underlag, som innehåller myndigheternas bedömningar av anslagsbehov, bemyndiganden etc., anses av flera komma in för sent i processen för att kunna påverka den ekonomiska vårpropositionen och beredningen av budgeten. På grund härav har vissa myndigheter valt att i förväg lämna ett preliminärt budgetunderlag. När det gäller mer genomgripande omprövningar av en viss verksamhet, t.ex. i form av omorganisation eller omläggning av inriktningen på ett politikområde, är det dock sällan berörd myndighet som tar fram informationsunderlaget. Enligt utredningen är det i stället främst kommittéväsendet som används, om inte tidsfaktorn gör att man vill agera

¹⁴ Ibid., s. 55 f.

¹⁵ Ibid., s. 47 f.

omgående. Även interna arbetsgrupper inom Regeringskansliet kan användas. För mer avgränsade frågor kan även myndigheter som t.ex. Statskontoret användas.

Slutsatser i tidigare granskning

Utskottet har vid flera tillfällen granskat frågor rörande beredning av regeringsärenden. Inom ramen för det nu aktuella granskningsärendet har utskottet gjort en genomgång av granskningar från mitten av 1970-talet och framåt när det gäller inhämtande av yttranden och upplysningar från myndigheter, organisationer och andra. Genomgången har bl.a. omfattat beredningskravet i samband med lagstiftning (inkl. lagrådsremiss), förordning, frågor på statsbudgetområdet, myndigheters lokalisering, verksamhet och avveckling, regleringsbrev, myndighetsuppdrag, förvärv och avyttring av statlig egendom samt andra ägarfrågor, EU-anknutna ärenden, utrikesärenden, utnämningsärenden m.m. och förvaltningsärenden m.m. En inom utskottets kansli upprättad promemoria med nämnda genomgång finns tillgänglig hos konstitutionsutskottet (dnr 050-44-2008/09).

Resultaten av genomgången kan sammanfattas som följer.

- Ett skriftligt remissförfarande bör alltid vara det normala sättet för att inhämta synpunkter under beredningen av lagförslag. Remissmöten fyller främst en funktion som komplement. Ett förenklat beredningsförfarande i form av kontakter under hand med berörda myndigheter bör endast komma i fråga i verkliga undantagsfall.
- Vissa omständigheter, som t.ex. tidsbrist efter ett val, kan tillåtas påverka beredningsförfarandet. Om möjligt bör regeringen dock planera sitt arbete så att tidsnöd inte uppstår.
- Om det görs väsentliga ändringar i ett redan remissbehandlat lagförslag bör förslaget bli föremål för ny remiss. Ett remissmöte är då inte tillfyllest utan förslaget bör bli föremål för skriftligt remissförfarande.
- Som huvudregel bör alla lagförslag som faller inom Lagrådets granskningsområde remitteras till Lagrådet. Ska regeringen underlåta att höra Lagrådet krävs särskilda skäl, och regeringen måste då för riksdagen utförligt redogöra för skälen.
- Även i de fall förslag till skattelagstiftning läggs fram i budgetpropositionen och vårpropositionen bör lagrådsgranskning ske. Det har dock förekommit att utskottet avstått från att särskilt kommentera avsaknad av lagrådsgranskning i sådana fall.
- Hög arbetsbelastning i Lagrådet, vilket riskerar att fördröja angelägen lagstiftning, är inget avgörande skäl för att underlåta lagrådsgranskning. I stället bör Regeringskansliet bättre planera lagstiftningsarbetet och föredragningarna i Lagrådet.
- Att tilltänkt lagstiftning har motsvarigheter i tidigare lagstiftning är inte skäl för att underlåta lagrådsgranskning.

- Vid beredning av lagförslag som eventuellt kan komma i konflikt med EG-rätten kan det vara ändamålsenligt att ha kontakt med vederbörande generaldirektorat vid kommissionen.
- Beredningskravet gäller i princip inte enbart lagförslag som föreläggs riksdagen utan även andra förslag i propositioner som föreläggs riksdagen (t.ex. om Försvarsmaktens grundorganisation) samt andra regeringsbeslut som inte utmynnar i proposition (t.ex. omlokalisering av myndighet).
- Praxis är att frågor om försäljning av statliga företag inte är föremål för remissbehandling, men strävan bör även i de sammanhangen vara att utnyttja möjligheten att skicka förslag och ärende på remiss. En avvägning måste alltid göras, och utskottet har i något fall också kommit till slutsatsen att remissbehandling borde ha skett.
- Det är av vikt att förberedelsearbetet är gediget och tillräckligt, men beredningskravet i RF innebär inte att det inför alla regeringsbeslut krävs att upplysningar ska inhämtas från myndigheter, organisationer och enskilda utan att detta ska ske i den mån det är behövligt.
- Det finns inget som hindrar att två eller flera partier träffar överenskommelse i en fråga innan frågan har remissbehandlats.
- Att en fråga har behandlats i valrörelsen utgör inte ett led i frågans beredning enligt 7 kap. 2 § RF.
- RF:s krav på beredning är av väsentlig betydelse när regeringen beslutar om regleringsbrev.
- Statsråds deltagande i ministerrådsmöten utgör i formell mening inte regeringsärenden. Trots att beredningskravet i RF således inte är direkt tillämpligt på beredningen av svenska ståndpunkter i förhandlingar om EG-direktiv bör samma beredningsformer tillämpas som vid regeringsärenden.
- Även för förslag om godkännande av rambeslut inom EU:s tredje pelare bör traditionellt remissförfarande tillämpas i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden.
- Överläggningar med Utrikesnämnden i utrikesärenden av större vikt får endast underlåtas när det finns mycket goda skäl. Information till partiledarna kan i princip inte ersätta samråd med nämnden.
- Vid granskning av utnämningsmakten och andra liknande beslut har utskottet inte gjort några uttalanden med avseende på beredningskravet i RF.
- Det är av vikt att behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter vid beredningen av förvaltningsärenden.
- Samtidigt får remissförfarandet i besvärärenden inte följa rutinmässiga mönster eller annars ske på ett sätt som är oförenligt med kravet på skyndsamhet.
- Information från statsråd till utomstående om pågående överväganden i regeringsarbetet omfattas inte av beredningskravet i RF.

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har i granskningen identifierat totalt 24 typer av regeringsärenden. Genom en skrivelse till Regeringskansliet har utskottet för vart och ett av dessa ärendetyper frågat dels om upplysningar och yttranden från myndigheter inhämtas under beredningen, dels om sammanslutningar och enskilda som regel inbjuds att yttra sig under beredningen. Frågan gällde formen för förfarandet (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning eller annat sätt), i vad mån upplysningar och yttranden dokumenterades när förfarandet inte var skriftligt och hur lång tid som stod till myndigheters och enskildas förfogande. Frågan gällde även skälen för att inte inhämta upplysningar och yttranden från myndigheter och enskilda i de fall det inte ansågs behövt för de identifierade ärendetyperna. I ytterligare en skrivelse till Regeringskansliet har utskottet ställt kompletterande frågor avseende beredningen av skatteförslag.

Som svar på utskottets inledande frågor har den 24 oktober 2008 överlämnats en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria som bygger på underlag från samtliga departement och Förvaltningsavdelningen (bilaga 6.1). Som svar på kompletterande frågor från utskottet har den 28 november 2008 överlämnats en inom Finansdepartementet upprättad promemoria (bilaga 6.2).

I det följande ges en övergripande beskrivning av innehållet i promemoriorna; se promemoriorna för mer utförliga beskrivningar av beredningsförfarandet i respektive ärendetyp.

Ett *traditionellt remissförfarande* tillämpas i flera ärendetyper. Lagförslag bereds regelmässigt på detta sätt. Utredningsbetänkanden eller promemorior remitteras då till berörda myndigheter och, i den omfattning som det behövs med hänsyn till bl.a. den föreslagna lagstiftningens innehåll, till sammanslutningar och enskilda. Detta gäller oavsett om lagförslagen tas in i budgetpropositionen eller i en annan proposition. Remisstiden är normalt tre månader men längre tider kan förekomma beroende på bl.a. val av remissinstanser och hur kvalificerat lagstiftningsärendet är. Kortare remisstid kan också förekomma. Det gäller både i brådskande ärenden även om ärendet är av kvalificerad art och i ärenden som har en liten omfattning eller annars är av enklare slag. Vidare förekommer att lagförslag inte blir föremål för traditionellt remissförfarande. Så är fallet när lagändringarna är av mer teknisk karaktär. Förslaget bereds då under hand med berörd myndighet. Någon grundläggande skillnad mellan lagförslag på skatteområdet och andra lagförslag finns inte; i båda fallen tillämpas som regel ett traditionellt remissförfarande. I fråga om förslag på skatteområdet som aviserats i budgetpropositionen och som har sin grund i en överenskommelse under budgetförhandlingarna mellan regeringspartierna har dock ett delvis annorlunda förfarande tillämpats. Budgetpropositionen har då följts av en kortare remissomgång av en förslagspromemoria. Remisstiden har varit mellan sju och tio dagar, och en viss begränsning har skett av antalet remissinstanser.

Förutom beslut om lagförslag föregås som regel även vissa beslut om förordningsändringar, internationella överenskommelser, redogörelser till riksdagen som redovisar framtida inriktning och större förändringar av myndigheters lokalisering, verksamhet eller avveckling av ett traditionellt remissförfarande. Vad gäller överklagandeärenden handläggs de enligt reglerna i förvaltningslagen (jfr kommunikationsprincipen ovan).

I den mån *remissmöten* förekommer förefaller det främst vara som komplement till det vanliga remissförfarandet, när tiden som finns till förfogande för ett lagstiftningsprojekt är begränsad. Under sådana förhållanden förekommer det även att remissmöten används i stället för det traditionella remissförfarandet. Muntliga synpunkter som förs fram i sådana sammanhang dokumenteras i regel genom minnesanteckningar eller tjänsteanteckningar.

Ett som det förefaller vanligt förfarande för inhämtande av upplysningar och yttranden är *underhandskontakter* med myndigheter. I flera ärendetyper är detta den gängse metoden. Bland annat förekommer underhandskontakter vid utarbetande av förslag till anslag på statsbudgeten, regleringsbrev, kommitté- och tilläggsdirektiv, utredningsuppdrag till myndighet, vissa bilaterala avtal, utseende av ledamot till myndighetsstyrelse och bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. Vidare uppges att interna förvaltningsföreskrifter, t.ex. myndighetsinstruktioner, liksom kravprofiler i rekryteringsärenden vanligen utarbetas i dialog med myndigheterna. Framförda synpunkter dokumenteras vanligen genom minnesanteckningar eller, i vissa fall, tjänsteanteckningar.

Även i slutfasen av beredningen av ett ärende, vid *delningen*, kan upplysningar och synpunkter inhämtas. Som regel har myndigheter och eventuella berörda sammanslutningar och enskilda då haft möjlighet att också tidigare inkomma med synpunkter. Att bereda myndigheter möjlighet att yttra sig under själva delningsfasen är inte ovanligt. Bland annat förekommer det inför beslut om lagförslag och förordningar samt kommitté- och tilläggsdirektiv.

Inte sällan går beredningen till så att *myndigheter på eget initiativ* bidrar med upplysningar i ett ärende. Ett exempel på detta är när ärendet väcks av myndigheten genom en framställan till regeringen. I underlaget för framställningen kan myndigheten även redovisa upplysningar den inhämtat från andra myndigheter m.fl., vilka således kommer Regeringskansliet till del. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Exempel på ärendetyper är här upptagande av lån eller iklädande av ekonomisk förpliktelse, avyttring av statlig egendom och förvärv av egendom eller investering. I vissa fall, t.ex. vid försäljning av aktier, gäller dock delvis andra rutiner både inför bemyndigandet från riksdagen att fatta visst beslut och inför beslutet att utnyttja bemyndigandet. Även i s.k. dispensärenden inkommer den ansökande myndigheten med ett underlag för regeringens beslut av vilket myndighetens synpunkter framgår.

Myndigheter kan också bidra med upplysningar och synpunkter genom att de på ett mer direkt sätt *medverkar i beredningen* av ett ärende. Särskilt förekommer detta på det internationella området. Det kan handla om att berörda myndigheter ges möjlighet att lämna synpunkter på förhandlingsinstruktioner, delta i arbetsgrupper som har löpande kontakt med förhandlingarna eller medverka i förhandlingsdelegationer.

Slutligen finns ärendetyper där *upplysningar och yttranden som regel inte inhämtas*. Så är fallet vid förslag till beräkningar av statsbudgetens inkomster, som lämnas i budgetpropositionen. Även beslut om anställning som myndighetschef fattas, med vissa undantag, utan inhämtanden av upplysningar och yttranden från berörda myndigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inriktat granskningen på Regeringskansliets rutiner i fråga om inhämtande av yttranden och upplysningar i enlighet med beredningskravet i RF. Syftet har varit att på en allmän nivå granska på vilket sätt detta sker för olika typer av regeringsärenden. Totalt har 24 ärendetyper ingått i granskningen. Vidare har utskottet gjort en genomgång av utskottets tidigare granskningar avseende beredningskravet och sammanställt uttalanden som därvid gjorts om krav som ställs på beredningen av regeringsärenden.

Inledningsvis kan utskottet erinra om att beredningskravet enligt 7 kap. 2 § RF gäller alla ärenden i vilka regeringen fattar beslut. Den ordning som där föreskrivs ska, anser utskottet, tillmätas stor vikt. Genom att låta förslag och pågående ärenden komma myndigheter, organisationer och andra till del kan de bli allsidigt belysta och konsekvenserna av dem så långt möjligt kända på förhand. Kvaliteten på regeringens och, i förlängningen, i vissa fall även riksdagens beslutsfattande ökar därmed till gagn för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Samtidigt bör enligt utskottet också erinras om att beredningskravet inte är absolut. Upplysningar och yttranden ska enligt bestämmelsen i RF inhämtas i den mån det är behövt. Vidare bör även erinras om att det i RF inte föreskrivs någon särskild form för hur inhämtande av upplysningar och yttranden ska ske.

Utskottet har dock vid flera tillfällen i sin granskning uttolkat innebörden av beredningskravet, både i vad mån det ska anses tillämpligt och vad som krävs för att det ska anses uppfyllt. Av den gjorda sammanställningen framgår vad utskottet framfört härvidlag. Som regel har granskningen rört enskilda ärenden eller ärendetyper. Någon granskning som beaktar det stora antal olika ärendetyper som är föremål för regeringsbeslut har hittills inte genomförts. Genom den nu företagna granskningen erhålls en bredare och mer nyanserad bild än den som hittills funnits av rutinerna i Regeringskansliet för fullgörande av beredningskravet.

Den företagna granskningen ger vid handen att sättet på vilket beredningskravet uppfylls varierar stort mellan olika ärendetyper. För vissa ärendetyper inhämtas yttranden och upplysningar som regel genom ett traditionellt remissförfarande, för andra är underhandskontakter med berörda myndigheter det gängse förfarandet för inhämtande av yttranden och upplysningar och för ytterligare några förekommer inget särskilt inhämtande av yttranden och upplysningar. Att sättet på vilket beredningskravet uppfylls således varierar mellan olika ärendetyper är, enligt utskottets uppfattning, naturligt med hänsyn till ärendetypernas skiftande karaktär, och det är även förenligt med bestämmelserna i RF.

Den konstitutionella praxis som har utvecklats, bl.a. vägledd av utskottets granskning, innebär för vissa ärendetyper såsom lagförslag ett i huvudsak preciserat beredningskrav. För andra ärendetyper är däremot motsvarande vägledning för beredningsförfarandet mindre utvecklad. Enligt utskottets bedömning har dock inte framkommit något som föranleder någon invändning från utskottets sida mot de beredningsförfaranden som normalt tillämpas i Regeringskansliet. De skilda rutiner som har beskrivits för inhämtande av yttranden och upplysningar i olika typer av regeringsärenden får således anses förenliga med de krav som kan ställas på beredningen av regeringsärenden. Likväl kan det enligt utskottets mening finnas anledning att framhålla vikten av god planering, även i fråga om lagt förslag på skatteområdet, för att undvika tidsnöd med t.ex. förkortad remissomgång som följd.

I vad mån beredningskravet rent faktiskt har efterlevts i olika regeringsärenden är en fråga som inte har ingått i granskningen. Vad som framkommit ger dock en god grund för fortsatt granskning med sådan inriktning. Det är också utskottets avsikt att i kommande granskning uppmärksamma enskilda ärenden med utgångspunkt i de granskningsresultat som här har redovisats. Här kan även noteras att utskottet redan i detta betänkande granskar beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet (se avsnitt 7).

7 Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet

Bakgrund

När det gäller samarbetet inom Europeiska unionen gäller delvis särskilda förutsättningar. Inom ramen för samarbetet i vad som brukar benämnas EU:s första pelare beslutas lagstiftning i form av förordningar eller direktiv. Direktiv är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås men överlåter åt medlemsstaterna att själva bestämma form och tillvägagångssätt för att uppnå det föreskrivna resultatet. Bestämmelser i EG-direktiv kan skapa rättigheter för enskilda gentemot en medlemsstats myndigheter även om medlemsstaten inte har vidtagit adekvata åtgärder för att genomföra direktivet. Detta brukar kallas direkt effekt. Under arbetet med förhandlingar om EG-direktiv förekommer överläggningar med riksdagens utskott och EU-nämnd. (Detta berörs nedan under Regeringens information till riksdagen i EU-frågor.) Beslutade EG-direktiv genomförs i svensk rätt många gånger genom lag som beslutas av riksdagen, utifrån en proposition från regeringen med bl.a. de förslag till lagändringar som regeringen bedömer vara nödvändiga för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt direktivet.

I samarbetet i den s.k. tredje pelaren kan beslut fattas i form av beslut eller rambeslut. Rambeslut är, liksom direktiv, bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås men överlåter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för att uppnå resultatet. Till skillnad från direktiv får dock rambeslut inte direkt effekt. För att ett statsråd ska kunna samtycka till ett för Sverige bindande beslut eller rambeslut förutsätts att regeringen fattat formligt beslut om sådant samtycke. Ofta kan regeringen behöva inhämta riksdagens samtycke. I det senare fallet presenterar regeringen en proposition för riksdagen om godkännande av ett rambeslut som inte är slutligt antaget. I den s.k. godkännandepropositionen brukar regeringen inte presentera några lagförslag. Lagförslag presenteras i regel i en proposition efter det att ministerrådet har fattat beslut om ett rambeslut. Även när det gäller förhandlingar om rambeslut förekommer överläggningar med riksdagens utskott och EU-nämnd (se under Regeringens information till riksdagen i EU-frågor).

Utskottet har tidigare granskat beredningen av beslut med anknytning till EU, se vidare i det följande. Denna granskning avser EG-direktiv och rambeslut. Granskningen presenteras i ett avsnitt om EG-direktiv och ett om rambeslut.

7.1 Ärendet – EG-direktiv

Direktiv är enligt artikel 249 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås men överlåter åt medlemsstaterna själva att bestämma form och tillvägagångssätt för att uppnå det föreskrivna resulta-

tet. Om kommissionen anser att en medlemsstat underlåtit att uppfylla sin skyldighet att anpassa nationella regler i enlighet med de krav som följer av ett direktiv, kan kommissionen väcka talan vid EG-domstolen mot den medlemsstaten (artikel 226). Behörighet att väcka sådan talan har också andra medlemsstater (artikel 227). Om domstolen finner att en medlemsstat har underlåtit att genomföra det aktuella direktivet, ska medlemsstaten vidta de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom. Därefter kan EG-domstolen, på talan av kommissionen, förelägga den berörda medlemsstaten att betala ett standardbelopp eller ett vite om domstolen finner att medlemsstaten har underlåtit att efterkomma domstolens tidigare dom.

Av EG-domstolens praxis följer att bestämmelser i direktiv under vissa förutsättningar skapar rättigheter för enskilda gentemot medlemsstaternas myndigheter även om medlemsstaten inte har vidtagit adekvata åtgärder för att genomföra direktivet (s.k. direkt effekt).

Beteckningarna på de rättsakter som unionen förfogar över för att utöva sina befogenheter (förordningar, direktiv, beslut, rekommendationer och yttranden) förändras inte genom Lissabonfördraget. Dessa rättsakter ska användas inom alla områden som samarbetet inom unionen omfattar. Beträffande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och området med frihet, säkerhet och rättvisa behålls dock särskilda bestämmelser samtidigt som de rättsliga instrumenten harmoniseras.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en inom Regeringskansliet upprättad promemoria (*bilaga 7.1*).

Konsekvenser för regeringsarbetet vid överlåtelse av beslutsbefogenheter till EG

I betänkandet EG och våra grundlagar (SOU 1993:14) ägnade Grundlagsutredningen särskild uppmärksamhet åt de konsekvenser för regeringen och regeringsarbetet som var förknippade med att beslutsbefogenheter hade överlåtits till EG (s. 176 f.). Inledningsvis hänvisade utredningen till bestämmelsen i 7 kap. 3 § regeringsformen, enligt vilken regeringsärenden avgörs av regeringen vid regeringssammanträde. Utredningen konstaterade emellertid att ett statsråds deltagande vid beslutsfattande i rådet i dessa fall inte förutsatte samtycke genom ett formligt regeringsbeslut. Därvid konstaterade utredningen följande (s. 179).

Ur svensk konstitutionell synvinkel utgör ett statsråds deltagande i ett rådsmöte inte ett regeringsärende. Beslutsfattandet i rådet sker i enlighet med bestämmelserna i de gemenskapsfördrag som Sverige tillträtt och beslutens bindande kraft uppstår för svensk del på grund av att riksdagen med stöd av grundlagen överlåtit beslutanderätt till gemenskaperna.

Gällande ordning m.m.

Riktlinjer för framtagande och beredning i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor

För beredningen av svenska ståndpunkter inför antagandet av EG-direktiv saknas närmare bestämmelser i författning. Frågan behandlas dock i Cirkulär 3 Riktlinjer för framtagande och beredning i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor m.m. (uppdaterat 2008-01-29).

Enligt riktlinjerna kan beredningsgrupper för EU-frågor utnyttjas som ett led i den gemensamma beredningen av EU-frågor inom Regeringskansliet. Deltagare i beredningsgrupperna är berörda departement och myndigheter. Det anges att varje departement inrättar de beredningsgrupper som behövs för beredning av EU-frågor med övriga departement och myndigheter. Varje departement ska informera och samråda med intresseorganisationerna inom sitt sakområde. Detta kan ske t.ex. genom traditionellt remissförfarande och/eller i referensgrupper. Inte minst viktigt anges vara att samråda med företrädare för kommuner, landsting och andra organisationer då det gäller direktiv som direkt berör deras verksamhet eller då de har det slutgiltiga ansvaret för att genomföra rättsakten. Det är också viktigt att de som berörs ges möjlighet att medverka i ett tidigt skede och att de regelbundet informeras om arbetet.

Vidare bestämmer enligt riktlinjerna varje departement de närmare formerna för arbetet i berednings- och referensgrupper inom sitt respektive ansvarsområde. Departementen ska informera EU-kansliet vid Statsrådsberedningen om vilka EU-berednings- och referensgrupper som finns inom deras ansvarsområde. EU-kansliet ska föra en förteckning över grupperna. Förteckningen ska uppdateras regelbundet och delges departementen.

I riktlinjerna anges att det ansvar som statsråden har enligt uppgiftsfördelningen i regeringen och de krav på beredning av ärenden som framgår av 7 kap. 2 § regeringsformen gäller även för EU-frågor. Vidare framhålls i riktlinjerna vikten av bl.a. en god framförhållning. Bland annat pekas på att när kommissionen lagt ett förslag bör en gemensam svensk ståndpunkt finnas på ett så tidigt stadium som möjligt, gärna redan innan det finns ett formellt förslag, och senast fem veckor efter det att förslaget publicerats, dock allra senast när arbetet inleds i en arbetsgrupp.

Regler som styr dokumentation och aktbildning

Statsrådsberedningen har meddelat riktlinjer om hanteringen av EU-handlingar i Regeringskansliet (PM 2000:2). I den ovan nämnda promemorian (bilaga 7.1) har upplysts att handlingar som rör EU-samarbetet och som upprättas av anställda i Regeringskansliet eller av företrädare för Sverige normalt är sådana allmänna handlingar som ska registreras i Regeringskansliet. Som exempel på sådana upprättade EU-handlingar som ska registreras nämns

- rapporter från möten med rådsarbetsgrupper och verkställighetskommittéer,
- faktagenomemior, kommenterade dagordningar och redogörelser som lämnas till riksdagens EU-nämnd som led i regeringens samråd med nämnden inför ministerrådsmöten,
- underrättelser om nationella åtgärder för att uppfylla Sveriges förpliktelser i EU,
- ståndpunktspromemior,
- instruktioner inför möten i rådsarbetsgrupper,
- utskick av remisser.

Av riktlinjerna (PM 2000:2) framgår bl.a. att det förhållandet att Regeringskansliet och representationen i Bryssel är två olika myndigheter innebär att inkomna handlingar som redan registrerats hos representationen normalt även ska registreras i Regeringskansliet när de kommer in dit. Vidare framgår att handlingar som rör EU-samarbetet och som upprättats av anställda i Regeringskansliet eller av företrädare för Sverige normalt är sådana handlingar som ska registreras i Regeringskansliet. Ett exempel på sådana upprättade handlingar som anges i riktlinjerna är rapporter från möten med rådsarbetsgrupper och verkställighetskommittéer. Allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess får – i stället för att registreras – hållas så ordnade (t.ex. kronologiskt i en pärm som är tillgänglig för press och allmänhet) att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättats. Denna möjlighet bör, enligt riktlinjerna, användas med urskillning och återhållsamhet, och den anges kunna vara lämplig för vissa särskilt angivna kategorier av EU-handlingar.

I den ovan nämnda promemorian har upplysts att regler om aktbildning i Regeringskansliet finns för ärenden som avgörs av regeringen eller Regeringskansliet. Bestämmelser om aktbildning ges i 5–6 §§ Regeringskansliets föreskrifter om arkivbildning, arkivvård och utlåning av arkivhandlingar (RKF 2005:15). I promemorian upplyses även att det i Regeringskansliet inte finns några regler om aktbildning som gäller särskilt för ärenden om EG-direktiv.

Som jämförelse när det gäller regelrätta regeringsärenden kan nämnas att enligt 5 § i föreskrifterna ska handlingarna från regeringens och Regeringskansliets handläggning av ett ärende som avgjorts av regeringen eller av Regeringskansliet bilda en akt för varje ärende.

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har i 1998 års allmänna granskning undersökt Regeringskansliets organisation för handläggningen av EU-frågor i skilda hänseenden (bet. 1998/99:KU10 s. 19–33 och 152–164).

Därefter granskade konstitutionsutskottet, i 1999 års allmänna granskning, Regeringskansliets hantering av EU-frågorna (bet. 1999/2000:KU10 s. 49–59 och 119–130). Därvid undersöktes hanteringen av fyra enskilda EG-direktiv genom EU:s hela beslutsprocess. Konstitutionsutskottet uttalade i sitt ställningstagande (s. 58–59) bl.a. följande.

Utskottet kan konstatera att i de fall där Sverige har varit framgångsrikt i förhandlingarna om EG-direktiv har svenska företrädare varit aktiva tidigt i processen, innan kommissionen har lagt fram sina förslag. Sverige har också tidigt haft en tydligt utmejslad position. Vidare är det påtagligt att det ofta kan vara ont om tid inför enskilda möten. Iakttagelserna understryker vikten av att vara ute i god tid och ha en tydlig och genomarbetad ståndpunkt för att kunna påverka den slutliga utformningen av EG-direktiv.

Också för riksdagens del visar granskningen att det är viktigt att frågorna följs från ett tidigt skede för att riksdagen skall kunna utöva inflytande på ett meningsfullt sätt. Utskottet noterar att Regeringskansliet med anledning av vad som påträffats i granskningen intensifierar sin uppföljning av att riktlinjerna rörande vilka kommissionsförslag som blir föremål för faktagranskningar följs.

Som påpekats i flera andra sammanhang bör riksdagen som folkets främsta företrädare få insyn i och ges inflytande över den process i Europeiska unionen som leder fram till för vårt land viktiga och bindande beslut. Enligt riksdagsordningen 10 kap. 1 § skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. Utskottet har vid tidigare behandlingar av frågan om riksdagens arbete med EU-frågor understrukit utskottets roll och på utskottets förslag har riksdagen beslutat att det i riksdagsordningen 10 kap. 3 § skall anges att utskotten skall följa arbetet inom Europeiska unionen inom sina respektive ämnesområden (prop. 1994/95:19, bet. 1994/95:KU22, bet. 1996/97:KU2).

För att det skall vara meningsfullt för utskotten att följa arbetet inom EU bör utskotten komma in i processen redan innan kommissionen lägger de formella förslagen till normgivning. Utskotten vill understryka att regeringen har ett ansvar för att riksdagen och utskotten informeras tidigt.

2004 års allmänna granskning avseende remissberedningen av svenska ståndpunkter inför ministerrådets beslut om EG-direktiv omfattade 26 enskilda EG-direktiv, vilka antagits under åren 2000–2003, som varit föremål för samråd i EU-nämnden vid åtminstone något tillfälle efter 1999 (bet. 2004/05:KU10 s. 74–88). Konstitutionsutskottet uttalade följande i sitt ställningstagande (s. 86–88).

De övergripande riktlinjerna för beredningen av regeringsärenden ges i 7 kap. regeringsformen. Av 7 kap. 1 § framgår att det för beredning av regeringsärendena ska finnas ett regeringskansli. I detta ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Enligt 7 kap. 3 § avgörs regeringsärenden av regeringen vid regeringssammanträde. Ett statsråds deltagande i ett möte med ministerrådet utgör emellertid inte i formell mening ett regeringsärende.

Bestämmelsen i 7 kap. 2 § regeringsformen om beredningen av regeringsärenden är därmed inte direkt tillämplig på beredningen av svenska ståndpunkter i förhandlingar rörande EG-direktiv.

Närmare bestämmelser om Regeringskansliets uppgifter ges emellertid i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Förutom uppgiften att bereda regeringsärenden åligger det enligt 1 § Regeringskansliet att i övrigt biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet. Som tidigare har framgått har vidare inför Sveriges anslutning till EU understrukits att remissförfarandet kommer att ha kvar sin betydelsefulla roll i det svenska beredningsarbetet även när det gäller ärenden inom EU-samarbetet.

Riktlinjerna för beredningen i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor har visserligen tillkommit genom formlost beslutsfattande. Enligt utskottets mening bär dock chefen för Regeringskansliet, dvs. statsministern, konstitutionellt sett ansvaret för att rutinerna för beredningen i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter beträffande direktivförslag är utformade på ett sådant sätt att olika berättigade intressen kan tillvaratas genom remissförfaranden.

Av den utredning som utskottet har inhämtat framgår att utkast till EG-direktiv i de flesta av fallen i omfattande utsträckning har beretts med myndigheter och andra berörda instanser under framför allt tidiga skeden i förhandlingsarbetet inom EU. Det framgår även att remissberedning i flera fall inte har ägt rum vad avser de texter som slutligt har antagits som bindande av ministerrådet.

Enligt utskottets mening kan remissförfaranden under olika stadier av förhandlingsprocessen inom EU fylla flera funktioner som tillvaratar delvis skilda intressen.

Remissberedning av direktivförslag ger för det första, framför allt under ett tidigt stadium, svenska remissinstanser möjlighet att få gehör för egna synpunkter på vad den färdigförhandlade slutprodukten bör innehålla. Denna funktion hos det svenska remissförfarandet förefaller vara väl tillgodosedd när det gäller flertalet av de beredningsförfaranden som utskottet har granskat.

Remissberedning av förslag till direktivtexter kan emellertid även, inte minst i ett avslutande skede av förhandlingsprocessen, ge remissinstanser möjlighet att överblicka vilka konsekvenser det slutligt antagna direktivet faktiskt kommer att medföra för svenska förhållanden. Det är utskottets uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag, t.ex. när det gäller att bedöma vilka lagstiftningsåtgärder riksdagen kommer att behöva vidta efter det att ministerrådet har antagit ett EG-direktiv. Utskottet vill också kraftigt understryka vikten av att riksdagsorgan vid samråd före antagandet av direktivet ges möjlighet att ta del av sådana synpunkter, i den mån sådana synpunkter inte tidigare har redovisats för riksdagen och inte heller framstår som obefogade.

På grundval av sin granskning kan utskottet konstatera att denna funktion hos det svenska remissförfarandet har varit mindre väl tillgodosedd när det gäller beredningen av vissa direktivförslag. I några fall har regeringen anslutit sig till remissynpunkter på lagstiftningsbehovet som har framförts efter det att direktivet har blivit antaget. Regeringens ställningstagande, som bygger på de nyss nämnda remissynpunkterna, har då redovisats till riksdagen först i samband med att regeringen lagt fram lagförslag i syfte att genomföra det redan antagna direktivet i svensk rätt. Enligt utskottets mening är det av stor vikt att så långt över huvud taget möjligt sörja för att beredningsprocessen utformas på ett sätt som leder till att synpunkter av det aktuella slaget kan komma fram och redovisas för riksdagen redan innan ett direktiv har blivit antaget av ministerrådet.

Valet av beredningsform i fråga om svenska ståndpunkter rörande utkast till EG-direktiv bör enligt utskottets uppfattning vara grundat på samma överväganden som vid beredning av regeringsärenden. Det traditionella sättet för regeringen att få upplysningar och yttranden är att skicka ut betänkanden och promemorior på remiss. Regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt, främst genom remissmöten och genom att hämta in underhandssynpunkter. Det är dock vedertaget att komplicerade lagstiftningsärenden regelmässigt ska föregås av traditionell remissbehandling. Vid beredningen i Regeringskansliet av det ursprungliga direktivförslag som kommissionen lägger fram ska därför enligt utskottets mening traditionellt remissförfarande tillämpas i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden. Utskottet har i samband med tidigare granskning uttalat att ett skriftligt förfarande är och alltid bör vara det normala sättet att inhämta synpunkter från utomstående under beredningen av ett lagförslag. Planeringen av ett ärende bör vara så god att inte remissmöten måste tillgripas på grund av bristande tid. Ett remissmöte kan däremot fylla en funktion först och främst för att komplettera ett skriftligt remissförfarande (bet. 1999/2000:KU10 s. 24). I tillägg härill vill utskottet betona vikten av att underhandssynpunkter av det aktuella slaget dokumenteras.

Utskottet inser att tidsramarna och övriga förutsättningar för förhandlingsprocessen inom EU kan medföra svårigheter att tillämpa ett traditionellt remissförfarande under senare skeden av denna process, också i fall då detta skulle vara motiverat. Exempelvis skulle detta kunna vara fallet då kommissionens ursprungliga förslag har genomgått omfattande förändringar med följdverkningar för lagstiftningsbehovet i Sverige. Mot den anförda bakgrunden vill utskottet emellertid understryka att underhandskontakter med myndigheter och andra intressenter i sådana fall kan ersätta remissbehandling av traditionellt slag endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för ministerrådets antagande av ett direktiv eller i andra undantagssituationer.

Utredning i ärendet

Under granskningen har gjorts en översiktlig genomgång av beredning och förhandling avseende tre EG-direktiv. Det har varit en strävan att finna både direktiv som behandlats under den tidigare regeringen och direktiv som behandlats, i vart fall i huvudsak, under den nuvarande regeringen. I övrigt har urvalet varit mer eller mindre slumpmässigt. Direktiven är

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG av den 21 maj 2008 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (direktivet om ändring i vapendirektivet),
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar (elförsörjningsdirektivet) samt
- rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forsknings- syfte (gästforscardirektivet).

Handlingar i Regeringskansliet

Inför granskning har begäran gjorts om att få låna akter i Regeringskansliet som omfattar beredning och förhandling avseende de ovan nämnda direktiven.

Vid telefonkontakter med några av de departement som upprättat fakta-promemorior avseende förhandlingar om de aktuella direktiven, har respektive registratorskontor vid sökning inte kunnat få fram uppgifter om akten i fråga. Efter att ha inhämtat uppgifter från EU-kansliet vid Statsrådsberedningen om var inom Regeringskansliet respektive direktiv handlagts, har utskottskansliet efter hand satts i kontakt med tjänstemän med vilkas bistånd handlingar översänts.

De handlingar som utskottskansliet tagit del av har hämtats bl.a. ur akter som avser arbetet i de rådsarbetsgrupper där respektive direktiv behandlats (direktivet om ändring i vapendirektivet och elförsörjningsdirektivet) samt, i fråga om gästforskardirektivet, en dossier på Utrikesdepartementet som enligt kategoriplan gäller frågor om svensk och utländsk visering (R 191 EU).

Förslaget till elförsörjningsdirektiv ingick i det s.k. infrastruktur- och försörjningstrygghetspaketet. I paketet ingick även förslag till direktiv om energitjänster och energieffektivisering, förslag till förordning om gränsöverskridande handel med gas samt förslag till revidering av riktlinjerna för ett transeuropeiskt nätverk för energi. Förslaget behandlades i rådets arbetsgrupp för energifrågor under 2004 och våren 2005. I rådsarbetsgruppen behandlades även förslag till direktiv om ekodesign av energiförbrukande produkter, kommissionens meddelande Andelen förnybart i EU, m.m.

Förslaget till gästforskardirektiv behandlades i rådsarbetsgruppen för migration och utvisning. Parallellt med förslaget till direktiv behandlades förslag till rådets rekommendation om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte och förslag till rådets rekommendation om att underlätta medlemsstaternas utfärdande av enhetliga viseringar för kortare vistelse till forskare från tredje länder som flyttar i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen. Rekommendationerna, som avsågs påskynda den politiska intentionen att underlätta för forskare, antogs först. Direktivet och rekommendationerna behandlades dock parallellt i rådsarbetsgruppen.

Vid samma tid behandlades i rådsarbetsgruppen för migration och utvisning även bl.a. rådets beslut om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete och förslag till rekommendation om rådsbeslut att ge kommissionen behörighet att förhandla om Europarådets konvention mot människohandel. I dossiern finns även handlingar beträffande andra rådsarbetsgrupper m.m. om svensk och utländsk visering.

Förslaget till direktiv om ändring i vapendirektivet behandlades i Sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet (MDG, tredje pelaren). I MDG behandlas bl.a. frågor om förebyggande och bekämpning av organiserad brottslighet. Inom ramen för MDG behandlas regelbundet också initiativ som tar sikte på specifika brottstyper. Det viktigaste initiativet har, enligt Årsboken om EU 2007/08 (skr. 2007/08:85, s. 81), rört direktivet om ändringar i EG:s vapendirektiv från 1991. Även rådets arbetsgrupp för teknisk harmonisering (första pelaren) har yttrat sig över förslaget.

Elförsörjningsdirektivet

Direktivet syftar till att trygga elförsörjningen så att den inre marknaden för el kan fungera väl samt garantera en tillräcklig nivå av produktionskapacitet, en tillräcklig balans mellan utbud och efterfrågan samt en lämplig nivå av överföringsförmåga mellan medlemsstaterna så att den inre marknaden utvecklas. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder som är nödvändiga för att underlätta ett stabilt investeringsklimat genom att fastställa vilka funktioner och ansvarsområden som de berörda aktörerna ska ha samt offentliggöra information om detta. Av handlingarna framgår följande.

Infrastruktur- och försörjningspaketet antogs av kommissionen i december 2003. Kommissionens meddelande beträffande paketet m.m. remitterades med begäran om svar till Näringsdepartementet den 16 februari 2004. Remissvaren finns inte bland de handlingar som översänts från Regeringskansliet.

Enligt instruktionen inför mötet i rådets arbetsgrupp för energifrågor den 22 januari 2004 anges att det, i avvaktan på remissinstansernas svar och en grundligare analys av förslaget utifrån övriga medlemsstaters synpunkter, var för tidigt att lägga fast några detaljerade förhandlingsståndpunkter. Vissa preliminära övergripande ståndpunkter i de viktigaste delarna angavs dock vara viktiga för Sverige att tillkännage redan i ett tidigt skede av förhandlingarna. Instruktionen inför rådsarbetsgruppens möte den 10 februari 2004 hänvisade till den tidigare instruktionen.

En gemensamberedd ståndpunkt presenterades i en promemoria den 8 mars 2004 och en faktapromemoria (2003/04:FPM78) den 9 mars 2004. I faktapromemorian redogjordes även för remissinstansernas synpunkter. Den svenska ståndpunkt som presenterades överensstämmer i stort med den preliminära ståndpunkt som togs fram till rådsarbetsgruppmötet den 22 januari 2004 samt förefaller i stora delar stämma överens med synpunkter som förts fram av remissinstanserna.

Av slutlig instruktion den 5 september, inför mötet den 6 september, framgår att ordföranden hade reviderat förslaget och att Sverige ansåg att ändringarna gick åt rätt håll och låg i linje med Sveriges inställning, men att Sverige fortfarande hade problem med enskilda skrivningar i flera artiklar. Av rapporten från mötet framgår att den första kompromissversionen mottogs positivt av samtliga medlemsstater, trots diverse detaljkommentarer. Även kommissionens företrädare föreföll, enligt rapporten, med undan-

tag för vissa strykningar nöjda. På basis av skriftliga bidrag och en diskussion vid ett kommande högnivåmöte skulle en ny ordförandekompromiss komma att utarbetas.

Av en rapport från möte i rådsarbetsgruppen för energi den 9 november 2004 framgår att förslaget behandlats i Coreper och att man vid rådsarbetsgruppmötet diskuterade ett förslag till deklaration och ett tydliggörande av viss terminologi.

Vad som eventuellt förevarit efter november 2004 fram till antagandet av direktivet framgår inte.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar (elförsörjningsdirektivet) antogs enligt medbeslutandeförfarandet. Av de handlingar som översänts från Regeringskansliet framgår inte i vad mån medbeslutandeförfarandet föranlett diskussioner.

Direktivet ska vara genomfört den 24 februari 2008. En promemoria med förslag till genomförande av elförsörjningsdirektivet, med bl.a. förslag till nya bestämmelser i ellagen (1997:845), remitterades våren 2008.

Gästforskardirektivet

Gästforskardirektivet avser, som framgår av namnet, ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte. Av handlingarna framgår följande.

Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om framläggande av ett förslag till direktiv och två förslag till rekommendationer för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i Europeiska gemenskapen i forskningssyfte förelåg på svenska den 30 mars 2004. Förslaget remitterades den 22 april 2004, tillsammans med en reviderad version av direktivförslaget daterad den 14 april 2004, till Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Lunds universitet, Uppsala universitet, Sida, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen och Utlänningsnämnden för yttrande senast den 6 maj 2004. Remissvaren finns tillgängliga i dossiern.

Uppsala universitet framförde bl.a. synpunkter på den korta svarstiden. I ett e-postmeddelande anförde en tjänsteman vid UD att den korta svarstiden hade samband med önskemål om att få in synpunkter inför ett nära förestående rådsarbetsgruppmöte där förslaget skulle behandlas.

En faktrapromemoria (2003/04:FPM101) upprättades den 17 maj 2004. Där redovisades bl.a. en preliminär svensk ståndpunkt och remissinstansers ståndpunkter.

I dossiern finns en rapport från rådsarbetsgruppens möte den 3 juni 2004, där det framgår bl.a. att Sverige sedan tidigare hade vissa närmare angivna reservationer och att inkommande ordförandeskap avsåg att hålla möten den 1 och 13–14 juli. Från de möten som rapporten hänvisar till respektive anger planeras äga rum finns inga rapporter i dossiern. Vidare

framgår av rapporten från mötet den 3 juni 2004 att enighet uppnåts i Coreper om rekommendationen om inresa och vistelse i forskningssyfte och att det därefter återstod att få den godkänd vid kommande rådsmöte.

Vad som eventuellt förevarit efter juni 2004 fram till antagandet av direktivet framgår inte i dossiern.

Rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte ska vara genomfört senast 24 månader från datumet för antagandet. Betänkandet Gästforskare – nya regler för inresa, vistelse och arbete (SOU 2006:93), med förslag till hur direktivet ska genomföras i Sverige, remitterades kring årsskiftet 2006/07. Propositionen Genomförande av EG-direktivet om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte överlämnades till riksdagen i mars 2008, prop. 2007/08:74. Förslagen behandlades av riksdagen den 8 maj 2008 (bet. 2007/08:UbU14, rskr. 2007/08:183). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2008.

Direktivet om ändring i vapendirektivet

EG och de flesta av dess medlemsstater – däribland Sverige – har undertecknat FN:s protokoll mot olaglig tillverkning och handel med skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition (FN:s vapenprotokoll) från år 2001. Protokollet är en bilaga till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet. Protokollet är ett s.k. blandat avtal, som ingåtts av såväl gemenskapen som medlemsstater. Ett genomförande kräver därför åtgärder på såväl nationell nivå som EU-nivå. Direktivet om ändring i vapendirektivet syftar till genomförande på EU-nivå.

Kommissionen presenterade sitt förslag till direktiv om ändring i vapendirektivet i maj 2006. Under förhandlingarna gjordes den preliminära bedömningen att gällande svensk lagstiftning inte till alla delar uppfyllde förslagens krav. En faktagenommemoria upprättades i juli 2006 (2005/06: FPM110). I promemorian gjordes bedömningen att kommissionens förslag till direktiv om ändring i vapendirektivet sannolikt skulle komma att kräva lagändringar i vissa närmare angivna avseenden. Enligt en rådspromemoria av den 20 november 2007 inför rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 6–7 december 2007 hade förslaget inte tidigare behandlats vid samråd.

Dokumentationen avseende instruktioner och rapporter från rådsarbetsgruppmöten förefaller vara heltäckande.

Under 2006 behandlades förslaget i MDG. I början av 2007 beslöts att rådets arbetsgrupp för teknisk harmonisering skulle ges tillfälle att yttra sig, varefter behandling ägde rum i den arbetsgruppen vid tre tillfällen under februari och mars; vid två av dessa fanns i den svenska delegationen en jurist vid Rikspolisstyrelsen.

I skriftliga instruktioner inför möten finns uppgifter om gemensambedömning endast i instruktioner för möten i Coreper I den 30 mars 2007 och i Coreper I den 15 november 2007. I den sistnämnda uppges att gemensambe-

redning skett med bl.a. Rikspolisstyrelsen. I övrigt framgår inte av handlingarna om information eller samråd med intresseorganisationerna inom sakområdet ägt rum.

I den ovan nämnda promemorian från Regeringskansliet till utskottet har upplysts att – utöver den gemensamberedning som skett inom Regeringskansliet – arbetsdokument med tillhörande instruktioner också överlämnats för eventuella synpunkter direkt till Rikspolisstyrelsen. Inhämtandet av synpunkter har i huvudsak skett via e-post. De synpunkter som inkommit, via e-post eller telefon, har i den utsträckning de har bedömts ha omedelbar relevans för förestående arbetsgruppsmöte inarbetats i aktuell instruktion.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG av den 21 maj 2008 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen antogs enligt medbeslutandeförfarandet. Instruktioner och rapporter från arbetsgruppsmöten innehåller information om arbetet inom arbetsgruppen i samband med ordförandens och kommissionens möten med företrädare för Europaparlamentet.

Promemoria från Regeringskansliet

Handlingar i Regeringskansliet

I den ovan nämnda promemorian från Regeringskansliet (bilaga 7.1) har uppgifter lämnats om hur allmänna handlingar som avser beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv görs tillgängliga, i den mån handlingarna är offentliga, på ett sätt som gör det möjligt att följa förloppet av beredning och förhandling från presentationen av kommissionens förslag fram till beslutad rättsakt. Som redan nämnts upplyses i promemorian att det i Regeringskansliet inte finns några regler om aktbildning som gäller särskilt för ärenden om EG-direktiv.

I promemorian anmärks generellt bl.a. att all diarieföring sker i Regeringskansliets ärendediarium, RK-dia, att registrering av råds- och kommissionsdokument sker centralt i förvaltningsavdelningens EU-diarium över inkomna EU-handlingar, EU-dia, samt att råds- och kommissionsdokument som föranleder remittering etc. registreras som ärende i RK-dia.

I promemorian finns en sammanställning, departement för departement, av hanteringen av allmänna handlingar med anknytning till förhandlingar om EG-direktiv. Av sammanställningen framgår att handlingarna hanteras olika i skilda departement. Vid några departement registreras handlingarna under ett årligt ärendenummer som är hänförligt till den rådsarbetsgrupp där direktivet förhandlas e.d., vid andra under ett ärendenummer som endast avser det aktuella direktivet. Vid vissa departement förekommer båda varianterna eller kombinationer av dem. Några exempel kan nämnas.

- När ett ärende som hanteras i Försvarsdepartementet är klart sammanställs en akt för ärendet och denna överlämnas till registrator. Efter som flertalet direktiv inom departementets område kompletteras

successivt under flera verksamhetsår kan det ibland vara något komplicerat att följa direktivets utveckling. För att förenkla sökförfarandet är ambitionen hos ansvariga handläggare och registrator, i den mån det är möjligt, att göra hänvisningar till tidigare ärenden som har kopplingar till det nya ärendet.

- I Finansdepartementet på området för offentlig upphandling och på finansmarknadsområdet diarieförs i princip samtliga handlingar som följer på kommissionens förslag inklusive förslaget i ett och samma ärende. Till ärendet förs således nya förslag från ordföranden, förslag från enskilda medlemsstater, dagordningar, instruktioner inför sammanträden i rådsarbetsgrupper och Coreper samt minnesanteckningar från sådana rådsarbetsgrupper, ståndpunktspromemorior samt andra handlingar. Om det till arbetet med direktivet och införlivandet av direktivet kopplats en referensgrupp, förs också synpunkter från gruppen till ärendet.
- På skatte- och tullområdet inom Finansdepartementet hålls officiella EU-dokument, sedan de inkommit via Council Extra Net och registrerats i förvaltningsavdelningens EU-dia, ordnade på enheten. För skattefrågor gäller att rapporter från rådsarbetsgruppsmöten skrivs av attachéer vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen och registreras hos representationen. Rapporter från tullsamarbetsgruppens möten skrivs av attachén och registreras i ett årsärende i Finansdepartementets diarium. Information till EU-nämnden inför rådsmöten i form av annoteringar till den kommande dagordningen samt återrapport efter mötet, vilka översänds via Finansdepartementets internationella avdelning till EU-nämndens kansli, registreras i diariet som handlingar i ett årsärende som rör Ekofinrådets möten.
- I Näringsdepartementet registreras och diarieförs skrivelsen med förslag till direktiv på den enhet som handlägger frågan. Allmänna handlingar som kommer in eller upprättas i ärendet registreras och tillförs akten. Parallellt med registreringen av handlingar i ett sådant ärende förekommer det att dokument som hör samman med förhandlingar i den aktuella rådsarbetsgruppen registreras under särskilt diarienummer; det rör sig då om kallelser, underlagsdokument, instruktioner, rapporter m.m.

I promemorian anmärks avslutningsvis att inom Regeringskansliet planeras ett arbete där frågor om hantering av sådana handlingar som avses med den här aktuella frågeställningen kommer att behandlas.

Tid för beredning av lagärenden med anledning av EG-direktiv

I den ovan nämnda promemorian från Regeringskansliet (bilaga 7.1) anförs att jämfört med många andra medlemsstater har Sverige en förhållandevis tidskrävande lagstiftningsprocess. I förhandlingar om EG-direktiv verkar företrädare för Sverige för en genomförandetid som är realistisk med beaktande av den analys som företagits avseende konsekvenser för

svenskt regelverk. Eftersom beslut i många fall fattas med kvalificerad majoritet i rådet kan det hända att regeringen inte får fullt gehör för sin ståndpunkt. Genomförandetiden blir således ibland kortare än vad som kan anses önskvärt. Sverige brukar dock möta det mål som Europeiska rådet har satt upp, nämligen att andelen direktiv på den inre marknadens område som inte har genomförts i tid (genomförandeunderskotten) ska vara högst 1,5 %.

I Regeringskansliet finns cirkulär om handläggning, beredning och samordning av EU-ärenden. För närvarande diskuteras det om det ska tas fram ett cirkulär även för genomförande av direktiv, enligt skrivelsen.

Slutligen upplyses i promemorian att vid möten med den s.k. rättskretsen, som består av bl.a. rätts- och expeditionschefer från samtliga departement, tas regelbundet upp frågor om genomförande av direktiv. Då diskuteras också hur genomförandeprocessen kan förkortas, utan att ge avkall på kraven på en noggrann beredning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av att befintliga riktlinjer om registrering av EU-handlingar m.m. följs, vilket torde underlätta tillhandahållande och utlämnande av offentliga allmänna handlingar. Även med beaktande av det befintliga regelverket i detta avseende välkomnar utskottet det arbete som, enligt skrivelsen från Regeringskansliet, planeras där beträffande frågor om hantering av handlingar som avser beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv.

Utskottet vill även erinra om sina tidigare uttalanden som innebär att valet av beredningsform i fråga om svenska ståndpunkter rörande utkast till EG-direktiv bör vara grundat på samma överväganden som vid beredning av regeringsärenden och att det är vedertaget att komplicerade lagärenden regelmässigt ska föregås av traditionell remissbehandling. Vidare vill utskottet på nytt understryka betydelsen av att underhandssynpunkter dokumenteras.

I skrivelsen från Regeringskansliet upplyses att det vid möten i den s.k. rättskretsen regelbundet tas upp frågor om genomförande av EG-direktiv och att det också diskuteras hur genomförandeprocessen kan förkortas utan att ge avkall på noggrann beredning. I sammanhanget kan erinras om att utskottet tidigare framhållit vikten av remissberedning av direktivtexter, såväl i ett tidigt stadium som i ett avslutande skede av förhandlingsprocessen. Det senare kan ge remissinstanser möjlighet att överblicka vilka konsekvenser det slutligt antagna direktivet faktiskt kommer att medföra för svenska förhållanden. Utskottet vill upprepa sin uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag, t.ex. när det gäller att bedöma vilka lagstiftningsåtgärder riksdagen kommer att behöva vidta efter det att ministerrådet har antagit ett EG-direktiv.

7.2 Ärendet – rambeslut

Genom Amsterdamfördraget tillfördes samarbetet i EU:s tredje pelare (polis- och straffrättsligt samarbete) de nya beslutsformerna rambeslut och beslut (artikel 34.2 b respektive 34.2 c i Unionsfördraget).

Syftet med rambeslut är att samordna nationell lagstiftning. Rambeslut är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås men överlåter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för att uppnå det föreskrivna resultatet. Till skillnad från gemenskapsregler i första pelaren har rambeslut inte direkt effekt.

Nämnas kan att om och när Lissabonfördraget träder i kraft ersätter Unionen Europeiska gemenskapen (EG) som juridisk person. Den hitillsvarande indelningen av samarbetet i tre pelare upphör. Samarbetsformerna för de frågor som i de nuvarande fördragen ligger i tredje pelaren (polis- och straffrättsligt samarbete) förstärks genom Lissabonfördraget genom ändrade beslutsformer och rättsliga instrument. Artikel 34 i Unionsfördraget upphävs och rambeslut som beslutsform utmönstras.

Konstitutionsutskottet uttalade i samband med riksdagens behandling av propositionen om Amsterdamfördraget att utskottet avsåg att följa utvecklingen beträffande rambesluten och bevaka att riksdagens inflytande över besluten tillgodoses (yttr. 1997/98:KU9y).

Utskottet granskade hösten 2002 hanteringen av vissa beslut på tredje pelarens område inom EU-samarbetet (bet. 2002/03:KU10). Granskningen avsåg rambeslut och beslut som behandlats av riksdagen t.o.m. riksmötet 2001/02.

Det nu aktuella granskningsärendet är en uppföljning av den tidigare granskningen vad gäller rambeslut. Granskningen avser ärenden om godkännande av rambeslut som behandlats av riksdagen fr.o.m. riksmötet 2002/03 t.o.m. 2007/08. Beslut granskas däremot inte i det nu aktuella ärendet.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen, *bilaga 7.2*.

Gällande ordning m.m.

Beslutsfattande på tredje pelarens område faller under de allmänna bestämmelserna i 10 kap. regeringsformen (RF) om Sveriges överenskommelser med främmande stater och mellanfolkliga organisationer (se SOU 2001:19 s. 170). Enligt 1 § ingås överenskommelser med andra stater eller med mellanfolkliga organisationer av regeringen. Ett svenskt statsråd kan därför samtycka till ett för Sverige bindande rambeslut först sedan regeringen har fattat formligt beslut om sådant samtycke. För beredningen av ett regeringsärende och beslutsfattandet i övrigt gäller bestämmelserna i 7 kap. regeringsformen om regeringsarbetet. Vidare finns i regeringsformen och riksdagsordningen (RO) bestämmelser som behandlar regeringens skyldighet att samråda med och informera riksdagen beträffande EU-frågor.

Dessutom måste regeringen enligt 10 kap. 2 § regeringsformen inför beslut i ministerrådet som rör tredje pelaren inhämta riksdagens godkännande i de fall då beslutet förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om beslutet i ministerrådet i övrigt gäller ett ämne i vilket det är riksdagen som ska besluta. Vidare ska regeringen även i annat fall inhämta riksdagens godkännande om beslutet är av större vikt.

Under hösten 2002 antog riksdagen slutligt förslag om vissa ändringar i regeringsformen (prop. 2001/02:72, bet. 2001/02:KU18 och 2002/03:KU6, rskr. 2002/03:15 och 2002/03:16). Ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2003, innebar bl.a. att bestämmelsen i 10 kap. 2 § regeringsformen tillfogades ett nytt stycke som tar sikte på samarbetet i EU. Av den nya bestämmelsen framgår det uttryckligen att riksdagen kan godkänna en internationell överenskommelse som ingås inom ramen för samarbetet i EU även om överenskommelsen inte föreligger i slutligt skick. Regeringen avgör under konstitutionellt ansvar om en ändring av överenskommelsen, som tillkommit efter riksdagens godkännande men innan ministerrådet har beslutat att anta överenskommelsen, kräver riksdagens godkännande.

Vid riksdagsbehandlingen av förslaget gjorde konstitutionsutskottet vissa uttalanden beträffande tidpunkten vid vilken regeringen bör inhämta riksdagens godkännande. Därvid yttrade utskottet bl.a. följande (bet. 2001/02:KU18 s. 28).

... en lämplig tidpunkt för riksdagens godkännande förefaller vara då förhandlingsläget inom EU-samarbetet är sådant att den aktuella överenskommelsen i princip är färdig. Utskottet delar således regeringens bedömning att regeringen normalt inte bör inhämta riksdagens godkännande förrän förhandlingarna i ministerrådet har nått så långt att regeringen bedömer att inga ändringar av betydelse därefter kommer att ske, dvs. efter att politisk enighet om överenskommelsens innehåll har nåtts. Avsikten med ett förfarande med förhandsgodkännande enligt 10 kap. 2 § RF, som ju innebär att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med efterföljande motionsrätt, bör enligt utskottets mening inte vara att ge riksdagen och regeringen tillfälle att mer allmänt samråda kring förhandlingsarbetet rörande en blivande överenskommelse inom ramen för EU-samarbetet. Utskottet utgår från att sådant samråd i stället äger rum i de former som är avsedda för detta.

Därefter övergick utskottet till att behandla frågan om vilka ändringar i utkastet till en överenskommelse som riksdagens godkännande kan anses omfatta. Utskottet anförde följande.

Utskottet delar regeringens bedömning att riksdagens godkännande enligt den föreslagna bestämmelsen måste anses omfatta ändringar i utkastet till överenskommelse som såväl ligger utanför det enligt 10 kap. 2 § RF riksdagsbundna området – eftersom inget hindrar att regeringen med stöd av 10 kap. 1 § RF träffar en separat överenskommelse om sådana frågor – som vissa ändringar som faller inom det riksdagsbundna området. En annan ordning skulle, såsom regeringen påpekar, bli otymplig och mindre väl anpassad till samarbetet i EU. Innebörden av den föreslagna bestämmelsen blir därmed att regeringen, när det gäller ändringar inom det riksdagsbundna området, under konstitutionellt ansvar får avgöra om en ändring i ett utkast till överenskommelse är av ett sådant slag att riksdagens godkännande måste

inhämtas. Enligt utskottets mening måste utgångspunkten vid en sådan bedömning vara det ovan nämnda syftet med bestämmelserna i 10 kap. 2 § RF, nämligen att riksdagens ställningstagande inte skall föregripas genom åtaganden som regeringen gör.

En utförligare redogörelse angående bakgrunden och innebörden av rambeslut finns i betänkande 2002/03:KU10.

Utredning i ärendet

Tidigare granskning i konstitutionsutskottet

Hösten 2002 granskade utskottet bl.a. hanteringen av de sju rambeslut som fram till dess hade behandlats av riksdagen (bet. 2002/03:KU10).

Utskottet anförde följande i sitt ställningstagande.

Utskottet vill inledningsvis peka på att riksdagen för godkännande av rambeslut och beslut har tillämpat en ordning som innebär att 10 kap. 2 § RF i gällande lydelse medger att riksdagen, genom att godkänna en ännu inte färdigförhandlad överenskommelse, ger regeringen statsrättslig befogenhet att ingå en för Sverige folkrättsligt bindande överenskommelse.

Den nyss nämnda ordningen har alltså redan godtagits av riksdagen inom ramen för 10 kap. 2 § RF i dess gällande lydelse. Från och med den 1 januari 2003 kommer den också till klart uttryck i grundlagstexten. Vid behandlingen av grundlagsärendet underströk utskottet att den sagda ordningen, tillsammans med bestämmelserna i 10 kap. RO om regeringens informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen i EU-frågor, enligt utskottets mening lett till att riksdagen i dessa frågor har uppnått ett större inflytande än vid internationellt samarbete i allmänhet.

Vid beredningen av en proposition om godkännande av ett rambeslut eller beslut skall regeringen inhämta behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs skall tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Detta följer av 7 kap. 2 § RF.

Det traditionella sättet för regeringen att få upplysningar och yttranden är att skicka ut betänkanden och promemorior på remiss. Regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt, främst genom remissmöten och genom att hämta in underhandssynpunkter. Det är dock vedertaget att komplicerade lagärenden regelmässigt skall föregås av traditionell remissbehandling.

Orsaken till att riksdagen behöver godkänna ett rambeslut eller ett beslut är normalt sett att riksdagen också kommer att behöva vidta lagstiftningsåtgärder för att uppfylla de folkrättsligt bindande förpliktelser som uppkommer när ministerrådet slutligt har antagit en sådan överenskommelse. Det är utskottets uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag för riksdagen, t.ex. när det gäller att bedöma behovet av följdlagstiftning. Vid beredningen av en proposition om godkännande av ett rambeslut eller beslut skall därför enligt utskottets mening traditionellt remissförfarande tillämpas i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden.

Utskottet inser att de tidsramar som gäller för antagandet av en överenskommelse i ministerrådet kan medföra svårigheter för regeringen att tillämpa ett traditionellt remissförfarande vid beredningen av den proposition som skall ligga till grund för riksdagens godkännande enligt

10 kap. 2 § RF. Mot den tidigare anförda bakgrunden vill utskottet emellertid understryka att underhandskontakter med myndigheter kan ersätta remissbehandling av traditionellt slag endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för EU:s antagande av en överenskommelse eller i andra undantagssituationer.

Granskningen föranleder i övrigt inte något uttalande av utskottet.

Lagrådet

Lagrådet har vid flera tillfällen uppmärksammat de särskilda förhållanden och problem som kan råda vid rambeslut. Riksdagens justitieutskott beslutade den 20 maj 2008 med stöd av 4 kap. 11 § andra stycket riksdagsordningen att inhämta Lagrådets yttrande över det intagna utkastet till rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet i regeringens proposition 2007/08:144. I denna proposition gjordes en bedömning av vilka lagändringar rambeslutet kunde komma att föranleda för svensk del. Några förslag till lagändringar lades dock inte fram i propositionen.

I sitt yttrande den 26 maj 2008 konstaterade Lagrådet att ett utkast till rambeslut som det föreliggande inte faller inom begreppet lagförslag i 8 kap. 18 § regeringsformen. Lagrådet erinrade vidare om att en gängse princip är att frågor om följdlagstiftning till en internationell överenskommelse tas upp samtidigt med frågan om godkännande av överenskommelsen. Lagrådet hänvisade till att frågor av detta slag och om de särskilda förhållanden och problem som kan råda vid rambeslut redan tidigare uppmärksamrats av Lagrådet. Lagrådet har således tidigare konstaterat att den ordning som i praktiken tillämpats i samband med rambeslut och svensk lagstiftning i anledning av sådana är förenade med betydande nackdelar (se t.ex. Lagrådets yttrande den 27 juni 2003 över förslag till bl.a. lag om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder). Det är, enligt Lagrådet, uppenbart att den tillämpande beslutsordningen inte lämnar utrymme för att tillgodose sådana krav på beredning som annars anses väsentliga i samband med ändringar av svensk lagstiftning i frågor av principiell betydelse.

Ärenden om godkännande av rambeslut som har behandlats av kammaren fr.o.m. riksmötet 2002/03 t.o.m. 2007/08

Från och med riksmötet 2002/03 t.o.m. 2007/08 har riksdagen behandlat tio ärenden om godkännande av rambeslut. I samtliga fall har riksdagen godkänt utkasten till rambeslut.

En genomgång av ärendena visar att regeringen i samtliga fall i propositionen gjort bedömningen att det krävs lagstiftningsåtgärder men inte presenterat förslag till lagstiftning. Remissbehandling har ägt rum i åtta fall – i två fall har en departementspromemoria remitterats, i ett fall ett utkast till proposition och i övriga fall har promemorior som har upprättats inom Regeringskansliet remitterats. I två fall har remissförfarande ersatts av underhandskontakter med vissa myndigheter, Sveriges advokatsamfund

och Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, med hänvisning till att det ansetts oundgängligen påkallat av den tidsram som gäller för EU:s antagande av rambeslut.

Utskottet har gått igenom akterna i de två ärenden där något traditionellt remissförfarande inte har använts och det ärende där ett utkast till proposition har remissbehandlats.

Utskottets genomgång av ärendena visar i korthet följande.

I betänkande 2007/08:JuU24 Godkännande av *rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet* behandlas regeringens proposition 2007/08:144. Departementspromemorian Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet, Ds 2008:6, har remissbehandlats (Ju2008/499/L5). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2007/08:JuU23 *Rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* behandlas regeringens proposition 2007/08:84 angående Sveriges antagande av rambeslutet. Departementspromemorian Sveriges antagande av rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, Ds 2008:1, har remissbehandlats (Ju2007/10913/BIRS). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2004/05:TU13 Antagande av *rambeslut om straffrättsliga regler vid föreningar från fartyg* behandlas regeringens proposition 2004/05:157 angående Sveriges antagande av rambeslutet. En promemoria som har utarbetats inom Näringsdepartementet har remissbehandlats (N2005/3212/RS). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2004/05:JuU25 Godkännande av *rambeslut om verkställighet av förverkandebeslut* behandlas regeringens proposition 2004/05:55 om Sveriges antagande av rambeslutet. En promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet har remissbehandlats (Ju2004/8206/BIRS). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2004/05:JuU5 Godkännande av *rambeslut om förverkande på grund av brott* behandlas regeringens proposition 2003/04:166 Sveriges antagande av rambeslut om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott. I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

Ett remissförfarande av traditionellt slag har inte tillämpats vid beredningen av ärendet. Följande har hämtats ur justitieutskottets betänkande:

Svea hovrätt, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund har under hand beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett utkast till proposition. Enligt vad regeringen anför i propositionen (s. 5) har det ansetts oundgängligen påkallat av den tids-

ram som gäller för Europeiska unionens antagande av rambeslutet enligt deklarationen från mars 2004 att i stället för ett traditionellt remissförfarande ta underhandskontakter med myndigheter och andra.

Advokatsamfundet har med hänvisning till att ett traditionellt remissförfarande inte föregått propositionen och att propositionen saknar lagförslag avstyrkt att rambeslutet antas. Advokatsamfundet har vidare anført att underlaget är alltför bristfälligt för att samfundet skall kunna ta ställning till huruvida det finns behov av de bestämmelser som rambeslutet kommer att påkalla. Övriga instanser har inte haft något att erinra mot att riksdagen godkänner rambeslutet. Svaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (Ju2004/4781/L5).

I sammanhanget bör nämnas att en särskild utredare haft i uppdrag att utreda frågor om förverkande av vinning av brott. I utredningsuppdraget (dir. 1997:48 och dir. 1999:48) ingick bl.a. att mot bakgrund av utvecklingen i fråga om ekonomisk och annan grov och organiserad brottslighet, särskilt narkotikabrottsligheten, undersöka om reglerna om att förverka vinning av brott var tillräckliga för att kunna angripa denna brottslighet på ett effektivt sätt. Utredaren hade även i uppdrag att överväga frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas för att Sverige skall kunna återkalla eller i största möjliga mån begränsa en avgiven förklaring till artikel 2 punkt 1 i Europarådets förverkandekonvention av år 1990 om att konventionen för svenskt vidkommande endast är tillämplig beträffande förverkande med stöd av brottsbalken, narkotikastrafflagen (1968:64) och lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel. Utredningen, som antog namnet Förverkandeutredningen, avlämnade i december 1999 betänkandet Effektivare förverkandelagstiftning (SOU 1999:147). I betänkandet föreslås bl.a. införande av en möjlighet att vid viss allvarigare vinningsbrottslighet förverka egendom som inte kan kopplas till det konkreta brott som personen döms för (utvidgat förverkande). En förutsättning härför är att det görs sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet eller annars motsvarar utbyte av sådan verksamhet. Vidare föreslås i betänkandet att bestämmelserna i 36 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken om förverkande av vinning av respektive hjälpmedel vid brott görs tillämpliga även på brott inom specialstraffrättens område, förutsatt att det för brottet är stadgat fängelse i mer än ett år. Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2000/330).

Parallellt med arbetet med det rambeslut som behandlas i detta betänkande har det inom EU även utarbetats ett utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. En politisk överenskommelse om det rambeslutet träffades i april 2004. Tanken är att ett beslut om förverkande som fattats av en domstol i en medlemsstat skall erkännas och kunna verkställas i en annan medlemsstat, utan att något nytt beslut behöver fattas i den verkställande staten. Sverige har lagt en s.k. parlamentarisk reservation, och rambeslutet kommer att föreläggas riksdagen för godkännande innan det slutligen antas av Sverige.

I betänkande 2004/05:JuU4 Godkännande av *rambeslut om angrepp mot informationssystem* behandlas regeringens proposition 2003/04:164 Sveriges antagande av rambeslutet. I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

Ett remissförfarande av traditionellt slag har inte tillämpats vid beredningen, med hänvisning till att det har ansetts oundgängligen påkallat av den tidsram som gäller för EU:s antagande av rambeslutet att i stället ta

underhandskontakter med myndigheter och andra. Svea hovrätt, Justitiekanslern (JK), Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Post- och telestyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund har under hand beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett utkast till propositionen (Ju2004/4752/L5). Advokatsamfundet, som enda remissinstans, ansåg att samfundet inte kunde tillstyrka att rambeslutet antogs av skälen att något traditionellt remissförfarande inte föregått propositionen och att propositionen saknade lagförslag.

Av akten i ärendet (Ju2003/1606/L5) framgår, utöver vad som tidigare nämnts, att Justitiedepartementet hållit ett möte i februari 2003 om innehållet i förslaget till rambeslut. Vid mötet deltog företrädare för bl.a. Rikskriminalpolisen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten i Stockholm, Krisberedskapsmyndigheten och Radio- och TV-verket. Av Advokatsamfundets remissvar, som ligger med i akten, framgår att samfundet fick omkring tio dagar på sig att lämna synpunkter på utkastet till propositionen (Ju2004/4752/L5).

I betänkande 2003/04:JuU29 *Rambeslut om olaglig narkotikahandel* behandlas regeringens proposition 2003/04:147 Sveriges antagande av rambeslut om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel. Inom Justitiedepartementet har utarbetats en promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet. Promemorian har remissbehandlats (Ju2004/1620/L5). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2003/04:JuU28 *Rambeslut om verkställighet av bötesstraff* behandlas regeringens proposition 2003/04:92 Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. En promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet har remissbehandlats. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig inom Justitiedepartementet (2003/9776/BIRS). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2003/04:JuU9 *Rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi* behandlas regeringens proposition 2003/04:12 om Sveriges antagande av rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Inom Justitiedepartementet har utarbetats en promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet. Promemorian har remissbehandlats (Ju2003/4644/L5). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

I betänkande 2002/03:JuU15 *Godkännande av rambeslut om frysning* behandlas regeringens proposition 2002/03:67 om Sveriges antagande av rambeslut om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning

av egendom eller bevismaterial. Ett utkast till propositionen har remissbehandlats (Ju2003/1716/BIRS). I propositionen görs bedömningen att det krävs ny lagstiftning; förslag till sådan lagstiftning presenteras inte.

Av akten i ärendet (Ju2003/1716/BIRS) framgår, utöver vad som redan nämnts, att remisstiden varit förhållandevis kort. Remissen är daterad till den 27 januari 2003 och remissvar begärdes in senast till den 21 februari 2003. Av remissammanställningen, som återfinns i akten, framgår att Sveriges advokatsamfund, som enda remissinstans, avstyrkte att rambeslutet skulle antas. Skälen till detta var bl.a. att samfundet ansåg beredningsunderlaget för ett ställningstagande till om rambeslutet borde antas vara otillräckligt. Samfundet hänvisade till att man i olika sammanhang kritiserat den metod som tillämpas för antagande och genomförande av rambeslut. Kritiken har, anförde samfundet, rört bl.a. att beredningen varit bristfällig såtillvida att de instanser som synpunkter hämtats från varit få och att den tidsram som stått dessa till buds varit kort. Samfundet konstaterade i detta fall att kritiken tillgodosetts i ett hänseende, nämligen att ett mer traditionellt remissförfarande hade tillämpats beträffande utkastet till propositionen.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse till Regeringskansliet begärt svar på följande fråga:

- Vilka möjligheter har och har Sverige tidigare haft att påverka förfarandena i EU så att en tillräcklig beredning av svenska lagärenden hinns med? Vad görs och vad har gjorts från svenskt håll för att sådan beredning ska hinnas med?

Som svar har den 10 oktober 2008 översänts en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria (bilaga 7.2).

I svaret anförts att bestämmelserna i 10 kap. 2 § regeringsformen innebär att regeringen i de flesta fall inte kan ingå ett rambeslut utan att riksdagens godkännande har inhämtats genom en proposition i ärendet. När ett rambeslut har framförhandlats och det finns politisk enighet om dess innehåll i rådet lägger regeringen därför en s.k. parlamentarisk reservation. Först efter riksdagens godkännande av propositionen kan reservationen lyftas och Sverige kan medverka till ett antagande av rambeslutet.

Vidare betonas att den nationella proceduren för att kunna ingå ett rambeslut tar längre tid i Sverige än i andra medlemsstater och att det närmast är regel att antagandet i rådet av ett rambeslut är avhängigt av att den svenska parlamentariska reservationen kan lyftas. De flesta andra länder, framhålls det i svaret, påbörjar arbetet med sin nationella lagstiftning först när ett rambeslut har antagits. Den totala tidsutdräkten från det att det föreligger en politisk överenskommelse om rambeslutens innehåll till dess att det genomförts nationellt i samtliga medlemsstater blir därför ofta betydande.

I svaret framhålls även att det finns ett politiskt tryck på Sverige och andra EU-länder att inte bromsa EU-samarbetet och att avsluta sina nationella procedurer så fort som möjligt.

Vidare anförS att Sveriges representanter i EU-samarbetet har anledning att återkommande informera representanter för övriga medlemsstater och EU:s institutioner om de konstitutionella krav som den svenska regeringen har att ta hänsyn till när det gäller rambeslut i syfte att försäkra sig om att de respekteras. Så sker, enligt svaret, även i samband med de regelbundna avstämmningar som görs på ministernivå i rådet av läget när det gäller antagandet. Från Sveriges sida vidtas vidare vissa åtgärder i syfte att påskynda det nationella genomförandet utan att åsidosätta de krav som finns på ärendenas handläggning. Som exempel nämns att det förekommer att arbetet med att ta fram en proposition inleds redan tidigt under förhandlandet av ett rambeslut.

Som en kommentar till den av utskottet gjorda genomgången anförS att det i de allra flesta fall, dvs. åtta fall av tio, har funnits utrymme för att hinna med en sedvanlig remissomgång inför godkännande av rambeslut. När det gäller de två övriga ärendena har ett annat förfaringsätt använts. Som framgår av godkännandepropositionerna var det terrorattackerna i Madrid i mars 2004 som föranledde Europeiska rådet att i en deklaration om bekämpande av terrorism ange att bl.a. de två rambesluten i fråga skulle antas i juni samma år. I svaret konstateras att de extraordinära händelserna alltså var skälet till att en sedvanlig remissomgång inte hanns med och att regeringen bedömde att de förutsättningar som riksdagen ställt upp för att använda underhandskontakter i stället var uppfyllda. Detta godtogs av riksdagen, anförS det i svaret.

I svaret framhålls slutligen att regeringen i det löpande förhandlingsarbetet säkerställer att genomförandetider i EU:s rättsakter bestäms på ett sätt som möjliggör svenskt genomförande i tid i enlighet med de krav som beredningen av lagärenden förutsätter.

Utskottets ställningstagande

Av granskningen framgår beträffande den svenska hanteringen av rambeslut att en ordning har etablerats som innebär att regeringen i ett första steg lämnar en proposition om godkännande av rambeslut till riksdagen. I samtliga ärenden som utskottet granskat har regeringen gjort bedömningen att lagstiftningsåtgärder krävs, men några sådana har inte presenterats i den s.k. godkännandepropositionen. Denna ordning förutsätter att regeringen i ett andra steg återkommer till riksdagen med förslag till den lagstiftning som krävs för genomförande av rambeslutet i Sverige. Utskottet inser att ett sådant två-stegs-förfarande kan vara nödvändigt mot bakgrund av de tidsramar som gäller för antagandet av en överenskommelse i ministerrådet och för att regeringen ska kunna medverka till att ett rambeslut kan antas i rådet.

En sådan ordning ställer dock höga krav på beredningen av propositionen om godkännande av rambeslut. Av 7 kap. 2 § regeringsformen följer att regeringen vid beredningen av en proposition om godkännande av ett rambeslut ska inhämta behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs ska tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag för riksdagen när det gäller att bedöma behovet av följdlagstiftning. Vid beredningen av en proposition om godkännande av ett rambeslut ska därför enligt utskottets mening traditionellt remissförfarande tillämpas som huvudregel.

Endast då detta är oundgänglingen påkallat av de tidsramar som gäller för antagandet av ett rambeslut inom EU eller i andra undantagsfall kan underhandskontakter med myndigheter ersätta en traditionell remissbehandling. Utskottet vill understryka att även om det allmänt sett finns ett politiskt tryck på Sverige att avsluta den nationella beredningen av rambeslut så fort som möjligt är det, och detta får anses gälla särskilt vid extraordinära händelser, viktigt att hålla på formerna för beredning.

Utskottet vill även erinra om bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen om regeringens skyldighet att samråda med och informera riksdagen beträffande EU-frågor. Den nu beskrivna ordningen för hantering av rambeslut kan anses ställa särskilt stora krav på regeringen att den under förhandlingsarbetet i rådet fortlöpande och noga förankrar sina ståndpunkter i riksdagen.

8 Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Ärendet

Konstitutionsutskottet granskade under våren 2008 bl.a. huruvida utrikesministerns agerande i fråga om en europeisk Kosovostrategi uppfyllde regeringsformens och riksdagsordningens krav om information till och samråd med riksdagen (bet. 2007/08:KU20).

Utskottet konstaterade dels att de ändringar som senast gjorts i riksdagsordningen syftade till att öka framför allt utskottens inflytande över Sveriges agerande som medlem i Europeiska unionen (EU), dels att regeringens i regeringsformen fastslagna skyldighet att informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i unionen inte hade förändrats. Utskottets granskning visade att samråd hade skett med EU-nämnden om elementen i strategin och de slutsatser som senare antogs. Utskottet framhöll även att reglerna om regeringens samråd med riksdagen inte innebär att formerna för presentation av ett bidrag till pågående diskussioner inom EU nödvändigtvis behöver förankras inom riksdagen. Utskottet noterade i sin bedömning att utrikesministern hade varit oförhindrad att informera riksdagens organ om avsikten att lägga fram det tankepapper om en europeisk strategi för Kosovo som han senare lade fram och att också presentera papperet. Utskottet konstaterade avslutningsvis att det i ett senare sammanhang kunde finnas skäl att återkomma till vilka erfarenheter som vunnits av den nya ordningen vad gäller utskottens inflytande över Sveriges agerande som medlem i EU. (Reservation av de ledamöter som tillhör s, v och mp.)

Det är nu enligt utskottet angeläget att kartlägga och analysera regeringens information till och samråd med riksdagen i syfte att bedöma huruvida regeringen uppfyller regeringsformens och riksdagsordningens krav.

Till grund för granskningen har legat bl.a. promemorior upprättade inom Statsrådsberedningen samt Justitie-, Försvars-, Social, Finans-, Miljö- och Näringsdepartementen, *bilagorna* 8.2–3, och svarsskrivelser från riksdagens samtliga utskottskanslier samt EU-nämndens kansli, *bilagorna* 8.4–19.

Gällande ordning m.m.

Regeringsformens bestämmelser

I 10 kap. 6 § regeringsformen (RF) föreskrivs bl.a. att regeringen fortlöpande ska informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU och att närmare bestämmelser om informations- och samrådsskyldigheten meddelas i riksdagsordningen.

Bestämmelsen kom till efter riksdagens beslut (prop. 2001/02:72, bet. 2001/02:KU18, bet. 2002/03:KU6, rskr. 2002/03:15) att i regeringsformen införa en skyldighet för regeringen att informera och samråda med riksdagen i EU-frågor. Konstitutionsutskottet hade även tidigare vid flera tillfällen uttalat att bestämmelserna om regeringens skyldighet att informera och samråda med riksdagen i EU-frågor var av sådan vikt att en reglering i grundlag kunde motiveras (bet. 1994/95:KU22 och 1996/97:KU2).

Riksdagsordningens bestämmelser

Regeringens informations- och samrådsskyldighet föreskrivs i 10 kap. 1–3 samt 6 §§ riksdagsordningen.

Enligt 10 kap. 1 § andra stycket gäller att regeringen ska redovisa sitt agerande i EU för riksdagen samt varje år lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i EU till riksdagen.

Enligt 10 kap. 2 § ska regeringen informera riksdagen om sin syn på de förslag från Europeiska gemenskapernas kommission som regeringen bedömer som betydelsefulla.

Enligt 10 kap. 3 § gäller dels att utskotten ska följa arbetet i EU inom sina ämnesområden, dels att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor som rör arbetet i EU som utskotten bestämmer, dels att om minst fem av ledamöterna i ett utskott begär det, ska utskottet besluta att överlägga med regeringen. Utskottet får avslå en sådan begäran om den begärda åtgärden skulle fördröja frågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Utskottet ska i så fall i sitt protokoll redovisa skälen till att begäran har avslagits.

Enligt 10 kap. 6 § ska regeringen underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd och rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska överlägga med nämnden i andra frågor som rör arbetet i EU när nämnden av särskilda skäl påkallar en sådan överläggning. Vidare anges att regeringen ska rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet.

Riksdagsordningens bestämmelser om riksdagens behandling av frågor i Europeiska unionen förändrades genom ett riksdagsbeslut under våren 2006 (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21 och 2006/07:KU3, rskr. 2005/06:333–335 och 2006/07:25). Den nya ordningen gäller fr.o.m. den 1 januari 2007.

Innebörden av ändringarna i riksdagsordningens bestämmelser för riksdagens arbete med EU-frågor

Genom ändringarna i riksdagsordningen infördes bl.a. en hänvisning till skyldigheten för regeringen enligt 10 kap. 6 § regeringsformen att fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Hänvisningen finns i 10 kap. 1 § riksdagsordningen.

Enligt den tidigare lydelsen av riksdagsordningen gällde att utskotten skulle följa arbetet i EU inom sina ämnesområden (10 kap. 3 §). Vidare gällde enligt 10 kap. 5 § att regeringen skulle underrätta EU-nämnden om frågor som avsågs bli behandlade i rådet samt rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i ministerrådet skulle föras inför beslut som regeringen bedömde som betydelsefulla och i andra frågor som nämnden bestämde.

Enligt den nya lydelsen gäller – utöver att utskotten ska följa arbetet i EU inom sina ämnesområden – att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor som rör arbetet i EU som utskotten bestämmer (10 kap. 3 §).

Regeringen ska enligt 10 kap. 6 § första stycket underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd och rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska enligt paragrafens andra stycke överlägga med nämnden i andra frågor som rör arbetet i EU när nämnden av särskilda skäl påkallar en sådan överläggning. Regeringen ska också enligt paragrafens tredje stycke rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet.

Vad avser regeringens skyldighet att samråda med EU-nämnden inför Europeiska rådets möten kan det framhållas att samrådet inte är begränsat till beslutsfrågor och att ändringen innebär att en tidigare utvecklad praxis lagfästes. Europeiska rådet, som inte har status av EU-institution, fattar normalt inga formella beslut utan ska ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och fastställa allmänna politiska riktlinjer för denna utveckling (artikel 4 i EU-fördraget).

Ytterligare en ändring i fråga om riksdagens arbete med EU-ärenden var att utskotten fick skyldighet att granska grön- och vitböcker och vissa andra dokument och att redovisa sin granskning till kammaren genom utlåtanden. Denna skyldighet föreskrivs i nuvarande 3 kap. 14 a § samt 10 kap. 4 § riksdagsordningen. Dessa bestämmelser berör dock inte regeringens informations- och samrådsskyldighet och är därför inte aktuell för den nu aktuella granskningsuppgiften. Konstitutionsutskottet har granskat vissa aspekter av riksdagens hantering av utlåtanden i ett eget utlåtande kring förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten, främst frågan om riksdagens möjligheter att direkt överlämna synpunkter till mellanfolkliga organisationer (bet. 2008/09:KU3).

Utredning i ärendet

Beslutet om betänkandet Riksdagen i en ny tid

Riksdagskommitténs huvudbetänkande

Riksdagsstyrelsen beslöt den 1 oktober 2003 att ge Riksdagskommittén i uppdrag att förutsättningslöst pröva formerna för riksdagens arbete med EU-frågor och föreslå de organisatoriska och författningsmässiga förändringar kommittén fann nödvändiga för att riksdagen skulle kunna delta i EU-samarbetet på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Kommittén skulle vidare finna

former för riksdagens hantering av och beslut om EU-samarbetets olika dimensioner. Som ett led i detta arbete ingick också att pröva formerna för kontakterna med regeringen. En utgångspunkt för kommitténs arbete var att EU-frågorna så långt möjligt skulle integreras i det sedvanliga riksdagsarbetet och att alla ledamöter skulle ha möjlighet att sätta sig in i och följa EU-frågorna. En annan var att tydliggöra riksdagens roll och stärka riksdagens inflytande i EU-samarbetet. EU-arbetet i riksdagen skulle slutligen präglas av öppenhet och med goda möjligheter till insyn för medborgarna.

Kommittén framhöll i sitt slutbetänkande (se framst. 2005/06:RS3 s. 39) att en aktiv behandling av EU-frågorna i riksdagen skulle bidra till att EU-frågorna kan förankras bättre i hela samhället. EU-frågorna behövde integreras bättre i riksdagens vardagliga arbete, vilket innebar att riksdagens normala arbetsformer i så stor utsträckning som möjligt borde tillämpas också för EU-frågorna. Utskottens centrala roll i riksdagsarbetet borde avspeglas också i hanteringen av EU-frågorna. Utskotten borde således ges en större roll och mer ansvar än dittills. Utskottens engagemang borde i ökad utsträckning fokusera på de tidiga stadierna av EU:s beslutsprocess. Utskotten och samtliga riksdagens ledamöter borde ges möjlighet att debattera EU-frågor i ett tidigt skede. Den stärkta rollen för utskotten skulle markeras genom ändringar i riksdagsordningen.

Om den stärkta rollen för utskotten påpekade kommittén (s. 47 f.) att utskotten, vid de överläggningar som regeringen föreslogs bli skyldig att hålla, kunde framföra synpunkter på hur regeringen borde agera. Kommittén framhöll att en stärkt roll för utskotten fick konsekvenser för EU-nämnden och föreslog att nämndens roll koncentrerades till det tillfälle när frågorna skulle beslutas i ministerrådet. Kommittéförslaget innebar således en reell förändring för arbetet i utskotten och i EU-nämnden jämfört med den gällande ordningen. Utskotten kunde delvis sägas få en ny roll och deras ställning stärkas i flera led, medan EU-nämndens uppgifter begränsades. Utskottens ledamöter gavs också ökade möjligheter att delta i samrådet i EU-nämnden.

Kommittén erinrade om att EU:s beslutsprocess utgör ramen för samrådet mellan regering och riksdag. Eftersom diskussioner förs på lägre nivåer innan frågorna kommer upp på själva rådsmötet måste riksdagen bevaka också skedena före rådsmötena, och detta borde ske i utskotten, t.ex. genom överläggningar med företrädare för regeringen. Det var också, enligt kommittén, naturligt att frågor som visserligen kom upp på rådsmötena, men som inte var avsedda att tas till beslut, behandlades i kontakterna mellan utskott och regering och inte i EU-nämnden. I syfte att stärka utskottens roll i EU-arbetet borde det således ske ett saksamråd på politisk nivå i utskotten. Utskottens ledamöter gavs därmed möjlighet att framföra sina synpunkter vid överläggningar med i första hand berört statsråd. Överläggningarnas resultat borde dokumenteras och redovisas i en bilaga till utskottets sammanträdesprotokoll eller i en anteckning i protokollet.

Överläggningarna behövde tidsmässigt inte ske just inför rådsmötena, framhöll kommittén. Den vanliga synpunkten att det är viktigt att riksdagen och utskotten kommer in tidigt i EU-processen talade snarare för att utskotten borde överlägga med regeringen innan frågorna kom upp på ministerrådets dagordning. Redan när frågorna behandlas i rådets arbetsgrupper och i Coreper borde utskotten således ha överlagt med regeringen. Det var avgörande att utskotten identifierade viktiga frågor i ett tidigt skede i processen. Det formella samrådet om regeringens position inför beslut i ministerrådet och givandet av det slutliga förhandlingsmandatet borde som dittills ske i EU-nämnden, men inför samrådet i nämnden borde frågorna vara förankrade i utskotten. När frågorna i ministerrådet var föremål för överläggning och beslut borde utskotten och riksdagen således ha följt frågorna under en längre tid. Samrådet i EU-nämnden kunde därmed fokusera på eventuella förhandlingsstrategiska överväganden medan sakaspekterna hade behandlats i utskotten.

Om EU-nämndens uppgift framhölls att samrådet där, i syfte att skapa utrymme för utskotten, borde fokusera på de frågor på rådets dagordning där beslut skulle fattas. Besluten kunde avse en politisk överenskommelse eller antagande av en rapport eller av riktlinjer. Frågor som ligger tidigare i processen och som inte var avsedda att bli föremål för beslut på det stundande rådsmötet borde inte behandlas i EU-nämnden. Fokus borde ligga på eventuella förhandlingsstrategiska överväganden eftersom sakaspekterna hade behandlats i utskotten. Den exakta avgränsningen mellan utskotten och EU-nämnden fick, i likhet med den tidigare ordningen, utvecklas i praxis, men det var angeläget att det skedde en reell förändring till utskottens fördel jämfört med den rådande ordningen. Samtliga beslut som skulle fattas i rådet skulle bli föremål för samråd i nämnden.

Konstitutionsutskottets beredning av riksdagskommitténs förslag

Konstitutionsutskottet delade i sitt betänkande 2005/06:KU21 (s. 30) uppfattningen att ytterligare åtgärder måste vidtas för att stärka utskottens roll i riksdagens arbete med EU-frågor. Utskottet fann förslaget väl avvägt i de delar som avsåg behandlingen av EU-frågorna i riksdagen.

Utskottet betonade även med avseende på verkningarna av vad ett utskott har gett uttryck för vid överläggningar enligt den föreslagna ordningen att endast riksdagens kammare kan uttala sig på riksdagens vägnar. Uttalanden av utskott eller EU-nämnd eller dess ledamöter är således inte bindande för hela riksdagen. Vidare anförde utskottet dels att den föreslagna ordningen för överläggning med utskott innebär en möjlighet för regeringen att stämma av om ståndpunkter som den har för avsikt att inta i EU-samarbetet är förankrade i riksdagen och att dessa meningsyttringar således kan få betydelse i den på parlamentariska principer grundade relationen mellan regering och riksdag, dels att det vid överläggningarna

mellan regering och utskott torde ligga i alla berörda parterns intresse att bringa klarhet i vilka positioner som företräds av regeringen respektive inom utskottet.

Utskottet anförde vidare att EU-nämnden är oförhindrad att vid senare överläggningar med företrädare för regeringen ge uttryck för att åsiktsförhållandena inom riksdagen har förändrats, exempelvis då regeringen söker samråd för att förankra kompromisser inför beslut i rådet. Utskottet erinrade om att det ytterst ankommer på regeringen att under parlamentariskt ansvar inför riksdagen ta ställning till om de meningsyttringar som kommer till uttryck vid samråd med utskott och EU-nämnd speglar rådande åsiktsförhållanden i riksdagen.

Utskottet såg inte de svårigheter som kan uppstå när det gäller att dela upp ministerrådets dagordningar mellan utskotten och EU-nämnden beroende på om det är fråga om beslutspunkter eller inte som oöverkomliga. I stället förutsatte utskottet att det skulle komma att utvecklas en praxis och även rutiner som underlättade uppdelningen.

I fråga om gränsdragningen mellan utskottens och EU-nämndens uppgifter ansåg utskottet att det – för att förebygga tänkbara svårigheter som kunde uppkomma i form av t.ex. bristande överensstämmelse mellan ministerrådets dagordningar och utskottens beredningsområden – borde införas en bestämmelse som ger EU-nämnden möjlighet att i sådana fall påkalla överläggning med regeringen i ett utskotts ställe. En sådan bestämmelse skulle också göra det möjligt för nämnden att träda in i ett utskotts ställe under viss begränsad tid, exempelvis under kammarens sommaruppehåll.

Regeringskansliets cirkulär om samråd och information mellan regering och riksdag i EU-frågor

Regeringskansliet har inom ramen för det egna arbetet med EU-frågor författat cirkulär med riktlinjer och anvisningar för handläggning, beredning samt samordning av EU-ärenden inom kansliet. Cirkuläret är uppdelat i 13 avsnitt. Cirkulär 2 (se bilaga 8.1) berör samråd och information mellan regeringen och riksdag i EU-frågor.

Information om EU-dokument till riksdagen

I cirkuläret anges dels att Regeringskansliet skickar en kopia av samtliga kommissionsdokument till riksdagens kammarkansli. Det gäller bl.a. förslag till nya rättsakter och ändringar i gällande rättsakter, grönböcker, vitböcker och meddelanden, dels att departementen ska överlämna kopior av andra dokument som kan vara av intresse för riksdagen.

Enligt cirkuläret gäller detta i tillämplig utsträckning även viktigare förslag inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens samarbetsområde samt initiativ och meddelanden från kommissionen avseende det rättsliga och inrikes samarbetet.

Vidare anges att det ansvariga departementet ska skicka en kopia för kännedom till riksdagens kammarkansli av det yttrande som regeringen avger till kommissionen med anledning av en grön- eller vitbok eller annat samrådsdokument.

I cirkuläret anges vidare att Regeringskansliet regelbundet sammanställer en förteckning över de senast inkomna kommissionsdokumenten. Förteckningen skickas till departementen som för varje inkommande förslag till rättsakt m.m. skriftligen ska föreslå vilka dokument som bör föranleda en faktapromemoria. Regeringskansliets EU-kansli ställer därefter samman uppgifterna och lämnar dessa för kännedom till riksdagens kammarkansli.

Faktapromemorior

Ansvarigt departement ska skriva en faktapromemoria om kommissionens förslag till viktigare rättsakter. Grönböcker och vitböcker ska presenteras i faktapromemorior, liksom meddelanden med förslag till nya regelsystem eller viktiga ändringar i gällande lagstiftning. Enligt cirkuläret bör faktapromemorior även skrivas om andra för Sverige viktiga EU-frågor, t.ex. svenska initiativ, initiativ från andra medlemsstater på tredjepelarsområdet, gemensamma strategier eller andra långsiktiga frågor inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Faktapromemorian ska bl.a. innehålla uppgifter om förslagens innehåll och dess EU-politiska sammanhang, hur förslaget förhåller sig till svenska regler och konsekvenser för Sverige. Departementet bör ange om förslaget har remitterats till svenska intressenter och, i de fall synpunkter hunnit inkomma, kort sammanfatta dessa. Om möjligt bör anges när arbetet i rådsarbetsgruppen inleds samt andra relevanta tidpunkter för beredning av ärendet. Om regeringens syn på förslaget är färdigberedd vid den tidpunkt promemorian upprättas ska regeringens ståndpunkt anges i promemorian. I annat fall bör regeringens preliminära ställningstagande redovisas. Enligt cirkuläret ska faktapromemorior uppdateras i det fall substantiella förändringar görs i förhållande till kommissionens ursprungliga förslag.

Faktapromemorian ska gemensamberedas i Regeringskansliet enligt riktlinjer i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet och cirkulär 3 Riktlinjer för beredning i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor m.m. Den beredda faktapromemorian överlämnas till EU-kansliet som ser till att den stäms av med samordningskansliet i Statsrådsberedningen (SB). Promemorian numreras och överlämnas sedan av EU-kansliet till riksdagens kammarkansli.

Cirkuläret föreskriver att riksdagen ska ha faktagpromemorian inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats.¹ Om det finns särskilda skäl för att en faktagpromemoria inte kan lämnas inom femveckorsfristen ska det ansvariga departementet meddela detta samt tidpunkten när promemorian kan lämnas.

Skriftliga underlag till utskotten

Regeringskansliets cirkulär noterar bl.a. att utskotten i samband med deras granskning av ett dokument enligt riksdagsordningen ska inhämta behövliga upplysningar från regeringen. I cirkuläret anförts vidare dels att Regeringskansliets huvudsakliga skriftliga underlag till riksdagen är faktagpromemorian, dels att Regeringskansliet på begäran av utskottskanslierna ska ge kompletterande, vid behov gemensamberedd, information.

Samråd med EU-nämnden

Enligt cirkuläret ska det skriftliga underlaget för samrådet med EU-nämnden sändas direkt från ansvarigt departement till EU-nämndens kansli. Frågor som berör flera departement ska på vanligt sätt beredas gemensamt (RK:s EU-kansli, Fi/BA samt samordningen i SB).

Departementet ansvarar för att ett samlat underlag anländer, så långt möjligt på elektronisk väg, till EU-nämndens kansli senast måndagsförmiddagen i samma vecka som nämnden sammanträder. Under riksdagens sommarperiod ska underlaget dock vara nämndens kansli till handa senast fredagsförmiddagen före sammanträdet.

Materialet som sänds till EU-nämnden ska innehålla en kommenterad dagordning för det aktuella rådsmötet, en kort redogörelse för A-punkter (dvs. punkter som anses som slutförhandlade och som beslutas av rådet utan överläggningar) inom det aktuella departementets egna ansvarsområden, särskilda redogörelser (s.k. rådspromemior) för viktiga ärenden på dagordningen samt relevanta dokument från EU-institutionerna.

Den *kommenterade dagordningen* ska beträffande samtliga dagordningspunkter innehålla kortfattade uppgifter om vad saken gäller, vad rådet förväntas göra, förslag till svensk ståndpunkt och tidigare behandling i riksdagen. Det ska anges om ärendet är en besluts- eller diskussionspunkt samt vilket beslut rådet föreslagits fatta. För viktigare dagordningspunkter bör den kommenterade dagordningen även innehålla hänvisning till särskilda redogörelser och hur frågan ska beredas vidare.

Den *korta redogörelsen för A-punkter* ska innehålla uppgift om när dessa punkter eventuellt tidigare behandlats vid rådsmöte och sammanträde med nämnden. Redovisningen bör ske i den kommenterade dagordningen.

¹ I Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid samt utredningen Vissa grundlagsfrågor (SOU 2001:19) anges att faktagpromemorian ska överlämnas till kammarkansliet inom fem veckor från det att det aktuella förslaget överlämnats till rådet i svensk översättning (jfr. 2005/06:RS3 s. 61 och SOU 2001:19 s. 163).

För viktigare A-punkter som EU-nämnden inte tidigare fått information om som B-punkt (punkt där överläggningar väntas på ministernivå i rådet) inför tidigare råd bör redovisningen vara mera utförlig.

Eventuella *särskilda redogörelser* (s.k. rådspromemorior) författas i viktiga ärenden, dvs. frågor där angelägna svenska intressen står på spel samt frågor som ligger inom riksdagens beslutsområde, t.ex. lagstiftningsområdet. Redogörelserna bör enligt cirkuläret bl.a. innehålla en redovisning av frågans innebörd samt klargöra hur svenska regler, normer och standarder påverkas. Uppgift bör också lämnas om dels ekonomiska konsekvenser av förslaget, dels uppgifter om Europaparlamentets inställning samt kommissionens syn på parlamentets beslut, dels synpunkter som har framförts från svenska intresseorganisationer i den mån departementet känner till sådana. Redogörelsen bör innehålla en så tydlig uppgift som möjligt om huvudinriktningen i regeringens ställningstagande i frågan. Uppgifter om huvudinriktning ska utformas så att det svenska förhandlingsläget inte undergrävs.

Relevanta dokument från EU-institutionerna bör ingå i det skriftliga materialet. Enligt Regeringskansliets cirkulär bör lagförslag och rådsslutsatser om möjligt överlämnas i den version som föreligger efter Corepers (motsvarande) möte där det aktuella rådsmötet förbereds. I tveksamma fall ska departementen samråda med EU-kansliet innan dokument överlämnas.

Överläggningar med EU-nämnden

EU-nämnden kan, om det finns särskilda skäl, påkalla överläggning med regeringen i andra frågor rörande unionssamarbetet. Det är då fråga om överläggningar motsvarande dem som utskotten håller. Detta kan bli aktuellt exempelvis vid bristande överensstämmelse mellan rådets dagordningar och utskottens beredningsområden eller under kammarens sommaruppehåll.

Åtterrapportering till riksdagen

Samtliga rådsmöten och informella ministermöten ska avrapporteras till riksdagens kammarkansli med kopia direkt till EU-nämndens kansli inom fem arbetsdagar.

I de fall ett rådsmöte berört flera statsråds ansvarsområden bör det klart framgå vilka frågor som hör till respektive statsråds ansvarsområde. Det ska framgå vilken inställning Sverige har redovisat i rådet samt hur den fortsatta hanteringen av frågan väntas ske. Utskott och EU-nämnd ska vidare i samband med information och överläggning få en muntlig redovisning av regeringens företrädare om vad som hänt vid det senaste rådsmötet på det aktuella sakområdet.

Information om informella ministermöten

I cirkuläret anförts bl.a. att avsikten med de informella ministermötena är att få till stånd ett fritt tankeutbyte i mer övergripande och långsiktiga frågor. Information och överläggning med riksdagen inför de informella

ministermötena bör äga rum endast om särskilda skäl föranleder det. Praxis är att samråd äger rum inför utrikesministrarnas och finansministrarnas informella möten. Skriftlig information (t.ex. "herdabrev") bör skickas till EU-nämnden och berört fackutskott före det aktuella ministermötet.

Riksdagen inför 2000-talet

Redan i Riksdagskommitténs betänkande (framst. 2000/01:RS1) anfördes dels att det var viktigt att regeringens faktapromemorior uppfyller riktlinjernas krav och innehåller relevant information, dels att det ankommer på Regeringskansliet att svara för urvalet av vilka kommissionsdokument som blir föremål för faktapromemorior men att riksdagen bör följa urvalet och kvaliteten på promemoriorna. Kommittén angav vidare att riksdagens uppföljning av urvalet och kvaliteten på promemoriorna borde ske löpande på kammarkansliet i samarbete med utskotten och att uppföljningen även kunde uppmärksammas inom ramen för konstitutionsutskottets granskning. Efter beredning i konstitutionsutskottet ställde sig riksdagen bakom vad kommittén anförde om information om EU-frågor från regeringen till utskottet, EU-nämnden och kammaren (bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:274).

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har i ett antal granskningsärenden behandlat frågor rörande regeringens förhållande till riksdagen med avseende på information, överläggningar och samråd samt frågor om handläggningen av EU-frågor inom Regeringskansliet.

Granskningar avseende information till riksdagen

Våren 1996 granskade konstitutionsutskottet regeringens organisation för handläggningen av EU-frågor under 1995. Utskottet uttalade då att det avsåg att även framledes följa regeringens organisation för hanteringen av EU-frågor (bet. 1995/96:KU30 s. 26–27).

Hösten 1999 granskade konstitutionsutskottet regeringens organisation för handläggningen av EU-frågor under riksmötet 1998/99. Granskningen, som i huvudsak begränsades till arbetet i Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Miljödepartementet samt Närings- och handelsdepartementet, omfattade bl.a. urvalsprinciper för faktapromemorior. Under rubriken Urvalsprinciper för faktapromemorior redovisades i huvudsak följande:

Ett sätt för regeringen att informera riksdagen om olika EU-frågor är att överlämna faktapromemorior. Enligt riktlinjerna skall huvudansvarigt departement skriva en redogörelse för innebörden av kommissionens förslag till viktigare rättsakter och hur svenska bestämmelser påverkas. Grönböcker, vitböcker och meddelanden med förslag till viktigare nya regelsystem eller principiellt viktiga ändringar i gällande lagstiftning skall också presenteras i faktapromemorior (EU-sekretariatets cirkulär 2 Samråd och information mellan regering och riksdag i EU-frågor).

Departementen har ombetts besvara frågan om vilka urvalsprinciper som används för att avgöra vilka frågor som skall bli föremål för fakta-promemorior.

Inom *Miljödepartementet* görs fakta-promemorior på alla nya lagstiftningsförslag och ofta på meddelanden samt på grön- och vitböcker. Frågorna inom miljöområdet är ofta av politiskt intresse vilket förklarar att det görs förhållandevis många fakta-promemorior inom departementet. Det kan dröja en till två månader innan ett förslag är officiellt översatt och inkommer formellt.

För *Närings- och handelsdepartementet* är en riktlinje att det skall vara för riksdagen nyttig och relevant information. Om ett meddelande från kommissionen anses föra utvecklingen framåt görs en fakta-promemoria om meddelandet. I diskutabla fall väljer man oftast att göra en fakta-promemoria. Självfallet följs EU-sekretariatets riktlinjer.

Under medlemskapets första år upprättade *Justitiedepartementet* inte alltid fakta-promemorior beträffande förslag till rättsakter i första pelaren. Efterhand har en rutin etablerats och alla förslag till rättsakter i första pelaren blir föremål för fakta-promemorior. I den mån konventionsarbeten inleds inom tredje pelaren upprättas också fakta-promemorior. Detta har dock inte varit aktuellt på länge inom departementets område. Övriga förslag i tredje pelaren föranleder fakta-promemorior i den mån sådana bedöms som betydelsefulla och i den mån riksdagen kan antas ha något intresse av att få information om förslaget i just denna form. Från senare tid finns det endast ett mindre antal exempel på att en fakta-promemoria ansetts behövlig i ett sådant fall.

De få förslag som kommissionen lägger fram inom området för *Utrikesdepartementets enhet för migration och asylpolitik* blir föremål för fakta-promemorior. Ordförandelandets förslag är ofta mer tekniska och blir inte särskilt ofta föremål för fakta-promemorior.

På *enheten för internationell handelspolitik inom Utrikesdepartementet* hänvisas till riktlinjernas kriterium att en fråga skall vara "viktig" för att den skall bli föremål för en fakta-promemoria; bedömningen av frågans vikt avgörs inom enheten från fall till fall. I tveksamma fall gör man hellre en fakta-promemoria för mycket än för lite.

Inom *Utrikesdepartementets enhet för internationellt utvecklingsarbete* görs fakta-promemorior på förslag till förordningar samt viktigare eller nya frågor, i synnerhet om de inte behandlas i strategin. Det finns dock ingen klar grund för att närmare avgöra vad som skall göras fakta-promemorior på.

Som sammanfattning av gjorda intervjuer angavs i fråga om fakta-promemorior att det inte fanns någon enhetlig uppfattning om vad som ska anses vara viktigare förslag, att det i praktiken avgjordes på sakenheterna vilka kommissionsförslag som skulle bli föremål för fakta-promemorior och att det snarare skrevs en extra fakta-promemoria än en för lite.

Utskottet anförde sammanfattningsvis att den bild som framkommit under dess granskning gav vid handen att hanteringen av EU-frågorna hade blivit bättre ju längre tid som Sverige varit medlem i EU. Detta hindrade enligt utskottet emellertid inte att hanteringen kunde förbättras. Utskottet uttalade även att den avsåg att återkomma till Regeringskansliets hantering av EU-frågorna (bet. 1998/99:KU10 s. 19–33).

Hösten 2003 granskade utskottet regeringens fakta-promemorior över EU-handlingar. Utskottet slog inledningsvis fast vikten av att riksdagen på ett så tidigt stadium som möjligt är informerad om frågor som är aktuella i EU-

arbetet. När det gäller kommissionsförslag och andra viktiga dokument är faktapromemorior ett betydelsefullt sätt att informera inte bara om dokumenten från EU-institutionerna utan om dokumentens betydelse för svensk del. Vidare anförde utskottet följande:

Av såväl konstitutionsutskottets egen sammanställning som departementens och utskottskansliernas promemorior framgår att femveckorsfristen för avlämnandet av faktapromemorior normalt inte hålls. Samtidigt kan, som berörs av utskottskanslierna, ändamålsenligheten av tidsfristen såsom den utformats ifrågasättas. Avvägningen mellan snabbhet och fullödighet kan utfalla olika beroende på situationen. Möjligheten till information i andra former bör vägas in. Som framhålls bör informationen från regeringen eller Regeringskansliet ge upplysningar utöver vad grunddokumentet ger. Det kan också finnas anledning att överväga vilken tidpunkt tidsfristen bör räknas från. Sammanfattningsvis kan dock konstateras att en snabbare expediering av faktapromemorior än vad som normalt sker enligt utskottets uppfattning skulle vara önskvärd.

Utskottet framhöll vidare betydelsen av att de dokument som ska förankra faktapromemorior väljs med noggrannhet så att promemoriorna blir relevanta (bet. 2003/04:KU10 s. 78–89).

Våren 2004 granskade utskottet regeringens information till EU-nämnden om Sveriges agerande i fråga om s.k. asylzoner. Utskottet framhöll i detta sammanhang att det berörda statsrådets förfarande vid ett informellt rådsmöte liksom rapporteringen från samma möte kunde ge anledning till tveksamhet om den svenska inställningen. Utskottet betonade att det självfallet såg det som viktigt att återrapporteringen från rådsmöten är korrekt och tydlig (bet. 2003/04:KU20 s. 87).

Granskningar avseende samråd med EU-nämnden

Våren 1998 granskade utskottet ett statsråds handläggning av en fråga i EU om samarbetet inom turismpolitiken. Bakgrunden var en anmälan om huruvida statsrådets instruktioner till den svenske representanten utformats i enlighet med EU-nämndens ställningstagande. Konstitutionsutskottet anförde att det måste föreligga mycket goda skäl för att regeringen ska få avvika från nämndens mandat (bet. 1997/98:KU25 s. 33–40).

Våren 2003 granskade utskottet omfattningen av regeringens skyldighet att samråda med EU-nämnden med anledning av ett s.k. non-paper. Utskottet anförde att det knappast kunde hävdas att regeringens företrädare i diskussioner som gällde utformningen av det konstitutionella fördraget för EU kunde försvara bristande förankring och stöd i Sveriges riksdag med att det var personliga uppfattningar som fördes fram. Man måste enligt utskottet kunna förutsätta, både från riksdagens och från mottagarkretsens sida, att de uppfattningar som den svenska regeringens företrädare för fram i diskussioner med de övriga medlemsstaternas företrädare inte bara är personliga uppfattningar utan faktiskt uttrycker de ståndpunkter som Sverige som medlemsstat intar. Statsministern och utrikesministern kunde mot denna bakgrund enligt vad utskottet uttalade inte undgå kritik för bristande

samråd och förankring i fråga om ett s.k. non-paper rörande frågan om en vald ordförande i Europeiska rådet (bet. 2002/03:KU30 s. 29–36). De socialdemokratiska ledamöterna anförde i en reservation att det fick anses som olyckligt att papperet kom att spridas i EU-kretsen utan att diskuterats i nämnden och inte heller i utskott (s. 154).

Våren 2004 behandlades dels frågan om information till EU-nämnden rörande ett brev från fyra utrikesministrar, dels frågan om hanteringen av en säkerhetsstrategi, dels frågan om regeringens hantering av och statsministerns agerande i frågan om en vald ordförande i Europeiska rådet.

Med avseende på statsministerns agerande framhöll utskottet att regeringsmedlemmar och regeringens företrädare inte i mellanstatliga sammanhang kan företräda ståndpunkter motsatta dem som riksdagen ger uttryck för. Utskottet konstaterade att statsministern i EU-kretsen med kraft drivit en linje som varit motsatt riksdagsmajoritetens linje alltsedan lanseringen av tanken på en vald ordförande för Europeiska rådet blivit känd. Utskottet uttalade dels att statsministerns agerande är speciellt anmärkningsvärt mot bakgrund av att riksdagen i sin tidigare granskning uttalat kritik på grund av bristande förankring i EU-nämnden, dels att statsministerns agerande förtjänade kritik (bet. 2003/04:KU20 s. 41–53). I en reservation anförde de socialdemokratiska ledamöterna att svårigheterna för statsministern att – i den situation som uppstått – med trovärdighet i EU-kretsen argumentera för riksdagsmajoritetens linje måste beaktas (s. 219–220).

Hanteringen av en säkerhetsstrategi avsåg anordnande av ett seminarium för öppen och offentlig debatt i Stockholm och insändandet av ett eller flera s.k. non-papers. Utskottet, som inte såg anordnande av seminarier som ett ämne för obligatoriskt samråd, lämnade följande kommentar om behovet av samråd inför inlämnande av ett non-paper med anledning av ett uttalande av statsministern under en till ärendet relaterad utfrågning:

Statsministern nämnde principen att sådana papper tas upp i EU-nämnden om de innehåller nya ståndpunkter men däremot inte om de bara innefattar tidigare diskuterade ståndpunkter. Utskottet vill framhålla att principerna inte alltid kan anses självklar. I viktiga och centrala frågor kan tidigare ståndpunkter behöva diskuteras igenom och eventuellt revideras innan de levereras in i EU-samarbetet. Utskottet utgår från att regeringen beaktar att sådana situationer kan uppstå och handlar därefter.

Med avseende på information till EU-nämnden rörande ett brev från fyra utrikesministrar ansåg konstitutionsutskottet att utrikesministern tydligare bort upplysa EU-nämnden om brevets hela innehåll så att nämnden hade kunnat ge synpunkter på detta (bet. 2003/04:KU20 s. 54–87). I en reservation anförde de socialdemokratiska ledamöterna att utrikesministern informerat och samrått med EU-nämnden i erforderlig utsträckning (s. 220).

Våren 2005 granskades regeringens hantering av vapenembargot mot Kina av utskottet. Konstitutionsutskottet anförde att det material som utskottet tagit del av inte kunde ligga till grund för att slå fast att regeringen i diskussioner i EU-kretsen hävdade någon uppfattning som avvikit från de ståndpunkter i frågan som utkristalliserats vid dess samråd med EU-näm-

den. Utskottet fann i övrigt inte anledning att från konstitutionell synvinkel yttra sig över det sätt på vilket regeringen hade drivit dessa ståndpunkter i förhandlingarna i EU-kretsen. Ärendet föranledde inget ytterligare uttalande från utskottets majoritet (bet. 2004/05:KU20 s. 168–187). I en reservation erinrades om att det i riksdagsstyrelsens förslag Riksdagen inför 2000-talet konstaterades att praxis hade utvecklats så att det inte ansågs tillräckligt att regeringen inte gör något som står i strid med EU-nämndens synpunkter utan i stället agerar i enlighet med nämndens råd och synpunkter. Riksdagskommittén och riksdagsstyrelsen ansåg att denna praxis borde bestå. Detta bekräftades av riksdagen. Enligt reservationen kunde det av utredningen utläsas att regeringen inte med kraft hade drivit den i EU-nämnden fastlagda svenska linjen i förhandlingarna rörande en översyn av vapenembargot mot Kina. Snarare hade regeringen låtit andra EU-länder styra processen. I reservationen anfördes att regeringen förtjänade kritik för sin passivitet i detta sammanhang (bet. 2004/05:KU20 s. 264–265). En majoritet i kammaren ställde sig bakom vad som anfördes i reservationen (m, fp, kd, c och mp).

Våren 2007 granskade utskottet justitie- samt miljöministrarnas agerande i EU-nämnden. I justitieministerns fall föranledde granskningen inget uttalande från utskottets sida. I miljöministerns fall konstaterade utskottet att miljöministerrådet i fråga skulle handla om bl.a. uppföljning av en konferens och eftersom frågan om ett EU-mål för koldioxidutsläpp inte fanns på dagordningen förelåg inga krav på samråd om detta. Utskottet noterade att miljöministern hade varit förhindrad att till EU-nämnden kommunicera sin uppfattning om vilken ståndpunkt Sverige skulle inta i fråga om målet för koldioxidutsläpp (bet. 2006/07:KU20 s. 104–127).

Riksdagens tidigare behandling av EU-ärenden m.m.

Sedan Sverige blev medlem i unionen har riksdagen berett EU-relaterade ärenden och inom ramen för denna beredning har såväl utskott som EU-nämnden mottagit dokument samt fått muntlig information från olika företrädare, främst Regeringskansliet.

Vilka EU-dokument som faktiskt blir föremål för behandling varierar mellan utskotten. Att mäta mängden EU-relaterade ärenden i respektive utskott är därför inte alldeles enkelt. I vissa utskott kan meddelanden från kommissionen föranleda behandling i utskottet, medan de i andra utskott ägnas ringa uppmärksamhet.

En indikator på mängden EU-relaterade ärenden i utskotten är antalet faktapromemorior som respektive utskott får motta. Även om faktapromemorior inte formellt innebär en skyldighet för utskotten att vidta åtgärder indikerar de att viktiga ärenden behandlas på unionsnivå inom utskottens beredningsområde.

2004 års utskottsundersökning

I syfte att få ett kvalificerat underlag för Riksdagskommitténs arbete genomfördes bl.a. en undersökning av utskottens arbetsformer och arbetsbelastning för perioden 1995–2004 (framst. 2005/06:RS3 bilaga 5 s. 29–123). I undersökningen, som innehöll tio indikatorer, återfinns bl.a. ett antal fakta-promemorior samt förekomsten av muntlig information och informella samråd med olika företrädare för regeringen (statsråd, statssekreterare och tjänstemän vid Regeringskansliet). Resultatet framgår av tabellen på nästa sida.

Vad gäller antalet fakta-promemorior noterades i undersökningen att flertalet utskott fick färre fakta-promemorior per riksmöte under mandatperioden 2002–2006 än under den första (1994–1998) och andra (1998–2002) mandatperioden efter EU-inträdet, vilket till stor del förklaras av att en fakta-promemoria fram till 1999/2000 kunde skickas till flera utskott, vilket också skedde i förhållandevis stor utsträckning. Undersökningen framhöll att antalet fakta-promemorior som inkommit till kammarskansliet under perioden 1995–2004 knappast pekade på någon nedåtgående trend.

Tabell 8.1 Muntlig information i EU-ärenden för perioden 1995–2004

Utskott	Statsråd	Statssekreterare	RK-tjänsteman
KU	I stort sett aldrig	1–2 ggr/valperiod	Flera ggr/år
FiU	1–2 ggr/valperiod	1–2 ggr/år	1–2 ggr/valperiod
SkU	I stort sett aldrig	Flera ggr/år	Flera ggr/år
JuU	1–2 ggr/valperiod	Flera ggr/år	Flera ggr/år
LU	I stort sett aldrig	Flera ggr/år	Flera ggr/år
UU	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år	Flera ggr/år
FöU	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år
SfU	I stort sett aldrig	Flera ggr/år	Flera ggr/år
SoU	I stort sett aldrig	Flera ggr/år	Flera ggr/år
KrU	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år
UbU	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år	1–2 ggr/år
TU	1–2 ggr/valperiod	Flera ggr/år	Flera ggr/år
MJU	1–2 ggr/år	Flera ggr/år	Flera ggr/år
NU	1–2 ggr/år	Flera ggr/år	I stort sett aldrig
AU	I stort sett aldrig	Flera ggr/år	Flera ggr/år
BoU	I stort sett aldrig	I stort sett aldrig	1–2 ggr/år

Källa: Framst. 2005/06:RS3 bilaga 5 s. 85.

I undersökningen fastslogs att det finns stora skillnader med avseende på hur många fakta-promemorior som går till olika utskott, vilket hänger samman med i vad mån utskottets ämnesområde regleras på EU-nivå. Flest fakta-promemorior erhöill miljö- och jordbruksutskottet. Under perioden 2002–2004 gick i genomsnitt nästan 25 fakta-promemorior per riksmöte till

miljö- och jordbruksutskottet. Andra utskott som i regel erhöll ett stort antal faktagpromemorior var närings- och trafikutskotten. Flera utskott erhöll på sin höjd någon enstaka faktagpromemoria per riksmöte.

Enligt en utskottsundersökning innebar en jämförelse av de olika utskotten för perioden 1995–2004 att en bild trädde fram där de som fick en stor mängd EU-dokument (faktagpromemorior och/eller EU-dokument) som regel oftare fick muntlig EU-information av företrädare för regeringen eller Regeringskansliet än utskott som endast får en liten mängd EU-dokument.

Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet tidigare framhållit betydelsen av att regeringen samråder med utskotten hade utskottskanslierna även ombetts att bedöma i vad mån informationstillfällena präglades av ren informationsgivning från regeringens sida eller om de även kunde beskrivas som ett slags informella samråd. I hälften av utskotten präglades tillfällena av ren informationsgivning. I en fjärdedel av utskotten uppgavs att tillfällena i huvudsak präglas av informationsgivning från regeringens sida men att de också innehöll samrådsliknande inslag. I ytterligare en fjärdedel av utskotten uppgavs att det rörde sig om samråd. Gemensamt för dessa sistnämnda är att de, med något undantag, fick en stor mängd EU-dokument och ofta fick muntlig information i EU-ärenden. Samråd med regeringen i EU-frågor förekom med andra ord främst i utskott med omfattande kontakter med regeringen och Regeringskansliet i EU-frågor, medan utskott som hade färre kontakter följde arbetet inom EU på ett mindre proaktivt sätt (framst. 2005/06:RS3 bilaga 5 s. 85–86).

Kammarkansliets statistik för inkomna faktagpromemorior 2003/04–2007/08

Kammarkansliet för löpande statistik över inkomna faktagpromemorior. Enligt uppgifter från kammarkansliet hade totalt 445 faktagpromemorior inkommit till kammarkansliet under perioden 2003/04–2006/07. Kammarkansliet kunde fastställa publiceringsdatum för 398 av de inkomna faktagpromemoriorna. Av dessa 398 promemorior hade 373 stycken eller 94 % inkommit för sent till kammarkansliet, dvs. efter det att fem veckor förflutit sedan EU-dokumentet som faktagpromemorian baserades på publicerats av Europeiska kommissionen.

Enligt uppgift från kammarkansliet har under riksmötet 2007/08 regeringen överlämnat 143 faktagpromemorior till riksdagen. Av dessa inkom 10 faktagpromemorior, vilket motsvarar 7 %, i tid till kammarkansliet i förhållande till den stadgade tidsfristen på fem veckor.

EU-nämndens samråd

Av nämndens verksamhetsberättelser för perioden mellan riksmötet 1997/98 och 2007/08 framgår att EU-nämnden samrått med statsråd, statssekreterare och övriga representanter för regeringen vid ett stort antal tillfällen (jfr tabellen nedan).

I genomsnitt har varje protokollfört sammanträde varat i drygt två timmar. Vid ett och samma sammanträde genomförs oftast flera samråd med både statsråd och statssekreterare. Nämnden har även genomfört skriftligt samråd vid enstaka tillfällen under varje riksmöte.

Tabell 8.2 EU-nämndens verksamhet under perioden 1997/98–2007/08

Riksmöte	Protokollförda sammanträden	Samråd (statsråd)	Samråd (statssekr.)	Samråd (övriga)	Antal utskick
2007/08	46	105	15	2	156 *
2006/07	41	92	19	2	87 *
2005/06	49	75	47	1	125
2004/05	43	78	28	2	71
2003/04	45	82	29	2	82
2002/03	37	73	16	2	61
2001/02	44	85	9	2	59
2000/01	40	79	14	1	65
1999/2000	36	69	19	2	72
1998/99	33	68	10	10	61
1997/98	40	75	29	2	74

* Riksmötet 2006/07 sände EU-nämnden 73 pappersutskick och 14 e-postutskick till sina ledamöter inför samråd med regeringen. Riksmötet 2007/08 sände EU-nämnden 86 pappersutskick och 70 e-postutskick.

Återrapportering av rådsmöten till riksdagen

Enligt gällande riktlinjer i Regeringskansliets cirkulär ska departementen avrapportera samtliga rådsmöten och informella ministermöten till riksdagens kammarkansli med kopia direkt till EU-nämndens kansli inom fem arbetsdagar. Kammarkansliet för löpande statistik över inkomna rapporter från rådsmöten och informella ministermöten, vilka sammanställts i nedanstående tabell.

Tabell 8.3 Rådsmötens och informella ministermötens avrapportering för perioden 2003/04–2007/08

Riksmöte	Rådsmöten	Rapporter *	Inom 5 dagar	Informella ministermöten
2007/08	61	69	38	17
2006/07	60	66	32	10
2005/06	58	51	35	12
2004/05	64	49	35	16
2003/04	64	57	27	7

* Vissa rådsmöten har delade rapporter vilket innebär att antalet inkomna rapporter överstiger antalet rådsmöten.

Enligt uppgifter från kammarkansliet punktbevakades återrapportering av rådsmöten till riksdagen under våren 2004 av centralkansliet, bl.a. skickades påminnelser till berörda departement om inte återrapporten inkom. Efter våren 2004 märktes en viss förbättring i återrapportering av rådsmöten inom fem arbetsdagar, vilken dock ebade ut efter endast två riksmöten.

Informella ministermöten

Gällande riktlinjer om återrapportering av rådsmöten förändrades när Regeringskansliets cirkulär uppdaterades i januari 2008. Den nya lydelsen av cirkulär 2 innebar att avrapportering även skulle gälla informella ministermöten.

Avsikten med informella ministermötena är att få till stånd ett fritt tankeutbyte i mer övergripande och långsiktiga frågor. EU-nämnden beslutade den 7 september 1995 att information och samråd inför de informella ministermötena bör äga rum endast om särskilda skäl föreligger (EU-nämndens prot. 1994/95:26 § 26.2). Sådana skäl kan vara att viktiga politiska diskussioner väntas äga rum under det informella mötet. För att bedöma om sådana skäl föreligger bör frågan diskuteras med EU-nämndens kansli.

Enligt uppgift från kammarkansliet har det hållits 11 informella ministermöten under våren 2008. Regeringskansliet har inkommit med 9 rapporter varav 4 inom fem arbetsdagar.

Uppföljning och utvärdering av beslutet om Riksdagen i en ny tid

Efter riksdagens beslut om Riksdagen i en ny tid gav Riksdagskommittén uppdraget till en s.k. genomförandegrupp att utarbeta rutiner och rekommendationer i syfte att underlätta genomförandet av de av riksdagen beslutade riktlinjerna för arbetet med EU-frågor. I gruppens slutrapport (2006/07: URF2 s. 25) föreslås att genomförandet av de nya arbetsformerna och rutinerna redan från början följs och utvärderas. I rapporten anges vidare att en sådan uppföljning och processutvärdering bör påbörjas redan i januari 2007.

Sedan dess har en breddad genomförandegrupp tillsatts för att följa riksdagsförvaltningens genomförande av riksdagens nya rutiner för behandlingen av EU-frågor.

Gruppen har bl.a. tagit fram ett förslag till handledning för tjänstemän som arbetar med EU-frågor i riksdagsförvaltningen, främst i utskotten och i EU-nämnden.

Promemorior från Regeringskansliet

Genom en skrivelse av den 19 september 2008, som sändes till Regeringskansliet, begärdes svar på följande frågor med avseende på verksamheten inom Justitie-, Försvars-, Social-, Finans-, Miljö- och Näringsdepartementen under riksmötet 2007/08:

- Vilka urvalsprinciper för dokument som ska föranleda faktagpromemorior gäller vid respektive departement?
- Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktagpromemorierna lämnas i tid?
- Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen om att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktagpromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?
- Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?
- Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?
- Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?
- Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Konstitutionsutskottet tog den 10 oktober 2008 emot svarspromemorior utarbetade vid Statsrådsberedningen samt Justitie-, Försvars-, Social-, Finans-, Miljö- och Näringsdepartementen (se bilaga 8.2).

Genom en skrivelse av den 30 oktober 2008, som sändes till Regeringskansliet, begärdes svar på följande fråga:

- I en av svarspromemorierna från departementen görs hänvisning till tidsfristen för inlämning av faktagpromemorior om fem veckor från det att förslaget *publicerats/presenterats* av kommissionen. Cirkulär 2 stadgar att riksdagen ska ha faktagpromemorian *inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats*. I Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid samt utredningen Vissa grundlagsfrågor (SOU 2001:19) anges att faktagpromemorian ska överlämnas till kammarkansliet inom fem veckor från det att det aktuella förslaget *överlämnats till rådet i svensk översättning* (jfr 2005/06:RS3 s. 61 och SOU 2001:19 s. 163). *Fråga:* Vilka kommentarer ger det ovannämnda anledning till?

Konstitutionsutskottet tog den 18 november 2008 emot en svarspromemoria utarbetad vid Statsrådsberedningen (SB; se bilaga 8.3).

Urvalsprinciper för faktagpromemorior

I promemorian från *Justitiedepartementet* anføres att EU-samarbetet är så mångfasetterat att det är svårt att lägga fast klara principer för vilka ärenden som bör behandlas i en faktagpromemoria. Av departementets svar framgår dels att några dokument regelmässigt föranleder faktagpromemorior (t.ex. rättsakter som bedöms bli föremål för överläggning med riksdagen eller grön- och vitböcker, samt principiellt viktiga meddelanden och strategier), dels att departementet i tveksamma fall i allmänhet väljer att skriva en faktagpromemoria.

Av promemorian från *Försvarsdepartementet* framgår dels att relativt få s.k. grön- och vitböcker berör departementet, dels att departementet i fråga om faktapromemorior och urvalsprinciper följer den inriktning som ges i cirkulär 2, kapitel 2.2 Faktapromemoria.

I promemorian från *Socialdepartementet* anges att faktapromemoria skrivs med anledning av förslag som leder till lagstiftning och/eller som har till syfte att påverka samarbetet på EU-nivå på ett sätt som inte är försumbart.

I promemorian från *Finansdepartementet* anføres dels att det vid urvalet tillämpar cirkulär 2, dels att undantag görs av departementets skatteavdelning när ärendet gäller förslag om ändringar inom moms- respektive punktskatteområden som endast berör andra medlemsstater än Sverige.

I promemorian från *Miljödepartementet* anføres att departementet dels tillämpar de riktlinjer som följer av SB:s cirkulär 2, dels tar fram en faktapromemoria som underlag inför överläggning i utskottet.

I promemorian från *Näringsdepartementet* anføres att departementet följer de riktlinjer som är fastlagda i cirkulär 2.

Åtgärder för inlämning av faktapromemorior i tid

I promemorian från *Justitiedepartementet* anges att departementets EU-enhet bl.a. uppdrar åt berörda enheter att bedöma om det ska tas fram en faktapromemoria och att enheten i samband med att ärendet överlämnas påminns om den tidsfrist som gäller gentemot riksdagen. I de fall enheten bedömer att promemorian inte kan avlämnas inom tidsfristen begärs upplysningar om skälen till detta.

I promemorian från *Försvarsdepartementet* anføres att den särskilda EU-samordningsenheten bl.a. ansvarar för att bevaka att föreskrivna tidsfrister hålls. Ansvaret för att utforma faktapromemorian ligger på berörd sakenhet. Av departementets svar framgår att inom ramen för den ordinarie beredningsprocessen mellan den politiska ledningen, chefstjänstemännen, EU-samordningen och den berörda sakenheten uppmärksammas kontinuerligt vikten av såväl att faktapromemoriorna blir genomarbetade som att de avlämnas inom tidsfristen.

Departementet anger vidare bl.a. att det emellertid ändå har förekommit att departementet inte förmått att lämna faktapromemorior inom tidsfristen, bl.a. på grund av att beredningsprocessen inom Regeringskansliet tagit längre tid än beräknat i förening med att frågorna som behandlats i promemorian varit komplicerade. I de fall tidsfristen inte varit möjlig att hålla har, framgår det av Försvarsdepartementets promemoria, underhandskontakter tagits med försvarsutskottets kansli för diskussion.

I promemorian från *Socialdepartementet* anges att departementet utifrån dels kommissionens arbetsprogram, dels kontinuerliga kontakter med kommissionen förutser planerade förslag, vilket i sin tur skapar förutsättningar för departementet att ha framförhållning i syfte att säkerställa en inlämning av faktapromemorior till Statsrådsberedningen i tid.

I promemorian från *Finansdepartementet* konstateras att arbetet med att upprätta faktagpromemorior är prioriterat och att departementets avdelningar påbörjar arbetet så tidigt som möjligt.

I promemorian från *Miljödepartementet* anføres att departementets EU-samordningsfunktion kontinuerligt till de sakansvariga enheterna vidarebefordrar Statsrådsberedningens information om tidsfristen för inlämning av faktagpromemorior till riksdagen.

I promemorian från *Näringsdepartementet* anges att departementet säkerställer att faktagpromemorior lämnas i tid genom att sekretariatet för EU och internationell samordning (EIS) skriftligen meddelar ansvarig handläggare den tidpunkt då en gemensamberedd faktagpromemoria måste vara SB-EU tillhanda. Av departementets promemoria framgår därtill bl.a. att EIS vid behov påminner skriftligen och/eller muntligen om tidsfristen.

Tidsfrist för inlämning av faktagpromemorior

I en promemoria utarbetad vid Statsrådsberedningen den 11 november 2008 lämnas en kommentar med anledning av utskottets skrivelse från den 30 oktober 2008 om tidsfristen för inlämning av faktagpromemorior. I promemorian anføres bl.a. att i en äldre version av cirkulär 2 var startdatum för femveckorsfristen det datum då dokumentet "överlämnats till rådet i svensk översättning". I promemorian anges vidare att eftersom det ibland kan dröja flera dagar innan ett dokument kommer i svensk översättning ändrades startdatum för femveckorsfristen i syfte att ge bättre service till riksdagen.

Avvägningar mellan fullständiga och tidiga faktagpromemorior

I promemorian från *Justitiedepartementet* anføres att det är angeläget att den faktagpromemoria som tillställs riksdagen är genomarbetad och innehåller relevant information. Enligt departementet kan det ibland förflyta en avsevärd tid från det att ett förslag läggs fram till dess att det blir föremål för någon konkret åtgärd i EU-samarbetet, och ofta kan en korrekt bedömning av dokumentet i fråga göras först när det har presenterats utförligt av kommissionen vid något möte och det har angetts hur den fortsatta processen ser ut. Ibland, menar departementet, krävs också en närmare analys som inte låter sig göras inom tidsfristen av hur förslaget förhåller sig till svenska regler och vilka nationella konsekvenser det kan ha i övrigt. Vidare anføres i departementets svarspromemoria bl.a. att Justitiedepartementet därför ibland väljer att avvakta med en faktagpromemoria till dess att det finns större klarhet i nämnda avseenden. Utgångspunkten är dock alltid att översända en faktagpromemoria till riksdagen så fort som den kan ges ett tillräckligt genomarbetat innehåll. I de fall tidsutdräkten blir längre hålls riksdagen informerad på annat sätt, t.ex. vid de återkommande informationsträffarna med utskotten.

I promemorian från *Försvarsdepartementet* anges att något entydigt och generellt svar på hur avvägningen bör göras mellan att klara tidsramen och att lämna en genomarbetad produkt inte kan lämnas. Departementet prioriterar arbetet med faktapromemorior och avsätter resurser för ändamålet.

Av promemorian från *Socialdepartementet* framgår att departementet inte har uppfattat att tidsfristen om 5 veckor från det att förslaget har publicerats/presenterats skulle vara flexibel. Mot denna bakgrund är departementets målsättning att faktapromemorior alltid ska lämnas till riksdagen inom tidsfristen. Departementet framhåller vidare i sin promemoria bl.a. att om viss information saknas eller om regeringen inte hunnit slutföra sina övervägningar kring förslaget, t.ex. på grund av att det antas av kommissionen under sommarmånaderna, kan faktapromemoria även uppdateras med denna information.

Av *Finansdepartementets* promemoria framgår dels att ambitionen är att de faktapromemorior som lämnas ska vara fullständiga och av hög kvalitet, dels att vid upprättandet uppstår dock oftast tidsbrist. För att undvika att faktapromemorior inte uppfyller krav på fullständighet m.m. tas i dessa fall oftast kontakt med respektive utskott före att göra en avstämning av om utskottet kan bevilja förlängning av tiden.

I promemorian från *Miljödepartementet* anges bl.a. att i avvägningen mellan de två önskemålen prioriterar departementet att faktapromemoriorna är genomarbetade och fullständiga.

I promemorian från *Näringsdepartementet* anförs att departementets utgångspunkt är att samtliga faktapromemorior ska lämnas fullständiga och genomarbetade inom angiven tidsfrist. I de fall tidsfristen inte kan hållas prioriteras att faktapromemorian ska vara fullständig och genomarbetad innan den lämnar Näringsdepartementet. Därutöver anger departementet i sitt svar att med anledning av att konstitutionsutskottet ställt frågan överväger departementet emellertid om inte en omprioritering bör göras så att en faktapromemoria alltid lämnas inom angiven tidsfrist. Detta skulle enligt departementet innebära att vissa faktapromemorior överlämnas utan t.ex. remissinstansernas eller andra medlemsstaters ståndpunkter. Informationen om detta skulle i stället komma att lämnas till berörda utskott i samband med regeringens löpande information och överläggningar om regeringens EU-arbete.

Regeringens initiativ till information till riksdagens utskott

Justitiedepartementet lämnade under riksmötet 2007/08 information till riksdagen vid 29 tillfällen. Utskottsfördelningen framgår av tabellen på nästa sida.

Försvarsdepartementet anger i en bilaga till sin svarspromemoria att departementet medverkade i sju av försvarsutskottets sammanträden under riksmötet 2007/08. Utskottet informerades dels vid 3 tillfällen av försvars-

ministern m.fl., dels vid 3 tillfällen av statssekreteraren m.fl., dels vid 1 tillfälle av den biträdande chefen för departementets enhet för säkerhetspolitiska och internationella frågor.

Försvarsdepartementet har, efter samråd med försvarsutskottets kansli, rekommenderat en inriktning där statsrådet (eller statssekreteraren) besöker utskottet enligt följande: Inför det informella försvarsministermötet i EU (en gång per termin), inför det formella försvarsministermötet i EU (Gaerc, en gång per termin), inför varje nytt ordförandeskap informera om viktiga frågor inom departementets område som har samband med de frågor som det inkommande ordförandeskapet prioriterar (en gång per termin), samt vid behov när det uppkommer frågor som är viktiga att informera om (t.ex. i samband med faktrapromemorior). Utöver kontakter på politisk nivå förekommer regelbundet möten mellan departementets EUsamordning och försvarsutskottets kansli.

Tabell 8.4 Informationstillfällen för varje respektive departement fördelade på berörda utskott under riksmötet 2007/08

Utskott (urval)	Antalet informationstillfällen för respektive departement					
	Justitie	Försvars	Social	Finans	Miljö	Närings
KU	1	–	–	–	–	–
FiU	–	–	–	– ^d	–	–
SkU	–	–	–	– ^d	–	–
JuU	12 ^a	–	–	–	–	–
CU	5	–	–	–	–	–
FöU	–	7	–	–	–	–
SfU	9 ^b	–	3 ^c	–	–	–
SoU	–	–	4	–	–	–
TU	–	–	–	–	–	7
MJU	–	–	–	–	– ^d	–
NU	2	–	–	–	–	10
Totalt	29	7	7	– ^d	– ^d	17

^a Varav 7 inför rådsmöten, ett av dessa avsåg enbart skriftlig information.

^b Varav 7 inför rådsmöten.

^c Utskottet erbjöds även information i februari 2008 men avböjde.

^d Exakta uppgifter saknas, se recittexten för respektive departement.

Socialdepartementet lämnade under riksmötet 2007/08 information till riksdagen vid 7 tillfällen. Utskottsfördelningen framgår av tabellen ovan.

Finansdepartementet uppger i sin promemoria att vid de flesta av departementets avdelningar sker löpande kontakt mellan tjänstemän och berörda utskott, men att kontakten dock sker mer regelbundet och i bestämd ordning på vissa avdelningar. Av departementets svar framgår bl.a. att kontakter på tjänstemannanivå mellan den internationella avdelningen och finans- och skatteutskotten sker minst en gång i halvåret för att diskutera aktuella EU-ärenden som bör bli föremål för samråd eller information på politisk nivå. Vidare framgår av departementets svar dels att finansministern besö-

ker respektive utskott minst en gång i halvåret, dels att finansmarknadsministern har regelbundna samråd med finansutskottet, dels att kontakter även sker på statssekreterarnivå vid behov. I frågor som handhas av departementets skatteavdelning informerar ansvarig statssekreterare skatteutskottet muntligt fyra gånger per år; vid dessa möten lämnas samtidigt en promemoria om aktuella EU-frågor. Inför Ekofinmöten där frågor som budgetavdelningen ansvarar för behandlas ges löpande information av ansvarig statssekreterare. Dessutom ger finansministern information vid ett antal tillfällen.

Miljödepartementet tar löpande initiativ till att i början av varje nytt ordförandeskap, alltså två gånger per riksmöte, i rådet informera Miljö- och jordbruksutskottet om det avslutade ordförandeskapets resultat och det kommande ordförandeskapets planering. Departementet tar också initiativ till att delge utskottet information inför och återrapport efter rådsmöten och informella miljöministermöten på samma sätt som sker till EU-nämnden. Enligt departementet sker detta normalt sammanlagt tolv gånger per riksmöte. Dessa informationstillfällen sker ofta i samband med annan information eller överläggning i utskottet.

Näringsdepartementet lämnade under riksmötet 2007/08 information till riksdagen vid 17 tillfällen. Fördelningen mellan utskotten framgår av tabellen ovan.

Riktlinjer vid regeringens information till riksdagen

Av *Justitiedepartementets* promemoria framgår bl.a. att grundlagsenheten inom departementet svarar för den interna samordningen av information till konstitutionsutskottet och att departementets EU-enhet svarar för planeringen gentemot civil-, justitie-, närings- och socialförsäkringsutskotten. Departementet anger bl.a. att rutinerna skiftar något beroende på vad som överenskommits med respektive utskott. I de flesta fall görs, enligt departementet, tillsammans med utskottskansliet upp ett schema för informations-tillfällena inför vår- respektive höstriksdagen. Inför varje sammanträde med ett utskott görs en inventering inom departementet av vilka frågor som bör tas upp. Departementet anför vidare bl.a. dels att en avvägning behövs mellan vad som lämpar sig för information och vad som bör föranleda överläggning, dels att nya initiativ närmast som regel tas upp för information, dels att rättsakter som är föremål för intensiva förhandlingar kan behöva sättas upp på dagordningen vid flera informationstillfällen i följd.

I promemorian från Justitiedepartementet anför bl.a. att en utmärkt samarbetsform är de träffar som justitieministerns statssekreterare har med justitieutskottets s.k. EU-grupp (se beskrivningen under avsnittet Sammanfattning av utskottskansliernas svarsskrivelser nedan) och som möjliggör mera djuplodande genomgångar och friare diskussioner i en mindre krets.

Av *Försvarsdepartementets* promemoria framgår bl.a. att departementet följer den inriktning som är fastslagen i cirkulär 2.

Socialdepartementet lämnar information om de frågor som utskottet begär. Bland annat anger departementet dels att departements tjänstemännen har en regelbunden dialog med utskottskanslierna där departementet informerar utskottskanslierna om aktuella frågor och förslag, dels att utskottskanslierna sedan tar ställning till vad av detta som utskottet ska informeras om.

I *Finansdepartementets* promemoria anges att departementet tillämpar cirkulär 2. Därtill anges i promemorian att när en bedömning görs huruvida information ska lämnas till utskotten tas hänsyn till vilka frågor som är aktuella på EU-dagordningen. Vidare görs en bedömning av vilka frågor som är relevanta/intressanta för utskotten. Hänsyn tas även till var i EU-processen som ärendet befinner sig. Enligt departementet förekommer det också att initiativ tas när en dossier är under behandling i rådsarbetsgrupp och nya förslag till direktivet presenteras. I sådana fall har departementet efterhört om aktuellt utskott efterfrågat en kompletterande faktapromemoria.

I promemorian från *Miljödepartementet* anförts att de generella urvalsprinciperna är att information ska ges till utskottet inför och efter formella och informella möten mellan EU:s miljöministrar. Därtill anges i promemorian att möten på tjänstemannanivå organiseras mellan departementet och utskottskansliet för att gå igenom Europeiska kommissionens planering och stämma av intresse och behov av överläggning eller information i utskottet om kommande förslag. Vidare framgår av promemorian att departementet även kan ta initiativ till att informera utskottet om större händelser inom EU där regeringen är inblandad – så skedde då departementet informerade utskottet om miljöaspekterna i 18-månadersprogrammet för arbetet i rådet den 1 juli 2008–31 december 2009.

I promemorian från *Näringsdepartementet* anges bl.a. att utgångspunkten är att lämna information till riksdagens utskott i ett så tidigt skede som möjligt i beslutsprocessen. Departementet samråder med berörda utskott om lämpliga informationstillfällen, de sistnämnda planeras dels efter respektive utskotts ansvarsområden och önskemål, dels efter regeringens arbete i EU-frågor. I övrigt tar Näringsdepartementet initiativ till att muntlig information lämnas i utskotten när viss fråga eller händelse bedöms vara betydelsefull för regeringens EU-arbete.

Åtterrappporter från rådsmöten

I promemorian från *Justitiedepartementet* anförts att departementet avlämnar rapporter från mötena i rådet för rättsliga och inrikes frågor och räddningstjänst. Vid dessa rådsmöten deltar regelmässigt två statsråd i överläggningarna under separata dagordningspunkter. Det tar viss tid att sammanställa och granska en samlad rapport från mötena. Enligt departementet kan ytterligare tidsutdräkt uppstå om någon av de handläggare som ansvarar för att föra anteckningar vid rådsmötena blir indisponibel av ett eller ett annat skäl. Departementets EU-enhet ansvarar för att en samlad rapport tas fram och översänds till riksdagen så fort som möjligt.

Med anledning av att konstitutionsutskottet nu uppmärksammat frågan avser Justitiedepartementet att se över sina rutiner i syfte att snabba på återrapporteringarna.

Försvarsdepartementets EU-samordning har i uppgift att säkerställa att återrapporтер från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen, dvs. fem arbetsdagar från mötets avslutning.

Socialdepartementet anger dels att departementet delar samordningsansvaret för Epscorådet och tillhörande informella ministermöten med både Arbetsmarknadsdepartementet och Integrations- och jämställdhetsdepartementet, dels att departementen kommer överens för varje möte om vilket departement som ansvarar för att lämna återrapporтер, dels att i de fall det ankommer på Socialdepartementet att lämna återrapporтер säkerställs att rapporten kommer i tid genom en tydlig arbetsfördelning inom departementet.

I promemorian från *Finansdepartementet* anges bl.a. dels att informationen skickas till olika mottagare beroende på vilken fråga ärendet rör, dels att departementets ambition är att återrapporтер alltid ska vara riksdagen till handa senast tre dagar efter rådsmöten avslutats.

I promemorian från *Miljödepartementet* anføres att i departementets tidsplanering för rådsmöten och informella miljöministermöten ingår tidpunkt för rapportering från mötet. Departementets EU-samordningsfunktion tar vid behov kontakt med respektive enhet i syfte att infria tidsfristen för rapportering till riksdagen.

Näringsdepartementet säkerställer att en återrapportering till riksdagen sker i god tid genom att EIS (se ovan) dels aktivt bevakar att rapporter upprättas, dels vid behov påminner om att rapporten måste komma EIS till handa.

Övriga kommentarer från regeringen

I promemorian från *Justitiedepartementet* anføres bl.a. att de rutiner för information som angetts i stora delar också gäller för departementets överläggningar med berörda utskott. Enligt departementet sker överläggningar ibland på departementets initiativ och ibland på utskottens.

I promemorian från *Finansdepartementet* anges att departementets erfarenhet är att det i vissa fall uppstår oklarhet om ett ärende ska behandlas i utskott eller EU-nämnden. För att undvika detta efterfrågas tydligare riktlinjer av vilka ansvarsfördelningen framgår.

I promemorian från *Statsrådsberedningen* anføres avseende underlaget vad gäller fråga 7 i konstitutionsutskottets skrivelse från den 19 september 2008 bl.a. att Regeringskansliet regelbundet ser över cirkulär 2 och vid nästa revidering kommer att beakta det som konstaterats i promemorian.

Svarsskrivelser från riksdagsutskottens kanslier

Genom skrivelser av den 19 september 2008, som sändes till riksdagens samtliga utskottskanslier, begärdes svar på följande frågor med avseende på riksmötet 2007/08:

- Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?
- Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?
- Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?: a) Statsråd b) Statssekreterare c) Tjänstemän
- Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?
- Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?
- Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?: a) Statsråd b) Statssekreterare c) Tjänstemän
- Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?
- Har faktapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemoriorna avser?
- Har faktapromemoriorna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?
- Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Konstitutionsutskottet tog under oktober 2008 emot samtliga utskottskansliernas svarsskrivelser (se bilagor 8.4–18).

Av svaren framgår dels att utskotten under riksmötet 2007/08 vid 100 informationstillfällen erhöll information direkt från regeringen och dess företrädare.

Under samma period kallade utskotten regeringen till 43 överläggningar om EU-frågor. Hur antalet informationstillfällen och överläggningar fördelades på de olika riksdagsutskotten under granskningsperioden framgår av tabell 8.5 på nästa sida.

Tabell 8.5 Antalet informationstillfällen och överläggningar för riksdagsutskottet under riksmötet 2007/08

Utskott	Information	Överläggning	Totalt
KU	6	1	7
FiU	5	5	10
SkU	4	1	5
JuU	7	3	10
CU	6	5	11
UU	14	3	17
FöU	7	–	7
SfU	9	8	17
SoU	5	–	5
KrU	2	–	2
UbU	2	1	3
TU	7	2	9
MJU	13	8	21
NU	10	4	14
AU	3	2	5
Totalt	100	43	143

Eftersom justitieutskottet sedan den 2 januari 2008 erhåller information via sin s.k. EU-grupp (se nedan) försvåras uppskattningen av antalet informationstillfällen. Uppgifterna i tabellen har kontrollerats och justerats för att säkerställa att de stämmer.

Regeringens information till riksdagens utskott

Utskottskansliernas svar visar att av utskottens samtliga informationssammanträden med regeringen deltog statsråd vid 31 tillfällen och statssekreterare vid 50 tillfällen. Av fördelningen i tabell 8.6 på nästa sida framgår att fördelningen över närvarande statsråd och statssekreterare utöver tjänstemännen från departementen varierar kraftigt.

De utskott där informationen lämnades i mycket hög utsträckning av statsråd är trafik-, miljö- och jordbruks-, finans- och näringsutskottet.

De utskott där informationen lämnades i liten och/eller obetydlig utsträckning av statsråd/statssekreterare är utbildnings-, social-, socialförsäkrings-, arbetsmarknads- och skatteutskottet.

Av tabell 8.6 på nästa sida framgår vidare att regeringen lämnade skriftligt underlag vid ca 80 % av informationstillfällena.

Regeringens skriftliga underlag inför information till utskottet

Vad gäller kvaliteten på regeringens skriftliga underlag anges i utskottskansliernas svar endast i undantagsfall att utskottet överlämnat krav på kompletterande uppgifter till Regeringskansliet. Av svaren framgår dels att utbildningsutskottet vid ett tillfälle överlämnat ett sådant krav, dels att frågor från utrikesutskottets ledamöter vid några av informationstillfällena har föranlett Regeringskansliet att inkomma med kompletterande skriftliga svar, dels att miljö- och jordbruksutskottets kansli vid enstaka tillfällen har överlämnat krav på kompletteringar.

Tabell 8.6 Utskottens informationstillfällen under riksmötet 2007/08

Utskott (antal informationstillfällen)	Antalet informationstillfällen följande regerings- företrädare närvarade			Skriftligt underlag
	Statsråd	Statssekreterare	Tjänstemän	
KU (6)	1	4	6	3
FiU (5)	3	2	5	5
SkU (4)	–	4	4	4
JuU (7)	–	7	7	7
CU (6)	1	4	6	6
UU (14)	–	10	14	10
FöU (7)	3	3	7	7
SfU (9)	2	7	9	9 ^c
SoU (5)	–	5	5	–
KrU (2)	2	–	2	2
UbU (2)	–	1	2	1
TU (7) ^a	5	2	7	5
MJU (13)	9	4	13	13
NU (10)	5	3	10	6
AU (3)	–	3	3	3 ^b
Totalt (100)	31	50	100	81

^a I sitt svar skriver trafikutskottets kansli bl.a. att önskemål från utskottet om att även erhålla information rörande andra sakområden än de som behandlats vid sammanträdet har framförts till regeringen.

^b Arbetsmarknadsutskottets kansli anger i sitt svar att det bl.a. förekommer att kansliet kompletterar materialet.

^c I sitt svar anger socialförsäkringsutskottets kansli bl.a. att regeringen regelmässigt lämnar skriftligt material inför information i utskottet, ofta i form av en kommenterad dagordning för ett ministerrådsmöte eller om frågan är mer omfattande en PM.

Regeringens överläggningar med riksdagens utskott

Vad gäller regeringens överläggningar med utskotten, visar svaren från kanslierna att statsråd respektive statssekreterare deltog i 26 respektive 21 tillfällen. Vid 16 tillfällen deltog endast statssekreterare, de andra överläggningstillfällen samlade både statsråd och/eller statssekreterare.

Vad gäller regeringens inlämnande av skriftlig information inför regeringens informationsmöten och överläggningar så framgår det av utskottskansliernas svar att regeringen i flertalet av sina överläggningar med riksdagsutskotten företräds av statsråd. Detta är särskilt tydligt i finans-, justitie-, trafik-, miljö- och jordbruks- och näringsutskotten. Överläggningar i såväl civilutskottet som socialförsäkringsutskottet sker till övervägande del med statssekreterare (jfr tabell 8.7 på nästa sida).

Regeringens skriftliga underlag inför överläggning med utskotten

Vad gäller kvaliteten på regeringens skriftliga underlag anges i utskottskansliernas svar att utskotten endast i undantagsfall har överlämnat krav på kompletterande uppgifter till Regeringskansliet. Av svaren framgår att endast finansutskottet vid ett tillfälle överlämnat ett sådant krav på kom-

plettering efter genomförd överläggning. Vidare framgår av utskottskansliernas svar att skriftliga underlag till utskottens överläggningar förekom vid samtliga överläggningstillfällen.

Tabell 8.7 Regeringens överläggningar med utskotten under riksmötet 2007/08

Utskott (antal överlägg- ningar)	Antalet överläggningar följande regeringsföre- trädare närvarade			Skriftligt underlag
	Statsråd	Statssekreterare	Tjänstemän	
KU (1)	1	1	1	1
FiU (5)	4	1	5	5
SkU (1)	1	1	1	1 ^a
JuU (3)	3	–	3	3
CU (5)	–	5	5	5
UU (3)	2	2	3	2
FöU (–)	–	–	–	–
SfU (8)	2	6	8	8 ^b
SoU (–)	–	–	–	–
KrU (–)	–	–	–	–
UbU (1)	–	1	–	1
TU (2)	2	–	2	2
MJU (8)	7	1	8	8
NU (4)	3	1	4	4
AU (2)	1 ^c	2	2	2
Totalt (43)	26	21	42	42

^a Skatteutskottets kansli anger bl.a. att skriftligt material inkom någon dag före överläggningen.

^b I sitt svar anger socialförsäkringsutskottets kansli bl.a. att regeringen regelmässigt lämnar skriftligt material inför information i utskottet, ofta i form av en kommenterad dagordning för ett ministerrådsmöte eller om frågan är mer omfattande en promemoria.

^c Enligt arbetsmarknadsutskottets kansli fick, vid ett av tillfällena, statsrådet förhinder, vilket var anledningen till att statssekreteraren ansvarade för överläggningen.

Regeringens faktapromemorior

Vad gäller utskottskansliernas svar på frågan huruvida faktapromemorior har kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som dessa avser framgår av svaren att flertal utskottskanslier svarar positivt, även om många utskottskanslier önskar framhålla vissa olägenheter.

Konstitutionsutskottets kansli skriver i sitt svar att det vid några tillfällen har tagit underhandskontakter med Regeringskansliet för att erhålla underrättelser om orsakerna till väsentliga förseningar av faktapromemorior.

Finans-, försvars-, utbildnings-, trafik- och arbetsmarknadsutskottens kanslier svarar entydigt att regeringens faktapromemorior har kommit in i rimlig tid.

Både *skatte- och miljö- och jordbruksutskottens kanslier* anger att regeringens faktapromemorior i stort sett har kommit in i rimlig tid.

Justitie- och utrikesutskottens kanslier svarar båda entydigt att regeringens faktapromemorior inte har kommit in i rimlig tid. *Utrikesutskottets kansli* hänvisar i sitt svar till det av riksdagen antagna betänkandet 2007/08:

UU10. I detta betänkande fann utrikesutskottet anledning att, mot bakgrund av riksdagens kammarkanslis genomgång av för sent inkomna faktapromemorior, ifrågasätta det påstående regeringen gör i sin skrivelse (jfr skr. 2007/08:85 s. 19) om att den uppfyllt sin informations- och samråds-skyldighet genom bl.a. tidig information genom faktapromemorior.

Både *social- och socialförsäkringsutskottets kanslier* anser att regeringens faktapromemorior i princip har kommit in i rimlig tid. *Civilutskottets kansli* anger att regeringens faktapromemorior numera kommer in i rimlig tid.

Kulturutskottets kansli svarar att det vid ett tillfälle fick meddelande från Kulturdepartementet att man skulle få svårt med att få fram en faktapromemoria inom föreskriven tid. Eftersom utskottet inte skulle behandla frågan förrän efter ett längre uppehåll godkände utskottskansliet att faktapromemorian skulle komma senare. Enligt kulturutskottets kansli var promemorian klar i tid för utskottets beredning av frågan.

Näringsutskottets kansli anger att faktapromemoriorna i huvudsak kommer in i rimlig tid. Dock pekar kansliet på att det finns enskilda fall där betydande avvikelser har förekommit.

Diskussion med Regeringskansliet om urvalsprinciper för faktapromemorior

Flertalet av utskottskanslierna (10 av 15) anger i sina svar att de inte diskuterat urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior med de för respektive utskott aktuella departementen.

Socialutskottets kansli svarar att detta skett vid ett tillfälle, angående en vitbok om en EU-strategi för hälsofrågor om kost, övervikt och fetma. Enligt kansliet hade Socialdepartementet inledningsvis inte för avsikt att skriva en faktapromemoria.

Kulturutskottets kansli anger i sitt svar att så skedde under hösten 2007 då utskottet hade beslutat att skriva ett utlåtande över ett meddelande. Vid kontakt med Integrations- och jämställdhetsdepartementet om detta erbjöds utskottet omgående en faktapromemoria i ärendet.

Miljö- och jordbruksutskottets kansli anför dels att urvalsprinciper ej har diskuterats, dels att kontakt dock förekommer vid några tillfällen där utskottets kansli hört sig för om regeringens avsikter beträffande eventuella faktapromemorior.

Av *näringsutskottskansliets* svar framgår dels att inga egentliga diskussioner har förts med departementen, dels att frågor har ställts beträffande vissa speciella dokument om huruvida faktapromemorior skulle tas fram eller varför de aktuella dokumenten inte föranlett faktapromemorior.

Liknande svar ges av *arbetsmarknadsutskottets kansli* som anger att inga diskussioner förts i principiella termer, men att diskussioner förts konkret inför varje informations- respektive överläggningstillfälle.

Utskottskansliers bedömning av faktagpromemoriers innehåll

Flertalet utskottskanslier (11 av 15) anser att regeringens faktagpromemorier innehållit fullständig och relevant information. Några utskott framför dock skiljaktiga meningar och/eller kommentarer vad gäller bedömningen av faktagpromemoriernas innehåll.

Utrikesutskottets kansli hänvisar i sitt svar till det av riksdagen antagna betänkandet 2007/08:UU10 i vilket utrikesutskottet bl.a. berörde frågan om Regeringskansliets faktagpromemorier. I betänkandet framhöll utrikesutskottet bl.a. att det är viktigt dels att en faktagpromemoria i sig innehåller den information som behövs för att få en heltäckande bild av ärendet och att den medvetet skrivs med riksdagens ledamöter som målgrupp, dels att de avsnitt som har tydliga politiska dimensioner (Sveriges preliminära ståndpunkt, medlemsstaternas ståndpunkter m.m.) är väl utvecklade.

Socialförsäkringsutskottets kansli framhåller i sitt svar att svenska ståndpunkter i faktagpromemorier ofta tenderar att formuleras alltför allmänt samt att beskrivningen av "processen" ofta är knapphändig. Utskottets kansli understryker även dels att ledamöter ibland efterfrågar information vid överläggningar om s.k. knäckfrågor och om vad övriga medlemsstater anser, dels att denna information dock inte alltid finns tillgänglig på detta stadium, dels att utskottet vid några tillfällen har fått kompletterande uppgifter vid informations- eller överläggningstillfället, t.ex. komplettering av underlaget som delas ut på bordet eller muntligt beträffande regeringens ståndpunkt.

Socialutskottets kansli påpekar att uppgifter om remissutfall i något fall har saknats beroende på att faktagpromemorian skrivits innan remisstiden gått ut.

Miljö- och jordbruksutskottets kansli framhåller att faktagpromemorier inte alltid innehållit fullständig och relevant information. Enligt kansliet har krav på kompletterande information ställts vid några enstaka tillfällen där en tidigare faktagpromemoria utgjort det huvudsakliga underlaget i samband med överläggning och där promemorian inte motsvarat det aktuella sakläget i alla delar, främst information om den svenska ståndpunkten.

Näringsutskottets kansli anger dels att faktagpromemorier i huvudsak innehållit relevant och fullständig information, dels att regeringens ståndpunkt i vissa fall har utelämnats med hänvisning till att ärendet bereds, t.ex. genom en remissomgång.

Arbetsmarknadsutskottets kansli framhåller att det är svårt att veta om underlaget i en faktagpromemoria är fullständigt och relevant när man inte vet vad det är som man bör veta. Vidare anför kansliet att faktagpromemorian i huvudsak innehåller ett sammandrag av det berörda EU-dokumentet och en mycket kort angivelse av regeringens ståndpunkt.

Utskottskansliernas övriga kommentarer

Justitieutskottets kansli noterar i sitt svar att Justitiedepartementet dels under hösten 2007 informerade hela utskottet vid två tillfällen, dels under våren 2008 lämnade muntlig information inför RIF-rådet till hela utskottet vid fem tillfällen och fördjupad information till den då återupptagna EU-gruppen² (en ledamot från varje parti) vid tre tillfällen.

Försvarsutskottets kansli anför dels att huvuddelen av de ärenden som utskottet bereder inte omfattas av kommissionens arbete, dels att information dock sker löpande till utskottet inför informella och formella försvarsministermöten samt att denna information lämnas muntligt av ministern men även skriftligt, dels att även överbefälhavaren och Försvarsmakten informerar utskottet löpande inför och efter EU:s försvarschefsmöten, dels att statssekreteraren informerar även utskottet löpande om pågående och kommande EU-frågor.

Socialförsäkringsutskottets kansli framhåller i sitt svar att det vid ett par tillfällen i samband med överläggning har framkommit att regeringen har en mer precis ståndpunkt än vad som angetts i det skriftliga underlaget. Enligt kansliet har regeringen på eget initiativ utvecklat ståndpunkten eller så har det skett först efter att ledamöter ställt frågor. Vidare påpekar kansliet att i ärenden som pågår en längre tid skulle ett mer formellt krav kunna ställas på komplettering av eller en ny faktapromemoria med information om hur förhandlingarna utvecklas. En sådan komplettering skulle enligt socialförsäkringsutskottets kansli kunna innehålla t.ex. eventuella ändringsförslag, medlemsstaternas och Europaparlamentets ställningstaganden och regeringens aktuella ståndpunkt.

Trafikutskottets kansli anför att när faktapromemorian har kommit att användas som underlag inför överläggningar enligt 10 kap. 3 § RO kan det anmärkas att informationen avseende den preliminära svenska ståndpunkten som regel är tämligen kort och generell i denna promemoria. Kansliet framhåller att detta försvårar möjligheterna att ha en detaljerad diskussion kring regeringens ståndpunkt.

Miljö- och jordbruksutskottets kansli anför bl.a. att kansliet har ett mycket gott samarbete med Miljö- och Jordbruksdepartementens EU-samarbete.

Näringsutskottets kansli framhåller bl.a. att den nya ordningen för riksdagens arbete med EU-frågor har skapat ett ökat engagemang i utskottet för EU-frågorna, vilket medfört att utskottet uttryckligen har efterlyst information från regeringen inte bara i ett tidigt skede utan även inför kommande rådsmöten. Kansliet anför vidare att, bl.a. i syfte att utnyttja samma underlagsmaterial (rådsdagordningen) som skickas från Regeringskansliet till EU-nämnden, utskottet i allmänhet har valt att lägga dessa informationstillfällen på torsdagen samma vecka som EU-nämnden behandlar rådsdagordningen. Denna information till utskottet har normalt lämnats av berörd

² Beslutet att den löpande och fördjupade information som lämnas av Justitiedepartementet till justitieutskottet ska ges i en EU-grupp bestående av en representant från varje parti togs av utskottet den 22 januari 2008 (jfr 5 § prot. 2007/08:13).

statssekreterare. Från Näringsdepartementets sida har systemet med information till utskottet i nära anslutning till att motsvarande information lämnas i EU-nämnden ifrågasatts. Kansliet uppger att man från departementets sida ser besöket i utskottet som ett ”dubbeljobb”.

Arbetsmarknadsutskottets kansli framhåller bl.a. dels att överläggningarna i sak inte skiljer sig så mycket från informationstillfällena från utskottsperspektivet. Från kanslisynpunkt innebär framför allt protokollföringen vid överläggningar en väsentlig skillnad i förhållande såväl till informationstillfällena som till det gängse utskottsarbetet. Kansliet betonar dels att det är ett nytt och alls inte okomplicerat inslag i verksamheten, dels att diskussioner kan uppstå om vad som ska tas med och inte tas med i protokollet respektive i de avvikande meningarna. Kansliet påpekar även att det kan bli diskussioner om vad som egentligen sagts, hur det ska förstås samt hur det bör översättas från talspråk till protokollsprosa. Enligt kansliet skulle det ha varit betydligt enklare att kunna hänvisa till stenografiska uppteckningar eller bandupptagningar. Kansliet vid arbetsmarknadsutskottet önskar även förmedla känslan av att man som utskottstjänsteman alltid befinner sig i ett stort och konstant informationsunderläge i förhållande till Regeringskansliet och dess tjänstemän, vilket på intet sätt ska uppfattas som kritik mot Regeringskansliet.

Svarsskrivelse från EU-nämndens kansli

Genom en skrivelse av den 19 september 2008, som sändes till EU-nämndens kansli, begärdes svar på följande frågor med avseende på riksmötet 2007/08:

- Har det samlade skriftliga underlaget inför nämndens samråd kommit in till nämndens kansli i rimlig tid i förhållande till de tidsfrister som anges i Regeringskansliets cirkulär?
- Har de kommenterade dagordningar som tillsänts nämnden innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?
- I vilken utsträckning har de kommenterade dagordningarna för viktigare dagordningspunkter innehållit hänvisningar till särskilda redogörelser (s.k. rådspromemior) om hur frågan ska beredas vidare?
- Har urvalsprinciper för vilka ärenden som ska föranleda särskilda redogörelser (s.k. rådspromemior) diskuterats med Regeringskansliet?
- Har de särskilda redogörelser (s.k. rådspromemior) som tillsänts nämnden innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?
- I vilken utsträckning har återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnats i tid till nämnden? Har dessa återrapporter innehållit fullständig och relevant information?
- Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Konstitutionsutskottet emottog under oktober 2008 EU-nämndens kanslis svarsskrivelse (se bilaga 8.19).

Regeringens samlade skriftliga underlag till EU-nämnden

Av svaret från EU-nämndens kansli framgår dels att EU-nämnden under riksdagsåret 2007/08 hade 46 protokollförda sammanträden och därutöver skriftliga samråd, dels att kansliet under denna period i princip varje vecka tog emot en stor mängd skriftligt underlag från Regeringskansliet.

Kansliet lyfter särskilt fram bland de tidsfrister som förekommer med avseende på regeringens information till EU-nämnden den som går ut kl. 12 på måndagen. Att Regeringskansliet håller denna tidsfrist, särskilt när det gäller kommenterade dagordningar, är viktigt för att kansliet ska kunna säkerställa att EU-nämndens ledamöter tidigt får en överblick av innehållet i veckans sammanträde.

Kansliets bedömning när det gäller det samlade skriftliga underlaget är att det under det gångna riksdagsåret i stort kom in i tid i förhållande till tidsfristerna i cirkulär 2 och i övrigt. Kansliet noterar dock att det på senare tid har förekommit en tendens att vilja skjuta upp överlämnandet av materialet på måndagen bl.a. med hänvisning till att det inte kunnat avstämmas politiskt. EU-nämndens kansli anser att detta är olyckligt och understryker vikten av att den första tidsfristen på måndagen hålls. Kansliet noterar även att Regeringskansliet alltid kan komplettera ett ofullständigt material under veckan.

Regeringens kommenterade dagordningar

EU-nämndens kansli framhåller dels att den kommenterade dagordningen är en mycket viktig del av EU-nämndens hantering eftersom den ger ledamöterna en snabb överblick över de frågor som är aktuella vid ett råds-möte, dels att dokumentet har utvecklats och blivit bättre över tiden, men fortfarande kan variera i kvalitet mellan departementen.

Kansliet noterar att det under det gångna riksdagsåret har tagit emot drygt 60 kommenterade dagordningar. Kansliets övergripande bedömning är dels att informationen i dessa varit relevant, dels att innehållet inte alltid har varit fullständigt. Kansliet noterar att eventuella brister i informationens fullständighet är självklara och att det vid dessa fall normalt har funnits en naturlig förklaring, som att vissa uppgifter inte kan skrivas i ett öppet dokument eller att förhandling pågår i någon del.

EU-nämndens kansli uppfattar dialogen som förekommer om hur uppgifterna i underlaget kan utvecklas som en naturlig del av samarbetet mellan riksdagen och Regeringskansliet.

Regeringens rådspromemorior

EU-nämndens kansli anför att det i underlaget till samtliga formella möten i ministerrådet och Europeiska rådet som ägde rum under det gångna riksdagsåret ingick åtminstone 216 rådspromemorior. Kansliets bedömning är dels att dessa mycket sällan var överflödiga, dels att det snarare har funnits önskemål om att det skulle ha funnits rådspromemorior i en del fall där det inte fanns.

Kansliet anför i sitt svar dels att det inte har förekommit någon mer övergripande diskussion specifikt inriktad på frågan om urvalsprinciper för rådspromemorior, dels att frågan däremot ofta kommer upp i samtal om konkreta ärenden med handläggarna i Regeringskansliet.

Kansliet anger att rådspromemoriorna i allmänhet är av god kvalitet, även om kvaliteten dock kan variera mellan dem och även inom departementen. Kansliet påpekar även att promemoriorna i tekniskt eller juridiskt komplicerade ärenden kan tendera att bli onödigt långa och svårtillgängliga.

Regeringens återrapporter till riksdagen

Enligt Regeringskansliets cirkulär ska återrapporter för samtliga rådsmöten och informella ministermöten överlämnas till riksdagens kammarkansli med kopia direkt till EU-nämndens kansli inom fem arbetsdagar.

EU-nämndens kansli anger i sitt svar dels att återrapporterna i allmänhet inkommer i tid för att kunna hanteras i lämplig ordning, dels att det finns undantag där departement, med hänvisning till de informella mötenas särskilda karaktär, inte vill inkomma med skriftlig återrapportering från dessa. Enligt kansliet lämnas, vid dessa fall, i stället information endast muntligt i samband med samråd med vederbörande statsråd.

Kansliet bedömer vidare att omfattningen av återrapporterna normalt är tillfredsställande men varierar från mycket korta övergripande rapporter till långa och detaljerade.

EU-nämndens kanslis övriga kommentarer

Vad avser den *skriftliga information som lämnas till EU-nämndens ledamöter* anför kansliet att denna information nästan alltid är något som avser att förbereda ledamöterna för det sammanträde där samrådet med regeringen äger rum. De ledamöter och suppleanter som regelbundet deltar i nämndens sammanträden är – i likhet med övriga ledamöter – utomordentligt belastade av information. Den totala mängden bakgrundsinformation inför ett normalt nämndsammanträde kan med hänsyn till det uppfattas som möjligen orimligt stor. Mot den bakgrunden är det en huvuduppgift för kansliet att på olika sätt verka för att underlagsmaterialet från Regeringskansliet blir så effektivt som möjligt och att ta fram syntesdokument som syftar till att ytterligare underlätta ledamöternas förberedelser och genomförande av samrådet.

EU-nämndens kansli anför vidare att det självklart är viktigt att kontrollera hur *regeringen uppfyller sin skyldighet att informera och samråda om EU-frågorna*, såväl när det gäller att hålla tidsfrister som det skriftliga materialets kvalitet och relevans. Kansliet framhåller även att kvaliteten och relevansen emellertid inte beror enbart på regeringen och Regeringskansliet, utan en viktig faktor för en positiv utveckling är riksdagens olika organs förmåga att i det löpande arbetet tydligt och självständigt uttrycka sina önskemål och behov. I detta avseende anser EU-nämndens kansli att *utvecklingen av riksdagens interna arbete* är av betydelse. Genom en starkare betoning av EU-arbetets vikt, ett reformerat arbetssätt och att ökade resurser läggs på EU-arbetet, kommer enligt kansliet förtrogenheten med och kompetensen i EU-frågorna att breddas och fördjupas. Kansliet betonar att i takt med att så sker torde möjligheten öka att vara tydlig mot Regeringskansliet om vad som faktiskt behövs för riksdagens EU-arbete, och därmed förbättras Regeringskansliets möjligheter att leverera.

EU-nämndens kanslis erfarenhet visar även att betydelsen av *nära och förtroendefulla arbetsrelationer med tjänstemännen i Regeringskansliet* inte ska undervärderas. Enligt kansliet gäller att ju tydligare bild Regeringskansliets tjänstemän har av de förutsättningar som gäller för arbetet i riksdagen, och vice versa, desto bättre blir förutsättningarna för att det arbete som görs är effektivt. Det handlar enligt kansliet både om hur man ska utforma skriftligt underlag så att det blir användbart och om hur man ska förbereda och utforma kontakter i övrigt på ett sådant sätt att man undviker att skapa mer arbete eller tidsåtgång än nödvändigt.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller regeringens avlämning av faktrapromemorior till riksdagen framgår av utskottets granskning att femveckorsfristen för avlämnandet normalt inte hålls. Utskottet konstaterar att förseningarna är betydande och inte mindre än de som iakttagits vid utskottets tidigare granskningar. Samtidigt anges i merparten av utskottskansliernas promemorior att regeringens faktrapromemorior, med några enskilda undantag, i princip har kommit in i tid i förhållande till de ärenden som faktrapromemorierna avser. Även om det sistnämnda skulle kunna ifrågasätta ändamålsenligheten av tidsfristen, anser utskottet alltså att en snabbare expediering av faktrapromemorior än vad som normalt sker skulle vara önskvärd.

Utskottet noterar att det råder skilda uppfattningar bland de departement som berörts av granskningen om hur strikt femveckorsfristen bör iakttas. Utskottet utgår från att regeringen dels alltid eftersträvar att avlämna sina faktrapromemorior till riksdagen inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats, dels i rimlig tid meddelar riksdagen om en faktrapromemoria inte kan lämnas inom femveckorsfristen samt anger de särskilda skälen till detta och den nya tidpunkten när promemorian kan

lämnas. Möjligheten till information i andra former bör enligt utskottet beaktas i de fall då regeringens avvägning mellan snabbhet och fullödighet leder till en försenad avlämning.

Vad gäller regeringens urvalsprinciper noterar utskottet bl.a. att det vid några fall har förekommit kontakt mellan utskottskanslier och regering avseende regeringens avsikter beträffande eventuella faktapromemorior. I sammanhanget noterar utskottet den synpunkt som EU-nämndens kansli framfört om att riksdagens förmåga att, i det löpande arbetet, tydligt och självständigt uttrycka sina önskemål och behov om information kan bidra till kvaliteten och relevansen i regeringens information till riksdagen i EU-frågor. Utskottet framhåller betydelsen av att de dokument som ska föranleda faktapromemorior väljs noggrant så att promemoriorna blir relevanta.

Utskottet noterar att flertalet av utskottskanslierna anser att regeringens faktapromemorior innehåller fullständig och relevant information. De brister i faktapromemoriornas innehåll som vissa utskottskanslier pekar på avser främst det faktum att regeringens ståndpunkter formuleras alltför allmänt eller alltför kort. I vissa fall har dessa brister minskat möjligheterna att ha en detaljerad diskussion kring regeringens ståndpunkt. I sammanhanget noterar konstitutionsutskottet den synpunkt som socialförsäkringsutskottets kansli framfört om att det vid ett par tillfällen i samband med överläggning har framkommit att regeringen har en mer precis ståndpunkt än vad som angetts i det skriftliga underlaget. Den grundlagsstadgade informationsskyldigheten får bl.a. anses innefatta att regeringen så tidigt och så utförligt som möjligt ska redogöra för sina ståndpunkter i EU-frågor till riksdagen.

Utskottet framhåller i sammanhanget arbetsmarknadsutskottets kanslis påpekande om svårigheten att veta om underlaget i en faktapromemoria är fullständigt och relevant när man saknar vetskap om vilken information som får anses som fullständig och relevant. Konstitutionsutskottet konstaterar att riksdagen och dess organ i detta sammanhang är delvis beroende av att regeringen uppfyller sin i regeringsformen och riksdagsordningen fastslagna skyldighet att informera riksdagen.

Vad gäller regeringens muntliga information i EU-frågor till utskotten och överläggningar med utskotten framgår av departementens och utskottskansliernas promemorior dels att den frekvens med vilken regeringen lämnar information respektive överlägger med utskotten varierar beroende på antalet EU-frågor inom departementens och utskottens beredningsområden, dels att regeringens skriftliga underlag inför informationstillfällena och överläggningarna, med några enstaka undantag, är tillfredsställande. Frekvensen av regeringens muntliga information i EU-frågor till utskotten har ökat jämfört med tidigare undersökningar, vilket utskottet bedömer som positivt. Av svarspromemoriorna från Regeringskansliet framgår att en regelbunden dialog mellan departement och utskottskanslier äger rum

bl.a. i frågor om vilken information som ska lämnas från regeringen till riksdagen. Utskottet bedömer att en sådan dialog kan bidra till kvaliteten och relevansen i regeringens information till riksdagen i EU-frågor.

Reglerna om regeringens samråd med riksdagen innebär inte att formerna för presentation av ett bidrag till pågående diskussioner inom EU nödvändigtvis behöver förankras inom riksdagen. I ett tidigare granskningsärende som rörde insändandet av ett eller flera s.k. *non-papers* i samband med ett seminarium, nämnde den dåvarande statsministern som en princip att sådana papper tas upp i EU-nämnden om de innehåller nya ståndpunkter men däremot inte om de bara innefattar tidigare diskuterade ståndpunkter. Utskottet framhöll då dels att principen inte alltid kan anses självklar, dels att i viktiga och centrala frågor kan tidigare ståndpunkter behöva diskuteras igenom och eventuellt revideras innan de levereras in i EU-samarbetet. Utskottet anser alltså att regeringens tidigare ståndpunkter i viktiga och centrala frågor kan behöva diskuteras och eventuellt revideras både vid överläggningar med utskotten och vid samråd med EU-nämnden. Utskottet utgår ifrån att regeringen beaktar att sådana situationer kan uppstå och förutsätter att sådana ståndpunkter då åter förankras i riksdagen.

Vad gäller regeringens återrapportering från rådsmöten och informella ministermöten noterar utskottet att det råder brister vad gäller avlämnningen av återrapporтер inom cirkulärets tidsfrist samt att EU-nämndens kansli anser att återrapporterna med något undantag inkommer i tid för att hantearas i lämplig ordning. Utskottet understryker betydelsen att återrapporteringen är korrekt och tydlig samt lämnas inom den i Regeringskansliets cirkulär angivna tidsfristen.

Vad gäller regeringens samråd med EU-nämnden noteras att deltagande av statsråd ökat under de två senaste riksmötena. Utskottet noterar även att regeringens skriftliga underlag till EU-nämnden lämnas i tid i förhållande till tidsfristerna som anges i Regeringskansliets cirkulär och att EU-nämndens kansli uppfattar de eventuella brister i informationens fullständighet som självklara och behäftade med naturliga förklaringar, t.ex. som att förhandlingar pågår i någon del.

Utskottet noterar att en särskild tjänstemannagrupp sedan januari 2007 följer riksdagsförvaltningens genomförande av riksdagens nya rutiner för behandlingen av EU-frågor.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens information till riksdagen i EU-frågor har förbättrats ju längre tid som Sverige har varit medlem i EU. Utskottet påpekar att detta inte hindrar att informationen dels kan förbättras ytterligare, dels ges ökad enhetlighet. Utskottet framhåller betydelsen av att riksdagen på ett så tidigt stadium som möjligt är informerad om frågor som är aktuella i EU-arbetet mot bakgrund av att Sveriges inträde i Europeiska unionen framstår som den kanske största konstitutionella förändringen i landet sedan den nya regeringsformen började

gälla. Överlåtelsen av normgivningsmakt till unionen understryker betydelsen av konstitutionsutskottets granskning av regeringens handlande inom unionssamarbetet och i förhållandet till riksdagen.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Beredningskravet för regeringsärenden (avsnitt 6)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Marianne Berg (v), Mikael Johansson (mp) och Tone Tingsgård (s).

Av granskningen framgår att lagförslag på skatteområdet som har sin grund i överenskommelser mellan regeringspartierna under budgetförhandlingarna är föremål för förkortad remissomgång. Remisstiden har då varierat mellan sju och tio dagar och antalet remissinstanser har begränsats. Detta står enligt vår uppfattning inte i överensstämmelse med syftet med beredningskravet i regeringsformen. Detta syfte är att ge regeringen ett fullgott underlag inför ett beslut. Det kan enligt vår mening ifrågasättas om regeringen får det med så kort remisstid och ett begränsat antal remissinstanser. Ett förenklat remissförfarande bör tillgripas endast i undantagsfall, t.ex. om en hastigt uppkommen situation som inte kunnat förutses kräver ett snabbt handlande från regeringens sida i form av förslag till ny lagstiftning. Att regeringen är en koalitionsregering och att regeringspartiernas budgetförhandlingar blir så utdragna att ett traditionellt remissförfarande omöjliggörs kan inte sägas utgöra en sådan situation.

I övrigt delar vi majoritetens ställningstagande i ärendet.

Utredningsmaterial

Bilaga 1.1

REGERINGSKANSLIET

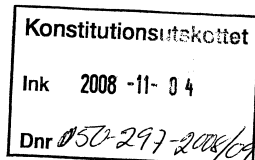
2008-11-04

SB2008/7157

Statsrådsberedningen

Rättschefen

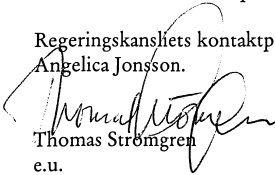
Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed överlämnas två promemior från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga
Angelica Jonsson.

Thomas Strömberg
e.u.

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Promemoria

2008-10-29

Statsrådsberedningen

Förvaltningschefens kansli

Granskningsärende från KU - Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

1. Antalet tjänstgörande i RK

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande, inklusive politiskt anställda, men exklusive kommittéanställda och tjänstgörande vid utlandsmyndigheter i Regeringskansliet september 2008.

Antal tjänstgörande, exklusive kommitté- och utlandsanställda	
SB	171
Ju	321
UD	745
Fö	152
S	243
Fi	414
U	194
Jo	147
M	169
N	306
IJ	116
Ku	84
A	86
FA	706
Totalt	3 854

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande vilket innebär att även deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Händelser under året som påverkat antalet är inom SB bildandet av både kansliet för krishantering som består av 35 tjänstgörande samt sekretariatet för kommunikation EU 2009 med 8 tjänstgörande. Ökningen på FA förklaras av att antalet visstidsanställda har ökat med anledning av ett stort antal utvecklingsprojekt, särskilt inom IT.

Utöver ovan angivna antal tillkommer sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009 med 36 tjänstgörande. Sekretariatet har ansvar för att planera och samordna administration, upphandling och logistik kring mötesverksamheten i Sverige under Sveriges ordförandeskap i EU.

2. Antal politiska tjänstemän i Regeringskansliet

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet såsom planeringschefer, pressekreterare, politiskt sakkunniga, inklusive politiskt sakkunniga assistenter vilka omfattas av *Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet*.

- Statssekreterare som omfattas av *Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.*

Antalet tjänstgörande i september 2008 i de olika kategorierna redovisas här:

Antal politiskt tillsatta	
Politiskt sakkunniga	139
Statssekreterare	34
Totalt	173
Statsråd och statsminister	22

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-04

Statsrådsberedningen

*Rättschefens kansli***Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende om regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation**

I enlighet med konstitutionsutskottets begäran bifogas samtliga förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som meddelats fr.o.m. den 12 januari 2007 t.o.m. utgången av oktober månad 2008.

Några statsrådsförordnanden har inte meddelats fr.o.m. den 13 september 2007 t.o.m. utgången av oktober månad 2008.

STATSMINISTERN

Kopia

Förordnande
2007-09-11**Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen**

Statsministern förordnar statsrådet Lars Leijonborg att fr.o.m. denna dag i respektive departementschef's ställe föredra ärenden om samordning av forskning och därmed sammanhängande budgetfrågor.

Statsministern beslutar vidare att följande myndigheter och organ ska höra till statsrådet Leijonborgs ansvarsområde:

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap,

Stiftelsen för vård och allergiforskning.

Detta förordnande ska gälla framför de andra förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som statsministern har beslutat.

Ärenden som rör de myndigheter och organ som här har angetts ska beredas i samråd med ett statsråd i det departement som myndigheten eller organet hör till enligt förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Yrklagens överensstämmelse
med originalet inlygas

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71
Telex 178 20 PREMIER S

STATSMINISTERN

KOTIA

Förordnande
2007-09-11Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Statsministern förordnar statsrådet Lars Leijonborg att fr.o.m. denna dag i chefen för Utbildningsdepartementets ställe föredra följande ärenden.

1. Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

högskoleutbildning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

uppdragsutbildning vid universitet och högskolor,

forskning och vetenskaplig verksamhet i övrigt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

övergripande forskningspolitiska frågor, och

studiestöd och andra studiesociala frågor.

2. Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

högskoleutbildning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

forskning som inte hör till något annat departement,

studiestöd och andra studiesociala frågor, och

pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar.

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71
Telex 178 20 PREMIER S

Statsministern beslutar vidare att till statsrådet Leijonborgs ansvarsområde ska höra följande myndigheter och organ:

Internationella programkontoret för utbildningsområdet,

Högskoleverket,

Verket för högskoleservice,

Överklagandenämnden för högskolan,

Högskolans avskiljandenämnd,

statliga universitet och högskolor, som inte hör till något annat departement,

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning,

Kungl. biblioteket,

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet,

Statens ljud- och bildarkiv,

Vetenskapsrådet,

regionala etikprövningsnämnder,

Centrala etikprövningsnämnden,

Polarforskningssekretariatet,

Institutet för rymdfysik,

Stiftelsen Institutet för framtidsstudier,

Kungl. Vetenskapsakademien,

Nobelstiftelsen,

Centrala studiestödsnämnden,

Överklagandenämnden för studiestöd,

Svenska unescorådet,

Imego AB, samt

utbildningsanstalter med enskild huvudman som inte hör till något annat departement,

akademier samt vittra och lärda samfund som inte hör till något annat departement, och

stiftelser för ändamål som departementet eller myndighet som hör till departementet ska tillgodose,

i den mån utbildningsanstaltens, akademiens, samfundets eller stiftelsens huvudsakliga verksamhetsområde eller ändamål kan hänföras till någon av de ärendegrupper som anges under punkterna 1 och 2 ovan.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Enligt överensstämmelse
med riksdagets intyg

STATSMINISTERN

Kopia

Beslut

2007-09-05

Upphävande av förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Statsministern beslutar att upphäva förordnandet av den 21 december 2006 för statsrådet Sten Tolgfors att föredra vissa ärenden i chefen för Utrikesdepartementets ställe.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Yrskantz överensstämmelse
med originalot inlygga

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71
Telex 178 20 PREMIER S

STATSMINISTERN

Förordnande
2007-12-21**Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen**

Med ändring av förordnandet den 12 september 2007 förordnar statsministern statsrådet Ewa Björling att fr.o.m. denna dag i chefen för Utrikesdepartementets ställe föredra följande ärenden.

1. Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

information om Sverige i utlandet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utrikeshandel och handelspolitik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),

internationella tull- och handelsförhandlingar,

befrielse från tull,

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

vissa internationella byråer för handels- och råvarufrågor, internationell råvarulagring,

multinationella företag och internationella investeringar,

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71

främjande av utländska investeringar i Sverige,

allmänna frågor om teknisk provning och kontroll samt standardisering,

genomförandet av EG:s inre marknad, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

exportfrämjande åtgärder,

statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,

internationella överenskommelser om allmänna villkor för exportkrediter,

handelskamrar.

2. Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utrikeshandel, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),

befrielse från tull,

kontroll över tillverkningen av krigsmateriel och förbud mot utförsel av krigsmateriel m.m.,

exportkontrollfrågor avseende produkter med såväl civil som militär användning,

obligatorisk kontroll genom teknisk provning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

genomförandet av EG:s inre marknad, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

exportfrämjande åtgärder,

statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,

auktorisering av handelskamrar.

Statsministern beslutar vidare att till statsrådet Björlings ansvarsområde ska höra följande myndigheter och organ:

Svenska institutet,

Inspektionen för strategiska produkter,

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,

SIS-Standardiseringen i Sverige,

Myndigheten för utländska investeringar i Sverige,

Kommerskollegium,

Exportkreditnämnden,

Sveriges exportråd,

handelssekreterare,

auktoriserade handelskamrar,

AB Svensk Exportkredit.

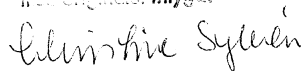

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Minister, överensstämmelse
med original. Inlygga

STATSMINISTERN

Förordnande

2007-09-12

Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Statsministern förordnar statsrådet Ewa Björling att fr.o.m. denna dag i chefen för Utrikesdepartementets ställe föredra följande ärenden.

1. Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

information om Sverige i utlandet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utrikeshandel och handelspolitik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),

internationella tull- och handelsförhandlingar,

befrielse från tull,

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

vissa internationella byråer för handels- och råvarufrågor, internationell råvarulagring,

förbud mot tillverkning och utförsel av krigsmateriel m.m.,

exportkontrollfrågor avseende produkter med såväl civil som militär användning,

multinationella företag och internationella investeringar,

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71
Telex 178 20 PREMIER S

främjande av utländska investeringar i Sverige,
allmänna frågor om teknisk provning och kontroll samt
standardisering,
genomförandet av EG:s inre marknad, i den mån sådana
ärenden inte hör till något annat departement,
exportfrämjande åtgärder utom vad gäller försvarsindustri,
statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,
internationella överenskommelser om allmänna villkor för
exportkrediter,
handelskamrar.

2. Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utrikeshandel, i den mån sådana ärenden inte hör till något
annat departement,
det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i den
mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och
världshandelsorganisationen (WTO),
befrielse från tull,
kontroll över tillverkningen av krigsmateriel och förbud mot
utförsel av krigsmateriel m.m.,
exportkontrollfrågor avseende produkter med såväl civil som
militär användning,
obligatorisk kontroll genom teknisk provning, i den mån
sådana ärenden inte hör till något annat departement,
genomförandet av EG:s inre marknad, i den mån sådana
ärenden inte hör till något annat departement,
exportfrämjande åtgärder utom vad gäller försvarsindustri,
statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,

auktorisering av handelskamrar.

Statsministern beslutar vidare att till statsrådet Björlings ansvarsområde ska höras följande myndigheter och organ:

Svenska institutet,

Inspektionen för strategiska produkter,

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,

SIS-Standardiseringen i Sverige,

Myndigheten för utländska investeringar i Sverige,

Kommerskollegium,

Exportkreditnämnden,

Sveriges exportråd,

handelssekreterare,

auktoriserade handelskamrar,

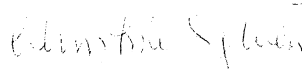
AB Svensk Exportkredit.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Statsrådsberedningen
inlämnat för intyg

Bilaga 2.1

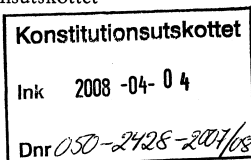
REGERINGSKANSLIET

2008-04-04

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

**Sammanställning av antalet ärenden som avgjorts vid
regeringssammanträden år 2007**

2 bilagor

Härmed överlämnas en sammanställning av antalet avgjorda
regeringsärenden 2007 samt utvecklingen av antalet avgjorda
regeringsärenden 2006-2007.

Christina Weihe

Kopia till Förvaltningschefen
Expeditionscheferna
Rättscheferna

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET
Statsrådsberedningen
Rättschefens kansli

REGERINGSÄRENDEN ÅR 2007
2008-04-04

Bilaga 1

Ärendegrupp	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	Jo	M	N	IJ	Ku	A	S:a
1. Propositioner	6	29	10	6	21	45	13	6	11	15	12	2	7	183
2. Lagrådsremisser		19		1	10	28	4	5	4	7		2	2	82
3. Författningar ¹	6	148	20	55	100	145	123	48	91	136	25	46	34	977
4. Kommitté- och utredningsdirektiv	1	29	6	8	32	30	21	6	38	23	7	8	5	214
5. Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	8	67	132	43	193	91	110	56	41	125	53	135	44	1098
6. Anställningsärenden	17	291	267	100	137	144	81	52	78	127	58	91	53	1496
7. Överklaganden	22	121	1	3	16	25	3	31	316	73	6	7	78	702
8. Dispens- och övriga partsärenden		828 ²	9	233	197	65	96	40	2	57	2	53	3	1585
9. B-protokollärenden ³	4	34	13	34		7				7				99
10. Övriga ärenden	6	62	11	17	26	44	5	12	57	221	25	3	27	516
Summa	70	1628	469	500	732	624	456	256	638	791	188	347	253	6952

Anm. Summorna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regeringssammanträdena. Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts (dvs. flera diarienummer).

¹ Inkl. författningar som kungjorts i annan författningssamling än SFS.
² Inkl. 641nådeärenden m.m. (BIRS).
³ Ärenden som inte omedelbart har offentliggjorts.

REGERINGSKANSLIET
Statsrådsberedningen

2008-04-04

Bilaga 2

Utveckling av antalet regeringsärenden avgjorda vid regeringssammanträden
2006 - 2007

Ärendegrupp	Förändring	
	2006	2007
1. Propositioner	209	183
2. Lagrådsremisser	114	82
3. Författningar	1043	977
4. Kommitté- och utredningsdirektiv	200	214
5. Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	1222	1098
6. Anställningsärenden	1670	1496
7. Överklaganden	862	702
8. Dispens- och övriga partsärenden	1974	1585
9. B-protokollärenden	114	99
10. Övriga ärenden	492	516
Summa	7900	6952

Bilaga 2.2

REGERINGSKANSLIET

2008-10-09

SB2008/6586

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 09

Dnr ASD-40-2008/09

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringsprotokollen

Härmed överlämnas en inom Integrations- och jämställdhets-
departementet upprättad promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och
rättschefen Cecilia Bergman.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-07

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Granskningsärendet Regeringsprotokollen

Konstitutionsutskottet har begärt följande:

1. En redogörelse, mot bakgrund av regeringsbeslutet angående förordningen om ändring i förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration, för på vilket en hänvisning i en förordning till regleringsbrev innebär att förutsättningarna för att få bidrag kommer till uttryck på ett sätt som uppfyller kravet att medborgarna ska kunna göra dessa förutsättningar klara för sig.
2. En närmare redogörelse för i vad mån dispositionen avseende realisationsvinsten från försäljningen av Råd & Rön överensstämmer med 9 kap. regeringsformen och principerna om fullständighet och bruttoredovisning m.m. i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

1. Ändringen i förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 april 2000 om förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration. Förordningen hänvisade på två ställen till regleringsbrevet för Integrationsverket. Hänvisningarna återfanns i 7 § och 10 § i förordningen, och hade lydelsen:

7 § Verksamhetsbidrag får lämnas till verksamhet som främjar integration. Bedömning av verksamhetsbidraget skall göras med utgångspunkt från de mål som regeringen anger i regleringsbrev för Integrationsverket.

10 § Bedömning av projektbidraget skall göras med utgångspunkt från de mål och prioriteringar som regeringen anger i regleringsbrev för Integrationsverket.

Hänvisningarnas främsta syfte var att säkerställa att stöden som fördelades enligt förordningen skulle bidra till regeringens samlade målstyrning av integrationspolitiken.

Ändringar i regleringen av stöden på integrationsområdet 2007 och 2008

Sommaren 2007 inledde Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) en översyn av den samlade fördelningen av bidrag till ideella organisationer på integrationsområdet. Översynen syftade bl.a. till att

- öka incitamenten till ideella organisationers egna initiativ på integrationsområdet,
- tydliggöra vilka stöd som syftar till att skapa handlingsfrihet för organisationer oavsett regeringens egna prioriteringar, respektive vilka stöd som syftar till genomförande av verksamheter i enlighet med regeringens önskemål,
- i större utsträckning reglera villkoren för bidragen i författningsform,
- flytta över vissa beslut om bidrag från Regeringskansliet till myndigheter,
- minska antalet bidrag som regeringen öronmärker till namngivna organisationer, samt
- skapa tydligare kriterier för vilka villkor som gäller för bidragen.

Den 30 juni 2007 avvecklades Integrationsverket i enlighet med riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2007. Till följd av verkets nedläggning beslutade regeringen den 7 juni 2007 om ändringar i ett antal förordningar, bl.a. i förordningen om statsbidrag till organisationer som främjar integration. Ändringarna i denna förordning innebar att ansvaret för handläggning och beslut om bidrag flyttades över till Ungdomsstyrelsen. För att säkerställa att inga avbrott av bidragshanteringen skulle ske i samband med avvecklingen av Integrationsverket och då den ovan nämnda översynen ännu inte var klar, valde regeringen att avvakta med vidare materiella förändringar i förordningen.

Översynen av bidragen redovisades den 1 oktober 2007 i promemorian *Förenklade villkor för statsbidrag på integrationsområdet*. Promemorian remissbehandlades och var den 5 november 2007 föremål för en hearing dit de berörda organisationerna var inbjudna (IJ2007/3097/IU). Den 21 februari 2008 beslutade regeringen om förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans samt om förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. I samband med att den senare trädde i kraft den 1 juli 2008 upphävdes förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration. I de nya

förordningarna anges bidragsvillkoren direkt i författningstexten, och inga hänvisningar görs till regleringsbrev.

Sammanfattning

7 § och 10 § förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration hänvisade till regleringsbrevet för Integrationsverket. Hänvisningarna utgjorde en del av regeringens målstyrning av integrationspolitiken och hade gällt sedan regeringen beslutade om förordningen våren 2000.

Beslutet som regeringen fattade den 7 juni 2007 var en temporär ändring av förordningen i avvaktan på att en mer omfattande översyn skulle bli klar. Beslutet innefattade endast ändringar som var nödvändiga med anledning av Integrationsverkets avveckling.

Inriktningen på översynen var bl.a. att villkoren för statens stöd till ideella organisationer bör regleras i författningsform och att hänvisningarna till regleringsbrev därmed skulle tas bort. Detta skedde också genom regeringens beslut om de nya förordningarna den 21 februari 2008.

2. Dispositionen avseende realisationsvinsten från försäljningen av Råd & Rön

Konsumentverket (KOV) övertog Råd & Rön 1973 i samband med sammanslagningen av ett antal konsumentmyndigheter. Tidningen hade startats 1958 av KOV:s föregångare, dåvarande Konsumentinstitutet, på eget initiativ. Fram till avyttringen av Råd & Rön 2006 var tidningsverksamheten uppförd på statsbudgeten såsom en avgiftsfinansierad verksamhet där intäkterna disponerades av KOV. Regeringen medgav undantag från ekonomiadministrativa föreskrifter genom att i KOV:s regleringsbrev ange att tidningsverksamheten skulle finansieras genom prenumerationsavgifter. Det ekonomiska målet för verksamheten var full kostnadstäckning.

Bakgrunden till disponeringen av realisationsvinsten från försäljningen är att KOV före avyttringen hade en prenumerationsskuld (förskottsbetalda prenumerationsintäkter). Enligt 34 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen i fråga om egendom som finansierats på annat sätt än med medel från anslag eller med lån besluta att hela inkomsten av en överlåtelse av sådan egendom ska disponeras i den verksamhet där den försälda egendomen har använts. Av förarbetena framgår att bestämmelsen gäller bl.a. egendom som anskaffats med medel från avgiftsfinansierad verksamhet (prop. 1995/96:220 s. 107).

Eftersom kostnaderna för Råd & Rön fullt ut har finansierats med intäkter från verksamheten har regeringen således med stöd av 34 § lagen

om statsbudgeten kunnat förordna om att realisationsvinsten från försäljningen ska disponeras i verksamheten för att täcka ackumulerat underskott i form av prenumerationsskulden.

Riksdagen har underrättats om avyttringen av Råd & Rön i propositionen Trygga konsumenter som handlar hållbart (prop. 2005/06:105). Därefter har riksdagen i budgetpropositionen för 2008 underrättats om regeringens hantering av ovannämnd fråga mot bakgrund av Riksrevisionens iakttagelser i revisionsberättelsen för Konsumentverket (dnr. 32-2006-0714, prop. 2007/08:1 utg.omr. 18, avsnitt 4.4.4). Riksdagen har inte haft några invändningar varken avseende formerna för avveckling av Råd & Rön (bet. 2005/06:LU33) eller beträffande myndighetens och regeringens hantering av Riksrevisionens iakttagelser (bet. 2007/08:CU1).

I förarbetena till regeringsformen anges att det inte är möjligt att undantagslöst hävda fullständighetsprincipen för statsbudgetens del, än mindre bruttoprincipen (prop. 1973:90 s. 333). I lagen om statsbudgeten tillämpas fullständighetsprincipen utan undantag i så måtto att alla inkomster, utgifter och andra betalningar som påverkar statens lånebehov ska ingå i förslaget till statsbudget. Motsvarande gäller inte för principen om bruttoredovisning, vilket framgår av 17 § andra stycket lagen om statsbudgeten. Mot denna bakgrund görs bedömningen att dispositionen av realisationsvinsten överensstämmer med 9 kap. regeringsformen och bestämmelserna i lagen om statsbudgeten.

Bilaga 3.1

REGERINGSKANSLIET

2008-10-10

SB2008/6647

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 10

Dnr 150-41-208/07

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Allmän granskning hösten 2008
– Vissa förvaltningsärenden**

Härmed överlämnas en inom Justitiedepartementet upprättad promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Anders Kessling.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-01

Justitiedepartementet*Enheten för styrning inom migrationsområdet***Underlag till svar till KU gällande allmän granskning av vissa förvaltningsärenden hösten 2008**

Denna promemoria har upprättats med anledning av konstitutionsutskottets frågor avseende handläggningen av vissa förvaltningsärenden.

1) Vad är skälet till att handläggningstiden för vissa ärenden, enligt vad som redogjorts ovan, har varit över ett år? Finns det något mål för hur lång den genomsnittliga handläggningstiden bör vara för denna typ av ärenden?

De aktuella ärendenas komplexitet och i vissa fall krav på praxisbildning utgör en grundläggande förklaring till de långa handläggningstiderna. De enheter som har varit ansvariga för dessa ärenden har en mycket hög arbetsbelastning. För att komma till rätta med de långa handläggningstiderna förstärktes resurserna för denna arbetsuppgift under 2007.

Ärendebalansen ligger i dag på en betydligt lägre nivå än före resursförstärkningen och bedöms nu vara hanterbar. Det finns fortfarande ärenden som är komplexa och som är av betydelse för praxisbildningen och för dessa ärenden ligger dock fortfarande handläggningstiderna över genomsnittet. De insatser som har genomförts har medfört att antalet öppna ärenden nu är betydligt lägre än under den tidsperiod som granskningen avser. Det finns mot denna bakgrund goda förutsättningar för väsentligt kortare handläggningstider.

Utöver de allmänna riktlinjerna som anges i förvaltningslagen finns det inget mål för hur lång handläggningstiden av dessa ärenden bör vara.

2) Vad är skälet till att det i ärendet Ju2007/342/SIM tog nästan tre år innan ärendet återsändes till Migrationsverket efter det att verket hade begärt att få ompröva ärendet?

Den långa tidsutdräkten beror på att muntlig information från Migrationsverket inte dokumenterats på ett sådant sätt att det stod klart att verket begärt att få ompröva ärendet. I samband med den förstärkta insatsen under 2007 upptäcktes detta och ärendet överfördes skyndsamt till Migrationsverket.

3) Vad är skälet till att ankomstdatum inte har angetts i ärendet Ju2007/4308/SIM?

Ankomstdatum finns på överklagandet från landstinget, men har på grund av ett förbiseende inte förts över till aktkappan.

4) På vilket sätt föredras ärendena för Socialstyrelsen? Dokumenteras föredragningarna på något annat sätt än genom en anteckning i dagboksbladet samt genom en anteckning på Migrationsverkets yttrandeskrivelse?

Det är en något missvisande formulering att ärendena "föredras" för Socialstyrelsen. Vid möten med läkare från Socialstyrelsen är syftet att få en förklaring till de medicinska termerna och en ökad förståelse för vad överklagan avser. Läkaren får därför titta på de underlag som finns i ärendet och förklara innebörden av diagnoser, vårdkontakter och läkarintyg.

Rutinen med anteckning på Migrationsverkets yttrandeskrivelse har ändrats och framledes kommer endast en notering om information från Socialstyrelsen att stå i aktkappan.

Bilaga 3.2

REGERINGSKANSLIET

2008-11-04

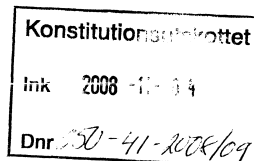
SB2008/6647

Statsrådsberedningen

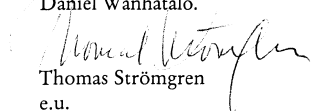
Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Allmän granskning hösten 2008
- Vissa förvaltningsärenden**

Härmed överlämnas en promemoria från Utbildningsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunnige
Daniel Wanhatalo.
Thomas Strömberg
e.u.Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-29

Utbildningsdepartementet*Expeditions- och rättschefen**Charlotte Abrahamsson*

Rättschefen

Statsrådsberedningen

Allmän granskning hösten 2008 – Vissa förvaltningsärenden

Konstitutionsutskottet har i en skrivelse den 14 oktober 2008 till Regeringskansliet efterfrågat vilka kommentarer granskningen ger anledning till.

Utbildningsdepartementet lämnar följande kommentar.

Av misstag kom överklagandeskrivelsen att inte översändas till konstitutionsutskottet. Överklagandeskrivelsen förvaras avskilt på Utbildningsdepartementet.

Bilaga 4.1

Propositioner och skrivelser avsedda att avlämnas under riksmötet 2007/08 enligt förteckningar 2007-09-18 och 2008-01-15

PM 2008-09-18

Avlämnade propositioner och skrivelser har under varje rubrik angivits huvudsakligen i den ordning de upptagits i förteckningarna. Dokumentnamnen har anpassats till den rubrik som dokumentet fått då det lämnats till riksdagen – då så skett. För ej avlämnade dokument anges den beteckning dokumentet har i förteckningarna. Aviseringsdatum anges enligt förteckningarna, medan datum för faktiskt inlämnande är dagen för registrering i uRix-systemet. (Även detta system innehåller uppgift om aviserad tidpunkt, vilken uppgift inte alltid sammanfaller med motsvarande uppgift i propositionsförteckningen.)

Grå text anger ett ärende i höstförteckningen som återkommer i vårförteckningen.

Viss reservation görs för att uppgifterna nedan kan innehålla vissa missuppfattningar och felräkningar.

Departement/Dokument	Avis. avlämnande	Fakt. inlämnande	Förse-ning ¹
Statsrådsberedningen			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Skr. 23. Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – Uppföljningsrapport 2007	18 oktober	23 oktober	+ 5
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Skr. 85. Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007	14 mars	11 mars	
Skr. 75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen	18 mars	20 mars	+ 2
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 168. Lissabonfördraget	–	15 juli	
Justitiedepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 6. Övergångsbestämmelserna till polisstatlagen	2 oktober	1 oktober	

¹ Antal dagar i förhållande till aviserad tidpunkt.

Prop. 9. Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning	10 oktober	28 september	
Prop. 15. Gränsöverskridande fusioner, m.m.	17 oktober	14 november	+ 28
Prop. 38. Sekretess för uppgifter på de s.k. tsunamibanden	15 november	14 november	
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 31. Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare	oktober	26 oktober	
Skr. 42. 2007 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	november	19 december	+ 19
Prop. 98. Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen	december (vårlistan 18 mars)	17 mars	+ 77
Skr. 34. Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under 2006	december	7 december	
Prop. 47. Utvidgad rätt till biträde vid förhör under förundersökning, m.m.	december	20 december	
Prop. 45. Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m.	december	7 januari	+ 7
Prop. 68. Förverkande av utbyte av brottslig verksamhet	december (vårlistan 11 mars)	11 mars	+ 67
Prop. 144. Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet	december (vårlistan 18 mars)	25 april	+ 116
Prop. 53. Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri	januari (vårlistan 18 mars)	19 februari	+ 19
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 54. Den nya inskrivningsmyndigheten, m.m.	30 januari	29 januari	
Skr. 103. Kommittéberättelse 2008	1 mars	22 februari	
Prop. 68. Förverkande av utbyte av brottslig verksamhet	11 mars (december enligt höstlistan)	11 mars	
Prop. 83. Godkännande av Prövrådsbeslutet	18 mars	18 mars	
Prop. 113. Rekrytering av domare	18 mars	18 mars	
Prop. 141. Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk bevisinhämtningsorder	18 mars	21 april	+ 34
Prop. 84. Sveriges antagande av rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	18 mars	11 mars	
Prop. 98. Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen	18 mars (december enligt höstlistan)	17 mars	
Prop. 150. Förmynderskapsrättsliga frågor	18 mars	17 mars	
Prop. 144. Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet	18 mars (december enligt höstlistan)	25 april	+ 38

Prop. 97. Påföljder för psykiskt störda lagöverträdare	18 mars	17 mars	
Prop. 53. Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri	18 mars (januari enligt höstlistan)	19 februari	
Prop. 105. Lag om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.	18 mars	11 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Prop. 163. Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.	maj	2 juni	
Prop. 158. Europeiskt betalningsföreläggande	maj	27 maj	
Prop. 165. Ett europeiskt småmålsförfarande	maj	23 juni	+ 23
Prop. 139. En modernare rättegång – några ytterligare frågor ²	maj	15 april	
Prop. 161. Företagshypotek – en bättre säkerhet för lån till företag	maj	13 juni	+ 13
Prop. 147. Nya regler för arbetskraftsinvandring	maj	2 maj	
Prop. 155. Skärpta fusionsregler	juni	30 juni	
<i>Ej inkomna</i>			
Ändring av 5 § passlagen	december	–	
Skrivelse om migration och asytpolitik	januari	–	
Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer såvitt avser väktare	18 mars	–	
Genomförande av rådets rambeslut om dels tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff, dels tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande	maj	–	
Genomförande av EG-direktiv om revisorer och revision	maj	–	
Ny kommissionslag	maj	–	
Genomförande av EG-direktivet om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter	maj	–	
Ändringar i vallagen	maj	–	
Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet	maj	–	
En ny varumärkeslag och ändringar i firmalagen	juni	–	
Behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet	september	–	
SIS II	september	–	
Säkerhetsprövning inför utlandsverksamhet	september	–	
Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv	september	–	

² I värförteckningen finns ett ärende med beteckningen Videokonferens i allmän förvaltningsdomstol. Denna fråga finns med i proposition 139, som dock omfattar betydligt fler och "större" frågor än vad som aviserades.

Ägarlägenheter	september		
Elektroniska företagsintekningsbrev	september	–	
Avtalslicens för återanvändning av verk i radio- och tv-bolagens arkiv	september	–	
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 132. Godkännande av rådets beslut om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott	–	21 april	
Skr. 64. Nationellt ansvar och internationellt engagemang – En nationell strategi för att möta hotet från terrorism	–	8 februari	
Skr. 117. En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation ³	–	18 mars	
Utrikesdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 7. Svenskt deltagande i Förenta nationernas och Afrikanska unionens gemensamma fredsfrämjande insats i Darfur	27 september	4 oktober	+ 7
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Skr. 51. Nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	november (vårlistan 31 januari)	17 mars (även vårförteckningen)	+ 108
Skr. 67. Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter	december (vårlistan 28 februari)	12 mars	+ 72
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Skr. 51. Nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	31 januari	17 mars	+ 46
Skr. 67. Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter	28 februari (december enligt höstlistan)	12 mars	+ 13
Prop. 66. Passmyndigheter utomlands	28 februari	12 mars	+ 13
Skr. 90. Nordiskt samarbete 2007	18 mars	12 mars	
Skr. 114. Strategisk exportkontroll 2007 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden	18 mars	14 mars	
Skr. 81. Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 2007 samt inför det svenska ordförandeskapet år 2008	18 mars	12 mars	

³ Ärendet ej underhandsaviserat.

Skr. 82. Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2007	18 mars	12 mars	
Skr. 109. Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik	18 mars	18 mars	
Skr. 89. Sveriges politik för global utveckling	18 mars	18 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Prop. 164. Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Montenegro, å den andra	april	2 juni	
Skr. 140. Standardisering	maj	23 april	
Prop. 166. Nytt avgiftssystem för finansiering av Inspektionen för strategiska produkter	maj	17 juni	
<i>Ej inkomna</i>			
Proposition om fortsatt svenskt deltagande i fredsstyrkan i Kosovo	18 mars	–	
Skrivelse: Sveriges samarbete inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR) och Partnerskap för Fred (PFF)	18 mars	–	
Vidgade uppgifter för Swedfund AB	maj		
Ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier, avseende FAO	maj		
Skrivelse om demokratifrämjande och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet	juni		
Svenskt tillträde till FN:s konvention om statsimmunitet	september		
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 14. Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken	–	18 oktober 2007	
Prop. 157. Fortsatt svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken	–	19 maj	
Försvarsdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Skr. 5. Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen	16 oktober	15 oktober	

<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 56. Multilateralt samarbete om strategiska flygtransporter	11 februari	18 mars	+ 7
Prop. 92. Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull	18 mars	18 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
–			
<i>Ej inkomna</i>			
Ny lag om brandfarliga och explosiva varor	11 mars	–	
Behandling av personuppgifter inom Kustbevakningen	maj	–	
Vissa sekretessfrågor på krishanteringsområdet	maj	–	
Socialdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 2. Ändringar i lagen om blodsäkerhet, m.m.	24 september	19 september	
Prop. 17. Nikotinläkemedel i handeln	31 oktober	24 oktober	
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 138. Katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands	december (värlistan 18 mars)	14 april	+ 105
Prop. 110. En förnyad folkhälsopolitik	december (värlistan 21 februari)	17 mars	+ 77
Prop. 43. Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, m.m.	januari	12 december	
Skr. 111. Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter	januari (värlistan 18 mars)	18 mars	+ 78
Prop. 49. Statligt tandvårdsstöd	januari (värlistan 25 januari)	23 januari	
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 49. Statligt tandvårdsstöd	25 januari (januari enligt höstlistan)	23 januari	
Prop. 110. En förnyad folkhälsopolitik	21 februari (december enligt höstlistan)	17 mars	
Prop. 96. Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler	21 februari	17 mars	
Prop. 87. Bildande av moderbolag för Apoteket AB samt vissa omstruktureringsåtgärder	12 mars	13 mars	
Prop. 61. Kostnader för personlig assistans	18 mars	6 mars	
Skr. 111. Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter	18 mars	18 mars	

Prop. 70. Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården	18 mars	27 februari	
Prop. 126. Patientdatalag m.m.	18 mars	25 mars	
Prop. 91. Vårnadsbidrag – familjepolitisk reform	18 mars	18 mars	
Prop. 93. Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform	18 mars	18 mars	
Prop. 94. Åtgärder mot missbruk av tillfällig föräldrapenning	18 mars	18 mars	
Prop. 138. Katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands	18 mars (december enligt höstlistan)	14 april	
Prop. 136. En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete	27 mars	27 mars	
Prop. 119. Alkoholfrågor med EG-rättslig anknytning	7 april	7 april	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Prop. 124. Från sjukersättning till arbete	maj	2 juni	
Prop. 142. Sjukhusens läkemedelsförsörjning	maj	25 april	
Skr. 125. Redovisning av fördelning av medel från Allmänna Arvsfonden under budgetåret 2007	juni	10 juni	
<i>Ej inkomna</i>			
Ersättningsetablering m.m. för vissa privata vårdgivare	december (vårlistan juni)	–	
Ersättning för utgifter för hälso- och sjukvård som givits i annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)	januari (vårlistan maj)	–	
Vissa socialförsäkringsfrågor	maj	–	
Ersättning för utgifter för hälso- och sjukvård som givits i annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)	maj (januari enligt höstlistan)	–	
Skydd och rättssäkerhet inom demensvården	maj		
Införlivande av Direktiv 2006/86 med avseende på spårbarhetskrav etc. (tekniskt direktiv till vävnader och celler)	juni		
Ersättningsetablering m.m. för vissa privata vårdgivare	juni (december enligt höstlistan)	–	
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 145. Byte av namn på Läkemedelsförmånsnämnden	–	25 april	
Finansdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 1. Budgetpropositionen för 2008	20 september	20 september	

Prop. 3. Vissa frågor avseende beskattning av sjöinkomst	20 september	20 september	
Prop. 11. Vissa punktskattefrågor m.m. med anledning av budgetpropositionen 2008	9 oktober	9 oktober	
Prop. 12. Vissa kapitalkattefrågor	16 oktober	17 oktober	+ 1
Prop. 13. Skattelättnader för förmån av hushållstjänster	16 oktober	17 oktober	+ 1
Prop. 18. Sänkt reklamskatt för vissa periodiska publikationer	18 oktober	22 oktober	+ 4
Prop. 21. Ändring i tullagen, m.m.	22 oktober	23 oktober	+ 1
Skr. 30. Kontroll av postförsändelser	22 oktober	22 oktober	
Prop. 16. Ändrade regler för CFC-beskattnings, m.m.	23 oktober	30 oktober	+ 7
Prop. 26. Slopade förmögenhetsskatt m.m.	24 oktober	24 oktober	
Prop. 24. Vissa personbeskattningsfrågor	24 oktober	24 oktober	
Prop. 25. Förlängd redovisningsperiod och vissa andra mervärdesskattefrågor	24 oktober	24 oktober	
Prop. 19. Sänkt kapitalvinstbeskattnings för fåmansföretagare åren 2007–2009	29 oktober	29 oktober	
Prop. 22. Ett förstärkt jobbskatteavdrag	29 oktober	24 oktober	
Prop. 29. Sänkta socialavgifter för vissa delar av tjänstesektorn	29 oktober	29 oktober	
Prop. 27. Avskaffad statlig fastighetsskatt, m.m.	29 oktober	29 oktober	
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 35. Elektronisk ingivning för vissa finansiella företag, m.m.	oktober	8 november	+ 8
Prop. 40. Återförsäkring	november	28 november	
Prop. 37. Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel	december	18 december	
Prop. 55. Nya skatteregler för pensionsförsäkring m.m.	december (världslan 19 februari)	19 februari	+ 50
Prop. 41. Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering	december	13 december	
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 52. Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt m.m.	4 februari	6 februari	+ 2
Prop. 48. Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	4 februari	30 januari	
Prop. 55. Nya skatteregler för pensionsförsäkring m.m.	19 februari	19 februari	
Prop. 59. Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag	18 mars	27 februari	
Prop. 57. Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m.	18 mars	20 februari	

Prop. 88. Förändringar i kostnadsutjämningen för LSS-verksamhet	18 mars	18 mars	
Prop. 58. Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.	18 mars	19 februari	
Prop. 121. Nedsatt koldioxidskatt för bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter	18 mars	20 mars	+ 2
Prop. 122. Beskattning av flygbränsle för privat ändamål	18 mars	20 mars	+ 2
Prop. 116. Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.	18 mars	2 april	+ 15
Prop. 79. Betalning av vägavgift	3 april	7 april	+ 4
Prop. 100. 2008 års ekonomiska vårproposition	15 april	15 april	
Prop. 99. Tilläggsbudget till statsbudgeten 2008	15 april	15 april	
Skr. 102. Utvecklingen inom den kommunala sektorn	15 april	15 april	
Skr. 101. Årsredovisning för staten 2007	16 april	16 april	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Skr. 104. Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2003–2007	april	23 april	
Skr. 130. Skrivelse om redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2007	maj	29 maj	
Prop. 160. Utökat elektroniskt informationsutbyte	maj	29 maj	
Prop. 146. Ändringar i det nordiska skatteavtalet	maj	5 maj	
Prop. 156. En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.	maj	21 maj	
<i>Ej inkomna</i>			
Vissa marknadsmissbruksfrågor	18 mars	–	
Ändrade regler för införsel av olja för privat bruk	18 mars	–	
Sänkta socialavgifter för små och medelstora företag inom delar av tjänstesektorn m.m.	3 april		
Den kommunala kompetensen	maj	–	
Ändringar i dubbelbeskattningsavtalet med Sydafrika	maj	–	
Informationsutbytesavtal m.m. med Isle of Man	juni	–	
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Skr. 33. Redovisning av kartläggning av systemet med vinstandelsstiftelser	–	29 oktober 2007	
Skr. 123. Redovisning av skatteutgifter 2008	–	15 april	Tidigare är lämnad som bilaga till vårpropositionen.

Skr. 133. Återkallelse av proposition 2007/08:29 Sänkta socialavgifter för vissa delar av tjänstesektorn	–	31 mars	Återkallelse, aviseras ej.
Skr. 148. Meddelande om kommande förslag om ändringar i reglerna om underprisöverlåtelser till och från handelsbolag och i reglerna om nedskrivning och avdrag för värdenedgångar på vissa lageraktier	–	17 april	"Stoppsskrivelse", aviseras ej.
Prop. 152. Slopade avskattning för personaloptioner	–	21 maj	
Prop. 162. Ändring i lagen om lägenhetsregister	–	29 maj	
Utbildningsdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 28. Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg	oktober	9 november	+ 9
Prop. 44. Vissa etikprövningsfrågor m.m.	november	19 december	+ 19
Prop. 74. Genomförande av EG-direktivet om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte	december (vårlistan 19 februari)	14 mars	+ 74
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 50. Nya skolmyndigheter	31 januari	12 februari	+ 12
Prop. 74. Genomförande av EG-direktivet om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte	19 februari (december enligt höstlistan)	14 mars	+ 24
Prop. 112. Två nya specialskolor – utvidgning av specialskolans målgrupp	18 mars	18 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
<i>Ej inkomna</i>			
Obligatorisk statlig befattningsutbildning för nyanställda rektorer	18 mars	–	
Behandling av personuppgifter inom studie- och stödsområdet m.m.	maj	–	
Internationalisering av högre utbildning	juni	–	
Barnomsorgsavgift och allmän förskola även för treåringar	juni	–	
Grundskolans mål- och uppföljningssystem samt nya betygsbeteckningar i samtliga skolor	juni	–	

Jordbruksdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 32. Ändringar i djurskyddslagen	29 oktober	22 oktober	
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 107. Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område	18 mars	12 mars	
Prop. 63. Djurskyddskontroll m.m. i statlig regi	18 mars	5 mars	
Prop. 108. En skogspolitik i takt med tiden	18 mars	18 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
<i>Ej inkomna</i>			
Behörighet inom djurens hälso- och sjukvård och om djursjukdata m.m.	maj	–	
Vissa frågor med anledning av EG:s förbud mot handel med hund- och kattsinn	september	–	
Eftersök av vilt	september	–	
Miljödepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 46. Efterkonvertering av personbilar för alternativbränslen, m.m.	november	7 januari	
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 80. Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalieregistrering	18 mars	4 mars	
Prop. 129. Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper	18 mars	1 april	+ 14
Prop. 134. Det nya statliga lantmäteriet	18 mars	7 april	+ 20
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Prop. 153. Enklare regler om kväveoxidavgiften	maj	20 maj	
Prop. 154. Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon	maj	26 maj	
<i>Ej inkomna</i>			
Miljöbedömningar och tillstånd för verksamheter som inte längre är tillståndspliktiga	oktober	–	Ej aktuell enligt uppgift.
Forum för prövningen av kärnavfallens sluthantering	maj	–	

<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 71. Lagändringar med anledning av den nya Strålsäkerhetsmyndigheten	–	4 mars	
Näringsdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 10. Kompetens hos yrkesföreare	3 oktober	2 oktober	
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Prop. 36. Genomförande av ekodesigndirektivet	november	6 november	
Prop. 60. Fjärrvärmelag m.m.	december (värlistan 31 januari)	19 februari	+ 40
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 60. Fjärrvärmelag, m.m.	31 januari (december enligt höstlistan)	19 februari	+ 19
Skr.131. Regelförenklaringsarbetet	13 mars	15 april	+ 33
Prop. 127. Vissa ändringar i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar	13 mars	25 mars	+ 43
Prop. 73. Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens	18 mars	18 mars	
Prop. 78. En effektivare förvaltningsstruktur inom politikområden med strategisk betydelse för nationell och regional konkurrenskraft	18 mars	18 mars	
Prop.135. Ny konkurrenslag m.m.	18 mars	2 april	+ 15
Prop. 76. Kör- och vilotid vid internationell järnvästrafik	18 mars	10 mars	
Prop. 128. Riskutbildning för körkortsaspiranter	4 april	25 mars	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
Skr. 120. 2008 års redogörelse för företag med statligt ägande	maj	11 juli	+ 41
Prop. 159. Ändringar i naturgaslagen m.m.	juni	26 maj	
<i>Ej inkomna</i>			
Anvisad gasleverantör	november (värlistan 31 januari)	–	
Anvisad gasleverantör	31 januari (november enligt höstlistan)	–	
Ändringar i fartygssäkerhetslagen	maj	–	
Ändringar i reglerna om balansansvar enligt ellagen (1997:857)	juni	–	
Ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat	juni	–	

Förarbehörighet för moped, m.m.	juni	–	
Genomförande av Elförsörjningsdirektivet	september		
Ny luftfartslag	september		
Typgodkännande av motorfordon	september		
Fordonsbesiktning	september		
En trafikinspektion	september		
Transportinfrastruktur	september		
Verksamhetsform för delar av Banverket, Vägverket och VTI	september		
Verksamhetsform för Luftfartsverket	september		
Rätten att överklaga vissa beslut enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK)	september		
Lag om tillämpning av EG-förordningen om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete	september		
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 137. Ändring i lagen (2004:1167) om vägtransportledare	–	4 april	
Prop. 143. Samgående mellan Posten AB (publ) och Post Danmark A/S	–	25 april	
Skr. 77. ILO:s konvention om identitetshandlingar för sjömän	–	12 mars	
Integrations- och jämställdhetsdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling senare under riksmötet</i>			
Skr. 39. Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade parrelationer	oktober	21 november	+ 21
Skr. 167. Handlingsplan för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål	december	16 juli 2008	+ 198
Prop. 115. Ny marknadsföringslag	januari (värlistan 18 mars)	12 mars	+ 41
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 115. Ny marknadsföringslag	18 mars (januari enligt höstlistan)	12 mars	
Prop. 95. Ett starkare skydd mot diskriminering	18 mars	13 mars	
Prop. 86. Spärrmöjligheter för telefonitjänster	18 mars	18 mars	

Kulturdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 4. Annonstid i radio och TV	20 september	20 september	
Prop. 8. TV – tillgänglig för alla. Tillstånd för digital marksänd TV	2 oktober	2 oktober	
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 106. Tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio	18 mars	17 mars	
Arbetsmarknadsdepartementet			
<i>Höstförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling under hösten</i>			
Prop. 20. Arbetstagares medverkan vid gränsöverskridande fusioner	17 oktober	14 november	+ 28
<i>Vårförteckningen</i>			
<i>För riksdagsbehandling före sommaruppehållet</i>			
Prop. 72. Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen, m.m.	18 mars	14 mars	
Prop. 65. Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.	18 mars	14 mars	
Prop. 62. Ny instansordning för arbetsmiljöärenden	18 mars	6 mars	
Prop. 69. ILO:s konvention om ett ramverk för främjande av arbetsmiljö, m.m.	18 mars	14 mars	
Prop. 118. En effektivare arbetslöshetsförsäkring	18 mars	18 mars	
Prop. 151. Ny lag om rätt till ledighet för att vid sjukdom prova annat arbete	5 maj	5 maj	
<i>För riksdagsbehandling efter sommaruppehållet men före utgången av 2008</i>			
–			
<i>Ej inkomna</i>			
Återkrav och ränta i arbetslöshetsförsäkringen	5 maj	–	
Ändringar i arbetsmiljölagen m.m.	september	–	
<i>Inkomna, ej aviserade</i>			
Prop. 149. Ledighet med vårdnadsbidrag	–	5 maj	

Propositioner och skrivelser avlämnade under riksmötena 2000/01 – 2007/08

Uppgifterna är i huvudsak hämtade från kammarkansliets statistik.

Riksmötena 2000/01 – 2006/07

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Inkomna enligt förteckning el. tidigare	74	114	79	87	90	132	77
Senare inkomna	41	41	49	47	66	56	33
Inkomna, ej aviserade	36	35	23	47	22	28	23
Totalt inkomna	151	190	151	181	178	216	133
Aviserade, ej inkomna	38	25	51	42	67	32	50

Riksmötet 2007/08⁴

	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	Jo	M	N	IJ ⁴	Ku	A	Totalt
Inkomna enligt förteckning eller tidigare	1	19	7	2	13	30	1	4	3	6	3	3	6	98
Senare inkomna	2	9	5	1	7	10	4	0	3	5	2	0	1	49
Inkomna, ej aviserade	1	4	2	0	1	6	0	0	1	4	1	0	1	21
Totalt inkomna	4	32	14	3	21	46	5	4	7	15	6	3	8	166
Aviserade, ej inkomna	0	8	2	3	3	5	6	1	2	6	1	0	1	38

Aviserade till 18 mars	1	11 ⁵	8 ⁶	1 ⁷	8 ⁸	7	2 ⁹	3	3	4	3	1	5	57
varav inkomna senare	1	2	0	0	2	3	0	0	2	1	0	0	0	10

⁴ Preliminära siffror. Efter påpekande under hand från Regeringskansliet har uppgiften för Integrations- och jämställdhetsdepartementet rättats. Inget ärende som inte aviserats har kommit från det departementet. I kolumnen IJ ska stå för "Inkomna, ej aviserade" 0, för "Totalt inkomna" 5, och för "Aviserade, ej inkomna" 0, och antalet i rutan för "Inkomna, ej aviserade" från departementet ska alltså i kolumnen IJ vara 0.

⁵ Inkl. ett ärende som inte kommit in.

⁶ Inkl. två ärenden som inte kommit in.

⁷ Vartill kommer en proposition som aviserats till 11 februari, som kommit in 18 mars.

⁸ Vartill kommer två propositioner som aviserats och kommit in senare.

⁹ Inkl. ett ärende som inte kommit in.

Riksmötet 2006/07 departementsvis

	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	Jo	M	N	IJ	Ku	A	Totalt
Inkomna enligt förteckning eller tidigare	3	12	6	2	13	14	6	4	3	10	1	0	3	77
Senare inkomna	0	10	0	2	1	8	2	1	3	6	0	0	0	33
Inkomna, ej aviserade	0	4	4	0	2	10	0	0	2	1	0	0	0	23
Totalt inkomna	3	26	10	4	16	32	8	5	8	17	1	0	3	133
Aviserade, ej inkomna	0	13	1	2	8	6	3	2	4	7	1	1	2	50

Riksmötet 2005/06 departementsvis

	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	Jo	M	N	Totalt
Inkomna enligt förteckning eller tidigare	0	35	14	4	18	18	8	6	14	15	131
Senare inkomna	1	18	2	0	5	15	3	3	6	3	56
Inkomna, ej aviserade	2	6	4	0	2	4	2	2	2	2	26
Totalt inkomna	3	59	20	4	25	37	13	11	22	20	216
Aviserade, ej inkomna	0	2	2	0	3	10	0	3	6	6	32

Bilaga 4.2

REGERINGSKANSLIET

2008-10-10

SB2008/6648

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 10

Dnr 2008-42-2008/09

Konstitutionsutskottets granskningsärende Avlämnandet av propositioner

Härmed överlämnas en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-09

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Angelica Jonsson

Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende om avlämnandet av propositioner¹

Denna promemoria har upprättas med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 19 september 2008. I skrivelsen har utskottet begärt

dels en redogörelse för vilka åtgärder som vidtas för att undvika en anhopning av propositioner som aviseras till "sista dagen" för behandling före längre uppehåll i riksdagsarbetet och för att de bedömningar som ligger till grund för de lämnade propositionsförteckningarna ska vara så realistiska som möjligt,

dels de kommentarer i övrigt som utskottets promemoria med bilagor ger anledning till.

Regeringskansliet redogjorde i yttranden till konstitutionsutskottet år 2001 och 2006 för vissa åtgärder som hade vidtagits för att motverka att en stor mängd propositioner skulle lämnas till riksdagen i nära anslutning till den s.k. stoppdagen². Beskrivningarna i dessa yttranden är alltjämt giltiga. Även de omständigheter som enligt yttrandena gör det svårare att undvika anhopning – t.ex. den begränsade tid som står till buds för avlämnande av propositioner för riksdagsbehandling under våren och de snäva tidsramarna för genomförande av EG-direktiv – kvarstår.

Frågor om avlämnande av propositioner behandlas bl.a. i Propositionshandboken (Ds 1997:1). Där framhålls vikten av att de tidpunkter som i propositionsförteckningen redovisats för överlämnande av propositioner hålls. Handboken ger även vägledning när det gäller upprättande av hållbara tidsplaner för propositionsarbetet.

¹ Konstitutionsutskottets dnr 050-42-2008/09.

² 2001/02:KU10 s. 76 f och 2005/06:KU20, del 2, s. 6 f.

Inför upprättandet av förteckningarna över planerade propositioner och skrivelser skickar Statsrådsberedningen en begäran om underlag till departementen. Innan departementen lämnar sina underlag går ansvariga tjänstemän på departementen igenom tidsplanerna. Vid bedömningen av tidsplanerna tas då hänsyn till bl.a. lagstiftningsärendenas karaktär. När underlagen har lämnats till Statsrådsberedningen sker även där en bedömning av de lämnade uppgifterna och om tidsplanerna är realistiska.

Målsättningen är att förteckningen endast ska innehålla sådana propositioner som kommer att lämnas till riksdagen vid den angivna tidpunkten. Vid den tidpunkt då propositionsförteckningen överlämnas ligger som regel också många av de i förteckningen omnämnda propositionerna långt fram i den politiska beslutsprocessen. Ändrade förutsättningar i olika avseenden kan emellertid påverka när det är möjligt att överlämna propositionerna.

Departementen har hösten 2008 ombetts att till Statsrådsberedningen redovisa tidsplaner när det gäller de propositioner och skrivelser som ska lämnas fr.o.m. oktober 2008 t.o.m. maj 2009. Målsättningen är att många planerade propositioner ska lämnas betydligt tidigare än den 17 mars 2009.

Bilaga 5.1

REGERINGSKANSLIET

2008-10-10

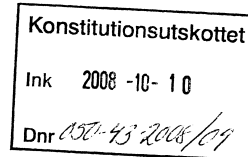
SB2008/6649

Statsrådsberedningen

Rättschefen

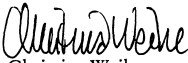
Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen och en annan från Näringsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-10

Statsrådsberedningen*Rättschefens kansli***Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärendet om rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar¹**

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 19 september 2008. Regeringskansliet lämnar följande svar på konstitutionsutskottets frågor.

1. Har ledningarna i departementen inflytande i frågan vilka tjänstemän inom Regeringskansliet som ska intervjuas av Riksrevisionen? Om så är fallet hur väljs de som ska intervjuas ut?

Inom Regeringskansliet följs i huvudsak följande rutiner när det gäller granskningsarbetet.

En granskning inleds genom att Riksrevisionen gör en anmälan till expeditionschefen i berört departement. I mån av behov hålls ett inledande möte där såväl Riksrevisionen som Regeringskansliet deltar och där syftet med den aktuella granskningen beskrivs och eventuella procedurfrågor diskuteras. I de fall Riksrevisionen inte har angett vilka tjänstemän de önskar intervjua säkerställer berörd enhetschef, eller annan för detta ändamål särskilt utsedd tjänsteman, i samråd med expedition- och rättschefen att de tjänstemän som har bäst kunskap om det aktuella ärendet väljs ut. Ett samråd kan i denna fråga ske även med Riksrevisionen. I de flesta departement informeras den politiska ledningen innan granskningen inleds och därefter informeras den löpande. Efter det att Regeringskansliet har haft skälig tid för att förbereda intervjumöten hålls intervjuer med berörda tjänstemän. Riksrevisionen översänder sedan sina minnesanteckningar från intervjun till berörd tjänsteman som verifierar att upplysningarna uppfattats korrekt. På så sätt säkrar Regeringskansliet och Riksrevisionen tillsammans att det faktamaterial som ligger till grund för granskningen blir rättvisande.

¹ Konstitutionsutskottets dnr 050-43-2008/09

2. Görs före intervjuerna några genomgångar med dem som ska intervjuas eller ges de direktiv inför intervjuerna?

Det förekommer att Riksrevisionen skickar ut frågor i förväg. I de fallen kan möten hållas för att gå igenom frågorna i syfte att de ska kunna besvaras så korrekt som möjligt. Det förekommer vidare att de i ett visst ärende utsedda kontaktpersonerna träffar företrädare för Riksrevisionen tillsammans med expediteschefen vid ett inledande möte där Riksrevisionens uppdrag klarläggs. Några direktiv ges inte. Ofta diskuterar även enhetschefen aktuellt ärende med handläggaren innan intervjuerna äger rum. Det förekommer vidare att frågor ställs från dem som inte tidigare har intervjuats av Riksrevisionen om t.ex. vilken information de ska lämna. Utgångspunkten är att företrädaren för Regeringskansliet ska svara på sakfrågor och vara Riksrevisionen behjälplig. Vikten av öppenhet för att underlätta granskningen betonas ofta.

3. Har det förekommit att Riksrevisionen vägrats intervju en regeringskanslitjänsteman?

Inte såvitt är känt. Riksrevisionen har dock vid några granskningar uttryckt önskemål om att genomföra intervjuer med tjänstemän enskilt. Lämpligheten av detta har ifrågasatts på den grunden att det är en uppgift för huvudmannen att se till att fullständig och korrekt information lämnas. Följden har blivit att huvudmannen och handläggarna i dessa fall intervjuats samtidigt.

4. Har det förekommit att man inom Regeringskansliet motsatt sig en metod som Riksrevisionen avsett att använda för en granskning inom Regeringskansliet?

Det är Riksrevisionen som väljer vilken metod som ska användas vid en granskning. Regeringskansliet har inte haft anledning att före eller under en granskning motsätta sig detta val även om det har förekommit diskussioner om aktuella metoder med företrädare för Riksrevisionen.

5. I några fall har förekommit problem i samband med departementens faktagranskning. Vem utför faktagranskningen? Vilken vikt läggs vid faktagranskningen och hur prioriteras den? Är den tid som Riksrevisionen angett i allmänhet tillräcklig? Om synpunkter inte kunnat lämnas inom den angivna tiden har det då begärts förlängd tid?

Faktagranskningen utförs normalt av de tjänstemän som intervjuats av Riksrevisionen i ärendet; expediteschefen, den berörda enhetschefen och handläggaren. Det är dessa personer som har den bästa kunskapen om de aktuella frågorna. Faktagranskningen ses som en avgörande, kvalitetssäkrande åtgärd eftersom faktamaterialet är grundstommen i Riksrevisionens kommande granskningsrapport. Många gånger har den

av Riksrevisionen utsatta tiden för faktagranskning dock varit knapp. Det har därför förekommit att departement begärt förlängd tid för faktagranskning. Detta har då medgetts.

6. Vilka kommentarer i övrigt föranleder innehållet i denna promemoria?

Det förs en löpande dialog med företrädare för Riksrevisionen om rutiner kring revisionens granskningar.

En promemoria från Näringsdepartementet med anledning av fråga 6 bifogas.

Bilaga 5.2

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-02

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

Statssekreterarna

KU:s granskningsärende Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar

Med anledning av fråga 6 vill Näringsdepartementet lämna följande kommentarer.

Enligt departementets uppfattning bör det klargöras vid vilken tidpunkt som Riksrevisionen kan inleda sin granskning; när det aktuella ärendet avslutats eller dessförinnan. Detta har betydelse inte minst i Riksrevisionens granskningar av de bolagsförsäljningar som handläggs i Näringsdepartementet där Riksrevisionens verksamhet inte får störa den pågående affärsprocessen. Oavsett när granskningen inleds måste Riksrevisionen informera departementet, lämpligen genom expeditionschefen, dessförinnan.

Det bör noteras att Riksrevisionen gör skillnad mellan förstudie och granskning. Förstudier företas utan att riksrevisor beslutat om granskning och inleds ibland med intervjuer av personer såväl inom som utanför Regeringskansliet, utan att departementet, lämpligen genom expeditionschefen eller berörd enhetschef, informerats. Detta har vid ett par tillfällen skett på ett sätt som påverkat den verksamhet som varit föremål för granskning på ett negativt sätt. Enligt Näringsdepartementets mening bör därför såväl förstudie som granskning dels ske sedan ärendet avslutats, dels föregås av beslut av behörig tjänsteman hos Riksrevisionen. Vidare bör Riksrevisionen informera departementet, lämpligen genom expeditionschefen, innan förstudien inleds på samma sätt som inför en beslutad granskning. Även vid bolagsgranskning bör Riksrevisionen, i linje med det nyss sagda, informera Regeringskansliet innan kontakt tas med representanter för de statligt ägda bolagen eller med de rådgivare som Regeringskansliet har ett avtalsförhållande med och som rör uppdrag avseende de statligt ägda företagen.

Utgångspunkten för Riksrevisionens granskning bör vara det skriftliga material som finns i aktuellt ärende dvs. akten. Efter att ha tagit del av akten kan Riksrevisionen komma att behöva inhämta information från

Regeringskansliet muntligen. För att Regeringskansliet på bästa sätt ska kunna säkra kvaliteten på intervjuvaren bör all muntlig informationsinhämtning föregås av att Riksrevisionen översänder frågor skriftligen till Regeringskansliet genom utpekad kontaktperson.

I fråga 5 beskriven faktagranskning görs av Riksrevisionens rapportutkast i de delar som återger fakta. Detta medför att faktagranskningen görs i ett sent skede av Riksrevisionens granskning, vilket i vissa fall har resulterat i att de synpunkter som lämnats av Näringsdepartementet vid faktagranskningen inte beaktats på grund av tidsnöd. För att faktagranskningen, som avsett, ska resultera i en faktamässigt korrekt rapport, anser Näringsdepartementet att det vore värdefullt om Riksrevisionen, åtminstone i sådana fall då omfattande synpunkter lämnats, kunde återkomma till dem som faktagranskat med sitt omarbetade utkast i de delar som återger fakta, för eventuella ytterligare synpunkter, innan rapporten publiceras.

Vid faktagranskningen är det viktigt att Regeringskansliet uppmärksammar Riksrevisionen på eventuella sekretessbelagda uppgifter. Det är dock avgörande för förtroendet mellan myndigheterna att bedömning av sådana uppgifter görs i samförstånd.

Bilaga 5.3

REGERINGSKANSLIET

2008-11-18

SB2008/6649

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2008-11-18

Dnr 50-43-2008/64

Konstitutionsutskottets granskningsärende Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar

Härmed överlämnas en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-18

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Rutiner i Regeringskansliet i fråga om Riksrevisionens granskningar

Härmed lämnas underlag till svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga i rubricerat ärende.

Fråga

I en promemoria den 10 oktober 2008 från Statsrådsberedningen (dnr SB 2008/6649) med svar på frågor från konstitutionsutskottet i rubricerade ärende har bl.a. angetts (4.) att det är Riksrevisionen som väljer metod som ska användas vid en granskning. Regeringskansliet har inte haft anledning att före eller under en granskning motsätta sig detta även om det har förekommit diskussioner om aktuella metoder med företrädare för Riksrevisionen. Hur svarar det redovisade uttalandet mot vad som sägs i bifogade skrivelse av den 13 juni 2008 från Näringsdepartementet till Riksrevisionen?

I ovan nämnda skrivelse av den 13 juni 2008 sägs bl.a. "RK har med utgångspunkt i rapportutkastet framfört allvarliga invändningar till RiR beträffande RiR:s metod, faktainhämtning, faktabearbetning och urvalsprinciper i nuvarande granskning. I korthet kan sägas att de upplysningar som RiR inhämtat från RK under granskningen, valts ut och redovisats på ett sådant sätt att framställningen ger en delvis missvisande bild av de faktiska förhållandena." Syftet med detta uttalande var att beskriva den kritik som framförts mot Riksrevisionens tillvägagångssätt i det aktuella granskningsärendet när det gäller att samla in och sammanställa upplysningar samt när det gäller hur synpunkter framförda under faktagranskningen beaktades. Skrivelsen redovisar alltså en diskussion med företrädare för Riksrevisionen om tillämpningen av aktuella metoder i det specifika ärendet.

Bilaga 6.1

REGERINGSKANSLIET

2008-10-24

SB 2008/6646

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 2 4

Dnr 050-44-2008/69

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningskravet för regerings-
ärenden**

Härmed överlämnas en promemoria som har upprättats inom Statsrådsberedningen och bygger på underlag från samtliga departement och Förvaltningsavdelningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Thomas Strömgren.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-24

Konstitutionsutskottet

Ink 2008-10-24

Dnr 050-44-2008/09

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende om beredningskravet för regeringsärenden¹

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 19 september 2008. Promemorian bygger på underlag från samtliga departement och Förvaltningsavdelningen.

1. Konstitutionsutskottet har med avseende på 24 typer av regeringsärenden begärt svar på följande frågor.

a) Inhämtas under beredningen som regel upplysningar och yttranden från berörda myndigheter? Vad är i så fall formen för detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning eller annat sätt) och sker någon dokumentation i de fall upplysningar och yttranden inte inkommer i skriftlig form? Om möjligt att svara på, hur lång tid får myndigheterna på sig att avge upplysningar eller yttranden? Om det som regel inte anses behövt att inhämta upplysningar och yttranden från berörda myndigheter bör av svaret framgå skälen därför.

b) Inbjuds under beredningen som regel sammanslutningar och enskilda att yttra sig? Vad är i så fall formen för detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning eller annat sätt) och sker någon dokumentation i de fall yttrandena inte inkommer i skriftlig form? Om möjligt att svara på, hur långt tid får sammanslutningarna och de enskilda på sig att avge yttranden? Om det som regel inte anses behövt att inbjuda sammanslutningar och enskilda att yttra sig bör av svaret framgå skälen därför.

2. Vidare har utskottet begärt att få de eventuella kommentarer från Regeringskansliet som sammanfattningen av utskottets tidigare granskning rörande beredningskravet (ca 22 strecksatser) ger anledning till.

¹ Konstitutionsutskottets dnr 050-44-2008/09.

3. Slutligen har utskottet begärt de kommentarer i övrigt som utskottets promemoria ger anledning till.

Regeringskansliets svar på frågorna 1 a) och b).

- Lagförslag i budgetproposition

I den mån lagförslag tas in i budgetpropositionen används samma förfarande som när det gäller andra lagstiftningsärenden, dvs. om det är fråga om en ny lag eller en lagändring av materiellt slag, genomförs som huvudregel ett traditionellt remissförfarande. I de fall ett sådant förfarande inte har genomförts har det normalt rört sig om en lagändring av mer teknisk karaktär som t.ex. en förlängning av en tidsbegränsad reglering, ett uppskjutande av tidpunkt för ikraftträdande, mindre kompletteringar av ny lagstiftning eller ett namnbyte på någon myndighet. I det sistnämnda exemplet har då själva organisationsförändringen ofta utretts i särskild ordning och varit föremål för remissförfarande. Lagändringar av mer teknisk karaktär bereds åtminstone under hand med berörd myndighet.

På skatteområdet har i budgetpropositionen för 2008 bara lämnats ett ytterst begränsat antal förslag till lagändringar och då av enkel teknisk natur. I dessa fall har förslagen beretts under hand med Skatteverket och i förekommande fall med Försäkringskassan. I budgetpropositionen för 2009 har endast ett lagförslag av enkel teknisk natur lämnats. Detta förslag beredd under hand med Skatteverket.

Beträffande de många olika skatteförslag som aviserats i budgetpropositionen och där förslag till riksdagen lämnas i särproposition, har förslagen som regel föregåtts av ett traditionellt remissförfarande av förslag i en promemoria i departementsserien (Ds), i en annan promemoria upprättad inom Regeringskansliet eller i ett betänkande i SOU-serien. I fråga om aviserade förslag som har sin grund i en överenskommelse under budgetförhandlingarna har i stället en efterföljande kort remissomgång av en förslagspromemoria följt på budgetpropositionen.

- Lagförslag i annan proposition

Lagförslag bereds regelmässigt genom att ett utredningsbetänkande eller en promemoria remitteras till berörda myndigheter. I den omfattning som det behövs med hänsyn till bl.a. den föreslagna lagstiftningens innehåll bereds även sammanslutningar och enskilda tillfälle att yttra sig inom ramen för remissförfarandet. Remisstiden är normalt tre månader, men längre tider kan förekomma beroende på bl.a. val av remissinstanser och hur kvalificerat lagstiftningsärendet är. Å andra sidan kan en kortare tid bestämmas i ett brådskande ärende även om ärendet är av kvalificerad art samt om ärendet har en liten omfattning eller annars är av enklare slag.

Remissmöten, liksom underhandskontakter, kan användas som komplement till det vanliga remissförfarandet när den tid som finns till förförande för lagstiftningsprojektet är begränsad. Under sådana förhållanden förekommer det även att remissmöten används i stället för det traditionella remissförfarandet. Muntliga synpunkter som förs fram i sådana sammanhang dokumenteras i regel genom minnesanteckningar eller tjänsteanteckningar. Myndigheterna kan även beredas möjlighet att komma in med kompletterande skriftliga synpunkter. Relativt ofta bereds de närmast berörda myndigheterna möjlighet att yttra sig under det delningsförfarande som följer senare i beredningen av projektet.

Vid lagstiftningsfrågor som endast är av teknisk karaktär är i allmänhet förutsättningarna för en kortare remisstid eller ett alternativt beredningsförfarande större.

- Beslut om förordning

Förordningsändringar som är direkt relaterade till ett föregående lagstiftningsärende kan i viss utsträckning ha behandlats i det betänkande eller den promemoria som ligger till grund för lagstiftningsärendet. Remissinstanserna har i sådana fall fått möjlighet att yttra sig inom ramen för det traditionella remissförfarandet.

När en förordningsändring är initierad av en myndighet förs i de flesta fall en diskussion med den myndigheten under beredningen. Tillkommande uppgifter av betydelse dokumenteras i ärendet. Den initiativtagande myndigheten, liksom eventuella andra berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda, får i de flesta fall del av ett utkast till förordning i samband med att gemensam beredning och delning sker i Regeringskansliet. Tiden för detta följer tidsramen för den gemensamma beredningen respektive delningen.

Är det fråga om omfattande ändringar i förordningar av stor betydelse för den aktuella verksamheten förekommer det ofta att ett traditionellt remissförfarande genomförs. I ett sådant fall kan såväl berörda myndigheter som berörda sammanslutningar och enskilda omfattas. Remisstiden varierar från några veckor till ca tre månader.

Interna förvaltningsföreskrifter, t.ex. myndighetsinstruktioner, utarbetas vanligen i dialog med myndigheterna. Myndigheterna får också ofta möjlighet att yttra sig i samband med att delning sker i Regeringskansliet. Ibland berörs även andra myndigheter och då kan synpunkter inhämtas från dem under hand.

Vid förordningsfrågor som endast är av teknisk karaktär är i allmänhet förutsättningarna för ett begränsat beredningsförfarande större.

- Beslut om ingående av internationell överenskommelse inom respektive utanför EU

Regeringsbeslut att ingå internationella överenskommelser kan vara av mycket skiftande karaktär och det är svårt att i alla delar lämna generella svar; i vilken mån upplysningar och yttranden inhämtas samt formerna för detta påverkas i hög grad av den internationella överenskommelsens karaktär. Kontakter med myndigheter och sammanslutningar handlar till stor del om behovet av förankring eller av tillgång till expertkunskaper.

Internationella överenskommelser som kräver riksdagens godkännande

Inför godkännandet av EU-budgetens finansiering bereds berörda myndigheter under hand tillfälle att lämna synpunkter.

Andra överenskommelser av mer omfattande karaktär föranleder vanligen lagstiftning. Huvudprincipen är att frågan om ingående av en internationell överenskommelse och den lagstiftning som påkallas av denna behandlas i ett sammanhang. Beredningen av dessa ärenden sker på motsvarande sätt som för annan lagstiftning med ett sedvanligt remissförfarande. Det förekommer även att berörda myndigheter medverkar vid utarbetande av en Ds till grund för kommande lagstiftning.

Vad särskilt gäller EU-rättsakter inom tredjepelarsamarbetet – rambeslut – är det normala förfarandet att antagandet föregås av en s.k. godkännandeproposition innehållande en analys av lagstiftningsbehovet men utan lagförslag. Underlaget i form av en promemoria eller ett utkast till proposition remitteras till myndigheter och andra på sedvanligt sätt. Därefter har genomförandet av rambeslutet behandlats som ett vanligt lagstiftningsärende.

Internationella överenskommelser som inte kräver riksdagens godkännande

När ärenden som avser bemyndigande för en myndighet att ingå en internationell överenskommelse har initierats av myndigheten erfordras vanligen inte några ytterligare upplysningar från myndigheten. Vanligt är att beslutet om ingående av överenskommelsen föregåtts av ett regeringsbeslut med bemyndigande för myndigheten att förhandla fram denna. Denna typ av beslut är vanligt förekommande inom försvarsområdet och som regel inbjuds där inte sammanslutningar att yttra sig.

Andra ärenden om ingående av internationella överenskommelser bereds normalt genom att yttranden och upplysningar inhämtas från berörda myndigheter och även från sammanslutningar. Remisstiden varierar beroende på frågans art och hur snabbt en svensk ståndpunkt måste tas fram. Alltifrån den normala remisstiden tre månader till mycket korta tider förekommer. För förslag från Europeiska kommissionen som ska förhandlas inom EU är tiden för behandling i rådet av betydelse. Vanligt inför förhandlingar är att en referensgrupp bildas, i något fall har en hearing anordnats.

Inom utbildningsområdet sker normalt inte något remissförfarande när riksdagens godkännande av överenskommelsen inte erfordras, behövliga upplysningar inhämtas under hand från berörda myndigheter.

Det är inte ovanligt att myndigheter även ges möjlighet att lämna synpunkter på förhandlingsinstruktioner, delta i arbetsgrupper som har löpande kontakt med förhandlingarna eller att medverka i förhandlingsdelegationer. Myndigheternas synpunkter återspeglas i instruktionerna. Myndigheterna kan även engageras på andra sätt, t.ex. vid översättning.

En avtalstyp som förekommer inom Justitiedepartementets område är avtal om återtagande av personer. Bilateral sådana avtal bereds under hand med berörda myndigheter. Myndigheterna är även representerade vid förhandlingarna och de medverkar vid beredningen av regeringens beslut att ingå avtalen. För avtal på EU-området är det Europeiska kommissionen som sköter förhandlingarna efter beslut av rådet om ett förhandlingsmandat. Myndigheterna medverkar vid framtagande av instruktioner inför och under förhandlingarna.

Inför EU-rättsakter i form av gemensamma ståndpunkter/åtgärder inhämtas normalt inte yttranden.

Berörda myndigheter involveras löpande i förhandlingsprocessen i EU. Myndigheterna lämnar skriftliga yttranden. Regelbundna möten förekommer med branschorganisationer som bereds tillfälle att lämna synpunkter.

- Beslut om redogörelse till riksdagen

Det är svårt att lämna ett generellt svar på denna fråga. Huruvida upplysningar och yttranden inhämtas från myndigheter och om sammanslutningar och enskilda inbjuds att yttra sig är helt beroende av vad skrivelsen behandlar. Allmänt torde dock gälla att det är vanligare att detta sker beträffande skrivelser som redovisar en framtida inriktning än beträffande sådana skrivelser som innehåller resultatredovisningar.

- Förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster

Inga upplysningar eller yttranden inhämtas. Inte heller inbjuds sammanslutningar eller enskilda att yttra sig. Förslaget bygger på en prognos om den ekonomiska utvecklingen samt aviseringar eller förslag som lämnas i budgetpropositionen. Prognoserna tas fram av experter inom Regeringskansliet. Det görs en löpande avstämning av den av riksdagen fastställda beräkningen av statens inkomster mot prognoser som görs av både Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet.

- Förslag till anslag i statsbudgeten

De ändringar i budgetprocessen som infördes 1996 betonar övergripande budgetering av statlig verksamhet. En prognos för statsfinansernas utveckling för kommande år givet den förda politiken tas fram utifrån konsekvensberäkningar med utgångspunkt i vid tiden gällande regler och beslut samt en makroekonomisk antagandebild. Prognosen prövas mot det finanspolitiska ramverket. Om prognoserna överskrider budgetpolitiska mål tas förslag fram som förändrar inkomster och utgifter för att nå överensstämmelse med målen. Myndigheterna inger årligen underlag i form av årsredovisning och budgetunderlag. Utifrån fastställda ramar för verksamheten lämnar myndigheterna i budgetunderlag förslag till finansiering av verksamheten för tre år framöver. Om myndigheten lämnar förslag som beräknas leda till ökade kostnader eller minskade intäkter ska myndigheten som utgångspunkt redovisa förslag till åtgärder inom den egna verksamheten som leder till motsvarande minskning av kostnaderna. När myndighetens medelsbehov och förslag till finansiering övervägs sker en rad underhandskontakter mellan handläggare i Regeringskansliet och myndigheten där myndigheten ges tillfälle att komplettera ärendet, belysa konsekvenser, ge synpunkter på förslag samt göra faktakontroll av åtminstone vissa av de texter i budgetpropositionen som berör myndigheten. Som regel sker inte någon dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare gör exempelvis minnesanteckningar. I sak är det ingen skillnad mellan beredningen av förvaltningsanslag och sakanslag. Större reformer grundas ofta på ett utredningsbetänkande. Sådana remitteras regelmässigt.

- Förslag till bemyndiganden från riksdagen att uppta lån eller ikläda staten ekonomisk förpliktelse

Som regel väcks ärendet genom framställan från en myndighet. Normalt är motivet planeringstekniskt. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker ingen dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare gör exempelvis minnesanteckningar. När det gäller förslagen om bemyndigande att uppta lån och krediter i Riksgäldskontoret är det i regel fråga om en summering av underlag som kommer från myndigheterna.

En typ av ärenden som ryms inom denna kategori är fleråriga utfästelser till olika internationella finansieringsorgan, t.ex. Asiatiska utvecklingsbanken m.fl. liknande organ. Besluten är resultat av en ofta längre förhandlingsprocess i vilken det svenska bidraget och organisationens verksamhet diskuteras. Under förhandlingarna inhämtas synpunkter från Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida). Information om förhandlingsläget lämnas till intresserade enskilda organisationer.

- Beslut att uppta lån eller ikläda staten ekonomisk förpliktelse

Besluten fattas som regel i myndighetens regleringsbrev och bereds alltså i den ordningen (se nedan).

När det gäller fleråriga utfästelser till olika internationella finansieringsorgan har dessa alltid varit föremål för riksdagsbehandling och då beretts i enlighet med vad som beskrivits ovan.

- Förslag till bemyndigande från riksdagen att avyttra viss statlig egendom

Som regel väcks ärendet genom framställan från en myndighet. Myndigheten har som regel inhämtat upplysningar från andra berörda myndigheter och kommuner vilket redovisas i underlaget för framställningen. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker inte någon dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare gör exempelvis minnesanteckningar.

När det gäller försäljning av aktier i statligt ägda bolag har Regeringskansliet i ett tidigare granskningsärende redogjort för hur sådana försäljningar bereds, se svaret på fråga 9 i den promemoria som finns i bet. 2007/08:KU20, del 2, s. 249 f. Till den redogörelsen kan följande läggas till. I beredningen av prop. 2007/08:143 Samgående mellan Posten AB (publ) och Post Danmark A/S remitterades med riktade frågor ett utkast till proposition till vissa myndigheter.

- Beslut att avyttra viss statlig egendom

Som regel väcks ärendet genom framställan från en myndighet. Myndigheten har som regel inhämtat upplysningar från andra berörda myndigheter och kommuner vilket redovisas i underlaget för framställningen. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker ingen dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare exempelvis gör minnesanteckningar.

När det gäller försäljning av aktier i statligt ägda bolag har dessa ärenden alltid varit föremål för riksdagsbehandling innan regeringen fattar beslut om försäljning och då beretts enligt vad som beskrivits ovan. Innan regeringen fattar beslut om avyttring är det dock inte ovanligt att ytterligare upplysningar etc. inhämtas från berörda myndigheter och från de berörda bolagen. Sådana synpunkter inhämtas normalt sett under hand.

Om upplysningar som inhämtas muntligen från myndigheter dokumenteras är beroende av innehållet i upplysningen.

- Förslag till bemyndigande från riksdagen att förvärva viss egendom eller göra viss investering

Som regel väcks ärendet genom framställan från en myndighet. Myndigheten har som regel inhämtat upplysningar från andra berörda myndigheter och kommuner vilket redovisas i underlaget för framställningen. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker inte någon dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare gör exempelvis minnesanteckningar.

En särskild typ av ärenden som kan hänföras till rubricerad ärendekategori är när regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att investera i transportinfrastruktur, vägar och järnvägar m.m., de s.k. planeringsramarna för transportinfrastruktur. Senast regeringen gjorde detta var i prop. 2008/09:35 Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt. I det ärendet hade trafikverken tagit fram inriktningsunderlag för den långsiktiga infrastrukturplaneringen. Detta inriktningsunderlag remitterades till såväl myndigheter som sammanslutningar och enskilda. Vidare hölls inom ramen för ärendet en rad seminarier.

- Beslut att förvärva viss egendom eller göra viss investering

Som regel väcks ärendet genom framställan från en myndighet. Myndigheten har som regel inhämtat upplysningar från andra berörda myndigheter och kommuner vilket redovisas i underlaget för framställningen. Vid behov av kompletteringar sker detta genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker ingen dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare exempelvis gör minnesanteckningar.

En särskild typ av ärenden som kan hänföras till rubricerad ärendekategori är när regeringen fastställer de s.k. långtidsplanerna för investeringar i transportinfrastrukturen. Som underlag för dessa beslut upprättar trafikverken förslag till långsiktsplaner inom respektive ansvarsområde. Dessa förslag remitteras till såväl myndigheter som sammanslutningar och enskilda.

- Beslut om regleringsbrev till myndighet

Upplysningar och synpunkter inhämtas som regel från den myndighet som regleringsbrevet avser. Utöver det myndigheten har framfört i sitt budgetunderlag sker detta normalt vid den årliga mål- och resultatdialogen mellan det för myndigheten ansvariga departementet och myndigheten samt genom underhandskontakter med myndigheten. Som regel sker inte någon dokumentation vid dessa kontakter i större utsträckning än att enskilda handläggare gör exempelvis minnesanteckningar. Dessutom bereds i vissa fall Ekonomistyrningsverket och Riksgäldkontoret tillfälle att komma in med synpunkter i samband med att utkastet till regleringsbrevet gemensambereads. Den tid som

myndigheterna får på sig att svara styrs i stor utsträckning av när riksdagen beslutar om anslag.

Riksrevisionens avrapportering beaktas i tillämpliga delar i arbetet och det förekommer även att upplysningar inhämtas från myndighetens revisor vid Riksrevisionen.

Utöver den information till arbetstagarorganisationen som lämnas enligt avtalet om medbestämmande i regeringsärenden (MBA-R) inbjuds vanligen inte sammanslutningar och andra enskilda att komma med synpunkter. I de fall innehållet, t.ex. att återrapporteringskrav, i ett regleringsbrev har beröringspunkter med näringslivet eller en intresseorganisation gemensambers normalt ärendet med det departement som hanterar frågor som rör den aktuella branschen eller organisationen.

- Särskilt beslut eller förslag i proposition om större ändringar för viss myndighet t.ex. avseende dess lokalisering, inriktning på dess verksamhet eller dess avveckling

Upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtas som regel, se t.ex. prop. 2007/08:78 En effektivare förvaltningsstruktur inom politikområden med strategisk betydelse för nationell och regional konkurrenskraft. Ett särskilt beslut eller förslag i proposition om större ändringar för viss myndighet har många gånger sin upprinnelse i förslag i en upprättad promemoria eller i ett betänkande. Sådana promemorior och betänkanden remitteras regelmässigt till berörda myndigheter och sammanslutningar. Remisstiden är normalt tre månader. När ett särskilt beslut inte grundas på en promemoria eller ett betänkande inhämtas som regel upplysningar under hand. Sådana upplysningar dokumenteras beroende av vilken typ av kontakt det är fråga om. Exempelvis förs vanligen minnesanteckningar vid arbetsgruppsmöten.

Vidare informerar Regeringskansliet under beredningen fackliga organisationer om viktigare frågor som ska behandlas i bl.a. beslut om propositioner, lagrådsremisser, förordningar, direktiv, regleringsbrev, anställningar och uppdrag. Exempel på sådana frågor är de som gäller anställning av myndighetschef, myndighetens lokaliseringsort, ändring av ledningsform och avveckling av myndigheten. Informationen lämnas förhållandevis sent i beredningen och ingen dokumentation sker.

- Särskilt beslut om utredningsuppdrag till myndighet

Upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtas som regel. Ett särskilt beslut har ibland sin upprinnelse i förslag i en upprättad promemoria eller i ett betänkande. Sådana promemorior och betänkanden remitteras regelmässigt till berörda myndigheter och sammanslutningar. Remisstiden är normalt tre månader. Därutöver inhämtas som regel upplysningar under hand i en process där myndigheten på ett tidigt stadium är med och arbetar fram uppdraget.

Myndigheten ges vid olika tidpunkter tillfälle att lämna synpunkter på utkast till uppdrag. Som regel sker ingen annan dokumentation än att minnesanteckningar förs vid möten med myndighetsföreträdare.

Vanligtvis inbjuds inte sammanslutningar och enskilda att yttra sig under beredningen av ett särskilt beslut om utredningsuppdrag till myndighet. I uppdragen skrivs ofta in att den utredande myndigheten ska ha kontakter med exempelvis fackliga organisationer och andra berörda sammanslutningar.

En särskild form av uppdrag inom biståndsområdet är uppdrag till Sida och/eller annan myndighet att ta fram förslag till samarbetsstrategier för utvecklingssamarbetet med länder/motsv. För dessa uppdrag har regeringen år 2005 beslutat särskilda riktlinjer, enligt vilka ett brett samrådsförfarande med främst berörda enskilda organisationer samt myndigheter föreskrivs.

- Beslut om kommittédirektiv och tilläggsdirektiv

Utkast till kommittédirektiv och tilläggsdirektiv remitteras oftast inte på sedvanligt sätt. Kontakter tas dock normalt med berörda myndigheter under hand. Berörda myndigheter får i samband med delning, och ofta redan i samband med gemensam beredning, del av utkast till direktiv och lämnar synpunkter, vanligen i skriftlig form. Tiden för detta följer tiden för den gemensamma beredningen/delningen. Viktigare muntligen framförda synpunkter dokumenteras vanligen genom minnes- eller tjänsteanteckningar.

Om tilläggsdirektivet endast innebär att utredningstiden förlängs har som regel utredningen skriftligen begärt det och då sker normalt ingen beredning utanför Regeringskansliet.

I samband med framtagande av direktiv och tilläggsdirektiv förekommer ibland kontakter med berörda organisationer och andra enskilda för att fånga upp synpunkter och förslag. Viktigare muntligen framförda synpunkter dokumenteras vanligen genom minnes- eller tjänsteanteckningar.

- Beslut om utnämning

Vid utnämning av flertalet ordinarie domare inhämtas förslag av Domarnämnden. Innan beslut fattas om vissa högre domaranställningar ges fackliga organisationer tillfälle att yttra sig inom fem arbetsdagar enligt avtalet om medbestämmande vid beredning av regeringsärenden (MBA-R). Utnämningar av högre domare som utnämns efter ett s.k. kallelseförfarande bereds sedan hösten 2008 dessutom med en samrådsgrupp. Samrådsgruppen har en rent rådgivande funktion.

Anställning av länspolismästare (utom i de tre storstäderna) beslutas efter förslag av Rikspolisstyrelsen. Rikspolisstyrelsen hämtar in yttrande från berörd polisstyrelse innan den lämnar sitt förslag till regeringen. Rekryteringsprocessen hanteras av Tjänsteförslagsnämnden vid Rikspolisstyrelsen. Justitieministern informerar polisstyrelsens ordförande om det tänkta beslutet. Detta sker några dagar innan regeringen fattar beslut.

Inga moment i rekryteringsprocessen av ambassadörer har tillförts eller borttagits i förhållande till redogörelsen som tidigare lämnats till konstitutionsutskottet (bet. 2005/06:KU20 Del 2 bilaga A6. 1.2).

Beslut om anställning som chef för annan myndighet som lyder omedelbart under regeringen samt anställning som överdirektör eller motsvarande bereds enligt följande.

Det är inte regel att inhämta upplysningar och yttranden från berörda myndigheter i rekryteringsärenden.

När regeringen står inför en rekrytering inleds processen regelmässigt med att upprätta en kravprofil. Ansvar för detta ankommer på det departement under vilket myndigheten ifråga sorterar. Kravprofilens syfte är att slå fast vilka krav som ställs på en kommande chef samt vilken sorts meriter som kan räknas en kandidat tillgodo. Kriterierna är såväl av generell karaktär, t.ex. "dokumenterat goda ledaregenskaper", som mer specifika utifrån verksamhetens behov. Underhandskontakter förekommer i det sammanhanget. Är myndigheten en s.k. styrelsemyndighet förekommer det att styrelsen bjuds in att lämna förslag till skrivningar i kravprofilen. Det förekommer även att styrelsen i sin tur bjuder in företrädare för de lokala fackliga organisationerna att lämna motsvarande förslag. Om myndigheten är ett s.k. enrådgighetsverk förekommer kontakter mellan för rekryteringen ansvarigt departement och de lokala fackliga organisationerna alternativt om det är en myndighet med ett insynsråd, via denna. Efter intresseannonsering, som numera är huvudregel, bereds de inkomna handlingarna sedvanligt.

Vid beslut om anställning av överdirektör där myndigheten sköter annonsering förekommer det att kravprofilen och annonsen utformas i dialog mellan myndigheten och sakansvarigt departement.

I anslutning till att regeringen avser fatta beslut om anställning av en ny myndighetschef eller överdirektör och motsvarande informeras alltid de centrala fackliga organisationerna i enlighet med reglerna i MBA-R-avtalet.

- Beslut om utseende av ledamot till styrelse

Vid utseende av styrelseledamot i myndighet inhämtas som regel upplysningar under hand från generaldirektören och styrelseordföranden. Viss dokumentation sker, exempelvis som tjänsteanteckning om att en tilltänkt person accepterar att bli utsedd.

Ledamöter till vissa stiftelsestyrelser nomineras av sammanslutningar som är intressenter i stiftelsen.

- Beslut i nådeärende

I nådeärenden inhämtas yttranden eller upplysningar från olika myndigheter när det anses behövt i det enskilda ärendet. Det ankommer i första hand på den sökande att komma in med den utredning han eller hon vill åberopa till stöd för ansökan. Yttranden eller upplysningar inhämtas främst om de av den sökande lämnade uppgifterna behöver kompletteras eller ytterligare belysas i något avseende. Yttrande från Högsta domstolen eller Regeringsrätten inhämtas endast om det finns särskild anledning till detta.

Som regel begärs att yttranden och upplysningar ska inkomma i skriftlig form. Om upplysningar avges muntligen antecknas dessa i en tjänsteanteckning. Den tid som ges för att inkomma med yttranden eller upplysningar är vanligen några veckor.

Sammanslutningar och enskilda anses inte vara berörda av nådeärenden på ett sådant sätt att det finns anledning att inbjuda dem att yttra sig under beredningen.

- Beslut om bidrag till föreningar, stiftelser m.fl.

Allmänt

Regeringskansliet har beslutat om interna riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. (2006-01-24, FA2006/118/JA). I riktlinjerna påminns bl.a. om reglerna om kommunikering och remisser m.m.

Rent allmänt kan sägas att omfattningen av och formerna för beredning av bidragsärenden varierar väsentligt, bl.a. beroende på bidragets art och av den formella reglering som styr hanteringen. En bedömning görs ofta från fall till fall om yttranden från myndigheter eller organisationer behövs för att skapa ett fullgott beslutsunderlag.

Detta gäller såväl beredning med myndigheter som med sammanslutningar och organisationer. Det är därför svårt att ge några generella svar på frågorna. Svaren är i allmänna ordalag kompletterade med några exemplifieringar.

Upplysningar och yttranden från berörda myndigheter

Under beredningen inhämtas, när det är relevant, upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Formen för detta varierar beroende på ärendets art, men det är vanligt att det görs genom underhandskontakter. Synpunkter som tillför ärendet något i sak dokumenteras då genom minnes- eller tjänsteanteckningar.

Hur lång tid myndigheter har på sig att inkomma med synpunkter varierar.

Generellt kan det inte sägas att det finns skillnader i beredningen mellan ärenden som har sin grund i regeringens eller Regeringskansliets initiativ och bidrag som har sin grund i ansökningar, eller skillnader avseende författningsreglerade bidrag och andra bidrag.

Yttranden från sammanslutningar och enskilda

Under beredningen inbjuds, när det är relevant, berörda sammanslutningar och organisationer att yttra sig. Formen för detta varierar, men det vanligt att det görs genom underhandskontakter. Synpunkter som tillför ärendet något i sak dokumenteras då genom minnes- eller tjänsteanteckningar.

Hur lång tid sammanslutningar och organisationer har på sig att inkomma med synpunkter varierar.

Generellt kan det inte sägas att det finns skillnader i beredningen mellan ärenden som har sin grund i regeringens eller Regeringskansliets initiativ och bidrag som har sin grund i ansökningar, eller skillnader avseende författningsreglerade bidrag och andra bidrag.

Några exempel

För att ytterligare belysa frågorna anges nedan några exempel på ärendetyper, och hur dessa bereds.

- Utrikesdepartementet bereder ett begränsat antal regeringsärenden om bidrag på exportfrämjandeområdet; bidragen emanerar från såväl egna initiativ som ansökningar. Kontakter med berörda myndigheter på området förekommer, vanligen i form av underhandskontakter. På motsvarande sätt förekommer kontakter med andra sammanslutningar på området i den mån de är berörda. Tiden varierar allt efter ärendets natur och angelägenhet. Yttranden m.m. från enskilda förekommer inte.
- När det gäller kulturområdet finns det normalt en ansökan om bidrag. I vissa fall inhämtas underhand upplysningar från de myndigheter som har till uppgift att fördela bidrag till verksamheter av aktuellt slag. Upplysningar kan också någon

gång inhämtas under hand från sammanslutningar och andra, t.ex. om de delfinansierar den verksamhet som bidrag söks till. Det kan tilläggas att ansökningar av detta slag i de flesta fall avslås.

- Arbetsmarknadsdepartementet bereder ärenden angående beviljande av s.k. särskilda medel för försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder. Som regel inhämtas upplysningar från berörda myndigheter genom kontakter under hand. Sammanslutningar och enskilda inbjuds som regel inte att yttra sig.

I några fall finns det av formella skäl ingen anledning att inhämta synpunkter, och i andra fall är det reglerat hur synpunkter bör inhämtas. Här följer några exempel.

- När det gäller bidrag till Nordiska sammanslutningen för kriminologi är det reglerat i stadgarna exakt hur storleken på bidraget ska beräknas. Det finns därför inte anledning att ens under hand inhämta några synpunkter på bidraget.
- Statligt stöd till projektbidrag till oberoende forskning om Raoul Wallenberg hanteras enligt en särskild förordning därom (SFS 2002:92). Beredningen av dessa ärenden är reglerad direkt i författningen; bl.a. inhämtas yttranden från en särskild referensgrupp.
- På det kommunalekonomiska området handläggs en del ärenden om bidrag till föreningar där staten är medlem. Bidragen utbetalas efter ansökan. Inga upplysningar inhämtas eftersom bidragets storlek styrs av avtal mellan medlemmarna.

- Beslut om ersättningar ex gratia

Beslut om ersättning ex gratia fattas normalt efter ansökan från enskilda. Ärendena handläggs regelmässigt enligt reglerna i förvaltningslagen.

I de fall ansökan grundar sig på t.ex. påstådda fel eller försummelser av någon myndighet inhämtas normalt yttrande från berörd myndighet samt ofta även från Justitiekanslern. Det är inte ovanligt att kontakter i dylika ärenden hanteras per telefon, varvid anteckningar om kontakterna tillförs akten och kommuniceras med sökanden.

Vid behov inhämtas uppgifter från expertmyndigheter, t.ex. Socialstyrelsen när det gäller komplicerade medicinska bedömningar. Sådana uppgifter kommuniceras med sökanden.

Inhämtandet av yttranden föregås alltid av en behovsprövning. Det är inte ovanligt att uppenbart oggrundade ansökningar om ersättning ex

gratia inkommer till Regeringskansliet. Några kontakter med berörda myndigheter sker då normalt inte.

- Beslut i överklagandeärenden

Ärendena handläggs regelmässigt enligt reglerna i förvaltningslagen.

Yttranden begärs in från berörda myndigheter och enskilda i den mån sådana yttranden inte redan finns i behövlig omfattning i akten. Inkomna yttranden kommuniceras med parterna.

Den enskilde som har överklagat det aktuella beslutet bereds regelmässigt tillfälle att yttra sig i ärendet, om nya uppgifter har tillförts ärendet efter att överklagandet skrevs eller om det i annat fall bedöms som lämpligt.

Handläggningen är i princip skriftlig men det händer att kontakter i ärendena hanteras per telefon, varvid anteckningar om kontakterna tillförs akten och kommuniceras med parterna.

Den myndighet som fattat det överklagade beslutet ger ofta in ett eget yttrande i ärendet. I vissa fall är det även lagreglerat att ett sådant yttrande ska ges in. Vilka kontakter som i övrigt tas med myndigheten under handläggningen övervägs från fall till fall och är bl.a. beroende av om myndigheten har ställning som part i ärendet.

Ibland finns särskilda kompletterande förfaranderegler i speciallagstiftning (t.ex. i utlänningslagen [2005:716] såvitt gäller s.k. säkerhetsärenden och i lagen [1972:260] om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom såvitt gäller överklagande av Kriminalvårdens beslut om överförande av straffverkställighet).

- Beslut i dispensärenden

Typiskt sett aktualiseras ärenden om undantag enligt 11 kap. 12 § regeringsformen – från föreskrift i förordning – genom att den som omfattas av aktuell förordningsreglering inkommer med en ansökan om att regeringen ska medge undantag i visst avseende. En ansökan bedöms oftast tillräcklig som beredningsunderlag om det är en myndighet som har aktualiserat frågan. Annars kan yttranden begäras in från berörda myndigheter. Behöver ansökan från en myndighet kompletteras tas kontakter med myndigheten under hand.

Regeringskansliets svar på frågorna 2 och 3.

Regeringskansliet har inga kommentarer.

Bilaga 6.2

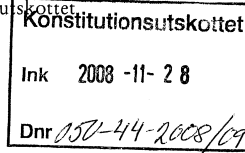
REGERINGSKANSLIET

2008-11-28

SB2008/6646

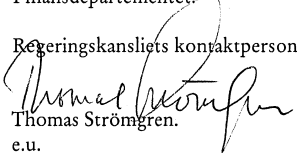
Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Konstitutionsutskottet
Riksdagen**Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningskravet för regerings-
ärenden**

Härmed överlämnas en promemoria som har upprättats inom
Finansdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är undertecknad.

Thomas Strömberg.
e.u.

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-28

Finansdepartementet

Statsrådsberedningen

Skatte- och tullavdelningen

Per Classon

Konstitutionsutskottets granskningsärende om beredningskravet för regeringsärenden

Regeringskansliet har den 24 oktober i en skrivelse till konstitutionsutskottet lämnat en redogörelse för bl.a. beredningen av lagförslag i budgetpropositioner. I den promemoria som överlämnats till utskottet har såvitt nu är av intresse angetts följande.

”På skatteområdet har i budgetpropositionen för 2008 bara lämnats ett ytterst begränsat antal förslag till lagändringar och då av enkel teknisk natur. I dessa fall har förslagen beretts under hand med Skatteverket och i förekommande fall med Försäkringskassan. I budgetpropositionen för 2009 har endast ett lagförslag av enkel teknisk natur lämnats. Detta förslag bereddes under hand med Skatteverket.

Beträffande de många olika skatteförslag som aviserats i budgetpropositionen och där förslag till riksdagen lämnas i särproposition, har förslagen som regel föregåtts av ett traditionellt remissförfarande av förslag i en promemoria i departementsserien (Ds), i en annan promemoria upprättad inom Regeringskansliet eller i ett betänkande i SOU-serien. I fråga om aviserade förslag som har sin grund i en överenskommelse under budgetförhandlingarna har i stället en efterföljande kort remissomgång av en förslagspromemoria följt på budgetpropositionen.”

Konstitutionsutskottet har i en skrivelse den 11 november 2008 begärt svar på ytterligare frågor. Frågorna redovisas i det följande. Svar lämnas under respektive fråga.

1. Avses i promemorian med överenskommelse under budgetförhandlingarna överenskommelse mellan regeringspartier, överenskommelse mellan regeringen och ett eller flera riksdagspartier eller överenskommelse av något annat slag?

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

Svar: Det som avses är en överenskommelse mellan regeringspartier.

2. Hur vanligt förekommande är de korta remissomgångar som beskrivs i promemorian jämfört med traditionella remissomgångar på skatteområdet?

Svar: I fråga om de aviserade förslag som har sin grund i en överenskommelse under budgetförhandlingarna mellan regeringspartierna och som inte varit föremål för någon remissbehandling före budgetproposition remitterades efter 2008 års budgetproposition en promemoria som innehöll förslag till ändringar av skattesatser på punktskatteområdet, ändring av skattesatsen för fastighetsskatten för vattenkraftverk och en höjning av avdragsbeloppet för arbetsresor med egen bil. Vidare remitterades en promemoria med förslag till tekniska justeringar i reglerna om beräkning på uppskovsbelopp vid kapitalvinst på privatbostäder. Dessa justeringar initierades av en remissynpunkt på förslaget om den nya fastighetsavgiften.

Som en följd av överenskommelser under arbetet med budgetpropositionen för 2009 remitterades, efter det att budgetpropositionen var beslutad, men ännu inte överlämnad till riksdagen, en promemoria med förslag om bl.a. sänkning av bolagsskattesatsen, sänkning av expansionsfondsskattesatsen, sänkta socialavgifter, beloppsmässiga justeringar i reglerna om fåmansföretag och en beloppsmässig justering i reglerna om avdrag för resor mellan bostaden och arbetsplatsen.

Hittills under 2008 har Finansdepartementets Skatte- och tullavdelning haft totalt 27 stycken remissomgångar.

3. Hur lång remisstid medges som regel i samband med de korta remissomgångarna på skatteområdet?

Svar: I de fall som nämns under fråga 2 var tiden sju dagar för de båda remisserna efter budgetpropositionen för 2008 och tio dagar för remissen i anledning av budgetpropositionen för 2009.

4. Sker urvalet av remissinstanser på samma sätt vid de korta remissomgångarna som vid traditionella remissomgångar på skatteområdet?

Svar: En viss begränsning av antalet remissinstanser har skett i de nämnda fallen. I två av de tre fall som redogjorts för ovan har remissinstanserna ändå uppgått till 35 respektive 31 stycken. När det gäller den tekniska justeringen av beräkningen av uppskovsbelopp var antalet remissinstanser kraftigt begränsat (4 st) i förhållande till vad som är normalt. Detta förslag var föranlett av en synpunkt som lämnats med

anledning av det tidigare remitterade förslaget om den nya fastighetsavgiften.

5. Är remissförfarandet vid de korta remissomgångarna på skatteområdet alltid skriftligt?

Svar: Det avgörs från fall till fall. Men de i svaret på fråga 2 nämnda förfarandena var skriftliga.

Bilaga 7.1

REGERINGSKANSLIET

2008-11-24

SB2008/6651

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

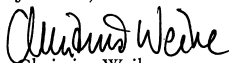
Ink 2008 -11- 2 4

Dnr 050-46-2008/09

Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet

Härmed överlämnas promemior som har upprättats inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning, Statsrådsberedningen och Justitiedepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jessica Sjöstrand.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-11

Förvaltningsavdelningen*RK Arkiv & Bibliotek***Dokumentation och aktbildning vid beredning av svenska ståndpunkter och förhandlingar inför ministerrådets beslut om EG-direktiv**

Regeringskansliets svar på konstitutionsutskottets begäran om en redogörelse för de regler som styr dokumentation och aktbildning i Regeringskansliet avseende beredning av svenska ståndpunkter och förhandlingar inför ministerrådets beslut om EG-direktiv.

Dokumentation – Statsrådsberedningens riktlinjer

Statsrådsberedningen har meddelat riktlinjer om hanteringen av EU-handlingar i Regeringskansliet (PM 2000:2). Här anges att handlingar som rör EU-samarbetet och som upprättas av anställda i Regeringskansliet eller av företrädare för Sverige normalt är sådana allmänna handlingar som ska registreras i Regeringskansliet. Som exempel på sådana upprättade EU-handlingar som ska registreras nämns

- Rapporter från möten med rådsarbetsgrupper och verkställighetskommittéer.
- Faktapromemior, kommenterade dagordningar och redogörelser som lämnas till riksdagens EU-nämnd som led i regeringens samråd med nämnden inför ministerrådsmöten.
- Underrättelser om nationella åtgärder för att uppfylla Sveriges förpliktelser i EU.
- Ståndpunktspromemior
- Instruktioner inför möten i rådsarbetsgrupper.
- Utskick av remisser.

Aktbildning

Regler om aktbildning i Regeringskansliet finns för ärenden som avgörs av regeringen eller Regeringskansliet. Bestämmelser om aktbildning ges i 5 – 6 §§ Regeringskansliets föreskrifter om arkivbildning, arkivvård och utlåning om av arkivhandlingar (RKF 2005:15). I Regeringskansliet finns inga regler om aktbildning som gäller särskilt för ärenden om EG-direktiv.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-21

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende om beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 30 oktober 2008¹. Promemorian bygger på underlag från samtliga departement och avser fråga 2 i utskottets skrivelse. Vidare ges avslutande kommentarer, upprättade efter samråd med samtliga departement, med anledning av frågeställningen.

Fråga 2: En redogörelse för hur allmänna handlingar som avser beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv görs tillgängliga, i den mån handlingarna är offentliga, på ett sätt som gör det möjligt att följa förloppet av beredning och förhandling från presentationen av kommissionens förslag fram till beslutad rättsakt.

Justitiedepartementet:

Allmänna handlingar med anknytning till förhandlingar om EG-direktiv diarieförs regelmässigt i kronologisk ordning antingen under ett ärendenummer som endast avser det aktuella direktivet eller under ett ärendenummer som är hänförligt till den rådsarbetsgrupp i vilken direktivet förhandlas.

Utrikesdepartementet:

I Utrikesdepartementet diarieförs allmänna handlingar antingen i ett skrivelsediarium eller i ett ärendebaserat diarium. I skrivelsediariet samlas löpande allmänna handlingar i tidsföljd sorterade efter ämnesområden baserat på en dossiéplan. Handlingarna sammanförs och binds in i dossiéer vilka numreras löpande. En dossié omfattar samtliga diarieförda handlingar inom ämnesområdet under en angiven tidsperiod. Allmänna handlingar rörande förhandlingar om EG-direktiv diarieförs i Utrikesdepartementets skrivelsediarium.

¹ Konstitutionsutskottets dnr 050-46-2008/09.

Försvarsdepartementet:

Det kan inledningsvis konstateras att departementets ansvarsområde är sådant att det endast i begränsad utsträckning berörs av EU-direktiv. När sådana ändå är aktuella rör de huvudsakligen frågor om transport av farligt gods, brandfarliga eller explosiva varor och pyroteknik, allvarliga kemikalieolyckor samt hantering av översvämningrisker.

När ett ärende är klart sammanställs av ansvarig handläggare en akt för ärendet och denna överlämnas till registrator. Om ett direktiv för sitt genomförande kräver nationell svensk lagstiftning svarar departementets rättsenhet för detta.

Eftersom flertalet av direktiven inom departementets område kompletteras successivt under flera verksamhetsår kan det ibland vara något komplicerat att följa ett direktivs utveckling. Men för att förenkla sökförfarandet är ambitionen hos ansvariga handläggare och registrator, i den mån det är möjligt, att göra hänvisningar till tidigare ärenden som har koppling till det nya ärendet.

Socialdepartementet:

I Socialdepartementet upprättas ett samlingsnummer i diariet för varje rådsarbetsgrupp. Vid förhandlingar om direktiv registreras instruktionen och rapporten på samlingsnumret när rapporten kommer från representationen i Bryssel.

Direktivförslag, ändringsförslag och rådets minnesanteckningar registreras inte i departementets diarium.

Frågor från kommissionen om införlivande av direktiv får egna diarienummer som avslutas med ad acta när de har besvarats.

Finansdepartementet:

Följande varianter förekommer i huvudsak i Finansdepartementet.

På området för offentlig upphandling och på finansmarknadsområdet diarieförs i princip samtliga handlingar som följer på kommissionens förslag inklusive förslaget i ett och samma ärende. Till ärendet förs således nya förslag från ordföranden, förslag från enskilda medlemsstater, dagordningar, instruktioner inför sammanträden i rådsarbetsgrupper och Coreper samt minnesanteckningar från sådana sammanträden, ståndpunktspromemorior samt andra handlingar. Om det till arbetet med direktivet och införlivandet av direktivet kopplats en referensgrupp förs också synpunkter från gruppen till ärendet. Beredningssynpunkter från andra departement hålls ordnade under beredningen men diarieförs normalt inte.

På skatte- och tullområdet är rutinerna följande. När officiella EU-dokument kommit via Council Extra Net och registrerats i EUFA hålls

handlingarna ordnade på enheten. För skattefrågor gäller att rapporter från rådsarbetsgruppsmöten skrivs av attachéerna i Bryssel och registreras hos representationen. Rapporter från tullsamarbetsgruppens möten skrivs av attachén och registreras i ett årsärende i Finansdepartementets diarium. Information till EU-nämnden inför rådsmöten i form av annoteringar till den kommenterade dagordningen samt återrappport efter mötet översänds via Finansdepartementets internationella avdelning till EU-nämndens kansli och registreras i diariet som handlingar i ett årsärende rörande Ekofinrådets möten.

Utbildningsdepartementet:

Allmänna handlingar som avser förhandling och beredning av EG-direktiv registreras och hålls tillgängliga i sedvanlig ordning. Det förekommer dock att vissa handlingar som inte omfattas av sekretess i stället för att registreras hålls ordnade i kronologisk ordning i pärmar som på begäran hålls tillgängliga.

Jordbruksdepartementet:

Inför förhandlingarna i någon av de rådsarbetsgrupper som departementet är ansvarigt för upprättas instruktioner i förhållande till de mötesdokument som erhålles från EU:s rådssekretariat. Mottagna dokument och lämnade instruktioner registreras under årsvisa samlingsnummer för olika områden.

För de ärenden som faller på departementet och som hanteras i Ständiga representanternas kommitté (Coreper) eller Särskilda jordbrukskommittén (SJK) gäller i princip samma rutiner. Efter gemensam beredning skickas instruktioner inför Coreper till Statsrådsberedningens EU-kansli, medan SJK-instruktioner skickas till representationen i Bryssel (där SJK-alesmannen är stationerad). Instruktioner till SJK-möten diarieförs på ett årsvist samlingsnummer. Rapporter från SJK-möten mottages från den permanenta representationen i Bryssel och diarieföres på det årsvisa samlingsnumret.

Miljödepartementet:

Inför förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för miljö (eller andra arbetsgrupper som behandlar sakfrågor som i Sverige faller under Miljödepartementet) upprättas instruktioner i förhållande till de mötesdokument som erhålls från Europeiska unionens rådssekretariat. Instruktionerna gemensambereads med berörda departement. Mottagna dokument och lämnade instruktioner registreras under s.k. samlingsnummer för respektive förhandlingsärende.

Mötesrapporter mottages från den permanenta representationen i Bryssel och diarieförs på samlingsnummer (per kalenderår).

Inkommande allmänna handlingar i Miljödepartementet registreras så snart de kommit in. Reglerna om registrering gäller givetvis också för allmänna handlingar som avser beredning och förhandling av EG-direktiv. Registrering sker genom diarieföring i RK-Dia. Den som tar emot eller upprättar handlingen ser till att handlingen omgående lämnas till registratorskontoret för diarieföring.

Näringsdepartementet:

När det är fråga om beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv sker handläggningen på följande sätt.

Skrivelsen med förslag till direktiv registreras och diarieförs i Näringsdepartementet på den enhet som handlägger frågan. Allmänna handlingar som kommer in eller upprättas i ärendet registreras och tillförs akten.

Akten förvaras normalt hos den tjänsteman som handlägger ärendet.

Parallellt med registreringen av handlingar i ett sådant ärende förekommer det att dokument som hör samman med förhandlingar i den aktuella rådsarbetsgruppen registreras under särskilt diarienummer. Det rör sig då om kallelser, underlagsdokument, instruktioner, rapporter etc.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet:

Varje direktivförslag registreras som regel som ett nytt ärende.

Däriigenom kan ärendet följas genom att rapporter från rådsarbetsgrupper, ståndpunktspromemorior och instruktioner som regel registreras och tillförs akten.

Andra handlingar, t.ex. faktapromemorior till riksdagen, registreras som utgående skrivelser i Statsrådsberedningens diarium. De återfinns därför inte alltid i akten i ärendet.

Det förekommer också att handlingarna diarieförs i ett ärende som är hänförligt till den rådsarbetsgrupp i vilken direktivet förhandlas.

Kulturdepartementet:

På Kulturdepartementet ansvarsområde finns endast några få EG-direktiv och EG-förordningar. Det finns alltså inte någon omfattande erfarenhet av de frågor som granskningen avser. Utgångspunkten för denna redovisning tas därför i ett enskilt direktiv, det s.k. TV-direktivet, som är det enda som Kulturdepartementet hanterat under de senaste åren.

Inför förhandlingarna av TV-direktivet öppnades ett ärende där i princip alla inkommande och upprättade handlingar, t.ex. instruktioner, rapporter, fakta-PM, m.m. löpande lades in under förhandlingsprocessen. Det var alltså möjligt att – såväl medan det pågick som i

efterhand – i allt väsentligt följa arbetet med direktivet genom att ta del av de handlingar som fanns i ärendet.

Arbetsmarknadsdepartementet:

När Arbetsmarknadsdepartementet har ansvar för beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv sker handläggningen inom ramen för ett särskilt ärende. Så snart arbetet initieras registreras ett nytt ärende i diariet. Som regel sker detta i samband med att förslag till direktiv inkommer och registreras. Utgångspunkten är att samtliga allmänna handlingar som tillhör ärendet sedan ska registreras.

Akten med handlingarna i ärendet förvaras normalt hos den tjänsteman som handlägger ärendet.

När Arbetsmarknadsdepartementet deltar vid beredning och förhandling av EG-direktiv där ansvaret för handläggningen åvilar ett annat departement registreras normalt inget ärende i Arbetsmarknadsdepartementet. Som regel inkommer inte till och upprättas inte hos departementet några handlingar i det arbetet. I den mån så sker ska dock handlingarna i princip registreras på sedvanligt sätt.

Det förekommer att Arbetsmarknadsdepartementet har ansvar för beredning och förhandling rörande vissa delfrågor i ett förslag till EG-direktiv som handläggs vid ett annat departement. I sådana fall har normalt ett särskilt ärende lagts upp i departementet i enlighet med vad som angetts ovan.

Avslutande kommentarer:

All diarieföring sker i RK-dia. Råds- och kommissionsdokument finns att tillgå elektroniskt i Council extranet via Insidan, dock inte hemliga ”restriente”, de distribueras endast i pappersform via kurirpost från Bryssel.

Registrering av råds- och kommissionsdokument sker centralt i förvaltningsavdelningens EU-dia som också ansvarar för arkivering vilket sker i pappersform.

Råds- och kommissionsdokument som föranleder remittering etc. registreras som ärende i RK-dia.

Inom Regeringskansliet planeras ett arbete där frågor om hantering av sådana handlingar som avses med frågeställningen kommer att behandlas.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-07

Justitiedepartementet

Beredning av vissa frågor i EU-samarbetet (fråga 3)

FN:s vapenprotokoll

I januari 2002 undertecknade Sverige FN:s vapenprotokoll, som är ett tilläggsprotokoll till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet. I december 2003 gavs en utredare i uppdrag att analysera frågan rörande Sveriges tillträde till FN:s vapenprotokoll (Ju2003/10202/P). Inom ramen för uppdraget förde utredaren samtal med Rikspolisstyrelsen, Inspektionen för strategiska produkter och Tullverket samt samrådde med Krigsmaterielutredningen (dir. 2003:80) och den arbetsgrupp inom Utrikesdepartementet som följer det arbete som pågår inom FN med märkning och spårning av lätta vapen. Utredaren redovisade uppdraget i promemorian En analys av frågan rörande Sveriges tillträde till FN:s vapenprotokoll (Ju 2004/11713). I promemorian konstaterades att eftersom vapenprotokollet är ett s.k. blandat avtal kräver ett genomförande av protokollet åtgärder inte bara på nationell nivå utan också på EU-nivå. Utredaren ansåg därför att det första steget för svenskt vidkommande skulle vara att avvakta att de bestämmelser i vapenprotokollet som faller under gemenskapsrätten inarbetas i EG-rätten i form av ändringar i EG:s vapendirektiv. Promemorian innehöll följaktligen inte några författningsförslag. Den remitterades därför inte.

Vapendirektivet

Kommissionen presenterade sitt förslag till direktiv om ändring i vapendirektivet i maj 2006. Under 2006 behandlades förslaget i den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet (MDG). I början av 2007 beslöts att rådets arbetsgrupp för teknisk harmonisering skulle ges tillfälle att yttra sig, varefter behandling ägde rum i den arbetsgruppen vid tre tillfällen under februari och mars. Därefter fortsatte behandlingen av förslaget i MDG fram till dess att direktivet antogs i maj 2008.

Samtliga instruktioner till ovan nämnda arbetsgruppsmöten har varit föremål för gemensamberedning. Gemensamberedning har skett bl.a.

med enheter inom regeringskansliet ansvariga för de myndigheter som har bedömts vara berörda av vapendirektivet, t.ex. Fi S3 (Tullverket), UD NIS (Inspektionen för Strategiska Produkter) och Fö RS (i samråd med Fö MIL och f.d. Fö CIV avseende Försvarsmakten).

Arbetsdokument med tillhörande instruktioner har också översänts för eventuella synpunkter direkt till Rikspolisstyrelsen. Inhämtandet av synpunkter, inkluderat gemensambereidningen, har i huvudsak skett via e-post. De synpunkter som har inkommit, via e-post eller per telefon, har, i den utsträckning de har bedömts ha omedelbar relevans för förestående arbetsgruppsmöte, inarbetats i aktuell instruktion.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-21

Statsrådsberedningen*EU-kansliet***Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet**

I en skrivelse den 30 oktober 2008 har konstitutionsutskottet frågat Regeringskansliet bl.a. vilka möjligheter Sverige har och tidigare har haft att påverka förfarandena i EU så att en tillräcklig beredning av svenska lagärenden hinns med. Konstitutionsutskottet har vidare frågat vad som görs och har gjorts från svenskt håll för att sådan beredning ska hinnas med.

Regeringskansliet har den 10 oktober 2008 överlämnat en skrivelse till konstitutionsutskottet om s.k. rambeslut. Utskottet har nu återkommit med frågor som rör EG-direktiv. Dessa föranleder följande kommentarer.

Olika länder har olika konstitutionella regler som styr lagstiftningsarbetet. Processen för genomförande av EG-direktiv ser därför olika ut i olika medlemsstater. I Sverige skiljer sig processen för genomförande av direktiv inte från det ordinarie lagstiftningsarbetet. De beredningskrav som gäller för lagärenden gäller således också då genomförandet av ett direktiv kräver lagstiftning.

Arbetet med genomförande av direktiv börjar antingen genom att en utredning tillsätts eller genom att en promemoria författas inom ansvarigt departement. Därefter sker remittering av lagstiftningsförslag, i förekommande fall även till Lagrådet, innan en proposition överlämnas till riksdagen.

Jämfört med många andra medlemsstater har Sverige en förhållandevis tidskrävande lagstiftningsprocess. I förhandlingar om EG-direktiv verkar företrädare för Sverige för en genomförandetid som är realistisk med beaktande av den analys som företagits avseende direktivets konsekvenser för svenskt regelverk. Eftersom beslut i många fall fattas med kvalificerad majoritet i rådet kan det hända att regeringen inte får fullt gehör för sin ståndpunkt. Genomförandetiden blir således ibland kortare än vad som kan anses önskvärt ur Regeringskansliets synvinkel.

Sverige brukar dock möta det mål som Europeiska rådet har satt upp, nämligen att andelen direktiv på den inre marknads område som inte har genomförts i tid (genomförandeunderskottet) ska vara högst 1,5 procent.

I Regeringskansliet finns cirkulär om handläggning, beredning och samordning av EU-ärenden. För närvarande diskuteras det om det ska tas fram ett cirkulär även om genomförande av direktiv.

Vid möten med den s.k. rättskretsen, som består av bl.a. rätts- och expeditonschefer från samtliga departement, tas regelbundet upp frågor om genomförande av direktiv. Då diskuteras också hur genomförande-processen kan förkortas, utan att ge avkall på kraven på en noggrann beredning.

Bilaga 7.2

REGERINGSKANSLIET

2008-10-10

SB2008/6651

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Regeringskansliet

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 10

Dnr 050-46-2008/09

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningen av vissa frågor i
EU-samarbetet**

Härmed överlämnas en inom Statsrådsberedningen upprättad
promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet
Jessica Sjöstrand.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-09

Statsrådsberedningen

EU-kansliet

Jessica Sjöstrand

Underlag i konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet

I en skrivelse till Regeringskansliet den 19 september 2008 har konstitutionsutskottet frågat dels vilka möjligheter Sverige har och tidigare har haft att påverka förfarandena i EU så att en tillräcklig beredning av svenska lagärenden hinns med, dels vad som görs och har gjorts från svenskt håll för att en sådan beredning ska hinnas med¹. Skrivelsen föranleder följande kommentarer.

Konstitutionsutskottets skrivelse tar sikte på hanteringen av s.k. rambeslut som kan ingås inom EU:s tredje pelare (polissamarbete och straffrättsligt samarbete) och som syftar till att samordna nationell lagstiftning. Rambesluten är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås men överlåter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för att uppnå det föreskrivna resultatet. De har inte direkt effekt utan måste genomföras i nationell lagstiftning för att få rättsverkan.

Bestämmelserna i 10 kap. 2 § regeringsformen innebär att regeringen i de flesta fall inte kan ingå ett rambeslut utan att riksdagens godkännande har inhämtats genom en proposition i ärendet. När ett rambeslut har framförhandlats och det finns politisk enighet om dess innehåll i rådet lägger regeringen därför en s.k. parlamentarisk reservation. Först när riksdagens godkännande av propositionen i ärendet föreligger kan reservationen lyftas och Sverige medverka till att rambeslutet antas.

Den nationella proceduren för att kunna ingå ett rambeslut tar längre tid i Sverige än i andra medlemsstater. Det är närmast regel att antagandet i rådet av ett rambeslut är avhängigt av att den svenska parlamentariska reservationen kan lyftas. Först när rambeslutet har antagits påbörjar de flesta andra medlemsstaterna arbetet med sin nationella lagstiftning i ärendet. Den totala tidsutdräkten från det att det föreligger en politisk

¹ Konstitutionsutskottets dnr 050-46-2008/09.

överenskommelse om rambeslutets innehåll till dess att det genomförts nationellt i samtliga medlemsstater blir därför ofta betydande.

Rambeslut är det viktigaste lagstiftningsinstrumentet på det mycket dynamiska tredjepelarsområdet, där det finns ambitiösa arbetsprogram och handlingsplaner som ska genomföras inom vissa tidsfrister. Det finns därför ett betydande politiskt tryck på Sverige och andra EU-länder att inte bromsa EU-samarbetet och att avsluta sina nationella procedurer så fort som möjligt.

Sveriges representanter i EU-samarbetet har anledning att återkommande informera representanter för övriga medlemsstater och EU:s institutioner om de konstitutionella krav som den svenska regeringen har att ta hänsyn till när det gäller rambeslut i syfte att försäkra sig om att de respekteras. Så sker även bl.a. i samband med de regelbundna avstämningar som görs på ministernivå i rådet av läget när det gäller antagandet. Från Sveriges sida vidtas vidare vissa åtgärder i syfte att påskynda det nationella genomförandet utan att åsidosätta de krav som finns på ärendenas ordentliga beredning. Det förekommer t.ex. att arbetet med att ta fram en proposition inleds redan tidigt under förhandlandet av ett rambeslut.

Som framgår av konstitutionsutskottets genomgång har åtta av de tio granskade rambesluten behandlats i godkännandepropositioner som föregåtts av remissförfarande av traditionellt slag. I de allra flesta fall finns det alltså utrymme för att hinna med en sedvanlig remissomgång inför godkännande av rambeslut. Vad beträffar de övriga två ärendena har regeringen i godkännandepropositioner som riksdagen antagit angett orsakerna till att ett annat förfaringssätt använts (se prop. 2003/04:164 s. 4 och prop. 2003/04:166 s. 4 f.). Som framgår av dessa var det terrorattackerna i Madrid i mars 2004 som föranledde Europeiska rådet att i en deklaration om bekämpande av terrorism ange bl.a. att de två aktuella rambesluten skulle antas i juni samma år. Extraordinära händelser var alltså skälet till att en sedvanlig remissomgång inte hanns med. Regeringen bedömde att de förutsättningar som riksdagen ställt upp för att använda underhandskontakter i stället för sedvanligt remissförfarande var uppfyllda. Detta godtogs av riksdagen.

I det löpande förhandlingsarbetet säkerställer regeringen att genomförandetider i EU:s rättsakter bestäms på ett sätt som möjliggör svenskt genomförande i tid i enlighet med de krav som beredningen av lagstiftningsärenden förutsätter.

Bilaga 8.1

Cirkulär 2¹Samråd och information
mellan regering och
riksdag i EU-frågor

Detta cirkulär handlar om de formella förutsättningarna för information och samråd mellan regering och riksdag i EU-frågor. Cirkuläret tar upp de rutiner och regler som gäller inom Regeringskansliet (RK) på detta område. Cirkulärets riktlinjer har utformats efter samråd med riksdagens kammarkansli och EU-nämndens kansli.

1 Formella
förutsättningar

Regeringen ska fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen (EU) och varje år lämna en skrivelse till riksdagen med berättelse över verksamheten i EU. Regeringen ska redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och informera riksdagen om sin syn på de förslag från kommissionen som regeringen bedömer som betydelsefulla.

Utskotten i riksdagen följer arbetet i EU inom sina respektive ansvarsområden. Regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i EU som utskotten bestämmer. Utskotten skriver utlåtanden om grön- och vitböcker och andra strategiska

¹ Uppdaterat 2008-01-29

Cirkulär 2

EU-dokument som kammaren sedan beslutar om. Regeringen och andra statliga myndigheter är skyldiga att lämna upplysningar till utskotten i EU-frågor.

Regeringen ska underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i rådet och ska inför beslut i rådet rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras. Regeringen ska överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning. Regeringen ska också rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet.

Inför rådsbeslut sker således samrådet med EU-nämnden. Utskotten bereder EU-ärenden i ett tidigare skede av riksdagens EU-arbete.

Bestämmelserna om samråd och information mellan riksdag och regering i EU-frågor finns i regeringsformen och riksdagsordningen, se bilaga 1.

2 Dokument till riksdagen i ett tidigt stadium

Riksdagen ska på ett tidigt stadium i beslutsprocessen inom EU ges möjlighet att identifiera och bevaka frågor som är angelägna för Sverige. Regeringen lämnar därför grundläggande skriftlig information till riksdagen om kommissionens förslag.

Sveriges EU-representation i Bryssel skickar en kopia av samtliga kommissionsdokument (dokument serie KOM) till RK och riksdagens kammarkansli. Det gäller bl.a. förslag till nya rättsakter och ändringar i gällande rättsakter, grönböcker, vitböcker och meddelanden.

Departementen ska överlämna kopior av andra dokument som kan vara av intresse för riksdagen. I tillämplig utsträckning gäller det även viktigare förslag inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens samarbetsområde. Likaså bör riksdagen ges

Cirkulär 2

information om initiativ och meddelanden från kommissionen avseende det rättsliga och inrikes samarbetet.

Det ansvariga departementet ska skicka en kopia för kännedom till riksdagens kammarskansli av det svenska yttrandet som regeringen avger till kommissionen, med anledning av en grön- eller vitbok eller annat samrådsdokument. Kopia ska även skickas till sektoransvarig på EU-kansliet.

2.1 Förteckning över förslag från kommissionen

Uppgifter om kommissionens förslag och meddelanden inom respektive departements ansvarsområde finns hos Förvaltningsavdelningens registrator (FA/REG), men återfinns även på kommissionens webbplats: www.ec.europa.eu (det finns en länk från RK:s intranät EU i RK).

EU-kansliet sammanställer med hjälp av FA/REG regelbundet en förteckning över de senast inkomna kommissionsdokumenten. Förteckningen skickas till departementen som för varje inkommande förslag till rättsakt m.m. skriftligen ska föreslå EU-kansliet vilka dokument som bör föranleda en faktapromemoria (se avsnitt 2.2 nedan). Om det finns särskilda skäl för att en faktapromemoria inte kan lämnas inom femveckorsfristen ska det ansvariga departementet meddela detta. Tidpunkten när promemorian kan lämnas ska anges. EU-kansliet ställer därefter samman uppgifterna och lämnar dessa för kännedom till riksdagens kammarskansli.

2.2 Faktapromemoria

Ansvarigt departement ska skriva en faktapromemoria om kommissionens förslag till viktigare rättsakter. Grönböcker och vitböcker ska presenteras i faktapromemorior, liksom meddelanden med förslag till nya regelsystem eller viktiga ändringar i gällande lagstiftning.

Cirkulär 2

Faktagpromemior bör även skrivas om andra för Sverige viktiga EU-frågor. Detta gäller t.ex. svenska initiativ, initiativ från andra medlemsstater på tredjepelarsområdet, gemensamma strategier eller andra långsiktiga frågor inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP).

Faktagpromemorian ska innehålla uppgift om förslagens innehåll och dess EU-politiska sammanhang. Hur förslaget förhåller sig till svenska regler och konsekvenser för Sverige om förslaget genomförs ska belysas. Departementet bör ange om förslaget har remitterats till svenska intressenter och, i de fall synpunkter hunnit inkomma, kort sammanfatta de inkomna synpunkterna. Om möjligt bör anges när arbetet i rådsarbetsgruppen inleds. Andra relevanta tidpunkter för beredning av ärendet bör också anges. Om regeringens syn på förslaget är färdigberedd vid den tidpunkt promemorian upprättas ska regeringens ståndpunkt anges i promemorian. I annat fall bör regeringens preliminära ställningstagande redovisas.

När kommissionen, med anledning av Europaparlamentets första yttrande eller av annan anledning, presenterar ett reviderat förslag ska faktagpromemorian uppdateras i det fall substantiella förändringar har gjorts i förhållande till kommissionens ursprungliga förslag. Det bör framgå vilken inställning Europaparlamentet har i frågan.

Faktagpromemorian ska gemensamberedas i RK enligt riktlinjerna i Statsrådsberedningens PM Samrådsformer i Regeringskansliet och cirkulär 3 Riktlinjer för beredning i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor m.m. (Promemoriorna är publicerade på RK:s intranät Insidan.). Beredningstiden för faktagpromemorian är fem arbetsdagar.

Den beredda faktagpromemorian överlämnas till EU-kansliet som ser till att den stäms av med samordningskansliet i Statsrådsberedningen (SB). Promemorian numreras och överlämnas sedan av EU-kansliet till riksdagens kammarskansli. Hanteringen inom SB beräknas ta två till fyra arbetsdagar. Riksdagen ska ha faktagpromemorian inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats. Därför är det angeläget att arbetet med faktagpromemorian inleds omgående när kommissionens förslag

Cirkulär 2

offentliggjorts. EU-kansliet sänder en kopia på fakta-promemorian till ansvarigt departement och till Sveriges EU-representation i Bryssel. Promemoriorna publiceras på riksdagens webbplats. De publiceras också i en särskild volym i riksdagstrycket efter varje riksmöte.

En mall för fakta-promemior finns i bilaga 2. När en fakta-promemoria ska skrivas måste ett helt nytt dokument användas som hämtas via datorns RK-mallar (EU-ärenden).

3 Utskottens arbete med EU-frågor

Efter ändringarna i riksdagsordningen den 1 januari 2007 ges utskotten möjlighet att påkalla överläggningar med regeringen under beredningen av en fråga. Utskotten granskar och skriver utlåtanden till kammaren om grön- och vitböcker och andra strategiska EU-dokument. Regeringens generella informationsplikt kvarstår.

3.1 Grön- och vitböcker och andra strategiska EU-dokument

Bestämmelserna i riksdagsordningen 10 kap 4 § innebär att utskotten ska granska grön- och vitböcker och andra strategiska EU-dokument och därefter redovisa resultatet av sin granskning i ett utlåtande till kammaren. Behandlingen i kammaren, som kan inbegripa debatt och votering om alternativa skrivningar i utlåtandet, avslutas med att kammaren lägger utlåtandet till handlingarna. Utlåtandet överlämnas sedan av kammarkansliet för kännedom till berört departement och EU-kansliet samt till kommissionen.

Cirkulär 2

3.2 Skriftliga underlag till riksdagsutskotten

I samband med utskottens granskning av ett dokument ska de enligt riksdagsordningen inhämta behövliga upplysningar från regeringen. RK:s huvudsakliga skriftliga underlag till riksdagen är faktagpromemorian. På begäran av utskottskanslierna ska dock RK ge kompletterande, vid behov gemensamberedd, information.

3.3 Överläggningar med riksdagsutskotten

God framförhållning bör eftersträvas i kontakterna mellan utskotten och RK. Vid inledningen av varje termin bör EU-samordningen vid de enskilda departementen komma överens med respektive utskottskansli om en preliminär sammanträdesplan för information och samråd. Denna plan bör ta hänsyn till rådets och Europaparlamentets behandling av frågorna. En naturlig utgångspunkt är här EU-institutionernas planeringsdokument som t.ex. arbetsprogram.

Även när utskottet med kortare varsel kallar till överläggningar bör en rimlig framförhållning eftersträvas.

Överläggningar (*saksamråd*) enligt 10 kap 3 § RO förutsätts ske på ett tidigt stadium när frågorna behandlas i rådets arbetsgrupper eller Coreper. I vissa fall kan det bli aktuellt med förnyat samråd om förutsättningarna senare ändras väsentligt. Samråd i samma fråga med två olika utskott bör i möjligaste mån undvikas.

Resultatet av samrådet dokumenteras av utskottet i protokoll som expedieras till EU-nämnden och RK, nämligen berört departement och EU-kansliet. EU-kansliet vidarebefordrar protokollen för kännedom till Samordningskansliet i SB och till övriga departement.

Samråd med utskott ska således inte vara direkt relaterat till ett omedelbart förestående rådsbeslut, även om samrådet i tiden förläggs nära ett rådsmöte.

Cirkulär 2

3.4 Information till riksdagsutskotten

Det är viktigt att notera skillnaden mellan *allmän information* till och *samråd* med utskottet. Samråd sker med statsråd eller statssekreterare. Information kan företrädesvis lämnas av statssekreterare eller tjänstemän. Av utskottets kallelse framgår om information eller överläggningar avses.

4 Samråd med riksdagens EU-nämnd

Regeringen ska rådgöra med EU-nämnden om hur förhandlingarna ska föras inför beslut i rådet. Vid samråd med EU-nämnden inför rådsmöte bör alla punkter på rådsdagordningen, dvs. både informations- och beslutspunkter, behandlas.

4.1 Rådsdagordningar

EU-nämnden får av rådssekretariatet, preliminära och slutliga dagordningar inför rådets möten, liksom listor över A-punkter. Det ankommer på ansvarigt departement att underrätta EU-nämndens kansli om ändringar beträffande rådsmötena.

4.2 Underlag för regeringens samråd med EU-nämnden

Det skriftliga underlaget för samrådet med EU-nämnden ska sändas direkt från det ansvariga departementet till EU-nämndens kansli. Frågor som berör flera departement ska på vanligt sätt beredas gemensamt. Gemensam beredning ska alltid ske med EU-kansliet och Fi/BA. Samordningen i SB ska ge sitt uttryckliga godkännande.

Departementet ansvarar för att ett samlat underlag anländer till EU-nämndens kansli senast måndagen klockan 12.00 i samma vecka som nämnden sammanträder (EU-nämnden sammanträder

Cirkulär 2

normalt på fredagar). Under riksdagens sommarperiod (den 15 juni – riksmötets öppnande) ska underlaget dock vara nämndens kansli tillhanda senast kl. 12.00 fredagen före sammanträdet. Materialet ska, så långt möjligt, sändas elektroniskt (eu.namnden@riksdagen.se) till EU-nämndens kansli. Uppgift om ansvarig handläggare för respektive dagordningspunkt lämnas till EU-nämndens kansli. En kopia av materialet ska alltid samtidigt sändas till EU-kansliet.

Materialet ska innehålla:

- *En kommenterad dagordning* för rådsmötet i fråga. Den kommenterade dagordningen ska beträffande samtliga dagordningspunkter innehålla kortfattade uppgifter om vad saken gäller, vad rådet förväntas göra, förslag till svensk ståndpunkt och tidigare behandling i riksdagen. Det ska anges om ärendet är en besluts- eller diskussionspunkt samt vilket beslut rådet föreslagits fatta. För viktigare dagordningspunkter bör den kommenterade dagordningen även innehålla hänvisning till särskilda redogörelser (se nedan) och hur frågan ska beredas vidare. I de fall ett rådsmöte ska behandla frågor som berör flera statsråds ansvarsområden bör det anges vilka frågor som hör till respektive statsråds ansvarsområde. Den kommenterade dagordningen publiceras på riksdagens hemsida.
- En kort redogörelse för A-punkter inom det aktuella departementets egna ansvarsområden. Dessa ska redovisas med uppgift om när de eventuellt tidigare behandlats vid rådsmöte och sammanträde med nämnden. Redovisningen bör ske i den kommenterade dagordningen. För viktigare A-punkter som EU-nämnden inte tidigare fått information om som B-punkt inför tidigare råd bör redovisningen vara mera utförlig. Redovisningen ska senast lämnas vid det EU-nämndsmöte som behandlar det rådsmöte då A-punkten kan väntas antas. Information om kommande A-punkter överlämnas varje vecka av EU-kansliet till EU-nämndens kansli (se cirkulär 4 om I- och A-punkter).

Cirkulär 2

– *Särskilda redogörelser* (rådspromemorior) för viktiga ärenden på dagordningen. Som en allmän riktlinje för vad som ska anses vara viktiga ärenden gäller att de ska avse frågor där angelägna svenska intressen står på spel. Med viktiga ärenden avses också sådana frågor som ligger inom riksdagens beslutsområde t.ex. lagstiftningsområdet. Redogörelserna bör bl.a. innehålla en redovisning av frågans innebörd samt klargöra hur svenska regler, normer och standarder påverkas. Uppgift bör också lämnas om ekonomiska konsekvenser för staten, kommunerna, företagen och enskilda. Redogörelserna bör även innehålla uppgifter om Europaparlamentets inställning samt kommissionens syn på parlamentets beslut. I den mån departementet känner till synpunkter som har framförts från svenska intresseorganisationer – t.ex. i skrivelser till regeringen – bör också denna information tillföras redogörelsen.

Redogörelsen bör innehålla en så tydlig uppgift som möjligt om huvudinriktningen i regeringens ställningstagande i frågan. Uppgifter om huvudinriktning ska utformas så att det svenska förhandlingsläget inte undergrävs.

Relevanta dokument från EU-institutionerna bör ingå i det skriftliga materialet. EU-nämndens kansli kan bistå i urvalet. Dokument från institutionerna som finns publicerade på kommissionens eller rådets hemsidor kan hänvisas till med länk. Lagförslag och rådsslutsatser bör om möjligt överlämnas i den version som föreligger efter Corepers (motsvarande) möte där det aktuella rådsmötet förbereds. I tveksamma fall ska departementen samråda med EU-kansliet innan dokument överlämnas. Detta är särskilt viktigt om det rör svenska förslag eller förslag från andra medlemsstater, liksom förslag som behandlas i flera rådsformationer.

En konkret begäran från en enskild riksdagsledamot att få ett dokument som inte överlämnats ska i princip behandlas som en begäran att få ut en allmän handling. En sekretessprövning får göras från fall till fall. Om dokumentet då överlämnas till den ledamot som begär det ska kopia ges till EU-nämndens kansli.

Cirkulär 2

Mallar för hur materialet bör utformas (kommenterad dagordning och rådspromemoria) inför samrådet i EU-nämnden finns i bilaga 3 och 4.

4.3 Samråd med EU-nämnden

Samrådet med EU-nämnden ska normalt ske med ansvarigt statsråd. I undantagsfall, om statsrådet har förhinder eller om det finns andra särskilda omständigheter, sker samrådet med statssekreteraren.

Ansvarigt departement ska i god tid ta kontakt med EU-nämndens kansli för att samråda om tidsåtgång och inbokning av statsråd.

Samrådet med nämnden sker efter det att nämnden har fått ett skriftligt underlag. Samrådet med EU-nämnden bör därför koncentreras på de avgörande frågeställningarna, svenska ståndpunkter (inklusive eventuella andrahandsståndpunkter), förhandlingsläget och vad som har hänt i saken sedan det skriftliga materialet utformades m.m.

4.4 Saksamråd med EU-nämnden

Vid sidan av de ordinarie samråden i EU-nämnden, då regeringen rådgör med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet och inför möten i Europeiska rådet, kan EU-nämnden, om det finns särskilda skäl påkalla överläggning med regeringen i andra frågor rörande arbetet i EU. Det är då fråga om överläggningar, s.k. saksamråd, motsvarande dem som utskotten håller (se avsnitt 3). Detta kan bli aktuellt exempelvis vid bristande överensstämmelse mellan rådets dagordningar och utskottens beredningsområden eller under kammarens sommaruppehåll.

4.5 Stenografiska upppteckningar

Cirkulär 2

Vid nämndens överläggningar med regeringen förs stenografiska uppteckningar. Uppteckningarna blir allmän handling när de har justerats, normalt cirka 14 dagar efter sammanträdet. Uppgifter i uppteckningarna kan omfattas av sekretess hos regeringen enligt sekretesslagens bestämmelser. Ett utkast till stenografiska uppteckningar sänds under hand till statsrådet veckan efter nämndens sammanträde för kontroll. Departementet kan ange sin sekretessbedömning i samband med detta. De stenografiska uppteckningarna återsänds till EU-nämndens kansli så snart som möjligt dock senast det datum som anges på kansliets missiv, vilket i normalfallet är tisdagen i andra veckan efter nämndens sammanträde. Se även avsnitt 5 om sekretessfrågor.

5 Sekretessfrågor

En allmän regel bör vara att de dokument som lämnas över till riksdagen är utformade på ett sådant sätt att de kan offentliggöras. Den kommenterade dagordningen publiceras på riksdagens hemsida. Dokument som överlämnas till riksdagen blir allmänna handlingar som helt eller delvis kan omfattas av sekretess. Sekretesslagen och riksdagsordningens bestämmelser om tystnadsplikt i EU-nämnden och utskotten gäller för hanteringen. Se även avsnitt 4.5 om stenografiska uppteckningar.

Någon möjlighet för regeringen att vägra lämna information av sekretess- eller lämplighetsskäl finns inte. Behovet av sekretess i särskilt känsliga fall kan tillgodoses hos utskotten och EU-nämnden bl.a. genom reglerna i riksdagsordningen om tystnadsplikt för ledamöter. En bedömning av om sekretess gäller ska därför göras inom ansvarigt departement innan dokument lämnas över till riksdagen. Om riksdagen får uppgift från regeringen som är sekretessbelagd där, gäller sekretessen också hos riksdagen. Det är önskvärt att material som departementet bedömer omfattas av sekretess bifogas separat.

En utgångspunkt bör vara att de rutiner som anges i fråga om s.k. rådspromemorior ska följas i största möjliga utsträckning för alla samarbetsområden. Om det inte är ändamålsenligt att utforma

Cirkulär 2

redogörelser som rör rådet inom andra och tredje pelaren på samma sätt som inom första pelaren kan dock avsteg behöva göras.

6 Informella ministermöten

Avsikten med de informella ministermötena är att få till stånd ett fritt tankeutbyte i mer övergripande och långsiktiga frågor. Information och samråd med riksdagen inför de informella ministermötena bör äga rum endast om särskilda skäl föranleder det. Praxis är att samråd äger rum inför utrikesministrarnas informella möten (Gymnich) och informella Ekofin. Därutöver kan det bli aktuellt inför möten med ministerkonstellationer vars ansvarsområden sällan behandlas vid formella rådsmöten. Innan en överenskommelse om samråd görs med utskottskansli och EU-nämndens kansli bör ansvarigt department diskutera frågan med EU-kansliet. Reglerna om gemensamberedning gäller även för samråd inför informella ministermöten. Skriftlig information (t.ex. herdabrev) bör skickas till EU-nämnden och berört fackutskott före det aktuella ministermötet.

7 Europeiska rådets möten

Statsministern informerar och samråder med EU-nämnden inför formella och informella möten i Europeiska rådet. Dagordningen för mötet överlämnas till riksdagen av EU-kansliet i samband med samrådet inför Allmänna rådet. Efter Europeiska rådets möten informerar statsministern riksdagen i plenum om mötets resultat. En skriftlig rapport översänds också.

Cirkulär 2

8 Återrapportering till riksdagen

Samtliga rådsmöten och informella ministermöten ska avrapporteras till riksdagens kammarkansli (eubox@riksdagen.se) med kopia direkt till EU-nämndens kansli (eu.namnden@riksdagen.se) inom fem arbetsdagar från rådsmötets avslutning.

En rapport från ett rådsmöte bör normalt utformas på samma sätt som den kommenterade dagordningen. I de fall ett rådsmöte berört flera statsråds ansvarsområden bör det klart framgå vilka frågor som hör till respektive statsråds ansvarsområde. Det ska framgå vilken inställning Sverige har redovisat i rådet samt hur den fortsatta hanteringen av frågan väntas ske. En kopia av rapporten ska lämnas till EU-kansliet. Utskott och EU-nämnd ska vidare i samband med information och samråd få en muntlig redovisning av regeringens företrädare om vad som hänt vid det senaste rådsmötet på det aktuella sakområdet.

Bilaga 8.2

REGERINGSKANSLIET

2008-10-10

SB2008/6650

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Härmed överlämnas promemorior som har upprättats inom Statsrådsberedningen, Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jessica Sjöstrand.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-09-30

Justitiedepartementet

EU-enheten

Konstitutionsutskottets skrivelse om regeringens information till riksdagen i EU-frågor

I en skrivelse den 19 september 2008 har konstitutionsutskottet ställt ett antal frågor till Regeringskansliet beträffande informationen till riksdagen i EU-frågor under riksmötet 2007/2008. Frågorna föranleder följande kommentarer från Justitiedepartementet.

1. Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda faktapromemorior gäller vid respektive departement?

Justitiedepartementet utarbetar faktapromemorior över alla EU-dokument som bedöms vara viktiga eller av andra skäl av intresse för riksdagen. EU-samarbetet är så mångfacetterat att det är svårt att lägga fast klara principer för vilka ärenden som bör behandlas i en promemoria. Ett ställningstagande får göras från fall till fall. Exempel på dokument som regelmässigt föranleder faktapromemorior är förslag till rättsakter som bedöms bli föremål för överläggning med riksdagen eller föranleda svensk lagstiftning eller kostnader av någon betydelse för staten samt grön- och vitböcker, meddelanden och strategier som berör viktigare principer eller innehåller planer eller program av olika slag. I tveksamma fall väljer departementet i allmänhet att skriva en faktapromemoria.

2. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktapromemorior lämnas i tid?

Justitiedepartementets EU-enhet bevakar nya initiativ från kommissionen och medlemsstaterna och uppdrar åt berörda enheter att bedöma om det ska tas fram en faktapromemoria. I samband med att ärendet överlämnas till enheten påminns om den tidsfrist som gäller gentemot riksdagen. För det fall en faktapromemoria inte bedöms kunna avlämnas inom tidsfristen begärs upplysningar om skälen till detta. EU-enheten för även en förteckning över de faktapromemorior som departementet ansvarar för.

3. Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?

Det är enligt Justitiedepartementets uppfattning angeläget att den promemoria som tillställs riksdagen är genomarbetad och innehåller relevant information. Det kan ibland förflyta en avsevärd tid från det att ett förslag läggs fram till dess att det blir föremål för någon konkret åtgärd i EU-samarbetet, och ofta kan en korrekt bedömning av dokumentet i fråga göras först när det har presenterats utförligt av kommissionen vid något möte och det har angetts hur den fortsatta processen ser ut. Ibland krävs också en närmare analys som inte låter sig göras inom tidsfristen av hur förslaget förhåller sig till svenska regler och vilka nationella konsekvenser det kan ha i övrigt. När det handlar om ett medlemsstatsinitiativ inom EU:s tredje pelare är det dessutom inte ens säkert att det blir föremål för de förhandlingar som förslagsställaren har tänkt sig. Justitiedepartementet väljer därför ibland att avvakta med en faktapromemoria till dess att det finns större klarhet i nämnda avseenden. Utgångspunkten är dock alltid att översända en faktapromemoria till riksdagen så fort som den kan ges ett tillräckligt genomarbetat innehåll. I de fall tidsutdräkten blir längre hålls riksdagen informerad på annat sätt, t.ex. vid de återkommande informationsträffarna med utskotten.

4. Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?

Under riksmötet 2007/2008 lämnade Justitiedepartementet information till riksdagen vid 29 tillfällen med följande fördelning mellan utskotten: konstitutionsutskottet 1, civilutskottet 5, justitieutskottet 12 (varav 7 inför rådsmöten, ett av dessa avsåg enbart skriftlig information), näringsutskottet 2 och socialförsäkringsutskottet 9 (varav 7 inför rådsmöten) tillfällen.

5. Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?

Justitiedepartementets grundlagsenhet svarar för den interna samordningen av informationen till konstitutionsutskottet och departementets EU-enhet för planeringen gentemot civilutskottet, justitieutskottet, näringsutskottet och socialförsäkringsutskottet. Rutinerna skiftar något beroende på vad som överenskommits med respektive utskott. I de flesta fall görs tillsammans med utskottskansliet upp ett schema för informationstillfällena inför vår- respektive höststriksdagen. Inför varje sammanträffande med ett utskott görs en inventering inom departementet av vilka frågor som bör tas upp. En avvägning behövs mellan vad som lämpar sig för information och vad som bör föranleda överläggning. Nya initiativ tas närmast som regel upp

för information. Informationsbehovet därefter styrs i stor utsträckning av förhandlingsläget i rådet. Rättsakter som är föremål för intensiva förhandlingar kan behöva sättas upp på dagordningen vid flera informationstillfällen i följd.

Justitiedepartementet är angeläget om att fortlöpande hålla riksdagen ordentligt informerad om utvecklingen av EU-samarbetet. En utmärkt samarbetsform är de träffar som justitieministerns statssekreterare har med justitieutskottets s.k. EU-grupp och som möjliggör mera djuplodande genomgångar och friare diskussioner i en mindre krets.

6. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?

Justitiedepartementet avlämnar rapporter från mötena i rådet för rättsliga och inrikes frågor och räddningstjänst. Vid dessa rådsmöten deltar regelmässigt två statsråd i överläggningarna under separata dagordningspunkter. Det tar en viss tid att sammanställa och granska en samlad rapport från mötena. Ytterligare tidsutdräkt kan uppstå om någon av de handläggare som ansvarar för att föra anteckningar vid rådsmötena blir indisponibel av ett eller annat skäl. Departementets EU-enhet ansvarar för att en samlad rapport tas fram och översänds till riksdagen så fort som möjligt. Med anledning av att konstitutionsutskottet nu uppmärksammat frågan avser Justitiedepartementet att se över sina rutiner i syfte att snabba på återrapporteringarna.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Konstitutionsutskottets promemoria tar sikte på information till riksdagen. I sammanhanget kan dock nämnas att de rutiner för information som angetts ovan i stora delar också gäller för departementets överläggningar med berörda utskott. Överläggningar sker ibland på departementets initiativ och ibland på utskottens.

Under riksmötet 2007/2008 deltog Justitiedepartementet i 20 överläggningar med följande fördelning mellan utskotten: konstitutionsutskottet 3, civilutskottet 4, justitieutskottet 4, näringsutskottet 1 och socialförsäkringsutskottet 8 överläggningar.

Promemorior

2008-10-03

Försvarsdepartementet*Expeditionschefen***Konstitutionsutskottets granskningsärende ang. regeringens information till riksdagen i EU-frågor**

Försvarsdepartementet får härmed lämna följande svarsunderlag.

1) Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda faktapromemorior gäller vid respektive departement?

Departementets ansvarsområde har samband med samtliga s.k. pelare inom Europeiska unionen, men har sin tyngdpunkt mot den andra pelaren och avser den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) och den Europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP). Det innebär att relativt få s.k. grönböcker och vitböcker berör departementet. När det uppkommer viktigare frågor inom GUSP så är det oftast Utrikesdepartementet som har det övergripande ansvaret, men Försvarsdepartementet blir ansvarigt för vissa delar. Vad gäller motsvarande frågor inom tredje pelaren är det oftast Justitiedepartementet som har det övergripande ansvaret medan Försvarsdepartementet är delansvarigt.

I fråga om faktapromemorior och urvalsprinciper för dessa följer departementet den inriktning som ges i cirkulär 2, kapitel 2.2 Faktapromemorior.

Under riksmötet 2007/2008 har tre faktapromemorior överlämnats av departementet till riksdagen:

- Grönbok om Bioberedskap, Regeringskansliet Faktapromemorior 2007/2008:FPM1,
- EU:s insatskapacitet vid katastrofer, Regeringskansliet Faktapromemorior 2007/08:FPM98,
- Strategi för en konkurrenskraftig försvarsindustri, Regeringskansliet Faktapromemorior, 2007/08:FPM124.

- 2) Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktapromemorierna lämnas i tid?
- 3) Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?

Frågorna behandlas här i ett sammanhang.

Departementet är organiserat så att det inom enheten för ekonomi, personal och samordning finns en särskild EU-samordning. Denna funktion har som uppgift att hålla samman departementets frågor på området. Inom ramen för detta samordningsansvar svarar funktionen bl.a. för att ge allmänt stöd i arbetet med framtagning av faktapromemorior; i detta ligger även att bevaka att föreskrivna tidsfrister hålls. Det är emellertid berörd sakenhet som har ansvaret att utforma en faktapromemoria när det blir aktuellt. Det förekommer vidare en löpande dialog mellan den politiska ledningen, chefstjänstemännen, EU-samordningen och berörd sakenhet inom ramen för departementets ordinarie beredningsprocess. Där uppmärksammas kontinuerligt vikten av såväl att faktapromemorierna blir genomarbetade som att de avlämnas inom tidsfristen.

Det har emellertid ändå förekommit att departementet inte förmått att lämna faktapromemorior inom tidsfristen. Det har haft sin grund i skilda förhållanden, bl.a. att beredningsprocessen inom Regeringskansliet har tagit längre tid än beräknat i förening med att frågorna som behandlats i promemorian varit komplicerade. Det har då ibland tagit tid att uppnå en godtagbar kvalitet.

I de fall det har visat sig inte vara möjligt att hålla tidsfristen har kontakter under hand tagits med försvarsutskottets kansli för diskussion om den uppkomna situationen.

Något entydigt och generellt svar kan inte lämnas på hur avvägningen bör göras mellan att klara tidsramen och att lämna en genomarbetad produkt. Det står dock klart att departementet prioriterar arbetet med faktapromemorior och avsätter resurser för ändamålet.

- 4) Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?

Försvarsdepartementet har, efter samråd med försvarsutskottets kansli, rekommenderat en inriktning där statsrådet (eller statssekreteraren) besöker utskottet enligt följande:

- inför det informella försvarsministermötet i EU (en gång per termin),
- inför det formella försvarsministermötet i EU (GAERC) (en gång per termin),
- inför varje nytt ordförandeskap informera om viktiga frågor inom departementets område som har samband med de frågor som det inkommande ordförandeskapet prioriterar (en gång per termin), samt
- vid behov när det uppkommer frågor som är viktiga att informera om (t.ex. i samband med faktapromemorior).

Detta innebär sammantaget att statsrådet (eller ersättare) normalt besöker utskottet sex gånger varje riksmöte. Det kan dock ibland infalla att vissa informationspunkter slås samman och presenteras vid ett och samma tillfälle. Härutöver besöker statsrådet riksdagens EU-nämnd en gång per termin inför det formella försvarsministermötet i EU.

Utöver kontakter på politisk nivå förekommer regelbundet möten mellan departementets EU-samordning och försvarsutskottets kansli.

De kontakter som förekom under riksdagsåret 2007/2008 redovisas i bilaga 1.

- 5) Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?

Försvarsdepartementet följer den inriktning som är fastslagen i cirkulär 2 som bygger på Riksdagen i en ny tid – EU och IPEX 2006/2007:URF2.

I övrigt se svaret på fråga 4 som beskriver departementets rutiner.

- 6) Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?

Departementets EU-samordning har i uppgift att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen, d.v.s. inom fem arbetsdagar från mötets avslutning.

Bilaga 1

Försvarsdepartementets medverkan i FöU:s sammanträden under riksmötet 2007-2008

FöU sammanträde 2007-09-20

Ss m.fl. informerade FöU om grönboken om bioberedskap, KOM (2007) 399 slutlig.

FöU sammanträde 2007-09-27

Ss m.fl. informerade FöU inför det informella försvarsministermötet inom EU m.m.

FöU sammanträde 2007-11-15

Försvarsministern m.fl. informerade FöU inför det formella försvarsministermötet i EU (GAERC - Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser) m.m.

FöU sammanträde 2008-02-19

Bitr C SI m.fl. informerade FöU inför det informella försvarsministermötet i EU m.m.

FöU sammanträde 2008-03-04

Försvarsministern m.fl. informerade FöU om det informella försvarsministermötet i EU m.m.

FöU sammanträde 2008-03-06

Ss m.fl. informerade FöU om aktuella EU-frågor.

FöU sammanträde 2008-05-22

Försvarsministern m.fl. informerade FöU inför det formella försvarsministermötet i EU (GAERC) m.m.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-02

Socialdepartementet

*Expeditions- och rättschefen
Marianne Jennyd*Statsrådsberedningen
Rättschefen Christina Wiehe

**Socialdepartementets svar på frågor från konstitutionsutskottet med
anledning av utskottets granskning av regeringens information till riksdagen
i EU-frågor**

**1. Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda
faktapromemorior gäller vid respektive departement?**

Socialdepartementet skriver faktapromemorior med anledning av förslag som leder till lagstiftning och/eller som har till syfte att påverka samarbetet på EU-nivå på ett sätt som inte är försumbart. T.ex. har departementet lämnat faktapromemorior om en Vitbok om EU:s hälsostrategi (2007/08:FPM56) och om kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård. (2007/08:FPM134)

**2. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att
faktapromemoriorna lämnas in i tid?**

Utifrån kommissionens arbetsprogram och de kontinuerliga kontakter som Socialdepartementet har med kommissionen och andra medlemsstater går det att förutse vad ett planerat förslag kommer att innehålla och när det kommer. Detta skapar förutsättningar för departementet att ha framförhållning för att säkerställa att faktapromemorior lämnas till Statsrådsberedningen i tid.

3. Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktrapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?

Socialdepartementet har inte uppfattat att tidsfristen om 5 veckor från att förslaget har publicerats/presenterats skulle vara flexibel. Mot den bakgrunden är målsättningen att de faktrapromemorior som departementet skriver alltid ska lämnas till riksdagen inom tidsfristen. Om det saknas viss information eller om regeringen inte har hunnit slutföra sina övervägningar kring förslaget, t.ex. på grund av att det antas av kommissionen under sommarmånaderna, kan faktrapromemorian även uppdateras med denna information. Informationen lämnas även till relevant utskott vid information/överläggning.

4. Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?

Socialdepartementet har kommit överens med kanslierna för socialförsäkringsutskottet och socialutskottet om att information om aktuellt EU-arbete lämnas vid början av varje termin/ordförandeskap. Information brukar även lämnas inför EPSCO-rådets möte i december och i juni. Under riksmötet 2007/08 lämnades information till socialförsäkringsutskottet vid tre tillfällen: den 23 oktober och den 29 november 2007 och den 3 juni 2008. Utskottet erbjöds information i februari 2008 men avböjde. Under riksmötet lämnades information till socialutskottet vid fyra tillfällen: den 23 oktober och den 27 november 2007 liksom den 19 februari och den 5 juni 2008.

5. Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?

Departementet lämnar information om de frågor som utskottet begär. I formell mening sker urvalet därmed hos utskottskansliet och inte hos departementet. Tjänstemännen vid Socialdepartementet har dock en regelbunden dialog med utskottskanslierna där departementet informerar utskottskanslierna om aktuella frågor och förslag. Utskottskansliet tar sedan ställning till vad av detta som utskottet ska informeras om.

6. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?

Socialdepartementet delar samordningsansvaret för EPSCO-rådet och de informella ministermöten som förekommer på detta område med Arbetsmarknadsdepartementet och Integrations- och jämställdhetsdepartementet. För varje möte kommer departementen överens om vilket departement som ansvarar för att lämna återrapporten. I de fall det ankommer på Socialdepartementet att lämna återrapporten säkerställs att rapporten lämnas i tid genom en tydlig arbetsfördelning inom departementet.

REGERINGSKANSLIET

2008-10-01

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Statsrådsberedningen har begärt underlag med anledning av rubricerade ärende från konstitutionsutskottet. I det följande lämnas underlag avseende Finansdepartementet.

1. Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda faktapromemorior gäller vid respektive departement ?

Vid urvalet tillämpar departementet Statsrådsberedningens cirkulär 2 för samråd och information mellan regering och riksdag i EU-frågor. När det gäller skatteavdelningen görs dock undantag från de förslag från KOM inom moms- respektive punktskatteområdena om ändringar som endast berör andra medlemsstater än Sverige.

2. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktapromemoriorna lämnas i tid ?

Arbetet med att upprätta faktapromemorior är prioriterat och departementets avdelningar påbörjar arbetet så tidigt som möjligt.

3. Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen ?

Finansdepartementets ambition är att de faktapromemorior som lämnas ska vara fullständiga och av hög kvalitet. Vid upprättandet uppstår dock oftast tidsbrist. För att undvika att faktapromemorior inte uppfyller krav på fullständighet m.m. tas i dessa fall oftast kontakt med respektive utskott för att göra en avstämning av om utskottet kan bevilja förlängning av tiden.

4. Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott ?

Vid de flesta av departementets avdelningar sker löpande kontakt mellan tjänstemän och berörda utskott. Kontakten sker dock mer regelbundet och i bestämd ordning på vissa avdelningar.

På internationella avdelningen sker kontakter på tjänstemannanivå minst en gång i halvåret med finansutskottet och skatteutskottet för att diskutera aktuella EU-ärenden som bör bli föremål för samråd eller information på politisk nivå.

När det gäller den politiska ledningen besöker finansministern respektive utskott minst en gång i halvåret och finansmarknadsministern har regelbundna samråd med finansutskottet. Kontakter sker även vid behov på statssekreterarnivå. I frågor som handhas av skatteavdelningen informerar ansvarig statssekreterare skatteutskottet fyra gånger per år. Information lämnas vid muntligt möte, samtidigt som skriftligt PM om aktuella EU-frågor lämnas till skatteutskottet. Inför Ekofin-möten där frågor som budgetavdelningen ansvarar för behandlas ges löpande information av ansvarig statssekreterare. Dessutom ger finansministern information vid ett antal tillfällen.

5. Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott ?

Även i detta fall tillämpar Finansdepartementet ovannämnda cirkulär 2 för samråd och information mellan regering och riksdag i EU-frågor.

När en bedömning görs huruvida information ska lämnas till utskotten tas hänsyn till vilka frågor som är aktuella på EU-dagordningen. Vidare görs en bedömning av vilka frågor som är relevanta/intressanta för utskotten. Hänsyn tas även till var i EU-processen som ärendet befinner sig. Det förekommer också att initiativ tas när en dossier är under behandling i rådsarbetsgrupp och nya förslag till direktivet presenteras. Departementet har i sådana fall efterhört om aktuellt utskott efterfrågat en kompletterande faktagenommemoria.

6. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen ?

Finansdepartementet skickar alltid återrapporter till riksdagen efter såväl ordinarie som informellt rådsmöte. Informationen skickas till olika mottagare beroende på vilken fråga ärendet rör. Departementets ambition är att återrapporter alltid ska vara riksdagen tillhanda senast tre dagar efter rådsmöten avslutats.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till ?

Finansdepartementets erfarenhet är att det i vissa fall uppstår oklarhet om ett ärende ska behandlas i utskott eller EU-nämnden. För att undvika detta efterfrågas tydligare riktlinjer av vilka ansvarfördelningen framgår.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-09-29

Miljödepartementet

Statsrådsberedningen
Christina WeiheExpeditions- och rättschefen
Lena Ingvarsson

KU:s granskningsärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor
Dnr 050-45-2008/09

Konstitutionsutskottet har den 19 september 2008 begärt svar på vissa frågor. Svarerna i denna PM avser Miljödepartementet.

1. Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda faktapromemorior gäller vid respektive departement?

Miljödepartementet tillämpar de riktlinjer som följer av SB:s cirkulär 2. Grönböcker, vitböcker och meddelanden med förslag till nya regelsystem eller viktiga ändringar i gällande lagstiftning ska också presenteras i faktapromemorior. Därtill tar departementet fram en faktapromemoria som underlag inför överläggning i utskottet om förslag från kommissionen, om så inte redan har skett.

2. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktapromemoriorna lämnas i tid?

Departementets EU-samordningsfunktion vidarebefordrar kontinuerligt till de sakansvariga enheterna den information som Statsrådsberedningen lämnar om tidsfristen för inlämning av faktapromemorior till riksdagen.

3. Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?

I avvägningen mellan de två önskemålen prioriterar departementet att faktapromemoriorna är genomarbetade och fullständiga, och att hänsyn har kunnat tas till de synpunkter som har framförts då kommissionens förslag har remitterats.

4. Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?

Departementet tar löpande initiativ till att i början av varje nytt ordförandeskap i rådet informera Miljö- och jordbruksutskottet om det avslutade ordförandeskapets resultat och det kommande ordförandeskapets planering. Detta sker alltså en gång per halvår, eller två gånger per riksmöte.

Departementet tar också löpande initiativ till att delge utskottet information inför och återrapport efter rådsmöten och informella miljöministtermöten på samma sätt som sker till EU-nämnden. Normalt sker detta vid sammanlagt sex informationstillfällen per halvår, eller tolv gånger per riksmöte. Dessa informationstillfällen sker ofta i samband med annan information eller överläggning i utskottet.

5. Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?

De generella urvalsprinciperna är att information ska ges till utskottet inför och efter formella och informella möten mellan EU:s miljöministrar.

Därtill organiseras också möten på tjänstemannanivå mellan departementet och utskottskansliet för att gå igenom Europeiska kommissionens planering och stämma av intresse och behov av överläggning eller information i utskottet om kommande förslag.

Departementet kan även ta initiativ till att informera utskottet om större händelser inom EU på miljöområdet där regeringen är inblandad. Så skedde då departementet informerade utskottet om miljödelarna i det gemensamma 18-månadersprogrammet för arbetet i rådet den 1 juli 2008 - 31 december 2009.

6. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?

I departementets tidsplanering för rådsmöten och informella miljöministtermöten ingår tidpunkt för rapportering från mötet. Departementets EU-samordningsfunktion tar vid behov kontakt med respektive enhet i syfte att infria tidsfristen för rapportering till riksdagen.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-03

Näringsdepartementet

Statssekreterarna

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Härmed lämnas följande underlag för svar till konstitutionsutskottet. Samråd angående underlaget har skett med Statsrådsberedningens kansli för samordning av EU-frågor (SB EU).

1. Vilka urvalsprinciper för dokument som skall föranleda faktapromemorior gäller vid respektive departement?

Näringsdepartementet följer de riktlinjer som är fastlagda i *Cirkulär 2: Samråd och information mellan regering och riksdag i EU-frågor*. I cirkuläret anges för vilka dokument en faktapromemoria ska skrivas. Riktlinjerna medför att sekretariatet för EU och internationell samordning (EIS) från SB EU varje vecka tar emot en lista över nyinkomna dokument från EG-kommissionen. EIS går omgående igenom listan och identifierar ansvarig sakenhet för de dokument som utpekats tillhöra Näringsdepartementet. Sakenheten ska till EIS lämna besked om en faktapromemoria bör tas fram eller inte. Det är varje sakenhets ansvar att bedöma huruvida visst dokumentet föranleder en faktapromemoria. Vid uteblivet svar eller vid osäkerhet om visst dokument föranleder en faktapromemoria eller ej, samråder ansvarig sakenhet med EIS utifrån de kriterier som ställs upp i ovan nämnda cirkulär. EIS meddelar SB EU beträffande vilka dokument faktapromemorior kommer att skrivas av Näringsdepartementet.

2. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att faktapromemoriorna lämnas i tid?

Näringsdepartementet säkerställer att faktapromemorior lämnas i tid genom att EIS skriftligen meddelar ansvarig handläggare den tidpunkt då en gemensamberedd faktapromemoria måste vara SB EU tillhanda. Tidsfristen meddelas omgående efter att EIS fått besked om att en faktapromemoria tas fram. Det är sakenhetens ansvar att hålla angiven tidsfrist. Vid behov påminner EIS skriftligen och/eller muntligen om tidsfristen. Den gemensamberedda faktapromemorian skickas till EIS för vidare befordran till SB EU. När EIS vidarebefordrat faktapromemorian upphör Näringsdepartementets kontroll över faktapromemorian. SB EU

ombesörjer att faktapromemorian numreras och expedieras till riksdagen.

3. Vilka avvägningar görs vid respektive departement mellan önskemålen att å ena sidan lämna fullständiga och genomarbetade faktapromemorior och att å andra sidan lämna dem inom tidsfristen?
Utgångspunkten för Näringsdepartementet är att samtliga faktapromemorior ska lämnas fullständiga och genomarbetade inom angiven tidsfrist. Det förekommer dock att tidsfristen inte kan hållas. I dessa fall har hittills prioriterats att faktapromemorian ska vara fullständig och genomarbetad innan den lämnar Näringsdepartementet.

Med anledning av att konstitutionsutskottet ställt frågan överväger Näringsdepartementet emellertid om inte en omprioritering bör göras så att en faktapromemoria alltid lämnas inom angiven tidsfrist. Detta skulle innebära att vissa faktapromemorior överlämnas utan t.ex. remissinstansernas eller andra medlemsstaters ståndpunkter. Informationen om detta skulle i stället komma att lämnas till berörda utskott i samband med regeringens löpande information och överläggningar om regeringens EU-arbete.

4. Hur ofta togs från respektive departement initiativ till att lämna information till riksdagens utskott?

Under riksdagsåret 2007/08 lämnade Näringsdepartementet muntlig information, ibland i samband med överläggningar, till berörda utskott 17 gånger. 10 gånger till näringsutskottet (konkurrenskraft- och energifrågor) och 7 gånger till trafikutskottet (telekommunikations- och transportfrågor). Informationen har lämnats på initiativ av departementet och efter samråd med utskotten.

5. Vilka riktlinjer, urvalsprinciper eller rutiner tillämpas när respektive departement tar initiativ till information till riksdagens utskott?

Utgångspunkten är att lämna information till riksdagens utskott i ett så tidigt skede som möjligt i beslutsprocessen så att utskottens möjlighet till inflytande säkerställs. Näringsdepartementet samråder med berörda utskott om lämpliga informationstillfällen. Informationstillfällen planeras dels efter respektive utskotts olika ansvarsområden och önskemål, dels efter regeringens löpande arbete i EU-frågor. Information ges ibland inför rådsmöten. I övrigt tar Näringsdepartementet initiativ till att muntlig information lämnas i utskotten när viss fråga eller händelse bedöms vara betydelsefull för regeringens EU-arbete.

6. Vad görs vid respektive departement för att säkerställa att återrapporter från rådsmöten och informella ministermöten lämnas i tid till riksdagen?

Näringsdepartementet säkerställer att en återrapportering efter varje rådsmöte och informellt ministermöte sker i tid genom att EIS dels aktivt bevakar att rapporter upprättas, dels vid behov påminner om att rapporten måste komma EIS tillhanda och genom att EIS ansvarar för att rapporten skickas till riksdagen i enlighet med vad som föreskrivs i ovannämnda cirkulär.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Innehållet i promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-10-01

Statsrådsberedningen*EU-kansliet**Jessica Sjöstrand***Underlag avseende fråga 7 i konstitutionsutskottets granskningsärende
Regeringens information till riksdagen i EU-frågor**

Som framgår av konstitutionsutskottets promemoria har Regeringskansliet författat ett cirkulär, cirkulär 2, med riktlinjer och anvisningar för handläggning, beredning och samordning av EU-ärenden. Cirkuläret berör samråd och information mellan regeringen och riksdagen i EU-frågor.

Regeringskansliet ser regelbundet över cirkulär 2 och kommer vid nästa revidering att beakta det som konstaterats i promemorian.

Bilaga 8.3

REGERINGSKANSLIET

2008-11-18

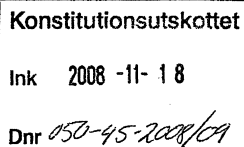
SB2008/6650

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

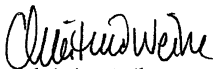
Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Härmed överlämnas en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jessica Sjöstrand.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2008-11-11

Statsrådsberedningen

EU-kansliet

Konstitutionsutskottets skrivelse om regeringens information till riksdagen i EU-frågor

I en skrivelse den 28 oktober 2008 har konstitutionsutskottet frågat Regeringskansliet vilka kommentarer följande redogörelse ger anledning till. I en av svarspromemoriorna från departementen görs hänvisning till tidsfristen för inlämning av faktapromemior om fem veckor från att förslaget publicerats/presenterats av kommissionen. Cirkulär 2 stadgar att riksdagen ska ha faktapromemorian inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats. I Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid samt utredningen Vissa grundlagsfrågor (SOU 2001:19) anges att faktapromemorian ska överlämnas till kammarskansliet inom fem veckor från det att det aktuella förslaget överlämnats till rådet i svensk översättning (jfr. 2005/06:RS3 s. 61 och SOU 2001:19 s. 163).

Skrivelsen föranleder följande kommentarer.

Enligt cirkulär 2 ska riksdagen ha en faktapromemoria inom fem veckor från det att kommissionens förslag publicerats. Cirkuläret har utformats efter samråd med riksdagens kammarskansli och EU-nämndens kansli.

I en äldre version av cirkulär 2 var startdatum för femveckorsfristen det datum då dokumentet "överlämnats till rådet i svensk översättning". Detta omnämns också bl.a. i riksdagskommitténs betänkande. Eftersom det ibland kan dröja flera dagar innan ett dokument kommer i svensk översättning ändrades startdatum för femveckorsfristen i syfte att ge bättre service till riksdagen.

Det kan vidare nämnas att det datum som anges på ett dokument från kommissionen i de flesta fall är samma datum som dokumentet publiceras.

Bilaga 8.4

KONSTITUTIONSUTSKOTTET

Thomas Larue

föredragande

Tfn: 08-786 66 67

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-10-10

Svar på granskningsfrågor (2008/09:KU10)

Som svar på konstitutionsutskottets frågor om regeringens information till riksdagen i EU-frågor under riksmötet 2007/08 kan följande upplysningar redovisas från konstitutionsutskottets kansli.

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

Vid sex tillfällen.

Tisdagen den 30 oktober 2007

Information om aktuella EU-frågor: Statssekreteraren Magnus G Graner, rättschefen Per Hall, departementsrådet Kristina Svahn Starrsjö, ämnessakkunniga Kerstin Bröms Lumpus, kanslirådet Eva Lenberg och rättsakkunnige Johan Modin från Justitiedepartementet.

Skriftligt material från regeringen.

Torsdagen den 15 november 2007

Information om aktuella EU-frågor: Statssekreteraren Ingrid Eiken, expeditions- och rättschefen Knut Weibull, departementsrådet Kerstin Persdotter, kanslirådet Åsa Finnström, departementssekreterarna Filippa Arvas Olsson och Martin Persson från Kulturdepartementet samt ämnessakkunniga Kerstin Bröms Lumpus från Justitiedepartementet.

Inget skriftligt material.

Tisdagen den 22 januari och torsdagen den 31 januari 2008

Information i presstödsfrågan: Statssekreteraren Ingrid Eiken, expeditions- och rättschefen Knut Weibull, departementsrådet Kerstin Persdotter och departementssekreteraren Martin Persson från Kulturdepartementet.

Inget skriftligt material.

Tisdagen den 4 mars 2008

Under beredning av ärendet kring *utskottets utlåtande 2007/08:KU23* har information om de olika dokumenten lämnats muntligen inför utskottet den 4 mars 2008 av expeditions- och rättschefen Knut Weibull, departementssekreteraren Filippa Arvas Olsson, ämnesrådet Magnus Larsson, samtliga från Kulturdepartementet, och ämnessakkunniga Feryal Montes, från Justitiedepartementet.

Skriftligt material från regeringen.

Torsdag den 5 juni 2008

Information om EU:s byrå för grundläggande rättigheter: Statsrådet Nyamko Sabuni och departementssekreteraren Jens Ölander från Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Information om EU:s öppenhetsförordning KOM(2008)229: Statssekreteraren Magnus G. Graner, kanslirådet Maria Hellberg och rättssakkunniga Ulrika Nydevik från Justitiedepartementet.

Skriftligt material från regeringen.

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Vid 3 tillfällen (se ovan). Inga krav på kompletterande uppgifter har överlämnats efteråt.

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?:

a) Statsråd	1
b) Statssekreterare	4
c) Tjänstemän	6

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

Vid ett tillfälle, den 12 februari 2008 överlade justitieminister Beatrice Ask med utskottet om grundlagsfrågor med anledning av förslaget till rambeslut om ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism, KOM (2007) 650 slutlig.

Justitieministern åtföljdes av internationelle chefsförhandlaren Lars Werkström, departementsrådet Kristina Svahn Starrsjö, kanslirådet Per Lennerbrant, rättssakkunnige Mattias Larsson och departementssekreteraren Emanuel Allroth, Justitiedepartementet.

5. Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Samtliga tillfällen. Inga krav på kompletterande uppgifter har överlämnats efteråt.

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?:

d) Statsråd	1
e) Statssekreterare	1
f) Tjänstemän	1

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktagenomemior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Nej

8. Har faktagpromemorierna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemorierna avser?

Nej. Under riksmötet 2007/08 inkom följande faktagpromemorior:

2007/08:FPM12 om Ramprogram för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (som inkom efter 38 dagar)

2007/08:FPM35 om Meddelande om tillämpningen av gemenskapsrätten – pilotprojekt (som inkom efter 91 dagar)

2007/08:FPM117 om EU:s öppenhetsförordning (som inkom efter 48 dagar)

Vidare kan det noteras att vid beredningen av utskottets utlåtande 2006/07:KU23 inkom faktagpromemorian 2006/07:FPM117 med väsentlig försening (inkom efter 76 dagar). Utskottskansliet hade dock inhämtat, via underhandskontakter med Regeringskansliet, underrättelser om orsakerna till förseningen. Rörande ytterligare ett EU-dokument (KOM [2008] 135) annonserades från Statsrådsberedningen att en faktagpromemoria var att vänta med anledning av dokumentet. Även vid detta tillfälle försenades promemorian 2008/09:FPM3 betänkligt (inkom efter 200 dagar). Vid detta tillfälle gjorde därtill utskottets kansli vissa undersökningar beträffande orsakerna till dröjsmålet och kunde konstatera att personalbrist låg till grund för att den aktuella faktagpromemorian dröjde väsentligt längre än fem veckor.

9. Har faktagpromemorierna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

I huvudsak innehåller faktagpromemorierna fullständig och relevant information.

Inga krav på kompletterande uppgifter har överlämnats efteråt.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Inga

Bilaga 8.5

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN

FINANSUTSKOTTET

Thomas Ordeberg

Föredragande

Tfn: 08-786 65 15

SVERIGES
RIKSDAG

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 10

Dnr 150-45-2008/09

PM 2008-10-10

SVAR PÅ KONSTITUTIONSUTSKOTTETS FRÅGOR OM EU-INFORMATION FRÅN REGERINGEN TILL FINANSUTSKOTTET

Inledning

Den 19 september 2008 ställde konstitutionsutskottet i en skrivelse ett antal frågor till bl.a. riksdagens utskottskanslier rörande regeringens information till riksdagen i EU-frågor. I det följande ges svar på de ställda frågorna såvitt avser finansutskottets verksamhet under riksmötet 2007/08.

Svaren

Fråga 1.

Regeringen lämnade information i enlighet med 10 kap. 2 § RO vid fem tillfällen.

Fråga 2.

Regeringen lämnade i samtliga dessa fall skriftligt underlag före sammanträdet. Krav på kompletterande uppgifter överlämnades inte i något fall.

Fråga 3.

När information gavs i enlighet med 10 kap. 2 § RO deltog statsråd vid tre tillfällen, statssekreterare vid två tillfällen och tjänstemän vid samtliga fem tillfällen.

Fråga 4.

Regeringen överlade med utskottet i enlighet med 10 kap. 3 § RO vid fem tillfällen.

Fråga 5.

Regeringen lämnade i samtliga dessa fall skriftligt underlag före sammanträdet. Krav på kompletterande uppgifter överlämnades i ett fall, avseende vissa uppgifter om förslaget till EU-budget för 2009 efter överläggningar i frågan den 20 maj 2008.

Fråga 6.

När överläggningar hölls i enlighet med 10 kap. 3 § RO deltog statsråd vid fyra tillfällen, statssekreterare vid ett tillfälle och tjänstemän vid samtliga fem tillfällen.

Fråga 7.

Urvalsprinciper för vilka dokument som föranleder faktapromemorior har inte diskuterats med berörda departement.

Fråga 8.

Faktapromemoriorna har kommit in till utskottet i rimlig tid under riksmötet 2007/08.

Fråga 9.

Faktapromemoriorna har överlag innehållit tillräcklig information om sakfrågan och regeringens ståndpunkt. Det har inte överlämnats krav på kompletterande information i något fall under riksmötet 2007/08.

Fråga 10.

Finansutskottets kansli har inga ytterligare kommentarer utöver det ovan anförda.

Bilaga 8.6

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 17

Dnr

050-45-2008/09

Genom skrivelser, som sänds till riksdagens samtliga utskottskanslier, begärs svar på följande frågor med avseende på riksmöte 2007/08:

Svar från Skatteutskottets kansli

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

Svar: Fyra gånger. (2 ggr under hösten och 2 ggr under våren)

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Svar: Vid samtliga tillfällen har utskottet fått en skriftlig promemoria i god tid före sammanträdet. Vi har inte vid något av dessa tillfällen begärt kompletterande uppgifter. .

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?:

- a) statsråd
- b) statssekreterare
- c) tjänstemän

Svar: b) fyra gånger, c) fyra gånger

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

Svar: Vid ett tillfälle.

5. Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Svar: Skriftligt material inkom någon dag före överläggningen.

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?:

- a) statsråd
- b) statssekreterare
- c) tjänstemän

Svar: a) en gång, b) en gång, c) en gång

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Svar: Nej

8. Har faktapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemoriorna avser?

Svar: I stort sett ja.

9. Har faktapromemoriorna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

Svar: Några kompletterande uppgifter har inte begärts.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Svar: - - -

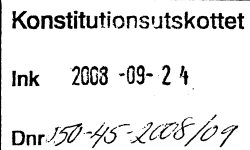
Bilaga 8.7

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN

Kristina Svartz
kanslichef

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-09-24

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor**Svar från justitieutskottets kansli**

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

Vid ett (1) tillfälle. Den 15 november 2007 om dels förslag till rambeslut om ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism, KOM(2007) 650 slutlig, dels förslag till rambeslut om användande av passageraruppgifter (PNR-uppgifter) i brottsbekämpningssyfte, KOM(2007) 654 slutlig.

2. Hur ofta har regeringen infört informationen till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Inför den 15 november 2007 lämnades skriftligt underlag till utskottet. Inga krav på kompletterande uppgifter lämnades.

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?

- a) statsråd –
- b) statssekreterare 1 gång
- c) tjänstemän 1 gång

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

Vid tre tillfällen (23 oktober 2007, 12 februari 2008, 10 april 2008) om sammanlagt åtta olika frågor.

5. Hur ofta har regeringen infört överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Vid samtliga tillfällen har skriftligt underlag lämnats. Inga krav på kompletterande uppgifter har lämnats.

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?

- a) statsråd 3 gånger
- b) statssekreterare –
- c) tjänstemän 3 gånger

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktagpromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Enbart via KK som begärt in synpunkter på faktagpromemoriernas utformning och innehåll för vidarebefordran till RK.

8. Har faktagpromemorior kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemoriorna avser?

10 faktagpromemorior har inkommit till JuU under 2007/08. En av dem inkom 2 veckor efter att det relaterade dokumentet inkommit till riksdagen på svenska. Två av dem inkom till riksdagen 5 respektive 19 veckor efter att dokumentet upprättats (grunddokumentet inkom aldrig officiellt till riksdagen). Övriga faktagpromemorior inkom mellan 5–10 veckor efter att den svenska översättningen av grunddokumentet inkommit till riksdagen.

9. Har faktagpromemorior innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

Några krav på kompletterande uppgifter har aldrig överlämnats till RK.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

I sammanhanget bör nämnas att under hösten 2007 informerade justitiedepartementet hela utskottet om pågående ärenden inom EU vid två tillfällen (ett av dessa var den 15 november, se fråga 1). Under våren lämnade departementet muntlig information inför RIF-rådet till hela utskottet vid fem tillfällen och fördjupad information till den då återupptagna EU-gruppen (en ledamot från varje parti) vid tre tillfällen. Vid samtliga informationstillfällen företräd departementet av statssekreteraren. Endast vid några enstaka tillfällen har tjänstemän ersatt denne.

Bilaga 8.8

Lars Haglind/CU/Riksdagen

2008-10-03 13:36

Till Thomas Larue/KU/Riksdagen@Riksdagen

Kopia Monica Hall/CU/Riksdagen@Riksdagen, Hana
Svecova/CU/Riksdagen@Riksdagen

Blank

Ärende Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Hej!

Här kommer våra svar på frågorna.

1. Sex gånger

2.1 Alltid

2.2 Aldrig

3.a En gång

3.b Fyra gånger

3.c En gång

4. Fem gånger

5.1 Alltid

5.2 Aldrig

6.a Aldrig

6.b Fem gånger

6.c Aldrig

Kommentar till frågorna 3 och 6: Statsråd och statssekreterare har alltid varit åtföljda av tjänstemän, men jag utgår från att det inte är detta som efterfrågas.

7. Nej

8. Ja, numera

9.1 Ja

9.2 Aldrig

10. Inga

Med vänliga hälsningar

Lars Haglind

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 03

Dnr 150-45-2008/04

Bilaga 8.9

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN

UTRIKESUTSKOTTET

Sara Sjölen

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2008-10-10

Dnr RD 100-276-2008/09

Kanslichefen Bertil Wennberg
Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 10

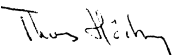
Dnr 150-45-2008/09

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Konstitutionsutskottet begär genom skrivelse 2008-09-19 "Regeringens information till riksdagen i EU-frågor" svar från riksdagens utskottskanslier och EU-nämndens kansli på frågor som rör regeringens information till riksdagen i EU-frågor.

Genom bifogad promemoria besvarar utrikesutskottets kansli konstitutionsutskottets frågor.

Med vänlig hälsning,

Thomas HörbergTFN: 08-786 43 21 • MOBIL: 0701-73 98 93 • FAX: 08-786 61 60
BESÖKSADRESS: Riksgatan 2 • E-POST: sara.sjolen@riksdagen.se

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN • 100 12 STOCKHOLM • TFN 08-786 40 00

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN
UTRIKESUTSKOTTET
Sara Sjölen

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-10-10

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Konstitutionsutskottet begär genom skrivelse 2008-09-19 "Regeringens information till riksdagen i EU-frågor" svar från riksdagens utskottskanslier och EU-nämndens kansli på frågor som rör regeringens information till riksdagen i EU-frågor.

Utrikesutskottets kansli besvarar konstitutionsutskottets begäran enligt följande:

1. Regeringen lämnade information till utrikesutskottet i enlighet med 4 kap. 11 § RO vid 14 tillfällen under riksmötet 2007/08.
2. Vid 10 av de 14 tillfällen som regeringen lämnade information till utrikesutskottet översände regeringen skriftligt underlag före sammanträdet. Vid några av informationstillfällena har frågor från ledamöterna föranlett Regeringskansliet att inkomma med kompletterande skriftliga svar.
3. Följande regeringsföreträdare var närvarande vid de tillfällen som regeringen lämnade information till utrikesutskottet under riksmötet 2007/08:

Föredragning den 15 november 2007

Statssekreterare Joakim Stymne, utrikesrådet Björn Lyrvall, kanslirådet Magnus Schöldtz, kanslirådet Patrik Rabe och departementssekreterare Anna Olsson Wrang, samtliga UD.

Föredragning den 6 december 2007

Kabinettssekreterare Frank Belfrage och kanslirådet Magnus Schöldtz, båda UD.

Föredragning den 24 januari 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, utrikesrådet Björn Lyrvall, kanslirådet Magnus Schöldtz och kanslirådet Anna Norell, samtliga UD.

Föredragning den 14 februari 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, utrikesrådet Björn Lyrvall, kanslirådet Magnus Schöldtz och kanslirådet Anna Norell, samtliga UD.

Föredragning den 6 mars 2008

Statssekreterare Gunnar Wieslander och kanslirådet Daniel Blocket, båda UD.

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, utrikesrådet Björn Lyrvall, kanslirådet Magnus Schöldtz och kanslirådet Anna Norell, samtliga UD.

Statssekreterare Håkan Jonsson och departementsrådet Anna Odhner, båda SB.

Föredragning den 11 mars 2008

Departementsrådet Malena Mård och departementssekreterare Dag Sjöögren, båda UD.

Föredragning den 13 mars 2008

Utrikesrådet Björn Lyrvall och kanslirådet Lars Schmidt, båda UD.

Föredragning den 27 mars 2008

Departementsrådet Håkan Emsgård, kanslirådet Magnus Schöldtz och departementssekreterare Annika Palo, samtliga UD.

Föredragning den 1 april 2008

Departementsrådet Nils Daag, departementsrådet Per Örnéus och departementssekreterare Karin Öhman, samtliga UD.

Föredragning den 3 april 2008

Statssekreterare Joakim Stymne, kanslirådet Anna Olsson Vrang, kanslirådet Harriet Pedersen, ämnesrådet Erik Johnson och departementssekreterare Linn Ohlson, samtliga UD.

Föredragning den 24 april 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, departementsrådet Peter Tejler och kanslirådet Magnus Schöldtz.

Föredragning den 22 maj 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage och kanslirådet Anders Kalin, båda UD.

Föredragning den 22 maj 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, utrikesrådet Björn Lyrvall, departementsrådet Magnus Schöldtz, samtliga UD.

Statssekreterare Joakim Stymne, departementsrådet Petra Åhman, kanslirådet Anna Olsson Vrang, departementssekreterare Christian Fogelström samt departementssekreterare Karl Backéus, samtliga UD.

Föredragning den 12 juni 2008

Kabinettssekreterare Frank Belfrage, departementsrådet Magnus Schöldtz och kanslirådet Anders Kalin, samtliga UD.

4. Överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO genomfördes vid tre tillfällen under riksmötet 2007/08.
5. Nedan listas det underlag som enligt utskottets protokoll vid överläggningarna har lämnats till utskottet. Krav på kompletterande uppgifter har inte framförts till Regeringskansliet.

Utdrag ur utskottets protokoll vid överläggningen den 27 november 2007

”Inför överläggningen delades en av utskottskansliet upprättad promemoria (2007-11-22). Underlag för överläggningen utgjordes av statsrådets föredragning (jämfte en till utskottet utdelad Power-Point-presentation, 2007-11-22, diarienummer: RD 100-860-2007/08), i vilka presenteras regeringens prioriteringar inför förhandlingarna om 18-månadersprogrammet.”

Utdrag ur utskottets protokoll vid överläggningen den 15 maj 2008

”Underlag för överläggningen utgjordes av statssekreterarens föredragning. I samband med föredragningen överlämnade statssekreteraren en som non-paper betecknad handling med rubriken A Healthy and Prosperous Baltic Sea region. Handlingen som sådan gjordes dock ej till föremål för överläggning.”

Utdrag ur utskottets protokoll vid överläggning den 20 maj 2008

”Inför överläggningen delades en av utskottskansliet upprättad promemoria (2007-05-14). Underlag för överläggningen utgjordes av en inför densamma översänd PM från Utrikesdepartementet (Översyn av den Europeiska säkerhetsstrategin, 2008-05-15, diarienummer: RD 100-2864-2007/08).”

6. Följande regeringsföreträdare har varit närvarande vid de tillfällen som överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO genomfördes under riksmötet 2007/08:

Överläggning den 27 november 2007

Överläggning hölls med statsrådet Cecilia Malmström, åtföljd av statssekreterare Håkan Jonsson och departementsrådet Annika Söderberg och ämnesrådet Sara Colliander (samtliga från Statsrådsberedningen).

Överläggning den 15 maj 2008

Överläggning hölls med statssekreterare Håkan Jonsson (Statsrådsberedningen), åtföljd av ambassadör Ingrid Hjelt af Trolle.

Överläggning den 20 maj 2008

Överläggning hölls med utrikesminister Carl Bildt, åtföljd av departementsrådet Magnus Schöldtz samt kansliråden Magnus Andersson och Karin Höglund (samtliga från Utrikesdepartementet).

7. Urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior har inte diskuterats med aktuellt departement.
8. Utrikesutskottet berörde i sitt av riksdagen antagna betänkande, 2007/08:UU10, frågan om Regeringskansliets faktapromemorior. I betänkandet framhöll utskottet följande:

”En genomgång av inkomna faktapromemorior 2005/06–2007/08 (t.o.m. december 2007) som riksdagens kammarskansli låtit göra visar att 260 av totalt 280 inkomna faktapromemorior – dvs. 93 % – inkommit för sent till kammarskansliet.

Utskottet finner mot bakgrund av det ovanstående anledning att ifrågasätta det påstående regeringen gör i skrivelsen om att den uppfyllt sin informations- och samrådskyldighet genom bl.a. tidig information genom faktapromemorior.

Faktapromemoriorna tjänar syftet både att på ett tidigt stadium identifiera de förslag till rättsakter och andra EU-dokument som är av större betydelse och att beskriva förhandlingsläget och analysera förslagets konsekvenser.

Riksdagen har antagit nya regler för arbetet med EU-frågor. Den nya ordningen innebär att faktapromemorior kan utgöra ett underlag för utskottens beredning av utlåtanden enligt riksdagsordningens 10 kap. 4 §. Faktapromemorior kan också användas som underlag inför de överläggningar som utskott kan påkalla i EU-frågor enligt bestämmelser i riksdagsordningens 10 kap. 3 §.

Utskottet vill framhålla att det är viktigt både att faktapromemoriorna kommer i tillräckligt god tid för att möjliggöra en politisk reaktion från riksdagen och att redogörelsen för förslagens konsekvenser, preliminär svensk ståndpunkt m.m. är tillräckligt utförlig för att faktapromemoriorna ska kunna medföra ett mervärde i riksdagsarbetet jämfört med de underliggande EU-dokumenterna.

Även om det finns andra kanaler för regeringens information i EU-frågor till riksdagen menar utskottet att det är viktigt att en faktapromemoria i sig innehåller den information som behövs för att få en heltäckande bild av ärendet och att den medvetet skrivs med riksdagens ledamöter som målgrupp. Det är därför viktigt att de avsnitt som har tydliga politiska dimensioner (Sveriges preliminära ståndpunkt, medlemsstaternas ståndpunkter m.m.) är väl utvecklade.

En annan viktig aspekt av är att en faktapromemoria blir så ärendeorienterad som möjligt, snarare än strikt fokuserad på det aktuella dokumentet från EU. Det är viktigt för förståelsen av förslaget att läsaren får en bild av förslagens EU-politiska sammanhang, ärendets historik och inte minst den fortsatta tidsplanen. För att faktapromemoriorna ska kunna användas under ärendets gång och

inte snabbt bli obsoleta är det också nödvändigt att de uppdateras när substantiella förändringar sker i det aktuella förslaget, oavsett om dessa ändringar vidtas av kommissionen eller inom ramen för förhandlingarna i rådet och Europaparlamentet.

Utskottet vill också framhålla att det av en faktapromemoria bör framgå om riksdagen tidigare har uttalat sig i den fråga som berörs i faktapromemorian, t.ex. om substansen i ett förslag eller om ett förslags lämplighet ur subsidiaritetssynpunkt.”

En sammanställning över till utskottet hänvisade faktapromemorior bifogas promemorian.

9. Se svar ovan. Krav på kompletterande uppgifter har inte överlämnats till Regeringskansliet.
10. Inga övriga kommentarer.

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN
UTRIKESUTSKOTTET

Bilaga 2008-10-10

Faktapromemorior hänvisade till utrikesutskottet under riksmötet 2007/08

Faktapromemoria 2007/08:FPM6 Meddelande om EU-Afrikastrategin (Från Kairo till Lissabon) inkom till riksdagen 2007-10-09. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM(2007) 357, daterat 2007-06-27. Promemorian inkom således riksdagen femton veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM14 Rapport om samstämmighet för utveckling inom EU inkom till riksdagen 2007-10-26. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2007) 545, daterat 2007-09-20. Promemorian inkom således riksdagen fem veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM19 Meddelande om klimatförändringsallians mellan EU och fattiga utvecklingsländer inkom till riksdagen 2007-11-06. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2007) 540, daterat 2007-09-18. Promemorian inkom således riksdagen omkring sju veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM28 Meddelande om EU:s humanitära bistånd inkom till riksdagen 2007-11-26. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2007) 317, daterat 2007-06-13. Promemorian inkom således riksdagen omkring 23 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM43 Meddelande om EU:s hantering av instabila situationer inkom till riksdagen 2007-12-17. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2007) 643, daterat 2007-10-25. Promemorian inkom således riksdagen omkring 8 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM90 Meddelande om barn i EU:s externa relationer inkom till riksdagen 2008-04-08. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2008) 55, daterat 2008-02-05. Promemorian inkom således riksdagen omkring 8 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM102 Meddelande om västra Balkanrelationer inkom till riksdagen 2008-05-14. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2008) 127, daterat 2008-03-05. Promemorian inkom således riksdagen omkring 10 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM108 Samordning av de sociala trygghetssystemen mellan EU och Algeriet, Israel, Kroatien, Makedonien, Marocko och Tunisien inkom till riksdagen 2008-05-19. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2007) 787, KOM (2007) 788, KOM (2007) 789, KOM (2007) 790, KOM (2007) 792, KOM (2007) 793 daterade från 2007-12-11. Promemorian inkom således riksdagen omkring 22 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM116 EU som global utvecklingsaktör - EU:s bidrag till uppfyllandet av millenniemålen inkom till riksdagen 2008-06-17. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2008) 177, daterat 2008-04-09. Promemorian inkom således riksdagen omkring 9 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Faktapromemoria 2007/08:FPM122 Barcelonaprocessen: Unionen för Medelhavet inkom till riksdagen 2008-06-30. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2008) 319, daterat 2008-05-20. Promemorian inkom således riksdagen omkring 5 veckor efter kommissionsmeddelandet.

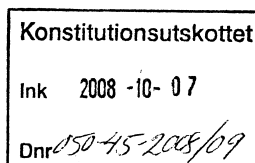
Faktapromemoria 2007/08:FPM143 GRÖNBOK om de framtida förbindelserna mellan EU och de utomeuropeiska länderna och territorierna inkom till riksdagen 2008-09-12. Promemorian baseras på kommissionsmeddelande, KOM (2008) 383, daterat 2008-06-25. Promemorian inkom således riksdagen omkring 11 veckor efter kommissionsmeddelandet.

Bilaga 8.10

FÖRSVARsutskottet
Kristina Himmelstrand

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-10-07

Svar till konstitutionsutskottet angående regeringens information till riksdagen i EU-frågor

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

Under riksmötet 2007/08 har regeringen inte lämnat någon information till försvarsutskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO.

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Eftersom vi inte fått information enligt 10 kap. 2 § RO under riksmötet är svaret: ingen gång.

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?

- a) statsråd
- b) statssekreterare
- c) tjänstemän

Se ovanstående svar.

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

Ingen överläggning enligt 10 kap 3 § RO har skett under det aktuella riksmötet.

5. Hur ofta har regeringen inför överläggningar med utskottet lämnat skriftligt underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Ingen gång

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 3 § RO?

- a) statsråd
- b) statssekreterare
- c) tjänstemän

Se ovanstående svar.

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Någon sådan diskussion har inte förts.

8. Har faktapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemorian avser.

Ja

9. Har faktapromemoriorna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

Innehållet i de promemorior som inkommit under riksmötet 2007/08 har bedömts som relevant och tillräckligt. Något krav på komplettering har inte utskottet framfört.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till.

Huvuddelen av de ärenden som försvarsutskottet har att bereda omfattas inte av kommissionens arbete.

Information sker dock löpande till utskottet både inför de informella och de formella försvarsministermötena. Denna information lämnas muntligt av ministern men även skriftligt.

Även överbefälhavaren och Försvarsmakten informerar utskottet löpande inför och efter EU:s försvarschefsmöten.

Statssekreteraren informerar även utskottet löpande om pågående och kommande EU-frågor.

Bilaga 8.11

Socialförsäkringsutskottets kanslis svar på skrivelse från KU angående regeringens information till riksdagen i EU-frågor, daterad 2008-09-19.

Avser riksmötet 2007/08

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 09

Dnr 050-45-2008/09

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet?

Vid nio tillfällen i 19 olika ärenden.

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Regeringen lämnar regelmässigt skriftligt material inför information i utskottet. Ofta i form av en kommenterad dagordning för ett ministerrådsmöte eller om frågan är mer omfattande en PM till riksdagen. Faktapromemoriorna utgör ofta underlag liksom andra dokument angående "frågan" som t.ex. ordförandeskapsinitiativ eller dokument från rådsarbetsgrupper.

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information?

- a) statsråd Vid två tillfällen
- b) statssekreterare Vid sju tillfällen
- c) tjänsteman Som bisittare vid samtliga tillfällen

4. Vid hur många tillfällen genomfördes **överläggningar** i enlighet med 10 kap. 3 § RO? Vid åtta tillfällen i 18 olika ärenden

5. Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Regeringen lämnar regelmässigt skriftligt material inför överläggningar. Ofta i form av en kommenterad dagordning för ett ministerrådsmöte eller om frågan är mer omfattande en PM till riksdagen. Faktapromemoriorna utgör ofta underlag liksom andra dokument angående "frågan" som t.ex. ordförandeskapsinitiativ eller dokument från rådsarbetsgrupper.

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?

- a) statsråd Vid två tillfällen
- b) statssekreterare Vid sex tillfällen
- c) tjänsteman Som bisittare vid samtliga tillfällen

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett **faktapromemior** diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Nej, inte under 2007/08.

8. Har faktapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden promemoriorna avser?

I princip ja.

9. Har faktrapromemorierna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

Möjligen tenderar svensk ståndpunkt ofta formuleras alltför allmänt (t.ex. välkomnar förslaget) och beskrivningen av "processen" är ofta knapphändig. Vid överläggningar efterfrågar ledamöter ibland information om s.k. knäckfrågor och om vad övriga MS anser. Denna information finns dock inte alltid tillgänglig på detta stadium. Utskottet har vid några tillfällen fått kompletterande uppgifter vid informations- eller överläggningstillfället, t.ex. komplettering av underlag som delas på bordet eller muntligt beträffande regeringens ståndpunkt.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Vid ett par tillfällen har i samband med överläggning framkommit att regeringen har en mer precis ståndpunkt än vad som angetts i det skriftliga underlaget. Regeringen har på eget initiativ utvecklat ståndpunkten eller så har det skett först efter att ledamöter ställt frågor.

I ärenden som pågår en längre tid skulle ett mer formellt krav kunna ställas på komplettering av eller en ny faktrapromemoria med information om hur "förhandlingarna" går - med ev. ändringsförslag, MS:s och Parlamentets ställningstaganden och regeringens aktuella ståndpunkt.

Bilaga 8.12

Monica
Dohnhammar/SoU/Riksdag
en
2008-10-07 15:01

Till Bertil Wennberg/KU/Riksdagen@Riksdagen
Kopia Thomas Larue/KU/Riksdagen@Riksdagen
Blank
Ärende granskningsärende 2008/09:KU10

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 07

Dnr 150-45-2008/09

Regeringens information till riksdagen i EU -frågor - 2008/09:KU10

I en den 19 september dagtecknad skrivelse till riksdagens utskottskanslier begärs svar på vissa frågor avseende riksmötet 2007/08 . Till

skrivelsen har fogats en PM. Frågorna till utskottskanslierna finns på s. 16-17 i PM.

Socialutskottets kansli lämnar följande svar.

1. Regeringen har lämnat information vid fem tillfällen - den 23 och den 30 oktober , den 27 november 2007, den 19 februari och 5 juni 2008.

2. Inget skriftligt underlag före resp. sammanträde.

3. Vid samtliga informationstillfällen har statssekreterare hållit i informationen , men biträdd av olika tjänstemän. Statsråd har aldrig medverkat.

4. Socialutskottet har hittills inte genomfört någon överläggning.

5.-

6.-

7. Ja någon gång . Gällde en vitbok om en EU-strategi för hälsofrågor om kost, övervikt och fetma. Enligt uppgift hade socialdepartementet

inledningsvis inte för avsikt att skriva FaktaPM..

8. Ja i princip.(några dagars försening)

9. I något fall har uppgifter om remissutfall saknats , helt enkelt beroende på att FaktaPM skrivits innan remisstiden gått till ända.

10.-

Med vänlig hälsning

Monica Dohnhammar
kanslichef SoU

Bilaga 8.13

KULTURUTSKOTTET

2008-10-⁰23

Konstitutionsutskottet

Ink 2008 -10- 03

Dnr 05045-2008/09

Ang. Regeringens information till riksdagen i EU-frågor riksmötet 2007/08

Inledningsvis vill vi peka på att kultur- och ungdomsfrågor är ett samarbetsområde. EU-samarbetet sker vanligen genom programverksamhet. Idrotten omfattas inte av fördraget. På det audiovisuella området finns tv-direktivet. Detta innebär att kulturutskottet har relativt få EU-ärenden och nästan ingen lagstiftning.

1. Kulturministern och ungdomsministern besöker gemensamt utskottet en gång per termin för att informerar om aktuella EU-frågor och arbetet under det närmaste halvåret. Riksmötet 2007/08 besökte ministrarna utskottet 18 december och 3 juni.
2. Vanligtvis lämnas skriftlig information någon eller några dagar innan så att ledamöterna ska vara införstådda i de frågor som kommer att tas upp och ha möjlighet att ställa kompletterande frågor. Krav på kompletterande uppgifter har inte ställts.
3. Statsråden har alltid åtföljts av ett antal tjänstemän.
4. Inga överläggningar har begärts.
5. –
6. –
7. Ja. Utskottet beslöt hösten 2007 att skriva ett utlåtande över ett meddelande. Vid kontakt med integrations- och jämställdhetsdepartementet om detta erbjöds utskottet omgående en faktagpromemoria i ärendet.
8. Sommaren 2007 meddelade kulturdepartementet att man skulle få svårt med att få fram en faktagpromemoria inom föreskriven tid. Då utskottet inte skulle behandla frågan förrän under höstterminen godkände utskottskansliet att faktagpromemorian skulle komma senare. Promemorian var klar i tid för utskottets beredning av frågan.
9. Ja, faktagpromemoriorna har innehållit fullständig information. Krav på kompletteringar har inte ställts.
10. –

Kulturutskottets kansli

Bilaga 8.14

Sonja Dahl/UbU/Riksdagen

Till Thomas Larue/KU/Riksdagen@Riksdagen

2008-09-23 09:23

Kopia Per-Erik Yngwe/UbU/Riksdagen@Riksdagen

Blank

Ärende Svar på frågor

Konstitutionsutskottet

Ink 2008-09-23

Dnr 050-45-2008/09

Svar på frågorna i PM Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Fråga 1. Antalet informationstillfällen: två gånger

Fråga 2. Skriftligt underlag inför informationstillfälle: en gång

Kompletterande skriftligt material efter informationstillfälle: en gång

Fråga 3. Medverkan vid information. Statssekreterare: en gång, Tjänstemän: två gånger

Fråga 4. Överläggning: en gång

Fråga 5. Skriftligt underlag inför överläggning: en gång

Kompletterande skriftligt material efter överläggning: nej

Fråga 6. Medverkan vid överläggning: Statssekreterare: en gång

Fråga 7. Diskussion med departementet om faktapromemorior: nej

Fråga 8. Faktapromemorior i tid: ja

Fråga 9. Innehållet i faktapromemoriora fullständigt och relevant: ja

Krav på kompletterande material: nej

Fråga 19. Övriga kommentarer: inga

Vänliga hälsningar

Sonja

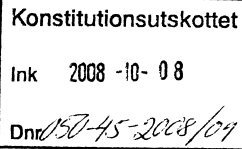
Bilaga 8.15

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN
TRAFIKUTSKOTTET
Göran Nyström
Kanslichef

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2008-10-08

Thomas Larue
Konstitutionsutskottet

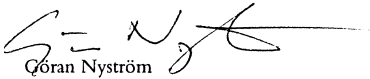

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Konstitutionsutskottets kansli har i skrivelse den 19 september begärt svar på frågor avseende regeringens information till riksdagen i EU-frågor.

Svar på de specifika frågorna rörande riksdagens information till trafikutskottet under riksmötet 2007/08 bifogas.

Med vänlig hälsning

Göran Nyström

Svar på frågor avseende regeringens information till trafikutskottet i EU-frågor under riksmötet 2007/08

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

*Regeringen har lämnat information till trafikutskottet vid **sju tillfällen** enligt följande:*

- 25 september 2007 (ss Leif Zetterberg)
- 30 oktober 2007 (sr Åsa Torstensson)
- 20 november 2007 (sr Åsa Torstensson)
- 22 november 2007 (ss Leif Zetterberg)
- 29 januari 2008 (sr Åsa Torstensson)
- 1 april 2008 (sr Åsa Torstensson)
- 3 juni 2008 (sr Åsa Torstensson)

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

*Skriftliga underlag inför sammanträdena har erhållits från Regeringskansliet vid **fem tillfällen**. Det har **inte överlämnats några krav på kompletterande uppgifter**. Däremot har önskemål framförts om att även erhålla information rörande andra sakområden än de som behandlats vid sammanträdet.*

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?:

a) statsråd	5 gånger
b) statssekreterare	2 gånger
c) tjänstemän	7 gånger

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

*Överläggningar har skett vid **två tillfällen** enligt följande:*

- 30 oktober 2007 om de europeiska globala satellitnavigeringsprogrammen (sr Åsa Torstensson)
- 29 januari 2008 om kommissionens meddelande om en europeisk hamnpolitik (sr Åsa Torstensson)

5. Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

*Underlag (i form av fakta PM) har erhållits från regeringen **inför båda** ovannämnda överläggningar. Det har **inte överlämnats några krav på kompletterande uppgifter** till Regeringskansliet.*

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?:
a) statsråd	2 gånger
b) statssekreterare	-
c) tjänstemän	2 gånger

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktapromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

*Diskussioner om urvalsprinciper har **inte förekommit**.*

8. Har faktapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemoriorna avser?

*Faktapromemorior från Näringsdepartementet har **inkommit i rimlig tid**.*

9. Har faktapromemoriorna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

*Informationen i faktapromemoriorna har varit **relevant och inga krav på kompletterande uppgifter** har framförts till Regeringskansliet.*

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

*Då faktapromemorian har kommit att användas som underlag inför överläggningar enligt 10 kap. 3 § RO kan det anmärkas att **informationen avseende den preliminära svenska ståndpunkten som regel är tämligen kort och generell i denna promemoria**. Detta försvårar möjligheterna att ha en detaljerad diskussion kring regeringens ståndpunkt.*

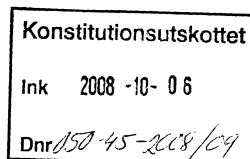
Bilaga 8.16

MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET

Björn G:son Wessman
*Kanslichef*SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2008-10-06

Till konstitutionsutskottet

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Som svar på frågor i skrivelse 2008-09-19 finns följande att redovisa från miljö- och jordbruksutskottet.

Fråga 1: 13

Fråga 2:

Skriftligt underlag lämnas alltid. Underlagen till den information som rör råd i Bryssel är desamma som går till EU-nämnden. Särskilt underlag delas vid våra återkommande genomgångar i anledning av nytt ordförandeskap. Vid enskilda tillfällen har krav på komplettering begärts.

Fråga 3: a: 9, b: 4, c: 13

Fråga 4: 8

Fråga 5:

Vid samtliga överläggningar har regeringen lämnat skriftligt underlag före sammanträdet. Vidare har regeringen alltid angivit att underlaget avser överläggning med utskottet.

Fråga 6: a: 7, b: 1, c: 8

Fråga 7:

Kan ej säga att vi diskuterat urvalsprinciper. Kontakt har dock förekommit vid några tillfällen där utskottets kansli hört sig för om regeringens avsikter beträffande eventuella faktapromemorior.

Fråga 8:

I stort sett har de kommit in i rimlig tid. I samband med hanteringen av en grönbok inkom promemorian ej i rimlig tid och först efter förfrågan från oss.

Fråga 9:

Inte alltid innehållit fullständig och relevant information. Kan dock inte nu minnas när så var fallet. Krav på kompletterande information har ställts vid några enstaka tillfällen där en tidigare faktapromemoria utgjort det huvudsakliga underlaget i samband med överläggning och där promemorian inte motsvarat det aktuellt sakläget till i alla delar (ståndpunkten).

Fråga 10:

Det vore otänkbart för utskottet att genomföra information enl. 10:2 RO med enbart tjänstemän representerande departementen.

Vi har ett mycket gott samarbete med miljö- och jordbruksdepartementens EU-samordning.

Med vänliga hälsningar

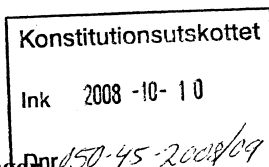
Björn G:son Wessman

Bilaga 8.17

RIKSDAGENS
NÄRINGSUTSKOTT
Ulf Renberg

2008-10-15/0

1

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor

Som svar på konstitutionsutskottets frågor om regeringens information till riksdagen i EU-frågor under riksmötet 2007/08 kan följande upplysningar redovisas från näringsutskottets kansli.

1. Vid hur många tillfällen lämnade regeringen information till utskottet i enlighet med 10 kap. 2 § RO?

Vid tio tillfällen. Vid två av dessa lämnades informationen av enbart tjänstemän. Vid i huvudsak alla tillfällen lämnades informationen på begäran av utskottet.

2. Hur ofta har regeringen inför information till utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Vid sex tillfällen. Inga krav på kompletterande uppgifter har efteråt begärts.

3. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för information enligt 10 kap. 2 § RO?:

a) Statsråd	5
b) Statssekreterare	3
c) Tjänstemän	10

4. Vid hur många tillfällen genomfördes överläggningar i enlighet med 10 kap. 3 § RO?

Vid fyra tillfällen.

5. Hur ofta har regeringen inför överläggning med utskottet lämnat skriftliga underlag före sammanträdet? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter efteråt överlämnats till Regeringskansliet?

Vid samtliga tillfällen. Inga krav på kompletterande uppgifter har efteråt begärts.

6. Hur många gånger har nedanstående regeringsföreträdare varit närvarande vid utskottssammanträden för överläggning enligt 10 kap. 3 § RO?:

d) Statsråd	3
e) Statssekreterare	1
f) Tjänstemän	4

RIKSDAGENS
NÄRINGSUTSKOTT
Ulf Renberg

2008-10-13

2

7. Har urvalsprinciper för vilka dokument som föranlett faktrapromemorior diskuterats med de för utskottet aktuella departementen?

Inga egentliga diskussioner har förts med departementen. Dock har frågor ställts beträffande vissa speciella dokument om huruvida faktrapromemorior skulle tas fram eller varför de aktuella dokumenten inte föranlett faktrapromemorior.

8. Har faktrapromemoriorna kommit in till utskotten i rimlig tid i förhållande till de ärenden som promemoriorna avser?

I huvudsak. Dock finns det enskilda fall där betydande avvikelser har förekommit (t.ex. en faktrapromemoria (2007/08:FPM124) om en strategi för en konkurrenskraftig försvarsindustri som inkom ca sex månader efter det att dokumentet i fråga (KOM/2007/764) hade kommit från kommissionen).

9. Har faktrapromemoriorna innehållit fullständig och relevant information? Hur ofta har krav på kompletterande uppgifter överlämnats till Regeringskansliet?

I huvudsak. I vissa fall har regeringens ståndpunkt utlämnats med hänvisning till att ärendet bereds, t.ex. genom en remissomgång.

10. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Behandlingen av grön- och vitböcker med åtföljande utlåtande i utskottet är i allmänhet ett tydligt ärende för ledamöterna och blandas inte ihop med utskottets övriga verksamhet med EU-frågor. Dock har de ärenden som utskottet hittills behandlat i utlåtanden varit av relativt sett mindre betydelse.

Däremot kan det vara något svårare för flertalet av utskottets ledamöter att skilja mellan tillfällen när utskottet har överläggning med regeringen i ett ärende och när utskottet enbart får information från departementet inför kommande rådsmöten. Den nya ordningen för riksdagens arbete med EU-frågor har skapat ett ökat engagemang i utskottet för EU-frågorna. Det ökade intresset för EU-frågorna har medfört att utskottet uttryckligen har efterlyst information från regeringen inte bara i ett tidigt skede utan även inför kommande rådsmöten. Detta dels för att följa upp frågor som tidigare varit uppe i utskottet, dels för att få en överblick över de frågor som kommer upp på rådsmötet. För att kunna utnyttja samma underlagsmaterial som skickas från Regeringskansliet till EU-nämnden och för att få så aktuell information som möjligt har utskottet i allmänhet valt att lägga dessa informationstillfällen på torsdagen samma vecka som EU-nämnden behandlar rådsdagordningen. Denna information till utskottet har normalt lämnats av berörd statssekreterare.

Från Näringsdepartementets sida har ifrågasatts systemet med information i utskottet i nära anslutning till att motsvarande information lämnas i EU-nämnden

RIKSDAGENS
NÄRINGSUTSKOTT
Ulf Renberg

2008-10-13

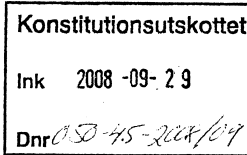
3

("har utskottet blivit en mini-nämnd?"). Eftersom EU-nämnden enligt uppgift inte har förändrat sin inriktning på arbetet som en följd av den nya ordningen i riksdagen ser man från departementets sida besöket i utskottet som ett "dubbeljobb".

Bilaga 8.18

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN
ARBETSMARKNADSUTSKOTTET
Gunilla Upmark
Kanslichef

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-09-29

Svar till KU på förfrågan i PM 2008-09-19
Regeringens information till riksdagen i
EU-frågor

Numreringen nedan hänvisar till den numrering som finns i KU:s pm, s. 16n.

1. Vid 3 tillfällen (utskottssammanträden) + informellt i anslutning till ett möte på IJ-departementet. Det senare lämnas därhän i svaren nedan.

2. Vid samtliga 3 tillfällen resp. ingen gång.

Anm. Det förekommer att kansliet kompletterar materialet.

3. a) Ingen gång b) 3 gånger c) 3 gånger.

Anm. Vid ett och samma sammanträde kan det förekomma såväl allmän information som överläggning.

4. 2 gånger

5. 2 gånger resp. ingen gång.

Anm. Det förekommer att kansliet kompletterar materialet.

6. a) 1 gång, 2) 2 gånger (varav ena gången tillsammans med statsrådet), c) 2 gånger.

Anm. Vid ett av tillfällena fick statsrådet förhinder, vilket var anledningen till att statssekreteraren ansvarade för överläggningen.

7. Nej, inte i principiella termer, men konkret inför varje informations- resp. överläggningstillfälle.

8. Ja.

Anm. I ett fall under senare tid (08/09) har frågan om fakta-PM diskuterats under hand med RK. I och med att utskottet aviserat att det kan finnas önskemål om överläggning har RK beslutat att upprätta en fakta-PM.

9. Ja, såvitt kan bedömas resp. ingen gång.

Anm. Det är svårt att veta om underlaget är fullständigt och relevant när man inte vet vad det är som man bör veta. I huvudsak innehåller fakta-pm:en ett sammandrag av det berörda EU-dokumentet och en mycket kort angivelse av regeringens ståndpunkt.

10. Kommentarer i övrigt.

- a) I utskottsperspektivet kanske inte överläggningarna i sak skiljer sig så mycket från informationstillfällena. Även vid de senare kan det bli fråga om en form av samråd, samtidigt som överläggningarna också kan rymma ren information. Det är procedurreglerna, inklusive protokollet, som gör överläggningarna lite mer "högtidliga". Från kanslisynpunkt innebär framför allt protokollföringen en väsentlig skillnad i förhållande såväl till informationstillfällena som till det gängse utskottsarbetet. Det är ett nytt och alls inte okomplicerat inslag i verksamheten. Diskussioner kan uppstå om vad som ska tas med och inte tas med i protokollet resp. i de avvikande meningarna. Det kan också bli diskussioner om vad som egentligen sagts och hur det ska förstås och även hur det bör översättas från talspråk till protokollsprosa. Det skulle ha varit betydligt enklare att kunna hänvisa till stenografiska uppteckningar eller bandupptagningar.
- b) Som kommentar vill jag också förmedla den allmänna känslan att som utskottstjänsteman befinna mig i ett stort och konstant informationsunderläge i förhållande till RK och dess tjänstemän, vilket på intet sätt ska uppfattas som kritik mot RK.
- c) Slutligen ska sägas att kansliets samarbete med RK i EU-frågorna i det stora hela fungerar mycket bra.

Bilaga 8.19

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN
EU-NÄMNDENS KANSLI
Jan Olsson
Kanslichef

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2008-10-17

Kanslichef Bertil Wennberg
Konstitutionsutskottet

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor (2008/09:KU10)

Härmed översänds svar och kommentarer från EU-nämndens kansli med anledning av frågorna i promemoria av den 15 september 2008.

Med vänliga hälsningar

Jan Olsson

TFN: 08-786 43 05 • MOBIL: 070-312 47 63
BESÖKSADRESS: Riksgatan 2 • E-POST: jan.olsson@riksdagen.se

RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN • 100 12 STOCKHOLM • TFN 08-786 40 00

EU-NÄMNDENS KANSLI

Jan Olsson

Kanslichef

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2008-10-16

Regeringens information till riksdagen i EU-frågor (2008/09:KU10)

Konstitutionsutskottet har inom ramen för rubricerade granskningsärenden begärt svar på vissa frågor avseende förhållandena under riksdagsåret 2007/08 från EU-nämndens kansli.

Fråga 1 – har det samlade skriftliga underlaget kommit in i tid

Under riksdagsåret 2007/08 hade EU-nämnden 46 protokollförda sammanträden och därutöver skriftliga samråd. Under året tog kansliet i princip varje vecka emot en stor mängd skriftligt underlag från regeringskansliet. Det handlar om kommenterade dagordningar, rådspromemorior, återrapporter, underlagsdokument från kommissionen och rådet m.m.

Bland de tidsfrister som förekommer vill kansliet särskilt lyfta fram betydelsen av den som går ut kl. 12 på måndagen. Att regeringskansliet håller denna tidsfrist, särskilt när det gäller kommenterade dagordningar, är viktigt för att kansliet ska kunna säkerställa att EU-nämndens ledamöter tidigt får en överblick av innehållet i veckans sammanträde.

Bedömningen när det gäller det samlade skriftliga underlaget är att det under det gångna riksdagsåret i stort kom in i tid i förhållande till tidsfristerna i Cirkulär 2 och i övrigt. Det har dock på senare tid förekommit en tendens att vilja skjuta upp överlämnandet av materialet på måndagen med hänvisning till att det inte kunnat avstämmas politiskt eller andra omständigheter. Detta är olyckligt och det finns därför anledning att understryka vikten av att den första tidsfristen på måndagen hålls. Regeringskansliet kan alltid komplettera ett ofullständigt material under veckan.

Fråga 2 – den kommenterade dagordningen

Den kommenterade dagordningen är en mycket viktig del av EU-nämndens hantering eftersom den ger ledamöterna en snabb överblick över de frågor som är aktuella vid ett rådsmöte. Dokumentet har utvecklats och blivit bättre över tiden, men kan fortfarande variera i kvalitet mellan departementen.

Under det gångna riksdagsåret har kansliet tagit emot drygt 60 kommenterade dagordningar. Den övergripande bedömningen är att informationen i dessa varit relevant. Självklart har innehållet inte alltid varit fullständigt. När så inte varit fallet har det normalt funnits en naturlig förklaring, som att vissa uppgifter inte kan skrivas i ett öppet dokument eller att förhandling pågår i någon del.

Den dialog som förekommer om hur uppgifterna i underlaget kan utvecklas, uppfattar kansliet som en naturlig del av samarbetet mellan riksdagen och regeringskansliet.

Fråga 3 – 5 rådspromemorior

I underlaget till de 65 formella möten i rådet/Europeiska rådet som ägde rum under det gångna riksdagsåret ingick åtminstone 216 rådspromemorior. Den allmänna bedömningen är att de mycket sällan var överflödiga. Snarare har det funnits önskemål om att det skulle ha funnits rådspromemorior i en del fall där det inte fanns.

Det har inte förekommit någon mer övergripande diskussion specifikt inriktad på frågan om urvalsprinciper för rådspromemorior. Frågan kommer däremot ofta upp i samtal om konkreta ärenden med handläggarna i regeringskansliet.

Rådspromemorierna är i allmänhet av god kvalitet. Också beträffande dem kan kvaliteten dock variera mellan och även inom departementen. I tekniskt eller juridiskt komplicerade ärenden kan promemorierna tendera att bli onödigt långa och svårtillgängliga.

Fråga 6 – återrapporter

Återrapporterna inkommer i allmänhet i tid för att kunna hanteras i lämplig ordning. Det finns undantag och det finns exempel där departement, med hänvisning till de informella mötenas särskilda karaktär, inte vill inkomma med skriftlig återrapportering från dessa. Här lämnas istället information endast muntligt i samband med samråd med vederbörande statsråd.

Omfattningen av återrapporterna är normalt tillfredsställande men varierar från mycket korta övergripande rapporter till långa och detaljerade.

Fråga 7 – övriga kommentarer

Det skriftliga materialet förbereder muntliga sammanträden

Den skriftliga information som lämnas till EU-nämndens ledamöter är nästan alltid något som avser att förbereda ledamöterna för det sammanträde där

samrådet med regeringen äger rum. De ledamöter och suppleanter som regelbundet deltar i nämnden sammanträden är – i likhet med övriga ledamöter – utomordentligt belastade av information. Den totala mängden bakgrundsinformation inför ett normalt nämndsammanträde kan med hänsyn till det uppfattas som möjlig orimligt stor. Mot den bakgrunden är det en huvuduppgift för kansliet att på olika sätt verka för att underlagsmaterialet från regeringskansliet blir så effektivt som möjligt och att ta fram syntesdokument som syftar till att ytterligare underlätta ledamöternas förberedelser och genomförande av samrådet.

Riksdagen som medaktör

Det är självklart viktigt att kontrollera hur regeringen uppfyller sin skyldighet att informera och samråda om EU-frågorna, såväl när det gäller att hålla tidsfrister som det skriftliga materialets kvalitet och relevans.

Kvaliteten och relevansen beror emellertid inte enbart på regeringen och regeringskansliet utan en viktig faktor för en positiv utveckling är riksdagens olika organs förmåga att i det löpande arbetet tydligt och självständigt uttrycka sina önskemål och behov. I detta avseende är utvecklingen av riksdagens interna arbete av betydelse. Genom en starkare betoning av EU-arbetets vikt, ett reformerat arbetssätt och att ökade resurser läggs på EU-arbetet, kommer förtroendet med och kompetensen i EU-frågorna att breddas och fördjupas. I takt med att så sker torde möjligheten öka att vara tydlig mot regeringskansliet om vad som faktiskt behövs för riksdagens EU-arbete och därmed förbättras regeringskansliets möjligheter att leverera.

Samarbetet med regeringskansliet

Kansliets erfarenhet visar att betydelsen av nära och förtroendefulla arbetsrelationer med tjänstemännen i regeringskansliet inte ska undervärderas. Ju tydligare bild regeringskansliets tjänstemän har av de förutsättningar som gäller för arbetet i riksdagen – och vice versa – desto bättre blir förutsättningarna för att det arbete som görs är effektivt. Det handlar både om hur man ska utforma skriftligt underlag så att det blir användbart och om hur man ska förbereda och utforma kontakter i övrigt på ett sätt som undviker att skapa mer arbete eller tidsåtgång än nödvändigt.

- - -

Sakregister 2000–2008

AB Svenska Spel.....	2003/04:10 s. 9
Afrikanska utvecklingsbankgruppen.....	2005/06:20 s. 192
Aktiebolagslagen.....	2003/04:10 s. 31
Allmänna arvsfonden.....	2005/06:10 s. 22
Allmänna handlingar.....	2006/07:10 s. 51
A-lotteriet.....	2001/02:20 s. 92
Anhörigkommittén.....	2001/02:20 s. 197
Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition.....	2007/08:20 s. 77
Ansvarsfördelning regeringen – Regeringskansliet vid kris.....	2005/06:8 s. 52
Antiterrorismsamarbete.....	2005/06:20 s. 61
Apoteket, statsråds styrning av.....	2007/08:20 s. 226
Arbetslivsinstitutet, avveckling av.....	2006/07:20 s. 162
Arbetslöshetsförsäkringen.....	2006/07:20 s. 162
Arbetsmiljön, överklagningsärenden avseende.....	2003/04:10 s. 34
Arvsfondsdelegationen.....	2005/06:10 s. 22
Assi Domän.....	2001/02:20 s. 104
Asylprocedurdirektiv.....	2004/05:20 s. 142
Asylprocessen, barn i.....	2006/07:20 s. 73
Asylärenden, handläggningstid i.....	2004/05:20 s. 89
Avidentifierade ansökningshandlingar.....	2005/06:10 s. 16
Avtal med tjeckiska staten om flygplan.....	2005/06:20 s. 23
Avtal mellan myndigheter.....	2005/06:10 s. 21
Avtal om militärt samarbete, Saudiarabien.....	2005/06:20 s. 59
Avveckling av avdelning vid Skolverket.....	2005/06:20 s. 120
Avvisning till Egypten.....	2001/02:20 s. 128
.....	2005/06:2
Barnomsorg, riksdagens beslut om.....	2005/06:20 s. 36
Behandling av framställningar och beslut från riksdagens ombudsmän.....	2006/07:10 s. 63
Behandlingen av Östersjömiljarden.....	2000/01:20 s. 45
Beredning av.....	
anslag.....	2004/05:20 s. 29
EG-direktiv.....	2004/05:10 s. 74
Försvarsmaktens grundorganisation.....	2004/05:20 s. 122
Kommissionens förslag.....	2004/05:20 s. 142
lagförslag.....	2003/04:10 s. 36, 2005/06:20 s. 99
omlokaliseringsbeslut.....	2005/06:20 s. 93
rambeslut.....	2002/03:10 s. 64
regeringsärenden.....	2006/07:20 s. 162
statens skolor för vuxna.....	2001/02:20 s. 66
styrelsevalen vid Systembolaget AB.....	2003/04:20 s. 114
svenska ståndpunkter.....	2004/05:10 s. 74
Beslut i regeringsärenden ”utom listan”.....	2002/03:10 s. 24
Beslut på tredje pelarens område inom EU-samarbetet.....	2002/03:10 s. 58
Beslutsfattande på utrikespolitikens område.....	2004/05:10 s. 89
Besvarandet av interpellationer.....	2001/02:10 s. 30
Bidrag till organisationer.....	2006/07:10 s. 20

Bistånd.....	2005/06:10 s. 21
multilateralt	2005/06:20 s. 192
Biståndsramen, utformning av	2006/07:20 s. 122
Bisysslor	
anställdas	2001/02:10 s. 18
statsråds	2006/07:20 s. 37, s. 69
Bolag, försäljning av statliga.....	2007/08:20 s. 94
Bolagsförvaltning.....	2005/06:20 s. 145
Brev, statsråds utskick av	2007/08:20 s. 241
Budgetlagen.....	2003/04:10 s. 30, 2003/04:20 s. 91
Budgetpropositionen	
distribuering av broschyr.....	2005/06:20 s. 201
utformning av biståndsramen	2006/07:20 s. 122
Censurförbud	2006/07:20 s. 13
Centrala studiestödsnämnden, utbildningsminister Östros ansvar	2001/02:20 s. 182
Chef för Östasiatiska museet, tillsättning av	2001/02:20 s. 102
Diplomatiska garantier	2005/06:2 s. 19
Direktiv till en myndighet	2005/06:20 s. 120
DIS-fartyg, skattevillkor för svenska sjömän på.....	2006/07:20 s. 220
Djurskyddsmyndigheten, avveckling av	2006/07:20 s. 162
Dokumentation av muntliga uppgifter	2007/08:10 s. 44
Dokumentation och aktbildning.....	2005/06:10 s. 26
Domare, ordinarie.....	2006/07:20 s. 147
förflyttningsskyldighet	2006/07:20 s. 148
oavsätlighet	2006/07:20 s. 148
Domartjänst, jämställd	2006/07:20 s. 147
EG-direktiv, remissberedningen av	2004/05:10 s. 74
Ekonomisk styrning.....	2005/06:10 s. 21
Ekonomiska vårpropositionen.....	2002/03:10 s. 65
En bok för alla AB	2007/08:20 s. 49
Engagemang i organisationer, statsråds	2007/08:20 s. 194
Ersättning ex gratia.....	2002/03:10 s. 56
Ersättning till statsråd utöver statsrådsarvodet.....	2002/03:30 s. 136
Estonia, M/S	2001/02:20 s. 147
videoupptagningar från vraket av	2004/05:20 s. 258
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.....	2004/05:10 s. 91
EU-avgiften, senareläggning av	2003/04:20 s. 105
EU-frågor	2003/04:10 s. 78
asylprocedurdirektivet.....	2004/05:20 s. 142
beredning av kommissionsförslag.....	2004/05:20 s. 142
samråd	2007/08:20 s. 14
EU-kommissionen, dokumentation av kommunikation med.....	2006/07:20 s. 203
EU-nämnden.....	2006/07:20 s. 107
bristande samråd av stats- och utrikesministrarna.....	2002/03:30 s. 29
information till angående ny kommissionsordförande.....	2004/05:20 s. 163
samråd inför bl.a. inlämnande av brev och non-papers.....	2003/04:20 s. 54

samråd med	2001/02:20 s. 58
statsråds närvaro.....	2005/06:20 s. 86
Europeiska rådet.....	2006/07:20 s. 105
Europeiska utvecklingsfonden, avgiften till.....	2004/05:10 s. 17
EU-toppmötet i Göteborg.....	2001/02:20 s. 152
Exklusivitetsgrundsatsen.....	2004/05:20 s. 108
Expeditionsministärs befogenheter	2007/08:10 s. 17
 Faktapromemorior.....	2003/04:10 s. 78
Fastighetsskatt, avsaknad av	2004/05:20 s. 259
Fideikommissärenden.....	2004/05:10 s. 54
Fildelning	2007/08:6 s.42
Finansiella intressen, statsråds	2006/07:20 s. 36, 69
Finansinspektionens sponsoravtal med affärsbankerna	2001/02:20 s. 214
Finansmakten	2005/06:10 s. 20
Flicka-projektets mediekampanj	2004/05:20 s. 108
Flodvågskatastrofen 2004	2005/06:8
fortsatt granskning.....	2007/08:6 s.7
Flygbolag, statlig garanti till	2001/02:20 s. 69
Flygutbildningar, lokalisering av	2001/02:20 s. 18
FN-sanktioner.....	2001/02:20 s. 115
.....	2005/06:20 s. 71
Formerna för utrikespolitiska beslut	2000/01:10 s. 32
.....	2001/02:20 s. 229
Forska och väx, anslaget till.....	2007/08:20 s. 82
Forskningens frihet.....	2005/06:20 s. 133
Forum för levande historia	2007/08:20 s. 159
Fristående myndigheter	2006/07:10 s. 53
Fryshuset, hantering av ärende om bidrag till.....	2001/02:20 s. 96
Fråga om krigsmateriel till Natoländerna.....	2000/01:20 s. 118
Fängslad svensk medborgare på Guantánamobasen	2002/03:30 s. 99
Författningsreglering.....	2003/04:10 s. 21, 25
.....	2005/06:10 s. 22
Författningsutgivningen	2004/05:10 s. 39
Förhandsgranskning, förbud mot	2006/07:20 s. 13
Förmögenhetsinnehav, statsråd	2006/07:20 s. 36
Förordnande av statsråd	2006/07:20 s. 30
Förordningsmakten.....	2006/07:20 s. 128
Försvarsmakten, lokalisering av samlade flygutbildningar inom	2001/02:20 s. 18
Försvarsmaktens	2004/05:20 s. 122
agerande	2003/04:20 s. 162
grundorganisation, remissberedning av.....	2004/05:20 s. 122
Försäljningen av vissa statligt ägda bolag.....	2007/08:20 s. 94
Förvaltningsbeslut	2003/04:10 s. 23
Förvaltningslagen	2001/02:10 s. 35
Förvaltningsmyndigheternas internationella överenskommelser.....	2004/05:10 s. 67
Förvaltningsärenden	
befrielse från energiskatt och koldioxidskatt	2006/07:10 s. 15
brevsvar	2001/02:10 s. 33
dispens från arvs- och gåvoskatt	2000/01:10 s. 30

dispens från stämpelskatt	2000/01:10 s. 30
fideikommissärenden	2004/05:10 s. 54
permutationsärenden	2004/05:10 s. 51
undantag enligt 6 kap. 17 § lagen om offentlig upphandling	2000/01:10 s. 30
överklaganden i vissa miljöärenden	2007/08:10 s. 16
överklagandeärenden i Näringsdepartementet	2001/02:10 s. 35
överklagandeärenden om arbetsmiljön	2003/04:10 s. 34
Föräldraledighet och förvärvsarbete	2004/05:10 s. 27
Gemensam myndighet för statens skolor för vuxna	2001/02:20 s. 66
Guantánamobasen, fängslad svensk	2005/06:2 s. 58
Göteborg, EU-toppmötet i	2001/02:20 s. 152
Handlande i regeringens eller utrikesministerns namn	2007/08:10 s. 45
Handlingsplanen för etnisk och kulturell mångfald	2005/06:10 s. 15
Handläggning av ett tillsättningsärende	2001/02:20 s. 102
Handläggningstid, asylärenden	2004/05:20 s. 89
Hantering av ett ärende om bidrag till Fryshusets verksamhet	2001/02:20 s. 96
Heby kommun, kommun- och landstingstillhörighet	2001/02:20 s. 54
Hedersdoktorat	2005/06:20 s. 206
Helikopter NH90, upphandling av	2001/02:20 s. 80
Hindrande åtgärder	2006/07:20 s. 13
Hiv/aids	2005/06:10 s. 20
Hyresråd	2006/07:20 s. 147
Hållbarhetskommision	2006/07:20 s. 85
Hälsoforum	2005/06:10 s. 20
Hävande av ett vapenembargo	2001/02:20 s. 88
A-punkter	2001/02:20 s. 89
samråd med EU-nämnden	2001/02:20 s. 89
Högskolor och universitet, utseende av ledamöter i styrelserna för	2004/05:20 s. 135
Illojal maktutövning	2006/07:20 s. 232
Indelningsärenden	2001/02:10 s. 39
handläggning av	2004/05:20 s. 57
Individuellt kompetenssparande	2004/05:20 s. 76
Indragningen av transportstödet från årsskiftet 2000	2000/01:20 s. 68
Industriella utvecklingscentrum	2004/05:20 s. 34
Information till EU-nämnden angående ny kommissionsordförande	2004/05:20 s. 163
Informationsbroschyr till hushållen i samband med Sveriges EU-medlemskap	2000/01:20 s. 76
Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS)	2005/06:20 s. 189
Integrationsfrågor, Regeringskansliet m.m.	2001/02:10 s. 13
Integrationsverkets utbetalning av schablonersättning, statsrådets ansvar ..	2007/08:20 s. 55
Internationella överenskommelser, förvaltningsmyndigheternas	2004/05:10 s. 67
Internet, tillståndsgivning till spel på	2001/02:20 s. 92
Interpellationer	2001/02:10 s. 30
besvarande av	2001/02:20 s. 29
debatt, uppgifter i (statsrådet Freivalds)	2004/05:20 s. 45
debatt, uppgifter i (statsrådet Pagrotsky)	2004/05:20 s. 50

hinder att besvara	2003/04:20 s. 87
till statsministern	2002/03:30 s. 14
Interpellationssvar	2005/06:20 s. 40, s. 43
Interregnum på skolministerposten	2001/02:20 s. 29
Intressekonflikter för statsråd	2006/07:20 s. 42
.....	2006/07:20 s. 69
Irakkriget och vapenexport m.m.	2003/04:20 s. 204
Israel, militärt samarbete med	2006/07:20 s. 93
JAS 39 C/D Gripen, avtal om leasing	2005/06:20 s. 23
Jämställdhetsfrågor, Regeringskansliet m.m.	2001/02:10 s. 9
.....	2003/04:10 s. 16
Jäv.....	2006/07:20 s. 36
.....	2006/07:20 s. 69
Jävssituation på Försvarsdepartementet	2004/05:20 s. 118
Karantän för f.d. statsråd	2002/03:30 s. 119
Koldioxidutsläpp, EU-mål för.....	2006/07:20 s. 121
Kommandomål	2002/03:10 s. 52
Kommittéordförande, utseende av	2004/05:20 s. 128
Kommittéväsendet.....	2005/06:10 s. 13
Anhörigkommittén	2001/02:20 s. 197
Kommunala indelningen, ändringar i	2001/02:10 s. 39
Kommundelning avseende stadsdelen Torslanda	2001/02:20 s. 49
Kommunikation mellan Regeringskansliet och EU-kommissionen	2006/07:20 s. 195
Konstitutionsutskottets granskning, utgångspunkter.....	2005/06:8 s. 8
Konsultavtal, Regeringskansliets	2001/02:10 s. 14
Kravprofiler, arkivering av.....	2005/06:20 s. 184
Kretsloppsmiljarden	2000/01:10 s. 22
Krigsmateriel till Natoländerna, fråga om.....	2000/01:20 s. 118
Krigsmaterielsamarbete.....	2004/05:20 s. 105
Krisberedskap och krishantering, flodvågskatastrofen 2004	2005/06:8 s. 1
Krishantering i Statsrådsberedningen, statsministerns ansvar	2007/08:20 s. 169
Kulturministerns agerande, SF:s ”Smultronstället”	2007/08:20 s. 202
Kunskapslyftet.....	2000/01:10 s. 24
Kvinnliga chefer i Regeringskansliet och vid utlandsmyndigheterna.....	2005/06:10 s. 14
Kvinnliga chefer i Regeringskansliet	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 28
.....	2005/06:10 s. 14
Kön vid tillsättning av högre tjänst	2005/06:10 s. 51
Könsmaktsperspektiv, universitets och högskolors anammande av	2005/06:20 s. 123
Könsneutral lagstiftning, utredning om.....	2004/05:20 s. 72
Lagen om offentlig upphandling, sekretess enligt	2004/05:20 s. 201
Lagrådets granskning	2003/04:10 s. 36
Lagärenden, beredningen av	2003/04:10 s. 36
Ledamöter i statliga styrelser, nominering av	2005/06:20 s. 143
Ledamöter i styrelser för högskolor och universitet, utseende av.....	2004/05:20 s. 135
Levande historia	2000/01:10 s. 25
Lokalisering av Försvarsmaktens flygutbildningar.....	2001/02:20 s. 18

Lotterier på Internet.....	2001/02:20 s. 92
Lågprisavtal.....	2006/07:20 s. 239
M/S Estonia.....	2006/07:20 s. 80
förlisning	2001/02:20 s. 147
Meddelarskydd, beaktande av	2007/08:6 s. 34
Medel från Europeiska socialfonden.....	2002/03:30 s. 91
Mediekampanj	2004/05:20 s. 108
Militära övningar, rutiner för, beslut om (Snowflake).....	2005/06:20 s. 48
Miljöbalken, notifiering av	2001/02:20 s. 110
Miljökonsekvensutredning, regeringens ansvar för utebliven	2004/05:20 s. 116
Ministerrådet	2006/07:20 s. 107
statsråds närvaro.....	2005/06:20 s. 86
Museichef.....	2005/06:20 s. 140
Myndigheter och organ	2006/07:10 s. 51
inom kommittéväsendet	2006/07:10 s. 53
Myndigheternas självständighet.....	2005/06:20 s. 113
.....	2007/08:6 s. 42
Myndighetsförordning.....	2006/07:10 s. 55
Nationell samordnare	2005/06:20 s. 103
för barn i asylprocessen, utnämning av	2006/07:20 s. 73
Nominering av styrelseledamot	2005/06:20 s. 151
Non-papers	2002/03:30 s. 29, 2003/04:10 s. 90
Normgivning	2006/07:20 s. 131
Notifiering	2007/08:10 s. 24
miljöbalken.....	2001/02:20 s. 110
presstödet.....	2006/07:20 s. 195, 202
återkallande av.....	2006/07:20 s. 202, 2007/08:10 s. 24
Nyckeltal	2004/05:10 s. 38
Nystartsjobb, upphandling av informationstjänster om	2006/07:20 s. 204
Nådeärenden, regeringens handläggning av.....	2002/03:10 s. 39
Nämndmyndigheter.....	2006/07:10 s. 55
Näringsdepartementet.....	
förvaltningsärenden (överklagningsärenden).....	2001/02:10 s. 35
som beredningsorgan.....	2000/01:20 s. 112
Obemannat stridsflygplan (Neuron).....	2005/06:20 s. 30
Offentliggörande av aktieförsäljning	2001/02:20 s. 261
Offentlighetsprincipen.....	2006/07:10 s. 51
Officiellt besök utomlands av statsråd	2004/05:20 s. 42
Omlokalisering, Riksantikvarieämbetet	2007/08:20 s. 44
Organisationsformer.....	2006/07:10 s. 55
Osmo Vallo-fallet.....	2006/07:20 s. 138
Paragraf-5-förordnande	2005/06:20 s. 143
Parlamentarisk utredning, socialförsäkringar.....	2004/05:20 s. 66
Penninglotteriet	2003/04:10 s. 31
Permutationsärenden	2004/05:10 s. 51
Pirate Bay	2007/08:6 s. 42

Politisk bakgrund vid tillsättning av högre tjänst.....	2005/06:10 s. 50
Politisk överenskommelse.....	2002/03:10 s. 62
Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet.....	2000/01:10 s. 6
.....	2001/02:10 s. 7
.....	2002/03:10 s. 14
.....	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 25
.....	2005/06:10 s. 11
.....	2006/07:10 s. 11
.....	2007/08:10 s. 8
Posten AB.....	2006/07:20 s. 225
Presskonferens.....	2006/07:20 s. 238
Presstödet	
handläggningen av frågan	2007/08:20 s. 30
regeringens handlande efter riksdagens beslut om ändringar	2006/07:20 s. 183
Prissättningen av Telias aktie vid börsintroduktionen	2000/01:20 s. 104
Propositionsavlämnandet	2001/02:10 s. 26
anhopning.....	2005/06:20 s. 13
Propositionsförteckning	2005/06:20 s. 14
 Radio- och TV-lagsutredningens uppdrag om skydd för barn mot olämpligt programinnehåll	2001/02:20 s. 204
Radiokommunikationssystem baserat på TETRA-standard	2001/02:20 s. 34
Radiotjänst, polisanmälningar av statsråd.....	2006/07:20 s. 217
Rambeslut och beslut	2002/03:10 s. 59
Regelförenkling, regelförbättring.....	2005/06:10 s. 37
Regeringens behandling av riksdagens skrivelser.....	2000/01:10 s. 42
Regeringens beslut om en organisationsförändring inom Försvarsmakten ..	2000/01:20 s. 16
Regeringens fördelning av stöd till lokala investeringsprogram.....	2000/01:20 s. 24
Regeringens förhållande till riksdagen.....	2000/01:20 s. 16
Regeringens roll och ansvar vid kris	2005/06:8 s. 35
Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation	2000/01:10 s. 3
.....	2002/03:10 s. 8
.....	2003/04:10 s. 9
.....	2004/05:10 s. 8
.....	2005/06:10 s. 7
.....	2006/07:10 s. 9
.....	2007/08:10 s. 5
Regeringens samråd med riksdagen.....	2006/07:20 s. 105
Regeringskanslibeslut.....	2006/07:10 s. 25
Regeringskansliet som myndighet	2000/01:10 s. 8
.....	2001/02:10 s. 21
.....	2002/03:10 s. 19
.....	2003/04:10 s. 18
.....	2004/05:10 s. 31
Regeringskansliet	2000/01:10 s. 4
.....	2005/06:10 s. 7
anställningsvillkor för politiskt sakkunniga	2002/03: 30 s. 128
integrationsfrågor m.m.	2001/02:10 s. 13, 2005/06:10 s. 15

jämställdhetsfrågor i	2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 27
konsultavtal	2001/02:10 s. 14
kvinnliga chefer i	2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 29
personalutvecklingen i	2003/04:10 s. 14, 2004/05:10 s. 24
Riksrevisionens tillgång till handlingar i	2004/05:20 s. 244
Regeringskansliets organisering för särskilda projekt	2000/01:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 38
Regeringskansliets utrustning och material, statsråds bruk av	2007/08:20 s. 241
Regeringskansliärenden, beslut i	2006/07:10 s. 25
Regeringskonferensen	2006/07:20 s. 105
Regeringsombildning	2004/05:10 s. 9
Regeringsprotokollen	2000/01:10 s. 28
.....	2001/02:10 s. 24
.....	2002/03:10 s. 21
.....	2003/04:10 s. 20
.....	2004/05:10 s. 16
.....	2005/06:10 s. 18
.....	2006/07:10 s. 13
.....	2007/08:10 s. 9
utfärdande av vissa lagar	2007/08:10 s. 11
Regeringsskiftet 2006	2006/07:10 s. 6
Regeringsärenden, handläggning av	2000/01:20 s. 24
Regleringsbrev	2000/01:20 s. 20
för Vägverket	2000/01:20 s. 20
villkor i	2003/04:10 s. 27
Rehabilitering av långtidssjukskrivna	2006/07:20 s. 88
Rekryteringsföretag, avtal med	2007/08:20 s. 188
Resultatredovisning	2004/05:10 s. 31
Riksdagen, propositionsavlämnandet	2001/02:10 s. 26
Riksdagens ombudsmän, behandlingen av framställningar och beslut från	2006/07:10 s. 63
Riksdagsledamots utövande av kontroll- och granskningsfunktionen	2002/03:30 s. 17
Riksförsäkringsverket, uppdrag om beräkningsgrunder	2004/05:20 s. 208
Riksgäldskontoret	2004/05:20 s. 21
Riksrevisionen, tillgång till handlingar i Regeringskansliet	2004/05:20 s. 244
Riksrevisionen, åtgärder med anledning av iakttagelser	2006/07:10 s. 63
Riksutställningar, omlokalisering av	2005/06:20 s. 93
Ränta för lån till hemutrustning	2003/04:10 s. 23
Rättssystemet	2004/05:10 s. 46
Saklighetskravet	2007/08:6 s. 14
Samordnare	2006/07:10 s. 59
SAS kartellsamarbete med Maersk	2001/02:20 s. 160
Sekretess enligt lagen om offentlig upphandling	2004/05:20 s. 201
Sena interpellationssvar	2005/06:20 s. 40
SF:s "Smultronstället", kulturministerns agerande	2007/08:20 s. 202
Sida	2005/06:10 s. 20
Sida-rapport	2004/05:20 s. 248
Skattelagstiftningen	2006/07:20 s. 162
Skolministerposten, interregnum på	2001/02:20 s. 29
Skolverket	2004/05:20 s. 204

målöversyn	2005/06:20 s. 113
organisation av	2005/06:20 s. 120
tillbakadragande av en rapport från	2004/05:20 s. 204
Skolverkets rapport om konfessionella friskolor	2004/05:20 s. 200
Skriftlig fråga om utvecklingen av brottsligheten, svar på	2004/05:20 s. 52
Skuldavskrivningar	2006/07:20 s. 122
Sotningsmonopolet	2001/02:20 s. 32
Statens ansvar vid kris	2005/06:8 s. 39
Statens kulturråd, regleringsbrev för	2007/08:20 s. 73
Statens maritima museer	2005/06:20 s. 140
Statens skolor för vuxna, gemensam myndighet för	2001/02:20 s. 66
Statens skolverk	2005/06:20 s. 120
Statens åtagande enligt världsarvskonventionen	2003/04:20 s. 153
Statlig garanti till flygbolag	2001/02:20 s. 69
Statlig styrning	2005/06:10 s. 26
Statliga bidrag till infrastrukturinvesteringar i Stockholm	2001/02:20 s. 251
Statliga bolag	2005/06:10 s. 26
medlemskap i arbetsgivarorganisation	2005/06:20 s. 161
medlemskap i Svenskt Näringsliv	2005/06:20 s. 161
regeringens roll som ägare och förvaltare av	2003/04:20 s. 117
styrning av	2003/04:10 s. 66
Statliga företag	2005/06:10 s. 26
Statligt stöd till lokala investeringsprogram	2000/01:10 s. 19
Statligt ägda bolag, försäljning av	2007/08:20 s. 94
Statsbesök (Brunei)	2004/05:20 s. 84
Statsflygplan, nyttjande av	2004/05:20 s. 253
Statsministerns agerande	2002/03:30 s. 103
i fråga om en vald ordförande i Europeiska rådet	2003/04:20 s. 41
i förhållande till ett medieföretag	2003/04:20 s. 169
i samband med SVT:s intervjuprojekt	2002/03:30 s. 103
Statsministerns ansvar för krishanteringen i Statsrådsberedningen	2007/08:20 s. 169
Statsministerns utlandsresa till partikonferens	2003/04:20 s. 182
Statsrådets ansvar	2005/06:8 s. 55
Statsråds	2002/03:30 s. 68
agerande vid tillsättning av en parlamentarisk utredning	2003/04:20 s. 24
ansvar för brister i kommuners skolverksamhet	2002/03:30 s. 68
Statsrådstjänsten	2005/06:8 s. 55
Statsstödärenden, notifiering och avnotifiering av	2007/08:10 s. 24
Stattum	2004/05:20 s. 22
Strålfors	2006/07:20 s. 225
Styrelsefrågor	2005/06:20 s. 144
Styrelseledamot	2005/06:20 s. 151
Styrelser för högskolor och universitet, utseende av ledamöter	2004/05:20 s. 135
Styrning av polis och åklagare	2007/08:6 s. 42
Stängning av hemsida	2006/07:20 s. 11
Subarktisk förmåga hos Försvarsmakten	2005/06:20 s. 17
Svensk EU-kommissionär, utseende av kandidat till	2004/05:20 s. 155
Svensk Författningssamling (SFS)	2004/05:10 s. 39
Svenska ståndpunkter, remissberedning av	2004/05:10 s. 71
Svenskt agerande vid Internationella valfångstkommissionens möte	2002/03:30 s. 72

Svenskt Näringsliv	2005/06:20 s. 156
Sydafrika	2005/06:10 s. 21
Säkerheten på fängelser	2004/05:20 s. 96
Säkerhetspolisens avlyssning av ett ungdomsparti	2002/03:30 s. 86
Särskild utlänningskontroll, handläggning av ärenden	2005/06:20 s. 81
Telia-Telenor-affären, vissa frågor i samband med	2000/01:20 s. 79
Teracom AB	2001/02:20 s. 171
Terroristbrott	2005/06:20 s. 66
TETRA, radiokommunikationssystem baserat på	2001/02:20 s. 34
Thailand, tsunamin	2005/06:20 s. 1
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	2002/03:30 s. 61
Tillkännagivande, regeringens hörsamhet mot	2005/06:20 s. 36
Tillkännagivanden	2004/05:20 s. 66
en hållbarhetskommission	2006/07:20 s. 85
om barnomsorg	2005/06:20 s. 36
om lokala folkinitiativ	2003/04:20 s. 36
om propositionsavlämnande kring de d.s. 3:12-reglerna	2002/03:30 s. 20
om Utlänningsnämnden	2003/04:20 s. 29
om Östersjöns status som särskilt känsligt havsområde	2003/04:20 s. 11
parlamentarisk utredning om socialförsäkringar	2004/05:20 s. 66
utredning om könsneutral lagstiftning	2004/05:20 s. 72
Tillstånd till vapenexport	2001/02:20 s. 142
Tillståndsgivning till spel på Internet	2001/02:20 s. 92
Tjänstetillsättningar	2001/02:20 s. 102
chef för Östasiatiska museet	2001/02:20 s. 102
handläggning av ett tillsättningsärende	2001/02:20 s. 102
kön vid tillsättning	2005/06:10 s. 51
politisk bakgrund vid tillsättning	2005/06:10 s. 50
tillsättning av statlig tjänst	2005/06:10 s. 49
Tjänstgörande i Regeringskansliet	2005/06:10 s. 9
Torslanda, kommunindelning avseende stadsdelen	2001/02:20 s. 49
Tortyrförbudet	2005/06:2 s. 31
Trafikuppgifter (trafikdata)	2006/07:20 s. 108
Transportöransvar	2001/02:20 s. 197
Tre G	2004/05:20 s. 116
Tryck- och yttrandefrihet	2004/05:20 s. 108, 2006/07:20 s. 12
Ubåtskränkningar i svenska vatten	2001/02:20 s. 219
Uppgifter i proposition	2005/06:20 s. 81
Upphandling	2001/02:20 s. 80
av helikopter NH90	2001/02:20 s. 80, 2002/03:30 S. 44
av informationstjänster om nystartsjobb	2006/07:20 s. 204
av konsulter i Regeringskansliet	2001/02:10 s. 14
av konsulttjänster i samband med Telia-Telenor	2000/01:20 s. 79
av konsulttjänster i stärkandet av SJ AB:s finansiella ställning	2003/04:20 s. 135
av trafiken på Väst kustbanan	2000/01:20 s. 52
från Hundskolan i Sollefteå av Försvarsmakten	2002/03:30 s. 37
Uppträdande i kammaren	2005/06:20 s. 43, s. 45
USA:s aktioner i Irak, regeringens ansvar	2005/06:20 s. 66

Utdelning från statliga bolag	2004/05:20 s. 21
Utnämningar.....	
av ambassadörer	2005/06:20 s. 178
av generaldirektörer.....	2005/06:20 s. 178
hänsyn till politisk bakgrund	2003/04:20 s. 146
Utnämningssmakten.....	2001/02:20 s. 167
.....	2003/04:10 s. 58
.....	2005/06:10 s. 49
.....	2006/07:20 s. 134
.....	2007/08:10 s. 55
Utnämningsärende.....	2005/06:20 s. 189
Utom listan, beslut i regeringsärenden	2002/03:10 s. 24
Utrikesförvaltningen, ansvarsförhållanden inom	2005/06:8 s. 77
Utrikespolitik, beslutsfattande inom	2004/05:10 s. 89
Utskottsinitiativ	2004/05:20 s. 31
Uttalanden av statsråd	2000/01:20 s. 135
angående räntenivån	2003/04:20 s. 189
avvisade egyptierna	2005/06:20 s. 61
byggkonflikten i Vaxholm	2004/05:20 s. 196
finansministerns om skattevillkor för svenska sjömän	2006/07:20 s. 220
Forum för levande historia	2007/08:20 s. 159
friheten för statsråd att yttra sig.....	2006/07:20 s. 210
hantering av sändningstillstånden för digital-tv	2007/08:20 s. 163
i ett asylärende.....	2003/04:20 s. 200
inhysning av asylsökande.....	2002/03:30 s. 150
med anledning av Irakkriget.....	2003/04:20 s. 214
offentliggörande av aktieförsäljning	2001/02:20 s. 261
Post- och telestyrelsens allmänna råd.....	2007/08:20 s. 154
Riksbankens räntehöjning	2005/06:20 s. 166
socialministerns om Regeringskansliets arbetsuppgifter	2007/08:20 s. 246
statliga bolags tillhörighet till arbetsgivarorganisationen	2005/06:20 s. 156
statligt ägande.....	2002/03:30 s. 145
statsminister Göran Perssons uppmaning till.....	
kommunerna om socialbidraget	2000/01:20 s. 140
statsministerns ang. Radiotjänsts polisanmälningar av statsråd.....	2006/07:20 s. 217
statsministerns om en ny flygplats i Stockholmsregionen	2000/01:20 s. 137
statsrådet Ulrica Messings om att ladda ned musik från Internet	2000/01:20 s. 146
tvist i arbetsrättsfrågor.....	2004/05:20 s. 196
tv-program i SVT	2004/05:20 s. 190
Vaxholmsmålet i EG-domstolen	2005/06:20 s. 170
Vapenembargo	2001/02:20 s. 88
A-punkter	2001/02:20 s. 89
hävande av.....	2001/02:20 s. 88
mot Kina, regeringens hantering av	2004/05:20 s. 168
samråd med riksdagens EU-nämnd.....	2001/02:20 s. 89
Vattenfall AB, styrningen av.....	2006/07:20 s. 230
Vattenfall.....	2004/05:20 s. 216
regeringens styrning av	2004/05:20 s. 216
statens roll som ägare	2002/03:30 s. 54

Vaxholmstvisten	2007/08:20 s.213
Verksförordning	2006/07:10 s. 55
Vägverket	2005/06:10 s. 20
Värdepappersinnehav, statsråd	2006/07:20 s. 36
Värmyndigheter	2006/07:10 s. 55
Yttrandefrihet	2006/07:20 s. 12
Ägarförvaltning	2005/06:10 s. 26
.....	2005/06:20 s. 145
Ägarstyrning, regeringens	2006/07:20 s. 231
Östersjömiljard 2	2004/05:20 s. 14
Östersjömiljarden	2000/01:10 s. 23
Överklagningsärenden avseende arbetsmiljön	2003/04:10 s. 34